

9

8

D. ZEGERI BERNARDI VAN-ESPEN

Celeberrimi Jurisconsulti Lovaniensis

IVS ECCLESIASTICVM

IN EPITOMEN REDACTVM

AC SVBJVNCTIS

BREVIBVS SENTENTIIS,

ATQVE

ARGVMENTIS STVDII PATRISTICI

INSTRVCTVM

A

Plurimum Reverendo, Religiosissimo atque Eximio

D. P. BENEDICTO OBERHAVSER,

I. V. D. Reverendissimi ac Celsissimi S. R. I. Principis
ac Archiepiscopi Salisburgensis Consiliario
ecclesiastico.

P A R S P R I M A.

Editio novissima et correcta.

CILLEJAE,

apud Franciscum Josephum Jenko.

MDCCXCV.

THEMA.

Dominus noster Iesus Christus, qui est fons omnium bonorum, tales faciat Sacerdotes nostris temporibus, quales descripti sunt. S. Thom. Opusc. 65. capt. ult.

Ln 1244/1



20.144D

14.3.1957

ADMONITIO

AD LECTOREM.

Eruditio omnibus fat constat, quam
eximia Ss. Canonum etc. notitia cla-
reret Illustr. D. Bernard. Van-Espen.
Jus Ecclesiasticum ab eo scriptum
Auctoris Doctrinam abunde depraed-
icat, adeo, ut dubitare liceat, an
Auctor ob suae eruditionis famam
magis commendet hoc suum opus,
vel istud ipsius opus ob contentas
Doctrinas magis commendet Aucto-
rem. Superfluum ergo est, vel in
Auctoris, aut in ipsius operis laudes
longius excurrere. Id unum dole-
bant nonnulli, se destitui tempore,
quo integra ejusmodi volumina per-
legere possent: alii vero se geme-
bant impares iisdem emendis. Vide-
batur ergo non abs re consultum,
illa redigere in epitome, retentis

Van-Espenii doctrinis Jurisprudentiam Ecclesiasticam elucidantibus, et simul additis saluberrimis Ss. Patrum sententiis, ut per illas Lectoris intellectus in Canonum notitia illuminaretur, et per istas voluntas ad eorum observantiam inflammaretur. Illa, quae eximius Epitomator addidit, desumpsit ex operibus Clarissimi D. Ludovici Tronson, suntque asterisco notata. Caeterum ad adornandum compendium hoc adhibebantur opera Espenii Anno 1753 edita.

In novissima hac editione pauca quaedam, quae Usui in terris austriacis recepto contraria antehac inveniebantur, conformiter Institutionibus juris ecclesiastici viri eruditissimi Gmeineri correctæ sunt; quae quidem potissimum Matrimonii Sacramentum concernunt.

PROLEGOMENA.

CAPVT I.

De Origine Juris Ecclesiastici.

I.

Tribus prioribus saeculis Ecclesia vix alias leges habuit, quam Scripturas veteres et novi Testamenti. Charitas, qua ducebantur Christiani, litibus vix locum fecit. Et si quae nascebantur, illae per Apostolos, eorumque Successores, pios Pastores, componebantur, quorum auctoritas spiritualis fuit innixa potestati, quam Christum Pastoribus in gregem suum dedisse cuncti persuasi erant, miraculisque et virtutibus, quae in plerisque Pastoribus elucebant, comprobata, nec ultra curam animarum extenta. In caeteris rebus Christiani Principibus, et Magistratibus obtemperarunt, legum civilium observantissimi.

*Fleur.
Jus Eccles.
P. I. cap. I.
per tot.*

II.

Apostoli Episcopis, ac Presbyteris non nulla praecepta, ad curam animarum Ecclesiarumque gubernationem generatim pertinentia tradiderant, quae longo tempore hominum memoria conservata, ad ultimum scriptis consignata sunt, licet authore, et tempore incertis. Unde nati sunt Canones Apostolici, et Constitutiones Apostolicae, quae S. Clementi Papae tribuuntur; licet eorum, earumque auctoritas non sit omni exceptione major; quandoquidem diversae diversis temporibus laciniae eis fuerunt assutae.

III.

Plurimum civitatum Episcopi nonnunquam ad decidendas causas majoris momenti convenerunt,

quorum Congregatione Latinis Concilia audiunt. Tribus prioribus saeculis ob persecutiones rarius hujusmodi conventus agebantur. Nonnulli tamen etiam ex his temporibus ad notitiam nostram pervenerunt; veluti Concilia sub Victore Papa Anno 196 de controversia Paschatis habita: Concilium Carthaginense sub Agrippino Episcopo, cujus mentionem facit S. Cypriani epist. 71. : ipsa Cypriani Concilia, aliaque plura. Toties enim habebantur, quoties id fieri commode poterat. Sed ex quo Constantinus M. Ecclesiae pacem restituit, frequentiores, atque ordinatiores fuere Episcoporum conventus. Ipso enim imperante celebrata sunt Anno 314. Ancyranum in Galatia, et Neocesariense in Ponto, quae sunt eorum, quorum Canones supersunt, antiquissima Concilia. Ejusdem auspiciis coactum fuit Anno 325. Niceae in Bithynia Concilium Oecumenicum I. a cunctis orbis Romani Episcopis frequentatum. Secuta sunt tria particularia; videlicet Anno 341 Antiochense in Syria; Anno 370 Laodiceum in Phrygia; Anno 375 Gangrense in Paphlagonia, quorum Canones maximi habebantur. Denique Anno 381 celebratum fuit in Thracia Constantinopoli Oecumenicum Concilium II.

IV.

*De vet.
Collection.*

Horum septem Conciliorum, videlicet universalium duorum, et quinque particularium Canones in unum corpus collecti sunt; quod appellatum fuit *Codex Canonum Ecclesiae universalis*: Quo Concilium Chalcedonense usum fuisse constat, cujus Canone primo comprobatur. Huic Codici accefferunt Canones Concilii Ephesini Oecumenici III. quod Anno 430 habitum est, et Concilii Chalcedonensis Oecumenici IV. Anno 450 celebrati. Denique L. Canones Apostolorum, nec non Canones Concilii Sardicensis, quod Anno 347 celebratum et a pluribus Ecclesiis pro continuatione Concilii Nicaeni habitum est, eidem Codici adjecti fuerunt.

V.

Omnes isti Canones graeca lingua concepti fuerant; sed in Ecclesiis occidentalibus recepta fuit antiqua versio latina, cujus Author incertus est. Hac veteri compilatione suum fuit Concilium Chal-

cedonenſe, ipſaque Eccleſia romana uſque ad ſaeculum ſubſequens. Nec caeterae per Galliam, Germaniamque Eccleſiae uſque ad ſaeculum IX. aliam noverant. Denique Dionyſius Exiguus, qui circa Annum 530 Romae vixit, novam verſionem, eamquo multo fidelioſiorem adornavit, cui adjecit omnia, quae tum temporis graeco idiomate continebantur; videlicet L. Canones Apoſtolorum, Canones Conciliorum, Chalcedonenſis, Carthaginenſis, ac nonnullorum aliorum in Africa habitorum. Idem Dionyſius collegit decretales epiſtolas Pontificum inde a Siricio, qui Anno 398 obiit, uſque ad Anaſtaſium II. deſunctum Anno 498. Appellabantur autem decretales epiſtolae, quibus Pontifices, ab Episcopis conſulti, decidebant momenta diſciplinæ, quaeve Canonum loco habebantur; quemadmodum Graeci his aequiparabant. Decretales Dionyſii Alexandrini, Gregorii Thaumaturgi, et Baſilii M. ad Amphiloſchium epiſtolas.

VI.

Tanta autem fuit compilationis Dionyſianae auctoritas, ut Eccleſia romana ea ſemper deinceps uteretur ſub appellatione corporis Canonum. Exiſtit praeterea Codex Canonum Eccleſiae Africanae, maximam partem ex Conciliis tempore S. Auguſtini habitis collectus, et ab ipſis Graecis ob excellentiam regularum in linguam vernaculam tranſlatus. Martinus, Bracarenſis Episcopus, qui circa Annum 570 floruit, in Hiſpania idem fecit, quod Dionyſius parvus Romae, edita compilatione Canonum ſecundum Orientales, quibus tamen nonnullos Conciliorum Hiſpanicorum Canones adjecit. In Francia tamen ſola vetus illa compilatio in uſu fuit, donec Carolus M. Dionyſianam, Romae ab Adriano I. Pontifice Anno 787. traditam, domum referret.

VII.

Orientales etiam veteri Codici nonnulla adjecerunt; videlicet XXXV. Canones Apoſtolorum, qui L. reliquis additi; Codicem Eccleſiae Africanae graece redditum; Canones Concilii Trullani Anno 692 ut vicem ſuſtinerunt Canonem Conciliorum Oecumenicorum V. & VI. quibus nulli Canones fuerant proditi: denique Canones Concilii Ny-

caeni II. Oecumenici VII. Anno 787. Atque his partibus constitit Codex Canonum Ecclesiae Orientalis. Haec pauca praecepta universae Ecclesiae Catholicae per VIII. Saecula sufficere. Occidentales pauciora habebant, eaque ab Orientalibus maximam partem mutuata. Interim in usum Ecclesiae Romanae particularem nulla tradita deprehendimus. Tanta enim constantia, ac fidelitate inhaesit disciplinae, ab Apostolis traditae, ut his remediis vix indigeret, ipsaeque Pontificum decretales epistolae inde haustae aliis Ecclesiis scriberentur. Jus hoc, quod primis VIII. Saeculis in usu fuit, appellare posses *Jus Ecclesiasticum antiquum*.

VIII.

*De Collect.
Isidor.
Mercator.*

Cui mox successit *novum*; extremis enim Caroli M. temporibus ex Hispania per universum Occidentem disseminata fuit collectio Canonum, cui nomen nescio cujus Isidori praefixum erat, quem nonnulli mercatorem vocant. Illa continentur Canones Orientales ex interpretatione latina Dionysiana antiquiore; Canones plurium Conciliorum Francicorum, et Hispanicorum, et quod omnium maximum, ingens numerus epistolarum Decretalium a Pontificibus quatuor primorum saeculorum scriptarum inde a Clemente usque ad Siricium, a quo auspicatus erat Dionysius: licet hic, qui ducentos ante Annos vixerat Romae, contestetur, ab ipso conquisitas summa diligentia fuisse, quotquot reperiri potuerint, superiorum Pontificum Constitutiones. Compendia harum spuriarum Decretalium inserta fuere collectione, quam Ingelramnus, Mediomatricum Episcopus, edidit Anno 781 pluraque earum capita irrepererunt et in Capitularia Francorum, saepeque allegabantur. Sed Hincmarus Rhemensis, quum videret, Nicolaum I. his abuti ad stabiliendam suam jurisdictionem in Episcopos, contendit, Decretales istas, quod corpore Canonum non continerentur, plus auctoritatis, quam ipsos veros Canones habere non debere. Pontifex e contra bene monuit, auctoritatem earum non e corpore Canonum, sed a scriptoribus, quos Pontifices fuisse existimaverat, esse derivandam C. I. D. 19.

IX.

Nostro aevo compertum est, Decretales illas, inde a Clemente usque ad Siricium non ab eis,

quorum nomina praefereunt, esse praefectas. Idem enim styli habitus in omnibus, ipsumque orationis genus a primorum saeculorum simplicitate abhorrens. Leguntur in iis amplissima capita e scriptis Patrum, qui sequiori demum tempore vivere; veluti S. Leonis, S. Gregorii, aliorumque. Apparent porro leges a christianis Imperatoribus latae, quales tum non fuerant. Res ipsae, quae referuntur, nec locis, nec temporibus conveniunt. Sed quoniam per plura saecula pro genuinis habitae fuere; dici non potest, quantam disciplinae Ecclesiasticae mutationem, vel potius corruptionem induxerint, praesertim in argumento Appellationem ad Pontificem, quae in iis pro ordinariis venditantur, et Episcopalis jurisdictionis, quae in his mire impeditur: cui fini has epistolas a se editas, nec ipse diffitetur Isidorus.

X.

Interea labentibus saeculis auctus est compilationum numerus, in quibus notando est collectio Reginonis Prumiensis Abbatis, qui vixit Anno 900. Successit collectio Burckardi Episcopi Wormatiensis Anno 1020. Apparuit collectio Ivonis Carnotensis Anno 1100. Denique collectio Gratiani, Monachi Benedictini Bononiae circa Annum 1150 prodit, quae continentur supposititiae illae Decretales, pluraque e scriptis Patrum, praesertim Hieronymi, Augustini, Gregorii, Isidori Hispalensis loca, sub certa capita redacta, multisque quaestionibus referta, quae in utramque partem disputantur, oppositis auctoritatibus, quas Gratianus sibi invicem conciliare nititur. Propterea haec compilatio ab ipso inscripta est *concordia Canonum discordantium*; uso tamen invaluit, quod corpus Decretorum vel simplicius *Decretum* appelletur. Hoc opus, licet imperfectum, eo quod temporum injuria studium criticum tum exularet, nihilominus magno applausu exceptum, et licet ab homine privato profectum, cujus nulla erat auctoritas, in scholis praelectum, in foro allegatum, universalique consensu unicum Juris Canonici corpus habitum fuit. Id tamen agnoverunt omnes, loca, quae in eo continentur, nullam a libro, sed a scriptoribus, a quibus profecta sunt, auctoritatem mutuari. Ergo idem et dicendum de collectione Isidoriana. Nam utrim-

*De Decret.
Grat.*

que saluberrimus, et amplissimus, saltem ad usum scholae est recursus ad fontes. Quid vulgatus illa regula? *Usus Auctoritati cedat; parvum usum lex, et ratio vincat.* Refert. C. I. D. II.

XI.

Ex illo tempore ob Ecclesiae, et Reipublicae mala frequentioribus ex aula Romana Constitutionibus opus fuit. Nam per bella illa, quibus minores illi Principes, e ruinis Regi Carolingici nati, perpetuo conflictabantur, nec Episcopi conventus agere, nec Metropolitani auctoritatem interponere valuerunt. Qui aliquo numero haberetur, nemo fuit praeter Pontificem, cujus reverentia major esse caepit post oppressam regulorum, Romae vicinorum, tyrannidem. Sic post Leonem IX. et Anno 1050 plura de morum, et disciplinae emendatione habita sunt Concilia, quandoquidem tam Christiani in universum, tum Clerici luxu, libidine, et avaritia corrupti fuere. Quibus vitiis bellum indictum fuit pluribus particularibus conciliis, quibus vel ipsi Pontifices, vel eorum Legati praefuere. Convocata sunt quoque tum non nunquam Concilia generalia, Romae potissimum, quae a loco Congregationis vocantur Concilia Lateranensia, in quibus eminet Lateranense IV. Anno 1215 sub Innocentio III. cui potiora momenta disciplinae, quibus etiamnum regitur Ecclesia, debentur.

XII.

Innocentius ille III. nec non et Alexander III. alique plures Saeculi XII. et XIII. Pontifices iurium erant peritissimi, nec Canonum solum, sed et legum Romanorum, quae tum e situ resuscitabantur, callentissimi. Undequaque propterea consultebantur etiam in causis saecularibus. Appellationes continuae Romam deferebantur, ubi gravissimae causae non solum Episcoporum, sed Regum quoque, ac Principum disceptabantur. Iisdem temporibus Ordines Monachorum Mendicantium, et Academiae fuerant institutae, Pontificique immediate subjectae, ex quibus prope omnes Praelati, et Ecclesiae Ministri fuere delecti. Atque sic factum est, ut nullae leges generatim reciperentur, nisi quae ab ipso Pontifice, sive in Concilio praesiden-

te, sive in Collegio Cardinalium decernente, proficiscerentur. Pontifices passim decretales suas et decisiones ad Universitates transmitters solebant, ut per publicum usum scholarum in reliquas orbis Provincias disseminarentur.

XIII.

Post Decretum Gratiani plures novarum Decretalium compilationes factae sunt, in quibus sola Gregoriana Anno 1234 per Raymundum de Pennafort, natione Catalaunum, Ordine Dominicanum, Papae Capellanum collecta, publicam auctoritatem adeptam fuit. Ea continentur decreta magni Concilii Lateranensis IV. plurimumque causarum decisiones pro natura argumentorum in libros V. distributae. Atque hoc ipsum est, quod simpliciter jus Decretalium appellamus, licet Interpretes eas, quae prioribus collectionibus continentur, appellant decretales veteres.

*De Collect.
Decretal.*

XIV.

Bonifacius VIII. Anno 1298 prodidit Decretalium sextum, itidem in libros V. pro natura collectionis Gregoriana dividitum; quem sextum appellant. Eo continentur decreta duorum Conciliorum Lugdunensium, seu potius Innocentii IV. et Gregorii X. Anno 1245 et Anno 1274 iis praesidentium: nec non aliorum Pontificum inde a Gregorio IX. usque ad Bonifacium VIII. Constitutiones. Accessit postea nova collectio Clementinarum, qua continentur Constitutiones Clementis V. in Concilio Viennensi Anno 1311 promulgatae, et a Joanne XXII. Anno 1317 publicatae.

XV.

Caeterae omnes, quae corpori juris post adjectae sunt, Extravagantes appellantur, quod veluti errarent, atque a reliquis compilationibus exularent. Jam olim Interpretes allegarunt Decretales Gregorii IX. per vocabulum *Extra*, ut indicarent, eas esse extra decretum Gratiani, quod usque ad ea tempora solum veluti corpus juris habebatur: Idque etiamnum facere nonnulli solent. Extravagantes sunt partim Joannis XXII. partim communes, non solum subsequenter, sed etiam nonnul-

lorum ipsum Innocentium III. praecedentium Pontificum. Atque hi sunt illi libri, videlicet *Decretum: Decretales: Sextus: Clementinae, et Extravagantes*, quibus universum corpus juris Canonici, quod in scholis explicari solet, absolvitur.

XVI.

A Gratiani temporibus ad Joannem XXII. vix integra duo saecula circumacta erant, quo brevi temporis spatio tot novae leges prodierunt. Incidit in eadem tempora magna illa disciplinae remissio. Antiqui Canones, nisi qui decreto Gratiani inserti essent, fere ignorabantur, et in scholis regnabat, nescio, quae sophistica ars, quae mille modos eludendi Canonum rigorem argutis mentibus suppeditabat. Atque hoc modo in moribus remissio, in medelis parcitas. Praeterea Pontifices, in Italia ad dominatum supremum evecti, majorque Episcoporum pars domini saeculares facti sunt. Laicorum ignorantia Clericorum praesentiam solertiamque in omnibus negotiis publicis aequae, ac privatis necessariam reddidit. Inter tot negotia, inter strepitum judiciorum, in Principum aulis, in castris, in publicis consultationibus, quibus Praelati saepe, ac sanctissimi Monachi fuere adhibiti, vix fieri potuit, ut charitas Pastoralis, et ecclesiasticus candor purus illibatusque conservaretur.

XVII.

Remissioris disciplinae indicia sunt Clerici illiterati, raroque vel ob gravissima crimina destituti aut facile restituti: poenitentiae canonicae ad peregrinationes pias, vel eleemosynas obeundas imperatae, frivole remissae: Indulgentiae generales publicatae. Privilegia ipso jure communi facta sunt communia magis. Pontificum potentia nulla re magis censei posse videbatur, quam si dispensationes a Canonum observantia in infinitum extenderetur, quarum praeteritis decem saeculis admodum circumspectus usus fuit. Inde a saeculo XI. vicissim censura ecclesiastica ultra modum rigorosa invaluit, saepeque in causis temporalibus ex levi causa adhibebatur. Institutum fuit Inquisitionis officium, ordinato processu extraordinario per capturus, et denuntiationes secretas in criminibus laesarum reli-

gionum. Potestas saecularis spirituali iungebatur tanto excessu, ut Pontifici tribueretur ius destituendi Principes, et regna pro lubitu dissipandi.

XVIII.

Sed majus exitium disciplina sacra vix experta est, quam tempore schismatis Avenionensis, exeunte saeculo XIV. Nam in ista Pontificum aemulatione uterque dispensationibus, et indulgentiis sectatorum suorum numerum augere sategit, vitiaque in iis, qui parti suae favebant, dissimulavit; et quum mutuis diris, et execrationibus se devoverent, censurae ecclesiasticae ad ludibrium reciderunt. Concilium Constantiense, quod Anno 1414 convocatum fuit, tantis malis ex parte medelam adhibuit. Deliberatum ibi fuit de emendatione morum, et disciplinae ecclesiasticae: deliberatum et postea. Omnium efficacissimum remedium existimatum fuit restrictio privilegiorum, et dispensationum, ne summa auctoritas, quam Christus capiti Ecclesiae concesserat ad aedificandum, adhiberetur ad Ecclesiam destruendam.

XIX.

Reclamatum est iis, qui Papam, veluti unicum in Ecclesia Legislatorem, ac totius disciplinae arbitrum absolutum extollebant. Recursum est ad auctoritatem veterum Conciliorum et ad potestatem Episcoporum per Canones ordinatam. Interim illi fluctus, quos schisma excitaverat lenioribus istis remediis per omnes Christiani orbis partes compesci non potuerunt. Germania, regnaque septentrionalia abusibus istis, quibus oppressa fuerant, in tantum horrorem conjecta sunt, ut maximam partem animum abjicerent, atque hoc obtentu jugum Ecclesiae infausto omine excuterent. Per Italiam dominatus Aulae Romanae, et spes Principum, qui ei adulantur ob certam lucri expectationem, Pontificis usurpationes corroboravit, quos per Hispaniam, Franciamque Regum temperavit auctoritas pro genio animorum diverso. Nam in Francia apertius Pontifici resisti, manifestum est.

XX.

Inde a schismatis illius temporibus Francia palam declaravit animum tuendi veterem libertatem,

atque exterminandi, quidquid contra Canones per ignorantiam, vel malitiam sequioribus temporibus innovatum est. Neque tamen est propterea, quo sibi gratulentur Galli de veteri disciplina conservata, licet intacti pluribus innovationibus, quibus alia regna vexantur. Nequo nostro aevo opus inventivis istis, quibus tempore schismatis utebamur: nam periculorum remedia morborum intuta fiunt, si male applicantur.

XXI.

Concilio Constantiensi optimum corrigendi abusus remedium visum fuit frequentior Conciliorum generalium convocatio, licet primitiva Ecclesia tribus saeculis iis caruerit, ad eaque tanquam extraordinaria remedia confugerit. Ex hac causa Eugenius IV. convocavit Anno 1431 Concilium Basileense, quod a prima sessione ex causis notis mox disturbatum ivit: sed tamen eidem adhaerere, ejusque decreta approbare coactus est. Biennio post novum inter Pontificem, et Concilium ortum est dissidium, quod componi non potuit.

XXII.

De Concordat. Medio tempore in Gallia habitus est conventus Bituricensis, ex omni Clero Franciae a rege Carolo VII. collectus, ubi Constitutio facta, quam Pragmaticam appellabant, quod nominis jam antea nonnullis Constitutionibus Imperatoris, et Statuto Ludovici Sancti, quo Romanae Aulae postulata repressit, inditum erat. Pragmatica illa Concilii Basileensis agnoscitur auctoritas, pluraque ejus Decreta recipiuntur in Franciam, certis limitationibus circumscripta. In Germania Conventus Moguntinus sub Alberto Rege decreta Concilii Basileensis verbis modificadoribus probavit, donec Anno 1447 Concordata nationis Germanicae inter Nicolaum V. Eugenii IV. successorem, et Fridericum III. Imp. Ordinesque Imperii inirentur, quibus etiamnum utimur in causis beneficiariis. Hodie passim nostri exhibent Concordata nationis integra ad salvanda sua jura.

XXIII.

Pragmatica Francorum Pontificibus aequae exorta fuit, ac ipsum Concilium, cujus decretis nitebatur,

batur. Ludovicus XI. eam abrogaturus, impeditus est a Clero, sed maxime ab Academiis, et Senatibus provincialibus. Ex eadem causa Julius II. impetivit Ludovicum XII. ad Concilium Lateranense V. vocatum, damnassetque Pragmaticam, si diutius in vivis versatus esset. Leo X. denique litem hanc composuit, convenitque cum Francisco I. Anno 1516. Bononiae in Concordata Galliae, quibus nomen Pragmaticae abolitum, infensioraque Pontificibus capita expuncta: caetera renovata. Potissima mutatio haec fuit, quod abrogatis Episcoporum, et Abbatum electionibus, Pontifici tributa est potestas praeficiendi Episcopatibus, et Monasteriis, quos Rex nominaturus esset. Haec Concordata fuere a Concilio Lateranensi V. quod tum nondum solutum erat, comprobata. Sed suprema curia Parisiensis omni modo restitit, quo minus publicam auctoritatem ex relatione in scrinia nanciscerentur, et Clerus per integrum saeculum electionum pristinam libertatem flagitavit, nullo effectu.

XXIV.

Sub idem tempus Martinus Lutherus in scenam prodiit, quem secuti sunt alii plures, qui, obtentu purgandae Ecclesiae, miseris modis eam dilacerarunt. Sed ex his novis secessionibus id utilitatis redundavit in Ecclesiam, ut omnium animi, licet sero, serio tamen converterentur, non ad fidei quidem, quae variari nequit, sed morum, et disciplinae ecclesiasticae emendationem. Resumptum est studium antiquitatum Ecclesiasticarum, veterumque Canonum longa oblivione sepulorum. Inde manavit sancta illa, saluberrimaque reformatio Concilii Tridentini, qua damnantur, corrigunturque, quantum injuria temporum tulit, sequiorum saeculorum abusus plerique; dispensationes autem, et privilegia restringuntur, ac Insulae Episcopales exaltantur. Renovatio antiquorum Canonum sanctissimorum hujus Concilii scopus et labor fuit. Ejus decreta circa dogmata fidei et in Francia ultro recepta fuere, veluti ex Concilio Oecumenico profecta; sed quae ad disciplinam spectant, usque ad hoc tempus, Cleri Francisci intensa flagitatione posthabita, non attenduntur. Non quod ea non satis pura censerentur, quippe maximam partem statuto Ordinum Blessensi inserta; sed quod reformatae religioe

*De Trid.
Reformat.*

ni addictis civibus, multisque Catholicis praesertim Magistratibus aliquid dandum esset, qui iis plurima Gallicanis libertatibus inimica deprehendebant. Inde et alibi nonnullis modificationibus relictus est locus, licet Tridentina decreta simpliciter recipere placuerit. Atque hae sunt origines, progressus, et reliqua fata juris Ecclesiastici, inde ab Ecclesiae incunabulis usque ad haec tempora.

XXVI.

De Trans-
act. West-
phalic.

In Germania reliqua religionum dissidia composita sunt per pacem Westphalicam Anno 1648 qua Jus reformandi ex communi per totum Imperium usitata praxi assertum fuit Dominis territorialibus. Dividitur autem Jus reformandi, veluti jus circa sacra in vetus et novum, quod Dominis territorialibus per pacis articulos relinquitur. Unde ajunt, jus territoriale esse in regula, juxta receptum aliquando axioma; *quod ejus sit religio, cujus est regio*. Reliquorum articulorum praecipui spectant per Germaniae Imperium libertatem religionum, procul ab omni violentia, et oppressione. Quippe omnes tres religiones ad effectus civiles aequiparantur, ut, quod uni sit justum, alteri sit aequum. Respectu Protestantium Jus Dioecesanum cum iurisdictione ecclesiastica suspenditur. Bona ecclesiastica ex statu et possessione primae diei anni 1624 dijudicantur: Usus vero et exercitium religionis ex possessione anni normalis subditis asseritur. Denique huic transactioni vis, et robur pragmaticae sanctionis, remotis omnibus exceptionibus, et protestantibus tribuitur, donec amice de religionis dissidiis utrimque fuerit conventum. In jure Germaniae ampliorum horum, et caeterorum capitum est usus.

CAPVT II.

De Divisionibus Juris Ecclesiastici

I.

Universum jus ecclesiasticum dividitur in jus humanum, et divinum; in jus naturale, et positivum. Jus naturale est lumen rationis de eo, quod Deo debemus, et hominibus. Hoc ipsum est et jus divinum, quia Deus est Author naturae, et rectae rationis regula est ejus aeterna sapientia. Jus divinum positum est, quod Deo placuit hominibus praescribere, sive ejus rationem revelaverit, sive minus. Continetur autem Scriptura veteris et novi testamenti, et per traditionem Ecclesiae explicatur. Est et hujus juris major pars jus naturale, quod Deus tempore Moysis populo suo in scriptis commendavit, quoniam in hominum mentibus exoleverat.

*Fleur.
Jus Eccles.
P.I. cap. 2.
per tot.*

II.

Decalogus est juris hujus naturalis compendium, omniaque veteris testamenti praecepta moralia sunt ejus explicationes. Equidem plures iis mistae sunt leges caeremoniales, quarum nonnullis Judaei procul a superstitione vicinarum gentium utebantur, nonnullarum autem rationem ignoramus. Illud tamen in universum constat, necessarias eas fuisse ad continendum illum populum indocilem, et rebus externis addictissimum in officio, in iisque latuisse figuras rerum novi testamenti. Quare, postquam Christus Jesus venisset, ut veritatem nos aperte doceret, figurae evanuerunt caeremoniaeque cessarunt. Ille enim legem Dei reddidit absolutam, cunctaque reduxit ad jus naturale, et ad primariam institutionem.

III.

Unde patet, jus divinum naturale esse immutabile, quoniam idea rationis aequae omnis variationis expers est, ac ipse Deus, in quo solo ea aeternum subsistit. Sed jus divinum positivum mutabile est, conformatum quippe utilitati hominum

in certo statu viventium. Ejus itaque durationem nonnisi Deo revelante novimus, utpote ejus auctor: Ille vero declaravit, fore, ut vetus foedus novo tollatur. Sed Christus nullibi dixit, ante suum ultimum adventum quidquam mutatum iri.

IV.

Jus humanum est multo mutabilius, non solum pro necessitatibus, quibus mederi cupimus, diversitate, sed etiam, quod procedente tempore comperimus, optimis remediis nos usus non fuisse. Hoc jus humanum positivum si scriptis conceptum, vocatur constitutio, si non scriptum, consuetudo. Sic constitutionem nomine veniunt omnes Canones Conciliorum: decreta Pontificum, et Episcoporum: regulae Monachorum, caeteraeque leges ecclesiasticae omnes, siue generales sint, siue particulares. Quod autem praeterea consensu tacito, soloque usu receptum invaluit, consuetudo appellatur. Observanda autem consuetudo nonnisi rationabilis, h. e. quae non in sanctiones juris divini, et in constitutiones universales impingit.

V.

Jus divinum omnes aequae fideles obligat. Jus humanum latius vel angustius patet pro auctoritate Conditoris, ac consensu eorum, qui id admiserunt. Conciliorum Oecumenicorum Canones ubique sunt observandi, exceptis locis, qui, quod a labe disciplinae intacti mansere, iis non indigent, vel contraria utuntur consuetudine, quae sine majore malo obrogari nequit, ac juri divino non repugnat. Conciliorum particularium Canones, et Episcoporum decreta regulariter extra provinciam vel dioecesium non protendant obligationem; sed saepe fit, ut aliae Ecclesiae sua sponte iis se subiciant, quo pacto fieri possunt regulae universales. Est enim totum illud regimen Ecclesiasticum, lenae, et charitate temperatum, alteraque Ecclesia alterius leges, sibi utiles, volens libensque amplectitur. Vicissim aegre non fertur, si qua Ecclesia privatis suis institutis fruitur, eoquod forte non sine discrimine ad legem communem reduci posse videatur. Sola fidei doctrina, et juris divini leges per omnia sunt uniformes.

VI.

Jam, utut Ecclesia semper novas leges concedere possit; ea tamen potestas non est arbitraria, neque homines ea pro suo affectu, ac libitu abuti possunt. Concilia enim particularia tum demum Canones conceperunt, quando certis depravationibus medendum erat. Generalia autem extra ordinem convenire, ac plerumque paucos Canones prodidit. Propterea Ecclesia Romana per decem priora saecula nullos Canones sanxit, et decretales illo spatio a Pontificibus scriptae fuere ad alios Episcopos, ut eos docerent Canonum argumenta, et inculcarent observantiam. Ipsi Patres, qui sive in Conciliis, sive per particulares constitutiones fecerunt Canones, eo ipso Christianis non voluere novas leges imponere, sed tantum legem Dei, et traditiones Apostolicas explicare, repressis aberrationibus, quas gliscere animadvertabant. Hinc Pontificum Constitutiones et Conciliorum decreta citationibus scatent, et Concilii Tridentini prope verba singula ex scriptura, Canonibus, et Patrum scriptis hausta sunt.

VII.

Sacra igitur Scriptura maxime omnibus Christianis habenda est lex primaria, quam Pastores veluti normam actionum suarum sequi debent. Qui ei multum operae dederit, inveniet regulas, ex quibus facile dijudicabit casus particulares. Atque hoc modo sacra Scriptura usi sunt Cyprianus, Augustinus, Gregorius M. et reliqui Patres. Maximusque horum scriptorum usus est, ex iis percipere, quantum in scriptura lateat, quodque nostram effugeret diligentiam, qui tanto studio eam meditati haud sumus.

VIII.

Post sanctam Scripturam maximae auctoritatis sunt Placita Conciliorum universalium, et particularium, ab universa Ecclesia recepta. Jesus Christus enim pollicitus est, quoties discipuli in suo nomine congregati fuerint, etiamsi non plures duobus, aut tribus fuerint, se fore in medio eorum. Jam si cujusque Patris magna in se sit auctoritas; quid si

plures eorum in nomine Dei, implorato Spiritus sancti auxilio, ad salutem Ecclesiae, quae ipsi regenda tradita est, congregati fuerint? Hujusmodi conventus major certe authoritas erit, quam Patrum singulorum, vel ad populum verba facientium, vel ad causas dubias respondentium. Pontificum Constitutiones legum quoque numero sunt habendae universalium, quatenus vel ab Episcopis in suis diocesis publicatae, vel longo usu receptae. Generatim autem observare non tenemur leges scriptas, quas in usum deductas non fuisse constat.

IX.

Vicissim magna vis est consuetudinis, et magna in utramque partem, si laudabilis, si longo usu, si Pastorem Ecclesiae consensu, vel saltem iis scientibus invaluit, ut ipsam Canonum observantiam excuset. Sunt enim Canones, qui a piissimis hominibus impune negliguntur, licet nullibi legantur revocati; v. g. de Baptismo extra casum necessitatis nonnisi tempore paschali, et pentecostali administrando; de precibus die solis ad Deum non de geniculo fundendis etc. Quin consuetudinis tanta vis fuit, ut lex in novo testamento disertis verbis concepta, pluribusque Constitutionibus ecclesiasticis confirmata, *de non edendo sanguine et suffocato* per eam tolleretur. Veteres enim rationes desierant. Neque tamen propterea existimandum, justum esse, quidquid vulgo fieri videmus. Ecclesia enim fere semper magno abusu numero onerata fuit, quos spe meliorum temporum toleravit, ingemuitque. Horum loco habendum, quidquid legibus ultimo scriptis repugnat, nisi forte conforme sit antiquioribus institutis, quae nonnulli servata sunt. Maxime autem vis consuetudinis cernitur in Ritibus, hoc est, in ratione precum publicarum, in administratione Sacramentorum, observatione feriarum, jejuniorum. Quum enim Christiana religio de interioribus mentis humanae sollicita sit, in exterioribus magna semper Christianorum libertas fuit. Tutissimum est, ut suum morem quaeque Ecclesia sequatur, nisi quid habeat, quod doctrinae universalis Ecclesiae repugnet. Ut autem appareat, quae leges, quaeve consuetudines in uso sint, videndum, quae perpetuae decretorum normae fuerint.

Inter ceteras corruptorum morum et depravatae disciplinae causas sequioribus temporibus haec fuit, quod opiniones Doctorum pro legibus fuerint arreptae. Quod tum demum factum, quum Episcopi desinerent docere populum, et conventus agere. Ex hoc neglecta regnum opinionum; ex opinionum diversitate iusti ignorantia; ex ignorantia iusti lubricum morum natum est, cum scelestissimus quisque haberet Doctorem in promptu, affectui suo obsecundantem, nec fere quemquam nosset, cui satis esset animi pro veritate. Ipsae Academiae, et Religiosorum hominum Ordines vitia haec promoverunt, quum Episcopi ex hoc gremio seligerent, quos consiliis suis adhiberent. Facile unius Monachi doctrina universo Ordini, et unius Doctoris Academici sententia universo Collegio imputatur. Interim ipsa Collegiorum Decreta non sunt, nisi consultationes prudentum; quae utut multum momenti habeant, legum tamen vi destituuntur, quippe profecta ab hominibus, qui iurisdictione carent. Idem dicendum de Congregationibus, novissimis temporibus institutis, quarum consiliis in variis rebus utitur Pontifex.

XI.

Privilegia quoque nutriverunt vitia. Sunt autem privilegia certae leges ad certam personam, vel ad certam Universitatem ab observantia juris communis eximendam latae, cujus generis etiam sunt dispensationes, quae licet salutare esse possint, in universum tamen indoli Evangelii adversantur. Animus demissus non affectat singularia, nisi forte plura pati, altiusque descendere opus. Et charitas aequalitatis custos est, propriisque commodis inimicissima. Ipse Jesus Christus Dominus omnibus religionum caeremoniis legibusque patriis semet subiecit. Puris illis temporibus rarissima fuere privilegia, postero aevo profusissima. Quotidie observantur, quorum nulla est ratio. Et, siqua iusta causa nituntur, ea invidiam, discordiam, ac legum contemptum alunt. Vilescunt enim leges, simul atque negligi possunt; et qui dispensationibus sunt indignissimi, ii ad eas flagitandas sunt omnium promptissimi, audacissimique.

XII.

His aliisque causis idea juris canonici valde confusa est, quippe in practicam beneficentem, reliquamque cameram disceptationum, depravationumque per systemata novorum Interpretum degeneravit. Quae illa facies disciplinae? Quum quidem ex suo genere Jus Canonicum, utpote complexus sacrarum regularum, spectet directionem, et correctionem morum ad rationes, et leges Christianae honestatis instruendam; veteri jure omnis status exterioris, interiorisque disciplinae praesertim ad ordinem, forum, et censuram poenitentiae Canonicae recidit. Novo jure successit divisio inter statum exterioris, et interioris disciplinae. Exterior disciplina stylo Curiae relicta est. Interior disciplina, veluti spiritus disciplinae passim ad moralem doctrinam recidit. Inquit Fleurius: *Universa Juris Ecclesiastici prudentia, tanquam pars Ethices, disciplina Christiana nititur, nec rigorem juris, qui saepe in summam degenerat injuriam, sectari debet; sed inspirare aequitatem, compendiorum contemptum, animi demissionem, charitatem ac pacis studium.*

Fleur. Praef. §. 6.

XIII.

Trident. Sess. 22. cap. 1.

Haec tum jurisprudentia, tum et disciplina praepreimis Clerum spectat, quia nihil est, quod alios magis ad pietatem, ac Dei cultum instruat, quam eorum vita, et exemplum, qui se divino ministerio dedicarunt. Cum enim a rebus saeculi in altiore sublati, locum conspiciantur; in eos, tamquam speculum reliqui Christianorum oculos conjiciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur.

XIV.

S. Aug. Conc. 1. in Psal. 103.

Ecce reliquum pium monitum: In hoc ergo clericali vitae speculo sancta Clerici anima se semper inspiciat. Videat, si hoc est, quod dicit speculum; si nondum est, oret, gemat, laboret, ut sit. Et sic saecularis vitae vitia corrigat et quasi retinentes, velut ex reddita imagine actus suos componat, ut tandem perfectus sit homo Dei (et Ecclesiae), et sit possit magnificari secundum regulam nostram, non autem in aliena gloriari. Refert Ludovic. Tronson. de Form. Cler. P. I. Praefat. 1.



D. VAN - ESPEN
IVS ECCLESIASTICVM.

PARS I.

DE PERSONIS ECCLESIASTICIS.

TITVLVS I.

De Clericis.

CAPVT I.

De prima Tonsura.

Prima tonsura separatim ab aliis ordinibus conferri primum coepit a saeculo VII. Juxta Morinum, qui etiam, quam occasione id factum, enarrat his verbis: *Parentes filios suos impuberes, immo vero infantes, Ecclesiasticis officiis consecrabant, et Episcopis instituendos offerebant. Eos Episcopi in eadem domo educandos, et instruendos curabant, ut essent Cleri reparandi seminarium. Eorum institutioni senex aliquis e Clero praeficiebatur, atque ut plurimum Archidiaconus. Cum autem, propter aetatis infirmitatem, Ostiariorum, aut Lectorum officiis in Ecclesia fungi non possent, Or-*

Morin. de
Ord. P. 3.
Exerc. 15.
c. 3.

dines illos illis non conferebant, sed solum tonsuram cum veste Clericali, tonsuram ideo ab Ordine separantes, ne pueri isti Ecclesiae Ministeriis parentum pietate devoti, ut prorsus seculares, et profani hominum oculis comparerent. Longo post tempore, quod in pueris propter aetatis infirmitatem fiebat, in aetate valentibus usurpatum est; tonsuraque Clericalis, ut ordo quidam ab aliis separatus, quibuscunque separatim collata est.

Pont. rom.
edit. 1663.
P. 18.

2. De novo jure prima tonsura insigniti et nomen Clerici, et fori, aliaque privilegia clericalia obtinuerunt. Inde in collatione primae tonsurae pronuntiat Ordinador: *Filii Charissimi! Adnimadvertere debetis, quod hodie de foro Ecclesiae, utpote veluti Clerici, facti estis, et privilegia Clericalia sortiti.*

Cat. Trid.
P. 2. cap. 7.
n. 13.

3. Hac occasione et collatio primae tonsurae Episcopo, veluti Ordinario reservari coepit. Quippe tonsura quasi Novitatus quidam Ordinum minorum spectatur. Ait Catechismus Concilii Tridentini: *Ut homines ad Baptismum exorcismis, ad matrimonium sponsalibus praeparari solent, ita, cum tonso capillo Deo dedicantur, tanquam aditus ad Ordinis Sacramentum illis aperitur.*

4. Corruptis saeculis invalere fraudes, quod homines, vel ut judicium civile efugerent, vel ut nonnulla beneficia, quo-

rum quaedam in simplicem Clericum cadunt, sibi compararent, indiscretius primam tonsuram ambirent. Vetat Synodus Tridentina, eos ad primam tonsuram admittere, *de quibus probabilis conjectura non est, eos, non saecularis iudicii fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum praesent, hoc vitae genus elegisse.*

Trident.
Sess. 23.
cap. 4.

5. His corruptelis ut mederentur Episcopi, inde ad exemplum Tridentini decreti ediderunt Ordinationes, ut a prima tonsura repelleretur, qui tum a Parocho, tum a Ludimagistro, tum ab alio Rectore obsignatas litteras, in fidem suae innocentiae, probitatisque, accipere non mereretur, ut probabilem de se spem faceret, *quod in Clericalis ordinis disciplina sit permanens; quodque potissimum, ut Deo fidelem cultum praestaret, ad hoc vitae genus fuerit inductus.*

Ordin.
Mechl. 19.
Oct. 1654.

6. Ecce Concilii Mediolanensis IV. rationes! Quoniam, inquit, prima tonsura ad Ordines suscipiendos quaedam praeparatio est iis, qui Dei ministerio dicandi sunt, permultam propterea refert, omnem in illa conferenda, et suscipienda diligentiam studiose adhiberi.

Concil.
Med. tit.
Quae per-
tin. ad sacr.
Ordin.

* 7. Quis dubitet, tam salubri decreto praeprimis justum divinae vocationis examen commendari instaurarique. S. Gregorius ait: *Pensandum valde est, ad culmen quisque regiminis qualiter veniat, atque ad hoc rite perveniens qualiter vi-*

S. Greg.
Past. Prol.

S. Bern.
Lib. 2. de
confid. c. 6.

Sixti V. in
Bull. cont.
Cler. mal-
prom.

S. Bern.
de Couv.
ad Cleric.
c. 29.

vat, et bene vivens, qualiter doceat: et recte docens, infirmitatem suam quotidie, quanta valet, consideratione cognoscat. Ex sententia S. Bernardi: Ante iuxta consilium Salvatoris sedisse debuit, ante aestimasse opus, metiri vires, ponderasse sapientiam, merita comparasse, sumptus computasse virtutum. Hanc ob rem Sixtus V. emanata de super constitutione sic monet Episcopos: Cum multi, ait, interdum — non vocati sancta Dei vocatione, sed potius satanae dolis delusi, praetextu devotionis, et pietatis, rem quidem sacram, et divinum munus; intempestive tamen, et inordinatae affectantes, seu temporale aliquod commodum, vel lucrum sibi proponentes, vel nimia simplicitate et imperitia, malitiae, aut fraude ad suscipiendum Clericalem characterem — temere se ingerant: debent Episcopi paterna charitate, et prudentia eorum saluti, qui saepe nesciunt, quod petant, melius etiam, quam ipsi postulant, consulere salubrius, nec tam, quid flagitant, quam quid expediat, considerare. S. Bernardus corruptos in hac re saeculi mores istis deplorat verbis: curritur passim — et reverenda ipsis quoque spiritibus Angelicis ministeria homines apprehendunt, sine reverentia, sine consideratione.

CAPVT II.

De Minoribus Ordinibus.

1. Concilium Romanum Anno 1059 Concil.
Rom. c. 13.
vetus decretum Ecclesiae instaurat, ut
nullus laicus ad quemlibet gradum ec-
clesiasticum repente promoveatur, nisi
post mutatum habitum saecularem diu-
turna conversatione, divinae vocationis
explorandae causa, inter Clericos fuerit
comprobatus.

2. Juxta Morinum veteri more Eccle- Mor. supr.
Exerc. 12.
c. 2.
siae minores Ordines, quorum quondam
diversa fuit disciplina, eum praecipue in
finem Majoribus fuere praemissi, ut in ho-
rum exercitiis ad altiores Ecclesiae fun-
ctiones assumendi prius probarentur, et
exercerentur.

3. Sic accidit, quod olim nunc plures,
nunc pauciores sacris Ordinibus praemit-
terentur; prout nimirum Episcopi judi-
cabant, ordinandum plus, minusque es-
se probandum, promovendumque. Ait S. Ambr.
Lib. I. de
Offic. c. 44.
Edit. an-
no 1690.
S. Ambrosius: *Alius distinguendae Le-*
ctioni aptior, alius psalmo gratior,
alius exorcizandis, qui malo laborant
spiritu, sollicitior, alius sacrario oppor-
tunior habetur. Haec omnia spectet sa-
cerdos, et quid cuique congruat, id of-
ficii deputet. Quo enim suum unum-
quemque ducit ingenium, aut quod of-
ficium decet, id maiore implet gratia.

4. Novo jure quatuor minorum Ordinum susceptio ad integritatem majoris

Ordinationis praescripta est, ita, ut is, qui vel unum inferiorem ordinem praeter-
volasset, ad superiorem convolare vete-
tur, aut per saltum promotus a susceptis
Ordinibus suspendatur, donec omis-
sum gradum recepisset. *Tit. de Cler. per salt.
prom.*

Trident.
Sess. 23.
cap. 17.

5. Corruptis saeculis minorum Ordi-
num functiones negligi coeperunt. Syno-
dus Tridentina ea occasione diserte prae-
cepit, ut Ecclesiarum Praelati, in quan-
tum fieri potest, provideant, quatenus
functiones hujusmodi in cathedralibus et
collegiatis Ecclesiis, per constitutos in
dictis Ordinibus duntaxat praestentur.

Ibid, c. 11.

6. Restituit Synodus Tridentina et in
minoribus Ordinibus vetera interstitia,
nisi aliud Episcopo magis expedire vide-
retur, *ut eo accuratius, quantum sit
hujus disciplinae pondus possint edoce-
ri; ac in unoquoque munere juxta prae-
scriptum Episcopi se exercean, atque
ita de gradu in gradum aascendant, ut
in iis cum aetate vitae meritum, et do-
ctrina major accrescat.*

S. Innoc.
epist. 6,

* 7. Quid evidentius, quam Synodum
Tridentinam juxta Patrum disciplinam
commendasse, ut probatio Ordinandorum
etiam in minoribus Ordinibus diutina sit?
*Sic evenit, inquit S. Innocentius I. ut in-
digni quique praeterita diutina proba-
tione honores suscipiant ecclesiasticos,
et admittantur ad Clerum, qui nec inter*

laicos quidem dignum locum habere mererentur. Juxta S. Gregorium diu ergo religiosa meditatione poliatur, ut placeat, et sicut lucerna super candelabrum posita luceat, ut adversa ventorum vis irruens conceptam eruditionis flammam non extinguat, sed augeat. Audiat sententia S. Hormisdæ. Longa, inquit, debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur Ecclesiæ. Non negamus esse in Laicis Deo placitos mores, sed milites suos probatos sibi quaerunt instituta fidelia. — Longa observatione religiosus cultus tradatur, ut luceat, et clericalibus obsequiis erudiendus, per minorum Ordinum interstitia, inserviat, ut ad venerandi gradus summa perductus, qui sit fructus humilitatis, ostendat. Refert Gratianus c. 2. et 3. D. 61. et sententiam S. Leonis eo tenore: Quid est manus cito imponere, nisi ante aetatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinae sacerdotalem honorem tribuere non probatis. In decr. D. 78. c. quid est.

S. Gregor. L. 17. ep. 120, ad Syagr.

S. Horm. epistol. 25. ad Episc. Hisp.

CAPVT III.

De Majoribus Ordinibus.

I. Subdiaconatus satis diu inter minores Ordines persistit. Novo jure accidit, quod inter sacros Ordines locum mereretur, quia legem caelibatus Ecclesiastici in

De Subdiacon.

effectu impedimenti dirimentis recepit.
c. 9. de aet. et qual.

Pontif.
Rom adm.
ad Subd.

2. Inde ad collationem Subdiaconatus in ea verba alloquitur Ordinator Candidatos: *Haëtenus liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad saecularia vota transire. Quod si hunc Ordinem susceperitis, amplius non licebit a proposito reslire, sed Deo, cui servire regnare est, perpetuo famulari, et castitatem illo adjuvante servare oportebit, atque in Ecclesiae ministerio semper mancipatos.*

S. Gregor. L. 3.
epist. 26.

3. Quid aequius tam gravi monito? Ex veteri sententia S. Gregorii. *Ne unquam ii, qui ordinati sunt, pereant, provideri debet, quales ordinantur: Ut prius aspiciatur, si vita eorum continens in plurimis fuit, si studium Orationis, si eleemosynae amorem habuerunt.*

Concil.
Elib. c. 30.

4. Juxta vetus decretum Concilii Eliberitani Subdiaconi ordinari non debent, qui in adolescentia sua fuerint, maechati. Quippe in veteri rigore disciplina irregularitas criminis ex suo genere irremissibilis fuit.

Synod.
Audomar.
Tit. 9. c. 8.

5. Recentiores Synodi vetant, eos ad Subdiaconatum recipi, qui de incontinentia periclitantur. Statuit Anno 1583. Synodus Audomarenfis: *Nemo ad Subdiaconatus Ordinem suscipiendum se offerat, qui non suam ipsius Dei beneficio castitatem expertus firmiter statuati mulieribus, et mulierum desideriis, omnisque*

Omnisque generis turpitudinibus perpetuo abstinere, tum animi, tum corporis castitati studere.

6. Juxta Pontificale Romanum haec sunt officia Subdiaconorum. Subdiaconum oportet, aquam ad ministerium Altaris praeparare, Diacono ministrare, pallas Altaris, et corporalia, calicem, et patenam in usum sacrificii eidem offerre.

Pontif.
Rom. p. 26.

7. Reliquum est, quod Subdiaconis obligatio divinum officium recitandi, saltem privatim, praecipitur. Sic Pontificale eos instruit: *Estote ergo tales, qui sacrificiis divinis, et Ecclesiae Dei, hoc est, Corpori Christi, digne servire valeatis. — Et ideo, si usque nunc fuistis tardi ad Ecclesiam, amodo debetis esse assidui. Si usque nunc somnolenti, amodo vigiles. Si usque nunc ebriosi, amodo sobrii. Si usque nunc inhonesti, amodo casti.*

Exhortat. ad Sub-
diac. Ord.

8. Ut Subdiaconi ministri Diaconorum, ita Diaconi ministri sunt Presbyterorum. Quippe ex sententia S. Isidori *sine ipsis*, Diaconis, sacerdos nomen habet, officium non habet. Quis dubitat inde, amplissimum olim fuisse Diaconorum tum intra, tum extra Ecclesiam officium.

De Diac.
S. Isidor.
Lib. 2. de
div. offic.
cap. 8.

9. En exempla! *Ipsi*, inquit Isidorus, clara voce in modum praeconis admonent cunctos, sive in orando, sive in flectendo genua, sive in Psallendo, sive in

Ibidem.

Lectionibus audiendis. Ipsi etiam, ut aures habeamus ad Dominum, clamant. Ipsi quoque evangelizant. — Nam sicut in sacerdote consecratio, ita in ministro dispensatio sacramenti est. Illi orare, huic psallere mandatur. Ille oblata sanctificat, hic sanctificata dispensat. Iphis etiam sacerdotibus propter praesumptionem non licet de mensa Domini calicem tollere, nisi eis traditus sit a Diacono.

Pontif.
Roman. in
Ord. Diac.

10. Juxta Pontificale Romanum *Levi interpretatur additus, sive assumptus. Et vos, qui ab haereditate paterna nomen accipitis, estote assumpti a carnalibus desideriis, a terrenis concupiscentiis, quae militant adversus animum. Estote nitidi, mundi, puri, casti, sicut decet ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei — ut haereditas, et tribus amabiles Domini esse mereamini.*

Pont. Bibl.
Apost. ad
mon. ad
Diacon.

11. Hodierne ritu ponitur eis orarium super sinistrum humerum, ut per hoc cognoscant, se accepisse jugum Domini, quo omnia, quae ad sinistram, id est, praesentem vitam pertinent, spernant, et iugo Domini subiciantur.

Pontif.
Roman. in
Ord. Diac.

12. Hodiernum officium Diaconatus explicat Pontificale Romanum paucis verbis. *Diaconum, inquit, oportet ministrare ad altare, baptizare absente Presbytero, et praedicare. Nam nostris moribus Diaconatus fere non aliunde suscipi*

folet, quam ut per eum gradum expletis
interstitiis ad Presbyteratum ascendatur.

13. Ex sententia S. Ambrosii: *Recte comparantur apibus sacerdotes; quia sicut apes, castitatem corporis praeferrunt, cibum vitae caelestis exhibent, aculeum legis exercent: puri ad sanctificationem, suaves ad refectiorem, severi sunt ad ultionem. Apibus planae sunt comparandi, qui velut alveario quodam gratiam matris Ecclesiae continent, in qua diversorum meritorum cellulas, dulcissimis praedicationibus componentes, de una Salvatoris examine, christianorum examina multa producant.*

De Presbyter.

S. Ambr.
Serm. 83.

14. Juxta Pontificale Romanum cum magno timore ad tantum gradum ascendendum est, ac providendum, ut caelestis sapientia, probi mores, et diuturna justitiae observatio ad id electos commendent.

Pontif.
Roman. in
Ord. Presbyter.

15. Praecipit Concilium Tridentinum: *Qui ad Presbyteratus Ordinem assumuntur, idonei comprobentur, atque ita pietate, et castis moribus conspicui, ut praeclarum bonorum operum exemplum, et vitae monita ab eis possint expectari.*

Concil.
Trident.
Sess. 23.
cap. 14.

16. Summa Officii consistit in his: *Sacerdotem, inquit Pontificale, oportet offerre, benedicere, praeesse, praedicare, et baptizare. Concilium Colonienſe de Anno 1539 ita explicat: Presbyterorum*

Ibidem.

Conc. Col.
Decret. de
sacr. Ord.

officium in primis in praedicatione verbi: deinde in conficiendo corpore, et sanguine dominico, et caeteris sacramentis administrandis (Confirmationis tamen, et Ordinis exceptis) denique in orando Deum pro totius Ecclesiae, et populi christiani prosperitate situm est.

Pont. rom.
edit. 1663.
pag. 53.

17. Antistes ordinans his verbis ordinandos affatur: *Filii dilectissimi, quos ad adiutorium nostrum, fratrum nostrorum arbitrium consecrandos elegit, servate in moribus vestris castae, et sanctae vitae integritatem. Agnoscite, quod agitis; imitamini, quod tractatis; quatenus mortis Dominicae memoriam celebrantes, mortificare membra a vitiis, et concupiscentiis omnibus procuretis. Sit doctrina vestra spiritualis medicina populo Dei. Sit odor vitae vestrae delectamentum Ecclesiae Christi, ut praedicatione, atque exemplo aedificetis domum, id est, familiam Dei; quatenus nec nos de profectione vestra, nec vos de tanti officii susceptione damnari a Domino, sed remunerari potius mereamur.*

S. August.
Cont. litt.
Petil. L. 2.
cap. 30.

S. Ambr.
in Tim. 5.

* 18. Ergo probata virtus Ordinandum praescribitur? *Ut quisque, ex sententia S. Augustini, vere sacerdos sit, oportet, ut non solum sacramento, sed etiam iustitia induatur. Quippe juxta S. Ambrosium merita debent praeire bonorum operum, ut dignus habeatur ad*

Ordinationem. Ait S. Chrysostomus: *Gratia fidei omnibus praestatur; gratia autem Clericatus non omnibus sed tantum dignis, quia in illa causa salutis est; in ista autem dispensatio ministerii.* En et S. Gregorii sententiam: *Ex anteaecta ergo vita, inquit, se unusquisque inveniat, ne in appetitu culminis se imago cogitationis illudat.* Quid brevius verbis S. Bernardi? *Viros probatos oportet deligi, non probandos.* Praecipit Concilium Tridentinum, *ut non singuli in ea aetate debeant ad sacros Ordines assumi; sed digni duntaxat, et quorum probata vita senectus sit.*

S. Chris.
hom. 53. in
Matth.

S. Gregor.
Past. P. I.
cap. 9.

S. Bern.
Lib. 4. de
Conf. c. 4.
Concil.
Trident.
Sess. 23.
cap. 12.

CAPVT IV.

De vagis Ordinationibus.

1. Nihil magis vocationi clericali oppositum, nil magis Ecclesiae probrosum, et laicis scandalosum est, quam otiosa ac iners clericorum vita; hinc jam dudum sollicita fuit Ecclesia, nequis in clerum assumeretur, nisi certo loco adscriberetur, ubi functionibus Ordini suo convenientibus occuparetur.

2. Prudenter statuit Concilium Tridentinum: *Ut nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis Ecclesiis.*

Cap. 16.

3. Gratianus decreto suo veterem canonem Concilii Chalcedonensis insperfit, quo suspenduntur Clerici, qui absque ti-

tulo, id est, absque Ecclesia, cujus ministerio deputantur, essent ordinati. C. 1. et 2. D. 70.

Cap. 16.

4. Hoc exemplo Concilium Tridentinum diserte statuit, *ut nullus in posterum ordinetur, qui illi Ecclesiae, aut pio loco, pro cuius necessitate, aut utilitate assumitur, non adscribatur, ubi suis fungatur muneribus, nec incertis vagetur sedibus.*

Syn. Cam.

T. 10. c. 6.

5. In obsequium Tridentini decreti praecipit Synodus Cameracensis: II.: *Ut in proximi Ordinis susceptione examinentur singuli, num in iis Ecclesiis, quibus adscripti fuerint, suas functiones obierint.*

Syn. Nam.

Tit. 8. c. 9.

6. Juxta decretum Synodi Namurcensis sub Wachtendonck dispensantur Clerici, qui studiorum causa in universitate aut in seminariis degunt. Quippe qui, praeterquam quod in Oratoriis Collegiorum functiones Ordinum obire soleant, etiam studiis, aliisque exercitiis se ad altiores ordines ex voto Ecclesiae prae-
parant.

7. Sive ergo veterem, sive recentiorē Ecclesiae disciplinam spectare libet, nullus ordinari debet, nisi uni Ecclesiae pro sua conditione, et suo talento inseruiat. Neque ex mente Ecclesiae sufficit, aliquoties forsan in Ecclesia, cui adscriptus quisque est, Ordinis functiones obire, si de reliquo nullum Ecclesiae servi-

tium praeftet. Nam ita se exhibere debet, ut vere dici queat, quod Ecclesiae seruiat, id est, ejus obsequiis occupetur: v. g. peragendo divino officio, vel Parocho in catechizandis pueris, visitandis aegrotis, aliisque functionibus assistendo.

8. Synodus Cameracensis II. statuit, ut omnes Sacerdotes, et Clerici, qui intra fines Parochiae degunt, Parochum in instruenda juventute pro sua quisque virili parte adjuvent.

Syn. Cam.
T. 21. c. 6.

* 9. Ergo boni solum, etsi pauci, ordinandi sunt? Superest in decreto Gratiani ex epistola Pseudo-Clementis regulae locus. *Tales, inquit, ad ministerium eligantur Clerici, qui digne possint dominica sacramenta tractare. Melius est enim Domini sacerdoti paucos habere ministros, qui possunt opus Dei digne exercere, quam multos inutiles, qui onus grave Ordinatori adducunt. Refertur D. 23. c. tales. Ex sententia Innocentii III. satius est maxime in ordinatione sacerdotum, paucos bonos, quam multos malos habere ministros. Superest in novo jure c. 14. de aet. et qual. Ordinand. Juxta decretum Concilii Burdigalensis: Ut vinea Domini ex illius praecepto rite semper colatur, multaque messis in ejus horreum reportetur, multis operariis opus est, quorum tamen non tam numerus quam virtus spectanda est. Paucos enim idoneos, et proba-*

Concil.
Burdig de
Ann. 1583.
cap. 24.

tos habere satius est, quam inutiles, atque ideo ipso vitae genere perniciosos.

S. Bern.
de Conv.
ad Cleric.

Ait S. Bernardus : Dilatata videtur Ecclesia ; ipse etiam Cleri sacratissimus Ordo super numerum multiplicatus est.

Verum , etsi multiplicasti gentem , non magnificasti laetitiam, Domine, dum nihil minus apparet defecisse , quam numeri accessisse. En rationes S. Petri Dam.

S. Petr.
Dam. L. 2.
epist. 5.

Exiguo quippe, inquit, sale multa dulcescunt, et parvo, sed electo, sacerdotum numero totius Christianae plebis eruditur, et instituitur multitudo. Quid

Petr. Bleff.
ad Rich.
Ep. Lond.
ep. 123.

verius querela Petri Bleffenfis : Ex inordinata, inquit, et indisciplinata multitudo sacerdotum hodie datur ostentui nostrae redemptionis venerabile sacramentum.

TITVLVS II.

De vita, et honestate Clericorum.

CAPVT I.

Singularis morum honestas in Clericis requiritur.

Trident.
Sess. 22.
cap. 1.

I. Juxta monitum Concilii Tridentini : Nihil est, quod alios magis ad pietatem, et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita, et exemplum, qui se divino ministerio manciparunt. Cum enim a rebus saeculi in altiore sublati gradum conspiciantur, in eos, tanquam in speculum reliqui oculos conjiciunt, ex iis sumunt, quod imitentur. Quapropter

sic decet omnino Clericos, in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus nihil, nisi grave, moderatum, ac religione plenum praeseferant.

2. Alibi Synodus Tridentina Episcopos obstringit, ut Clericos sui status, et officii moneant. *Monebunt, inquit, propterea Episcopi suos Clericos, in quocunque Ordine fuerint, in conversatione, sermone, et scientia commissio sibi Dei populo praeestant, memores ejus, quod scriptum est: sancti estote, quia et ego sanctus sum! Et juxta Apostoli vocem: Nemini dent ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium eorum; sed in omnibus se exhibeant, sicut ministros Dei.*

Sess. 14. in praefat.

3. In reliquis S. Scripturae locis faciunt ad id genus argumenti plures auctoritates; utpote illa sententia Christi: *Vos estis lux mundi; sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Et illud monitum Apostoli: In omnibus praebe te ipsum exemplum bonorum operum. — Verbum sanum, et irreprehensibile, ut is, qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.*

Aug. 3.

Aug. 3.

Matth. 5.

Ad Tit. cap. 2.

4. Quis dubitet, has rationes in omnes Clericos, in quocunque Ordine, juxta

Conc. Trid.

Conc. Trid.

Conc. Trid.

verba Concilii Tridentini, fuerint, cadere, quia ex ratione divinae vocationis quisque ad statum sanctitatis obstringitur. Inquit S. Hieronymus: Unde non solum Episcopi, aut Presbyteri, et Diaconi debent magnopere providere, ut cunctum populum, cui praesident, conversatione, sermone et scientia praece-
si. p. 702
Julianus
 dant; verum etiam et inferior gradus, Exorcistae, Lectores, aeditui, Accolythi et omnes omnino, qui Domino Deo serviunt. Refert Gratianus c. 21. VIII. Q. I.

5. Quippe omnem vitam cujusque Clerici oportet esse tacitam praedicationem Evangelii ad instruendos, excitandosque fideles in via salutis, ut juxta S. Augustinum, eorum vita, eruditio sit aliorum et assidua salutis praedicatio.

* 6. Sanctitas Cleri ex Patrum sententiis indispensabilis est. Juxta S. Augustinum: Clericus duas res professus est, et sanctitatem, et Clericatum. Ait S. Gregorius: tales virtute existant, ut non minus eorum vitae probitate, et morum elegantia, quam doctrina Evangelium praedicetur. Ex sententia S. Ambrosii: Potior sacerdotis praedicatio exemplum pietatis est. En rationes Concilii Senonensis: Cum in sanctorum numero sint Clerici, necessitatem bene vivendi se assecutos esse sciant, non licentiam peccandi. Concilium Mediolanense IV. Clericos ita instruit: Eam vos virtutem in-

S. August.

S. August.
 ferm. I. de
 com. vit.
 cleric.

S. Gregor.
 Nazianz.
 Orat. I.

S. Ambros.

Conc. Senon.
 Ann. 1524.

Conc. Mediol.
 P. 3.
 Tit. Mon.

duite, ut videant alii, quasi lumen, vestram sanctitatem elucere. Concilii Burdigalensis de Anno 1642, id est argumentum: Eas virtutes Clero attribuit Apostolus, quae ad Angelicam paene accedunt puritatem.

Conc. Burdigal. Tit. de Ord.

CAPVT II.

De modestia habitus Clericalis.

1. Concilium Alerienſe de Anno 1571 ita pronuntiat: *Exterioris Clericorum habitus modestia signum est, et indicium compositionis, et ornatus hominis interioris.*

Concil. Alerienſ.

2. Unde frequens Conciliorum argumentum fuit, ut clerum ad decentem habitum obstringerent. Canon V. Concilii Matifconensis I. sic sonat: *Nullus Clericus aut vestimenta, aut calceamenta saecularia, nisi quae religionem deceant, induere praesumat.*

3. Novo jure, qui abjectis vestibus, proprio congruentibus Ordini, alias assumere, et in publico portare, rationabili causa cessante, praesumit, professorum illius Ordinis praerogativa se reddit indignum. Refert. Clem. 2. de Vit. et Honest. Cler.

4. In Concilio Constantiensi querela locus fuit, quod inter caeteros Praelatorum, et Clericorum excessus hoc maxime inolevit, quod sprete in vestibus forma ecclesiasticae honestatis plurimi

Concil. Constant. Sess. 43. de vit. et honest. Cler.

delectantur esse deformes, et cupiunt laicis conformari, quodque mente gerunt, habitu contentur: Unde praeter caetera, quae circa vestes — jura statuunt et quae nimium collapsa sunt, tam in saecularibus, quam in regularibus sacro approbante Concilio innovamus, et praecipimus inviolabiliter observari.

Trident.
Sess. 14.
cap. 6.

5. Pronuntiat Concilium Tridentinum: *Etsi habitus non faciat Monachum, oportet tamen Clericos vestes, proprio congruentes Ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci, morum honestatem intrinsecam ostendant etc.*

Synod.
Amerin.

6. Recentiores Synodi decretum Tridentinum adoptarunt, explicaruntque. Ait Anno 1595 Synodus Amerina: *Honestas status Clericalis, et Ordinis requirit, ut tam Clerici, quam etiam studentes Gymnasiorum, et scholares in scholis particularibus manentes, habitum conformem, honestum, statui Clericali congruentem portent.*

Concil.
Aquil. de
vit. et honest.
Cler.
cap. II.

7. Quum quidem vestem Ordini Clericali congruentem, generaliter definire, difficile sit, loci, et temporis conditionem spectare, spectarique oportet. Concilium Aquileiense Anno 1595 ita definit: *Habitum Clericalem declaramus cum esse, qui veste vel talari, vel breviori in itinere, ac tonsura constat; si ex duobus*

*alterum desit, habitum Clericalem dimi-
diatum declaramus, ac dicimus, ut con-
stitutionibus, de habitu Clericali dispo-
nentibus satisfactum non sit.*

8. Juxta Tridentinum decretum omnes Trid. supr.
*Ecclesiasticae personae, quantumcunque
exemptae, quae aut in sacris fuerint,
aut dignitates, Personatus, Officia, aut
beneficia qualiacunque ecclesiastica ob-
tinuerint, si, postquam ab Episcopo suo,
etiam per Edictum publicum, moniti
fuerint, honestum habitum Clericalem,
illorum Ordini, ac dignitati congruen-
tem, et juxta ipsius Episcopi Ordinatio-
nem, et mandatum non detulerint, per
suspensionem ab ordinibus, officio, et
beneficio, ac fructibus, redditibus, et
proventibus ipsorum beneficiorum, nec
non, si semel correpti, denuo delique-
rint, per privationem etiam beneficio-
rum, et officiorum hujusmodi coerceri
possunt, et debent etc.*

* 9. Hujus rigoris rationes indicant Sy-
nodi: *Herbipolensis: Ut Christi militia* Synod.
Herbip. de
Ann. 1287.
*laudibus deputata divinis, vita, gestu,
moribus, et habitu a militia secernatur
humana. Eboracensis: Incedant in vesti-
bus suo Ordini congruis; ut, sicut cae-
teris dignitate praeeminent, sic plenius
et formam, et exemplum exhibeant. Ve-
ronensis: Quanto honestioribus pote-
runt, indumentis utantur, ut ex illis,
quales sint, non modo cognosci, sed et*

Synod.
Eborac. de
Ann. 1194.
decr. 6.
Conc. Ver.
Ann. 1541.
de vit. et
hon. Cler.

Concil.
Londin.
Ann. 1208.
de habit.
Cleric.

honorari possint. Cum aliter mali animi argumentum sit, ut, quod quis sit, illud videri nolit. Quid plura? Concilium Londinense ait: Dum Clericum a laico respiciens oculos non discernit per diversitatem, et honestatem habitus, sit omnibus vere fidelibus in scandalum, et in despectum.

CAPVT III.

De Cohabitatione, et conversatione Clericorum cum Mulieribus.

De singul. Cler.
pag. 519.
edit. Flam.

1. Valde semper sollicita fuit Ecclesia, ut Clericos a sequiore consortio mulierum divellat: Extant desuper plures Conciliorum Canones et Patrum sententiae. Inter opera S. Cypriani crisi justus locus est. *Quale praemium, inquit, sanctitatis expectat, qui non solum blasphemiam sanctitatis ab infidelibus provocat, sed etiam fidelibus perniciosum praebeat exemplar, ut infirmi sub praetextu dilectionis subtiliter fornicentur et pudicus impudentissimae castitatis praebeat magisterium, destruens, quod Paulus Apostolus comminatur: Peribit frater infirmus in tua conscientia.*

Concil.
Camerac.
Ann. 1563.
T. 2. c. 3.

2. Vitanda ergo est juxta praescriptum Canonum Clericis cohabitatio cum mulieribus. Inquit Concilium Cameracense: *Consortium mulierum non convenit, quem castitas, et continentia ornare perpetuo debet.*

3. Concilium Mediolanense IV. vetat, *Clericos cum mulieribus — quamvis vel arctissimo consanguinitatis, vel affinitatis vinculo — illae conjunctae sint, — in iisdem domiciliis, aedibusve simul habitare, nisi cum ex causa — aliquando Episcopalibus litteris permisum sit.*

Conc. Mediol. P. 4. Tit. a. 1m.

4. Jure communi huic decreta indubie locus est, siquidem et in eas turpis criminis justa suspicio cadere potest. Superest veteris decreti Moguntini exemplum inter compilationem novarum Decretalium c. 1. de Cohab. Cler. et Mul.

5. Reliqua recentiora decreta Clericos a quacunque suspecta, vel periculosa familiaritate, vel frequentia sequioris sexus divellunt. Ajunt Synodi Belgii: *Ne Clerici cum suis ancillis, quantumcunque honestis, nimiam contrahant familiaritatem, aut cum eis ad convivias, quantumvis honesta, etiam vocati accedant.*

Mechl. Ann. 1609. Tit. 17. c. 6.

6. Praecipit Synodus Audomarenfis, *ut cum mulieribus, etiam sanctitate conspicuis, extra honestatis necessitatem non conversentur: De vestimentis enim (quod monet Sapiens) procedit tineas, et a muliere iniquitas viri.*

Syn. Audomarenf. Tit. 16. c. 2.

7. Juxta decretum Concilii Antuerpiensis teneatur unusquisque suam ancillam sine strepitu dimittere, quamcunque vel Episcopus, aut Decanus, aut Ca-

Synod Antuerpiens. Ann. 1610. T. 17. c. 6.

pitulum, quoad sibi subditos, causa suspitionis dimittendam judicaverit.

Concil.
Mechlien.
T. 14. c. 3.

8. Ex decreto Concilii Mechlinensis II. *Nemo Ecclesiastici Ordinis lascivas, et ob nuditatem, vel alias obscenas, et quae pias mentes offendunt, imagines in suis aedibus, ac hortis positas vel retineat, sub paena arbitraria, Concionatoresque contra hujusmodi imaginum quocunque etiam profano loco positarum detestandum usum frequenter conciones suas instituant.*

De singul.
Cler. 525.
Edit. Pam.

* 9. Inter opera S. Cypriani superest locus crisi: an Clerici conversationem cum mulieribus ab exemplis Sanctorum; veluti Eliae commorantis in domo viduae sathrapis, Salvatoris colloquentis Samaritanae, immo et recipientis peccatricem, excusare queant. En argumenta: *Elias missus est a Domino relinquere solitudinem, et ingredi tabernaculum viduae. Pro imperio Domini laboravit, ut in domo mansisset. Illi solitudo solatium praestabat, et requiem. Occasionem illi Dominus obtulit ad magnalia facienda. Nulla fuit importunitas scandali, ubi transeuntur, quod pejus est, egestuosam habuerit mansionem, quam quicunque hospes effugeret. Quisquis, es, qui te vis Eliae de commemoratione viduae vocari discipulum, prius solitudinis afflictiones, et quadraginta folera dierum jejunii exitum, et aut non quaeres faeminam*

P. 528.

faeminam, aut non erit, qui cum faemina commoretur. Quid ad rem exemplum Christi. Nam sic allocutus Dominus Samaritanam, ad horam docuit et recessit, nec defensionem continuandis excessibus facit. Ad horam quoque poenitentem recepit, et passus est Martham ministrantem. Sed quid erat aliud Domino, nisi regni caelestis utrinque pabula ministrare? Quid discretius? sunt equidem necessitates, quae nos quoque privatim faeminas videre compellunt, ut solatia praebeamus, ut hortamenta vitalia salubriter intimemus; nec tamen et in iis officiis minor cura agenda est pro moribus nostris, ut clarescant in nostra operatione indicia puritatis; severitas non desit, quae sub Clerico faeminam possit adstringere, ut ipsam consolationem nostram suscipiat cum tremore, et ita sentiat visitationis affectum, ut Clericum veneretur.

P. 527.

P. 523.

CAPVT IV.

De ebrietate, et commensationibus Cleri.

I. Quum continentiae perfectioris statum Clerus profiteatur, necesse est, ut ebrietatem, et vinolentiam, quia in ea est luxuria, peculiarius excretur. Ex sententia Canonis Apostolorum Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ebrietati deditus, cesset, vel deponatur.

Can. Ap.
cap. 41.

2. Juxta decretum Concilii Agathensis Clericum, quem ebrium fuisse constiterit, aut triginta dierum spatio a communione statuimus submovendum, aut corporali subdendum supplicio. Refert Gratianus c. 9. D. 35.

Concil.
Mogunt.
cap. 46.

3. Pronuntiat Anno 813 Concilium Moguntinum. Magnum malum ebrietas, unde omnia vitia pullulant, modis omnibus praecipimus cavere: Et, qui hoc vitare noluerit, excommunicandum esse decernimus, usque ad emendationem congruam.

4. Jure novo superest decretum Concilii Lateranensis IV. eo tenore: *A crapula, et ebrietate omnes Clerici abstineant diligenter — cum ebrietas et mentis inducat exilium, et libidinis provocet incentivum.* Refert. c. 14. de vit. et honest. Cler.

Synod.
Camerac.

5. Inter recentiores Synodos praecipit Synodus Cameracensis P. IV.: *Ut, quicumque in Clero, id est, in sorte Domini fuerit annumeratus, ab hac ebrietatis, et crapulae macula se prorsus abstinereat — quicumque vero ex Clero hanc normam contempserit, nisi a superiore monitus abstinerit, castigetur; castigatus, si non resipuerit, suspendatur ad tempus, sive ab officio, sive a beneficio.*

6. Quia ebrietati, et crapulae frequentius locus est in conviviiis, et commellationibus, oportuit et ab iis Clericos sub-

movere. Ait 1598 Concilium Aquilicum: Convivia, et nimiam Laicorum familiaritatem, ob multarum offensionum, et scandalorum originem, debent Clerici, in quocunque gradu constituti, declinare, ac fugere: honestatem vero, quae inter Clericos tutius servatur, amare.

Concil.
Aquil. c. 1.
de vit. et
hon. Cler.

7. Reliqui Canones his eodem argumento subjungunt popinas, seu tabernas, in quibus ebrietatis, commestationisque vitia plerumque regnare solent. Juxta vetus decretum Concilii Carthaginensis III. Clerici edendi vel bibendi causa, tabernas non ingrediantur, nisi peregrinationis necessitate compulsi. Refert Gratianus c. 4. D. 44.

8. Inter recentiores Synodos Belgii Concilium Mechlinense II. sub poena arbitraria interdicit Clericis, ut neque edendi, vel bibendi causa, tabernas ingrediantur, nisi peregrinationis, vel alia necessitate compulsi.

II. Mechl.
T. 17. c. 6.

9. S. Carolus, ut Clericis peregrinationis causa in Urbe hospitantibus consuleret, in Concilio Mediolanensi I. suggessit suis Episcopis, ut in singulis suis civitatibus curent parandum unum aut alterum publicum, et honestum diversorium, quo suarum dioecesium rusticis Clericis, necessitatis causa convenire liceat. Nec in eo hospitio improbis, aut nequam hominibus locus sit, neve faeminis ullo

Conc. Me-
diol. P. 2.
Tit. 25.

modo; sed tantum Clerici, et Religiosi viri, si fieri possit, in eo recipiantur.

* 10. Clerici tabernas potatorias cum non adeant, nec misceant se Laicis com-
 Synod. potantibus, rationem addit Synodus Ca-
 Camerac. meracensis I. *Vilescit enim plurimum ex*
 Tit. 8. c. 6. *ea turpi, et indecora consuetudine mi-*
nisterii Ecclesiastici dignitas. Audiri quo-

S. Chry- que desuper meretur S. Chrysostomus
 sost. hom. *multi capti sunt a fornicatione, et*
 in Ps. 140. *ignem voluptatis accenderunt, dum se-*
 pag. 1194. *cuti sunt convivia, et hospitia. S. Am-*
 Ed. Paris. brosius ait: *Quam prudenter factis con-*

S. Ambr. *venire Ecclesiasticis, et maxime ministro-*
 L. I. offic. *rum officiis arbitror declinare extra-*
 cap. 20. *neorum convivia, et hospitia, vel, ut ipsi*
hospitales sitis peregrinantibus, vel, ut
ea cautione nullus sit opprobrio locus:
convivia quippe extraneorum habent
occupationes tum etiam epulandi, po-
tandique produnt cupiditatem; subre-
punt etiam fabulae frequenter de saeculo,
ac voluptatibus claudere aures non
potes, prohibere, putatur superbiae.

CAPVT V.

An Clerici lusus aleae licitus sit?

1. Veteri, recentiorique jure fere nihil apertius, saepiusque decisum est, quam quodvis genus lusus, quod fortunae dicitur, Clericis esse interdictum. Juxta S. Chrysostomum *diabolus est, qui etiam in artem jocos, ludosque digessit, ut per*

S. Chryf.
 hom. 6. in
 Matth.

haec ad se traheret milites Christi, virtutisque eorum nervos faceret molliores.

2. Inter Canones Apostolorum promuntiatur: *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui vel aleae, vel ebrietatibus indulget, vel definito, vel deponitor. Subdiaconus, Lector, aut Cantor, qui consimilia facit, vel definito, vel a communione sejungitor, similiter et Laici.* Can. Ap. 41. et 42.

3. Concilium Moguntinum Anno 813 ita edixit: *turpis verbi, vel facti jocularitorem esse vel jocum saecularem diligere, aleas amare — ministris Altaris Domini — omnino contradicimus. Adeo alea, vel quisque alius lusus fortunae a genere joci saecularis excusari nequit.* Concil. Mog. c. 14.

4. Jure novo Innocentius III. vetera decreta in Concilio Lateranensi instaurat: *Ad aleas, et taxillos, inquit, non ludant, nec hujusmodi ludis intersint: quid clarius; quam id genus lusus in leges vitae, honestatisque Clericalis peccare? c. 15. de vit. et honest. Cler.*

5. Concilii Aquileiensis de Anno 1596 decretum sic sonat: *Alearum, et taxillorum usum, quo tempus misera jucunditate teritur, Clericis omnibus inhibemus etc. Episcoporum vero vigilantia, et prudentia, edictis, ac poenis praepositis, opportunum erit remedium adhibendum, ut pestis avertatur, qua mise-* Concil. Aquil. Tit. 9. de vit. et honest. Cler.

rorum facultates suavi modo exhauriuntur, blasphemiae, et rerum desperationes excitantur; cupiditatum intemperatiorum, et fraudium oblectamenta aluntur: denique ipsa Dei Clementia, per jurgia et contentiones assidue offenditur: qui tanto periculosior morbus est, quanto ardentius interdum animos Clericorum occupat, et Ecclesiasticas opes pervadit.

6. Veteri exemplo repressit Innocentius III. Clericum, qui alearum lusum obtutu patriae consuetudinis, civilisque conversationis excusatum ivit. Inquit Pontifex: *Nos, qui ex officii nostri debito, pestes hujusmodi extirpare proponimus, atque ludos voluptuosos, occasione quorum sub curialitatis quadam imagine ad dissolutionis materiam venit, penitus improbamus. Superest rescriptum c. 11. De Excess. Praelat.*

* 7. In studio Patrum uberior est crisis, an Clerici quemcunque lusum sive fortunae, sive industriae excusare queant, ut sibi licitum reddant? Ecce! lusus placet vel lucri causa? et a rudi avaritia excusari nequit; vel fallendi otii studio luditur? et certe ex genere joci saecularis tunc lusus est. Ait S. Ambrosius: *Non solum profusos, sed et omnes etiam jocos declinandos arbitror. Juxta S. Chrysostomum: cum recreare animum volueris, poteris hortos petere, fluentes ri-*

S. Ambr.
Lib. I. de
offic c. 23.

S. Chryf.
hom 38. in
Marth.

vos conspiciere, ingentes lacus considerare, amaena cernere loca, cicadas audire canentes, in templis Martyrum conversari; unde praecipua tibi sanitas tribuetur corporis, ac ad animam tuam eximia perveniet utilitas: unde singularem capies voluptatem, misso omni genere lusus. Ait B. Job: Nunquam cum ludentibus miscui me. Ex sententia S. Ephrem: Qui docuit idola colere; docuit etiam ludere: Idcirco Apostolus idololatras ludentes denominavit. — quemadmodum scriptum est: sedit populus manducare, et bibere, et surrexerunt ludere. Inter opera S. Bernardi recensetur illa sententia: Cavenda sunt omnia, quae inflectere possunt gravitatem propositi nostri, nostraeque professionis: vae vobis, qui joci, lususque gratia ridetis, quia flebitis vos. Monet quemlibet Clericum salubriter Synodus Mechlinensis. Sciat propterea, inquit, id in officio suo positum esse, ut cum in officiis divinis obeundis, vel frequentandis Ecclesiis, quod debet, tempus consumpserit, si quid sibi reliquum otii est, id omne non in rerum saecularium colloquiis, profanisque actionibus, oblationis gratia, sed in divinarum rerum studiis, et in caelestium rerum contemplationibus, et sanctis, piisque officiis traducat.

Job. 7.
v. 17.

S. Ephr.
Interrog.
et Resp.
Tom. I.
p. 145. Ed.
Antwerp.

S. Bern.
de Ordin.
vit. c. 3.

Synod.
Mechlin.
Tit. 17.
cap. I.

De negotiis saecularibus, quae Clero vetantur.

1. Ex sententia S. Hieronymi Clerici vi suae vocationis, et professionis de eo genere hominum sunt, *quod divino officio mancipatum, et deditum contemplationi, ac rationi, ab omni strepitu temporalium cessare convenit.* Superest in decreto c. 7. XII. Q. I.

2. Rationes dat S. Paulus: *Nemo militans Deo, inquit, implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat, cui se probavit.* Id est, Clericus ad instar militis adscriptus est ministerio Christi, et Ecclesiae, ut placeat ei, a quo electus est, abjectis reliquis negotiis saeculi, quae ab officio illo militiae Ecclesiasticae aliena sunt.

3. Vetus est privilegium, quo Justinianus Imp. Clericos, et Monachos ab omni genere tutelae et curatellae excusavit: *Cum propter hoc ipsum beneficium, inquit, eis indulgeamus, ut aliis omnibus derelictis, Dei omnipotentis ministerio inhaereant.* En veram et praecipuam causam veterum immunitatum, et privilegiorum clericalium. L. 15. C. de Episcop. et Cler.

4. Gratianus reliqua vetera decreta Ecclesiae collectioni suae insperfit, quae Clerum a diversis curis, et negotiis saecularibus missum faciunt, ut tanto liberius le-

ctioni, orationi, reliquisque sacris functionibus vacare queat, c. 6. D. 88.

5. Inter haec quaestuoso negotiatio omnium invisissima est. Inquit S. Hieronymus: *Negotiatorem Clericum, et ex inope divitem, ex ignobili gloriosum quasi quandam postem fuge*. Refert Gratianus c. 9. *ibi*.

6. Hoc exemplo rescripsit Alexander III. Secundum instituta Praedecessorum nostrorum sub interminatione Anathematis prohibemus, ne Monachi, vel Clerici causa lucri negotientur: Et ne Monachi a Clericis, vel Laicis suo nomine firmas habeant, c. 6. *Ne Cler. vel Mon.*

7. Ad exemplum veterum Canonum accensentur illicitis negotiis Cleri procuraciones, administrationes, tutelae, et curatellae saecularium Personarum, S. Cyprianus quemdam Victorem piis suffragiis multavit, quod Clericum testamentaria tutela onerasset, c. 14. D. 84.

8. Novo jure vetatur Clericis, Monachisque et studium Physicae, seu Medicinae, et legum civilium. Quondam enim et his studiis Clerus saepe questum fecit. Sed postquam Universitates privilegia obtinuerunt, ut et Clericis studium juris civilis, *pro majore sacrorum Canonum intelligentia*, liceat, rigor censurae remittit, si quidem alterutri studio justo modamine vacent, c. 3. et 10. *Ne Cleric. vel Monach.*

Conc. Me-
diolan. de
negot. sae-
cul.

9. In Concilio Mediolanenſi I. recen-
ſentur illa negotia ſaecularia, quae Cleri-
cis prohibentur; nimirum, *actio, cauſa-
rum advocati, aut Procuratoris nomi-
ne coram iudice ſaeculari. Officium ta-
bellionatus in prophano negotio. Ars
medendi per ſectionem, aut incisionem.
Mediatio in negotiationibus et merca-
turis. Negotiatio omnis generis. Con-
ductio praediorum alienorum lucri
cauſa, ſuſceptio curae, aut tutelae alie-
nae. Fidejuſſio pro aliis. Procuratio re-
rum fiſcalium. Famulatus Principum.
Comitatus ſaeminarum.*

S. Greg.
hom. 17. in
Matth.

* 10. Cur negotia ſaecularia Clericis ve-
tentur, edicit S. Gregorius: *Eſt et aliud,
fratres chariſſimi, quod me in vita Paſto-
rum vehementer affligit — curis enim ſae-
cularibus intenti, tanto inſenſibilioreſ
intus efficimur, quanto ad ea, quae foris
ſunt, ſtudioſioreſ videmur; uſu quippe
curae terrenae a deſiderio caeleſti ani-
mus obdureſcit, et dum ipſo ſuo uſu du-
rus efficitur, per actionem ſaeculi ad ea
emolliri non valet, quae pertinent ad*

S. Ambr.
de fug.
ſaep. c. 2.

*charitatem Dei. Ex ſententia S. Ambro-
ſii: ergo, cui Deus portio eſt, nihil debet
curare, niſi Deum, ne alterius impedia-
tur neceſſitatis munere, quod enim ad
alia officia confertur, hoc religionis cul-
tui, atque huic noſtro officio detrahitur.*

S. Hilarii
in Pf. 138.

Juxta S. Hilarium ſacerdotes in corpore

Christi oculorum tenere vices, obscuratisque oculis totum corpus fieri tenebrosum, quis dubitet? Ex quo ingenti periculo sacerdotes, qui Ecclesiae oculi sunt, negotiis saeculi, curis pecuniae, et familiarium incrementis, et conviviorum luxibus occupantur. Superest inde, quod haec res cujuscunque saecularis negotii Clericum ipsum vilem reddat, et reverentiam sacerdotalem annihilat, c.4. D. 88.

TITVLVS III.

De Pastoribus, et Vice-Pastoribus.

CAPVT I.

De officio Parochorum.

I. Ex sententia Gratiani simpliciter majorum, et minorum sacerdotum discretio in novo Testamento ab ipso Christo sumpsit exordium, qui XII. Apostolos, tanquam majores sacerdotes; LXX. Discipulos, tanquam minores sacerdotes instituit.

2. Hoc exemplo in ordinatione Presbyterorum pronuntiat Episcopus: *Fratres dilectissimi, et sacerdotes Domini! Cooperatores Ordinis nostri estis. Nos (utpote Episcopi) vice duodecim Apostolorum fungimur; vos ad formam LXX. Discipulorum estis.*

Pont. rom.
in Ordin.
Presbyt.

3. Unde pius Gerson statuit: *Domini Curati sunt in Ecclesia minores Praela-*

Gerson de
Pot. Eccl.
Conf. 12.

ti, et Hierarchae ex primæva institutione Christi, quibus competit ex statu jus prædicandi, jus confessiones audiendi, jus Sacramenta Ecclesiastica, secundum exigentiam sui status, et Parochianorum administrandi, jus sepulturas dandi, jus insuper decimas, et alia jura Parochialia recipiendi.

S. Hieron.
in Ep. ad
Tit. c. 1.

4. Quippe juxta S. Hieronymum, cum dixit S. Paulus: ATTENDITE VOBIS ET UNIVERSO GREGI etc. Episcopos hic non solum Pontifices, sed et Presbyteros intelligimus: non enim in una civitate plures erant Episcopi.

S. Athan.
Apol. 2.

5. Haec prærogativa singulariter eos spectat Presbyteros, qui per Parochiarum regimini animarum præficiuntur. Vetus hujus instituti monumentum est in Apologia S. Athanasii, qui refert: *Mareotes ager est Alexandriae, quo in loco nunquam Episcopus fuit, immo nec Chorepiscopus quidem, sed universae ejus loci Ecclesiae Episcopo Alexandrino subjacent, ita tamen, ut singuli pagi suos Presbyteros habeant.*

6. Sic institutis Dioecesium Episcoporum, placuit quamque earum in plures portiones dividere, quarum cuique sua attribuebatur Ecclesia, cui præficiebatur proprius Presbyter, ut populo Ecclesiae illi vicino (unde dicta Parochia est) sacra faceret. En puriores natales Parochiarum, missa spuria decretali Papae Diony-

fii, quam refert Gratianus cap. 1. XIII.
Q. I.

7. Superest novo jure vetus decretum Concilii Nannetensis, ut diebus Dominicis, et festivis Presbyteri, antequam Missam celebrent, plebem interrogent, si alterius Parochianus in Ecclesia sit, qui contempto proprio Presbytero ibi velit Missam audire, quem, si invenerint, statim ab Ecclesia abjiciant. Refert c. 2. de Paroch.

8. Ita tantus rigor quondam Missae parochialis erat. Edixit Heraldus Episcopus Turonensis: *Ut nullus Presbyter alienum Parochianum, nisi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, absque licentia sui Presbyteri ad Missam recipiat, vel sollicitare praesumat.*

Herald.
const. Syn.
cap. 29.

9. Synodus Colonienfis Anno 1310 statuit: *Ut nullus Parochianus ab alio, quam a suo vero Plebano communionem recipiat: nisi de hoc privilegiis authenticis sit munitus. Contrarium facientes a perceptione Corporis Christi abstineant, quousque ipsi Plebano satisfecerint de contemptu.*

Synod.
Colon.

10. Ad exemplum veterum Canonum praecipit Episcopis Synodus Tridentina: *ut distincto populo in terras, propriasque Parochias unicuique suum perpetuum, peculiaremque Parochum assignent, qui eas cognoscere valeat, et a quo solo licite sacramenta suscipiant.*

Conc. Trident.
Sess.
24. cap. 13.

11. Alibi sacra Synodus in mandatis reliquit Episcopis, *ut in omnibus Ecclesiis Parochialibus, vel baptismalibus, in quibus, populus ita numerosus sit, ut unus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis sacramentis administrandis, et cultui divino peragendo; cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes (utpote Cooperatores) ad hoc munus adjungere, quod sufficiant ad sacramenta exhibenda, et cultum divinum celebrandum.*

Cap. 2. de
Vice-Past.
Trid. Seff.
21. cap. 4.

12. Ex his verbis elucet, electionem cooperatoris, vel Vice-Pastoris esse penes Parochum, aut Vicarium perpetuum, excluso Parocho primitivo, nisi antiqua possessione, vel alio particulari titulo juvatur, nam ad Parochum refert Concilium, sibi necessarios sacerdotes ad hoc munus adjungere.

13. Ipsi illi Vice-Pastores, tametsi nulum titulum veri beneficii inde consequantur, censentur tamen curatum officium, ratione cujus Parochiae pro cura animarum sustinenda deputantur, obtinere, ita, ut ad nutum Parochorum leviter, veluti reliqui Stationarii removeri non possit. Quippe Vice-Pastores solent in Vice-Pastoratu perseverare, donec ad aliud beneficium, vel officium assumantur.

Cap. 3. de
resid. Past.

14. Ait Concilium Tridentinum: *Praecepto divino mandatum esse omnibus,*

quibus animarum cura vel titulo beneficii, vel nomine officii, commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum, aliarumque miserabilium personarum cura paternam gerere, et in caetera munia pastoralia incumbere; quae omnia nequaquam ab iis praestari possunt, qui gregi suo non invigilant, sed mercenariorum more deserunt.

Trident.
Sess. 23.
cap. 1.

15. Unde subjungit Synodus Boscodu-
censis sub Masio: *Ad implenda, et prae-
standa haec pastoralis officii debita ad
assiduam apud oves suas residentiam,
SE JURE DIVINO obligatos esse in-
telligent Pastores.*

Syn. Bos-
cod. T. 17.
cap. 7.

16. In reliquis recentioribus Conciliis
inde nihil frequentius, quam quod resi-
dentiam Pastoribus veluti rationibus di-
vini juris juxta exemplum Concilii Tri-
dentini commendent. Concilium Colo-
niense II. Anno 1549 diserte edicit: *Si
quis curatum habet beneficium, apud
Ecclesiam, ubi beneficium habet, resideat,
et officio satisfaciat; alioquin nihil re-
cepturus.*

Conc. Co-
lon. de 3.
med. re-
for. Eccl.

17. Juxta decretum Concilii Mediola-
nensis I. *Ab hoc munere residentiae non
excusatur, neque qui beneficium, Eccle-
siamve habet, de cujus titulo adhuc lis,
et controversia pendet; nec vero item,*

Concil.
Mediol.
p. 3. de re-
sid.

qui nondum Sacerdotio aut eo Ordine, quem beneficium illud requirit, initiatum est, nec praeterea, qui iusta aliqua causa, impedimento ve detinetur etc. quo minus eo initietur.

Arrest.
Parl. Par.
cap. 17.

18. Superfunt Arresta politica, quae et ipsos Canonicos Cathedrales ad leges strictae residentiae adstringunt, si beneficium curatum, vel Parochiale possideant. In Senatu Parisiensi de Anno 1654. inde decifum fait, ut, si quis duo beneficia curata teneat, nonnisi illius Ecclesiae fructibus potiatur, in qua residet, alterius beneficii proventibus Vicario, qui deseruit, integre relinquendis.

Edict. reg.
20. Octob.
1540. Ar-
tic. 32.

19. Quum in styllum Curiae irrepfisset, quod privilegium *de non residendo*, concedi aliquando soleret, alibi Principes edictis Regiis caverunt. Placetum non esse elargiendum super privilegio *de non residendo* in beneficiis curatis, aut super dispensatione aetatis, aut quod ignoret idioma patriae: *Que lettres de Placet ne seront accordées sur privilege de non resider sur les cures, ou sur dispense d'age, ou qu'il ne scait langage du Pays, ni aussi sur coadjutories des praebedes, ou autres benefices simples.*

Synod.
Camer. de
Resid. c.2.

20. Iusta ratio tanti rigoris est, quod residentia Canonica referatur ad implendum officium Pastorale. Unde Synodus Cameracensis P. 1. Pastores, inquit, non modo

modo praesentia, sed officio, et ministerio resideant in suis Ecclesiis.

21. Tenentur ergo Parochi per se, quantum fieri potest, functionibus Pastoralibus incumbere: hinc Concilium Bituricense Anno 1584 diserte statuit; *Resideant, ut Missas Parochiales PER SE IPSOS celebrent, et suo muneri satisfaciant.* — Juxta decretum Concilii Aquensis de Anno 1585 *Parochialis munera curae, atque officia, non per alios, sed ipsimet Parochi, animarumve Curatores obeant, ac praestent.* Quippe Concilium Tridentinum inde ex rationibus juris divini leges residentiae Canonicae explicat, quod Pastores oves suas agnoscere, easque per se pascere spiritualibus pabulis debeant. *Trid. Sess. 23. c. 1.* Ergo inquit alibi: *Quicumque Parochiales, vel alias curam animarum habentes Ecclesias quocunque modo obtinent, PER SE, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis, et festivis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua, et earum capacitate pascant salutaribus verbis; docendo, praecipue per frequentes Catecheses, quae scire omnibus necessarium est etc.* Dominicus Soto hac in re prudenter discurret, inquiens: *quid opus est tantam sollicitudinem, vigilantiamve adhibere ad digniorem per concurium eligendum, quantum jura omnia clamant, si*

Cap. 4. de
pers. offic.
Pastor.
Conc. Bituricens.
Titul. 35.
cap. 5.

Concil.
Aquens.
Tit. de Pa-
roch.

Trident.
Sess 5. c. 2.

Dom. Sot.
L. 10. de
Just. et Ju-
re. q. 3.
Art. 2.

Cap. 5.
Resp. ad
cap. 68. de
Reg. Jur.
in 6.

satis — est; alios suae Ecclesiae ministros deligere? Reliquus ergo locus regulae; quod, quis facit per alium, per se fecisse censetur tunc est, si legitime impediti fuerint, ut alios idoneos juxta Concilium Tridentinum sibi substituere queant, et debeant.

CAPVT VI.

De Stationariis.

Trid. supr.

1. Ex sententia Concilii Tridentini id vero, utpote personale ministerium, si quis eorum, (Parochorum) praestare negligat, etiamsi a Jurisdictione Episcopi quavis ratione exemptum se esse praetenderet; etiamsi Ecclesiae quovis modo exemptae dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra dioecesim existenti, forsan annexae, vel unitae, modo re ipsa in diocesi, sint provida pastoralis Episcoporum sollicitudo non desit.

Trident.
Sess. 24.
cap. 4.

2. Declaravit inde Innocentius XI. Parochos Bruxellenses per Archiepiscopum Mechlinensem cogendos esse, ut per se catechizent; tamen annis nonaginta continuis id per Patres Societatis fecissent. Quippe Concilium Tridentinum discrete praecipit, Episcopos non legitime impeditos obligari per se in cathedralibus Ecclesiis, in aliis vero Parochos, siue illis impeditis, per alios sacras scripturas, divinamque legem annuntiare.

3. Quum abhinc novo jure statutum sit ut in Ecclesiis Parochialibus fratres illi (Praedicatores, et Minores) nullatenus audiant, vel debeant praedicare, vel proponere verbum Dei, nisi fratres praedicti a Sacerdotibus Parochialibus invitati fuerint, vel vocati, et de ipsorum beneplacito, et assensu, seu petita licentia fuerit, et obtenta; NISI EPISCOPUS, VEL PRAELATUS SUPERIOR PER EOSDEM FRATRES PRAEDICARI MANDARET. Extremae huic clausulae locus est, si aut Parochus per se praedicare non vult, aut insufficiens cum iis, qui curam animarum sustinent, instructioni populi est, ut Episcopus, cui principaliter cura incumbit, ad defectum Parochi supplendum, etsi is, utcumque rogatus, aut monitus, sit invitatus, fratres illos submittere possit, quia adjutorium irrationabiliter recusat. *Clem.*

2. de sepult.

4. Quippe in subsidium Parochorum Fratres Mendicantes instituti, ac recepti sunt. Sic juxta S. Thomam sicuti religiones monasticae instituuntur ad praedicandum, et confessiones audiendum, non quidem auctoritate propria, sed auctoritate Superiorum, et inferiorum Praelatorum, ad quos ex officio pertinet, et ita in tali ministerio (ad defectum Pastorum, Vice-Pastorumque supplendum) subvenire est hujus religionis proprium.

Can. 7.
De instit.
station.
S. Thom.
2.2.q. 188.
Art. 2. ad
2.

Cap. 8.

5. Corruptis saeculis rara erat habilitum Pastorum, Cooperatorumque Ecclesiasticorum copia, ut opus fuerit ex ordinibus religiosi regulares concionatores, confelloresque in suppetias vocare, qui inde, quod certis diebus illis sacris functionibus vacarent, dicti Stationarii sunt.

Syn. Col.
lon. P. 4.
cap. 8.

6. Hi Stationarii in Ordine ad Parochum nonnisi titulo precarii fruuntur, ut nulla possessione eum, ejusque cooperatorem, si officio suo per se fungi velint, possintque, excludere queant, quia titulum precarii nulla possessione cujuscunque temporis sibi mutare queunt. En inter reliqua juris argumenta Synodi Coloniensis de Anno 1536 decretum: *Qui tamen, (Regulares stationarii) cum in subsidium tantum, utpote precario, vocati sint, ordinariis Ecclesiarum rectoribus molesti esse desinant; ita videlicet, ne eosdem, cum suo munere ipsi fungi velint, praeoccupent; neve, quos in excolendo vinea Domini juvare debent, in concionibus virulenta, ac detrectatoria lingua carpant.*

Cap. 9.
De caut.
Parochiae
circa Stat.

7. Reliquum est, ut Parochi nullum concionatorem in suis Ecclesiis admittant ad sacra facienda pastoralia, nisi de licentia Episcopi fidem authenticam fecerit. *Trid. Sess. 5. cap. 2.* Praecipit Ann. 1583

Syn. Audomarenf.
T. 19, c. 4.

Synodus Audomarenfis: *Ut, quando-
cunque alius de licentia Episcopi, quam
ipse Parochus concionatur, Pastor ipse*

per se, vel idoneum substitutum concioni interfit, diligenterque audiat, an porrigatur Christi ovibus, quale convenit, pabulum: an dicatur aliquid, quod fidei catholicae, aut bonis moribus non sit consonum vel quod pias aures posset offendere — denuntietque concionatores eos omnes (id, quod etiam rogamus omnes utriusque sexus fideles pro eo, quo tenentur zelo tuendae gloriae Dei), qui opere, sermone, aut conversatione scandalosi, vel criminum suspecti maleque famati plus exemplo suo destruunt, quam verbo aedificant. His repulsis quid amplius? Monet, praelaudata Synodus Parochum, cui status suae Parochiae exploratio est, cum iis Stationariis, seu Terminariis, de iis rebus, quas maxime expediat in concione ad populum tractari, aliquando conferre; v. g. ut in vitia, quae maxime illic regnant, maxime invehantur: ut virtutes, quae illic frigent, commendent, et alia pro populi conditione sibi sumant tractanda etc. Stationarios hos, seu Terminarios, si se veros Parochorum subsidiarios exhibuerint, isti Parochi juxta monitum Synodi Cameracensis apud populum habeant commendatos tanquam operarios mercede sua dignos.

Synod.
Camerac.
P. I. T. 6.
cap. 6.

* 8. Ecce quam salubres partes in usu Stationariorum Parochis supersunt, ut saluti suarum plebium optimo, quo possunt,

zelo consulant: quis enim dubitet a iusto
 zelo animarum dispensari *per Stationa-*
rios non posse. Ait S. Chrysostomus:
Curam fratrum nostrorum gerere sum-
ma vitae nostrae. Juxta S. Hieronymum:
si officium vix exercere Presbyteri, alio-
rum salutem fac lucrum animae tuae.
 Ex sententia S. Ambrosii: *Est quæstus*
plane non modicus, Clericatus pastora-
lis officium, ubi lucrum non pecunia-
rum, sed acquiritur animarum. Est ma-
gna negotiatio, ubi redemptio hominis
constat, non annumeratione pretii, sed
annuntiatione praecepti. Præceptum
enim Christi talentum quoddam est pre-
tiosum, quo salus comparatur, quo vi-
ta redimitur: et magna est redemptio,
cum et pretium datur, et pecunia non
videtur — Mercimonium igitur est ad-
ministratio sacerdotum. Praeclare quo-
 que S. Bernardus scribit: *Fuerunt ante,*
qui se totos ovibus pascendis expone-
rent, pastoris opere, et nomine glorian-
tes; nihil sibi reputantes indignum, nisi
quod saluti ovium obviare putarent;
non quaerentes, quae sua sunt, sed im-
pendentes. Impendere curam, impende-
re substantiam, impendere et seipso, un-
de unus illorum, et ego, ait, super impen-
dar pro animabus vestris etc. Unus erat
de subditis quæstus, una pompa, una-
que voluptas, si quomodo possent eos
parare Domino plebem perfectam etc.

S. Chris.
 serm. 9. in
 Genes.
 S. Hieron.
 epist. 13.

S. Ambr.
 in cap. 1.
 Isai.

S. Bern.
 Lib. 4. de
 consid. c. 2.

*De obligatione plebis frequentandi propriam
Parochiam.*

1. Laneguento zelo Pastorum contem-
ptus veteris Missae Parochialis in populo
succrevit, quia plerique satis esse duce-
bant, in obviis Ecclesiis regularibus do-
minicis, festisque diebus brevem Missam
audire. Hac occasione, inquit S. Carolus
in Concilio Mediolanensi IV. *Obrepfit in
plerisque saepe articulorum, et praecep-
torum Dei, sanctaeque Matris Eccle-
siae, quae ad salutem consequendam
Christianum hominem nosse oportet, im-
peritia, festorum dierum cultus negle-
ctus, debita pietatis christianae opera
non exculta, non cognita christiana fa-
miliarum institutio, languescens sacer-
dotum Parochorum officium etc.*

2. Ortis aliquando inter Parochos, et
Regulares dissidiis Sixtus IV. edixit, ut
fratres mendicantes non praedicent, po-
pulos paraecianos non teneri audire Mis-
sam in suis paraeciis diebus dominicis, et
festivis: *Cum jure sit cautum, illis die-
bus paraecianos teneri audire Missam
in eorum Parochiali Ecclesia, nisi forsi-
tan ex honesta causa ab illa Ecclesia se ab-
sentarent, cap. 2. de Treug. et Pac. int.
Extrav. Com.*

3. Praecipit Concilium Tridentinum: Trident.
Sess. 24.
cap. 4.
*ut moneat Episcopus populum diligen-
ter, teneri unumquemque Parochiae*

suae, diebus dominicis, et festivis, interesse, ubi commodè id fieri potest, ad audiendum verbum Dei, cui veteri instituto Missa Parochialis haeret.

S. Carol.
Supr.

4. His exemplis S. Carolus Mediolanenses obtestatur, ut, *quamvis in sua vicina, oppidis, et suburbiis, Oratoria, Capellas, aliasque Ecclesias habeant, ubi S. Missae sacrificio interesse possint, frequenter tamen Dominicis saltem, aliisque solemnibus, festisque diebus ad suam quique Parochialem Ecclesiam conveniant: ubi a Parocho, cui cura commissæ est, verbo Dei pascantur, fidei christianæ rudimentis, aliisque animarum salutis necessariis præceptis, erudiantur; ad Ss. Sacramenta religiosius percipiendæ instruantur, ad eorumque frequentem usum, ut illa S. Synodus optat, paternis ejus exhortationibus in dies magis inflammentur etc.*

Cap. II.

Synodus
Mechl.
Diocæs.
T. 10. c. 5.

5. Recentiores Synodi ad conciliandam Missæ Parochialis frequentiam statuerunt, ut tempore Parochialis officii reliqua sacra cessarent. Præcipit Synodus Mechlinensis: *Nemo in Capellis, quæ Parochiæ finibus continentur, concionari, aut Missam celebrare præsumat, — et similiter nemo in eadem Ecclesia sub concione Missam etiam privatam celebret. Juxta Concilii Namurcensis de Anno 1639 decretum capellani sive intra, sive extra Ecclesiam Parochialem tali*

Syn. Nam.
T. 3. c. 16.

tempore Missas non dicant, ut populus hac occasione a Missa Parochiali, concione, aut Catechismo non advertatur.

6. Tam salubria decreta Ecclesiae, et Regiae leges pro sua parte stipant. Sic Philippus II. Anno 1587 ad Synodum Cameracensem rescripsit: *Ne quis diebus dominicis, aut festis tempore Concionis, aut Sacri, et Vesperarum in Parochia, audeat ambulare in foro, aut locis publicis, aut prope Ecclesiam, neque intrare popinas, aut publice quocunque ludo se occupare, vel choreas ducere, vel piscari etc.*

Edict.
Phil. Ar-
tic. 5.

7. Reliquae tum Ecclesiae, tum Imperii leges peculiarem curam exhibent, ut pueros, et rudes ad frequentandas catecheses adstringerent. Inter alia statuta Synodus Gandensis sub Antonio Triest edixit: *quia vero plurimi arte mechanica, et ex eleemosynis victitantes, quo pauperiores existunt, eo tardiores reperiuntur in frequentando Catechismo, eos singulariter curae Parochorum, et Catechistarum commendantes in Domino, quantum opus est, mandamus, ut importune, opportune insistent apud Dominos temporales, et magistratus, quatenus omnem operam in promotionem profectus spiritualis hujusmodi ignorantiam impendant; ac ipsis exponant decretum Principis desuper emanatum etc.*

8. Quid ad haec decreta reliquum, quam auctoritates subicere, quibus Parochi monentur, ut pio zelo, abjecto omni taedio, catechizandis populis, et rudibus studiose vacent? Praecipit Synodus Tridentina: *diebus saltem Dominicis, et festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua, et earum capacitate pascant salutaribus verbis docendo eas quae scire omnibus necessarium ad salutem est etc.* Juxta monitum Catechismi Tridentini semper meminerint (Pastores) omnem christiani hominis scientiam hoc capite comprehendere — ut cognoscant et solum Deum verum, et quam misisti Jesum Christum. Quamobrem etc. Quid dicitur tertius decreto Concilii Mediolanensis I. *Parochi singulis Dominicis, et aliis festis diebus — pueris singuli in suis Parochiis initia fidei tradant, eosque ad obedientiam primum Deo, deinde parentibus praestandam erudiant: ac propterea a prandio statuta hora — ad Ecclesiam convocandos curabunt.* Pius Gerson ait: Jam indignum videtur apud multos, si quis ex Theologis, aut famatus in litteris, vel Ecclesiastica dignitate praeditus, ad hoc se opus Catechismi inclinaverit, praesertim circa parvulos — nescio prorsus, si quidquam majus esse potest, — quam Deo praestante virtutem, ac faucibus canis infernalis, et ab ipsis gehennae portis animas

Trident.
Sess. 5.
cap. 2.

Catechis.
rom. prae-
fat. n. 10.

Conc. Me-
diol. P. I.
Tit. 4.

Gerson.
Tractatus
de parv.
conf. 4.

eripere, et tales parvulorum animas, quasi plantare, aut rigare, partem non indignam horti Ecclesiastici — ut eis det incrementum Christus.

TITVLVS IV.

De custodibus Ecclesiarum Parochialium.

CAPVT I.

De officio Custodum.

1. Custodis Parochialis, seu Matricularii vetus exemplum superesse censent ex Concilio Nannetensi, quod praecipit: ut quisque Presbyter, qui plebem regit, Clericum habeat, qui secum cantet, et epistolam, et lectionem legat, et qui possit tenere scholas, et admonere suos Parochianos, ut filios suos ad fidem discendam mittant ad Ecclesiam, quos ipse cum omni castitate erudiat. Refert c. 3. de vit. et hon. Cler.

2. Quum dissipatis bonis Ecclesiarum id genus officii Laici plerisque in locis nacti sunt, superest tamen, quod inde Custos velut minister Ecclesiae spectari, ali-que ex proventibus piis debeat, nisi aliunde ejus provisioni consultum sit. Praecipit enim Concilium Tridentinum ex primitiis, decimis, aut aliunde redigi, quod pro Rectoris, aut Parochiae necessitate ad alendos ministros decenter sufficiat.

Trident.
Sess. 24.
cap. 13.

3. Juxta jus commune Parochi est, illum suum ministrum, utpote Custodem Parochialem, eligere, nisi alia sit consuetudo locorum, ut sibi quisquam alius vel privative, vel cumulative jus constituendi custodem Parochiae vindicare queat.

Synodus
AntuERP.
Titul. 16.
cap. 19.

4. Juxta decretum Concilii Antuerpiensis sub Miraeo custos assumatur, *qui boni sit nominis, et famae, et honestae conversationis, et peritus cantus*. Reliquae Synodi inde ab hoc munere missos faciunt, qui Collectoris vectigalium, cauponis, tabernarii, vel aliud vile, et sordidum officium, vel opificium profitentur.

Synodus
Gandenf.
Titul. 16.
cap. 19.

5. Custodis officium describit Synodus Gandensis: *Pastori, vel ejus vices gerenti diebus Dominicis, et festis vespas, et laudes vespertinas solemniter decantati custos in habitu decenti, et superpelliceo indutus debite assistet, prout et Missam solemnem, vel privatam quocunque anni die celebranti, ac paratus erit quacunque hora illi a Pastore significanda saltem quod Missas, ut Pastori inserviat in muneribus pastoralibus ipsius auxilium requiruntibus; cavebit igitur, ne sine Pastoris licentia sese absentet etc.*

Synodus
Namurc.
T. 9. c. 11.

6. Praecipit Anno 1684 Synodus Namurcensis, *ut iis in locis, ubi matriculariis, (id est, Custodibus) cura, et custodia Ss. Ornamentorum, et aliorum mobilium bonorum Ecclesiae committuntur, non admittantur ad hoc munus,*

nisi sufficientem pro se, et suis, iudicio Pastoris, et praecipuorum Parochianorum, de iis fideliter conservandis et restituendis praeberint cautionem.

7. In reliquis quid uberius decreto Synodi Audomarenfis? Ornamenta, inquit, bonaque Ecclesiae solliciti sint, ut ne perdantur; seduli ut lacera, fractave restaurent, ut impensis Ecclesiae restaurari curent, prudentes, ut detrita indecore non prodeant in servitium Dei. Dent operam, ut seorsim, et deorsim in templis omnia sint munda, ac nitida pavimenta, parietes, altaria, altarium tecta, et sacras vestes tergant vehementer. Altarium mappas, sacerdotum amictus, et albas, sacra Corporalia, calicum purificatoria, priusquam evadant sordida, mutant, aut sacerdotibus mutanda dent; Phialas, sive ampullas, quibus vinum, et aqua subministrantur, singulis septimanis, ut minimum lavent, ac mudent. Non permittant, nec dent sacerdotibus ad Sacrificium panem mucidum, aut maculosum, vinum acidum, impurum, evanidum, aut quod pridie profana mensa respuerit.

Synodus
Audomar.
Ann. 1583.
T. 20. c. 2.

8. Inde ex sententia Synodi Namurcensis moneantur diligenter, ac frequenter a Pastoribus, ut nullas in altaribus, aut parietibus, nec in ipso templi pavimento, immo nec in coemetriis notabiles sordes patiantur, sed reipsa omni-

Concil.
Namurc.
sup. c. 12.

*bus diligenter testentur, se diligere de-
corem domus Dei, cujus ministerio sunt
manicipati.*

S. Hieron.
epist. 3. ad
Heliod.

* Talis zeli pro domu Dei exemplum
vetus jam refert S. Hieronymus: *Erat
sollicitus Nepotianus, si niteret altare:
si parietes absque fuligine, si pavimenta
tersa, si janitor creber in porta, vela
semper in ostiis, si sacrarium mundum,
si vasa luculenta, et in omnes caeremo-
nias pia sollicitudo disposita. Non mi-
nus, non majus negligebat officium.
Ubicunque eum quaereres, in Ecclesia
invenires.* Ex sententia S. Ambrosii: *ma-
xime sacerdoti hoc convenit, ornare,
mundareque Dei templum decore con-
gruo, ut hoc etiam cultu aula Domini
resplendeat.* Ait Anno 1581 Concilium
Rothomagense: *nihil magis ornat Eccle-
siam, quam rerum omnium in ea nitor,
et ordo.* Ergo juxta Concilii Remensis de
Anno 1564 statutum: *Nihil inordina-
tum, aut praepostere, aut tumultuarie
accommodatum: nihil prophanum, ni-
hilque inhonestum, appareat, cum do-
mum Dei deceat sanctitudo.* Ecce, inquit
Anno 1590 Concilium Tholosanum, non
consecratione solum, sed ipso etiam ni-
tore, et munditie loci alicujus majestas,
religioque conservatur. Et profecto
alienum nimis videtur, privatam unius
cujusque domum, quaesita tantis arti-
bus puritate renitere; eam vero, in qua

S. Ambr.
Lib. 2. de
offic. c. 21.

Concil.
Tholosan.
P. 3. c. 1.

Deum intuemur, adoramusque aedem, contractis ob nostram incuriam sordibus, turpiter adeo deformari etc. Praecipit Anno 1579 inde Conventus Melodunensis: Nihil in Ecclesiarum vasis, ornamentis, libris, aut aliis mobilibus sordidum sit, sed omnia munda, et nitore splendentia appareant.

Convent.
Melodun.
Titul. de
cult. et or-
nat. Eccl.

T I T V L V S V.

De aedituis Parochiarum, et magistris Pauperum etc.

CAPVT I.

De jure constituendi aedituos.

1. Statuit in Concilio Viennensi Clemens V. ut in ordine ad administrationem bonorum temporalium gubernatio hospitalium viris providis, et idoneis, et boni testimonii committatur, qui sciant et valeant bona eorum, ac jura utiliter regere, et eorum proventus, et redditus in personarum miserabilium usum fideliter dispensare, et quos in usus alios bona praedicta convertere praesumptio verisimilis non sit. Refert. Clem. 2. de Relig. Dom.

2. Hoc exemplo et fundos fabricae Ecclesiae Parochialis, aliosque proventus temporales in certum usum destinatos administrationi aedituorum, qui plerumque Laici sunt, committere placuit, ut singulis annis juxta decretum Synodi

Trident.
Sess. 22.
cap. 9.

Trident.
Sess. 22.
cap. 9.

Tridentinae rationem administrationis reddere teneantur.

Synodus
Iprensis
T. 28. c. 1.

3. Praecipit Synodus Iprensis sub Rithovio: *Fabricis Ecclesiarum cujusque loci ex communi deliberatione Pastoris, et notabilium Parochianorum praeficiantur magistri, seu gubernatores, omni exceptione majores, bonae conversationis, et industriae, atque ad bona fabricarum conservandum, recipiendum, et utiliter dispensandum idonei, et sufficientes. En regulam!*

4. Quum tamen in nonnullis locis aliorum sit jus privativum constituendi aedituos, aliosque hujus generis administratores, reliquum erit Parocho, illos patronos mœnere, ut sine acceptione personarum eligant, quia se coram Deo reos faciunt, si sequiore affectu inhabiliores dignioribus praetulerint. Inquit A. 1609 Synodus Iprensis: *viderint proinde, qui alios, et negligentes creant, num actionum similium iniquarum coram Deo participes esse velint.*

Synodus
Iprensis
Tit. 20.
cap. 19.

5. Electi aeditui, aliique administratores, exemplo Tutorum, Curatorumque, ad auspiciū officii adstringatur jramento fidelitatis, quod bona fabricarum, pauperumque conservabunt, et deperdita, quantum poterunt, recuperabunt, ac utiliter juxta intentionem Fundatorum, et necessitatem obvenientem dispensabunt. Ulus est diversus, quod alibi coram Pastore,

Pastore, alibi coram magistratu juramentum exigatur. Statuit laudata Synodus: *Ut qui admittuntur ad administrationem bonorum fabricae, aut mensae pauperum, praestent Superioribus (vel civilibus, vel Ecclesiasticis) juramentum.*

Cap. 22.

6. Exemplo tutorum, curatorumque piis illis administratoribus aquae vetantur alienationes, permutationes, oppignorationesque illorum bonorum ecclesiasticorum. Praecipit Philippus II. ut *judices regii, aliique habeant tanquam nullas, et invalidas omnes alienationes rerum Ecclesiasticarum, quae factae sunt sine consensu Superiorum, et conveniente causae cognitione; idque non obstante quacunque contraria consuetudine etc.*

Cap. 2.
de offic.
aedit.

Edict.
Philip. ad
Synodum
P. I. Camerac.

7. Reliquae Synodi hoc argumento vetant et elocationes, nisi sufficienti cautione praestita. Inter has Synodus Iprensis cavet, ut elocationes, si quae necessariae sunt, fiant procul ab omni privato favore, praesentibus notabilibus, aliisque, qui interesse voluerint, demptis conviviiis ex sumptibus piarum foundationum, nisi a Fundatoribus sint instituta.

Synodus
Iprensis
An. 1577.
T. 25 c. 5.

8. Juxta decretum Synodi Antuerpiensis sub Miraeo, *Rectores fabricarum, aut mensarum S. Spiritus nullas lites assumant, nisi causa prius ab Episcopo, ejusve Vicariatu examinata, ne alicui inconsulta temeritate per injuriam molesti sint, atque non necessariis sumpti-*

Synodus
Antwerp.
Titul. 21.
cap. 25.

bus, salariis vocationibusque fabricas, aut mensas pauperum gravent. Quod si etiam causa gravioris momenti sit, committetur alicui ex Vicariatu, aut Decano Christianitatis, ut, antequam lites instituantur, cum adversariis seria ratione agant, ut si fieri possit, res sine strepitu judicii terminetur.

9. Non vacat grandi periculo deperdendi bona piarum foundationum, si documenta, instrumentaque Ecclesiarum non satis caute custodiantur. Inde praescriptum est, ut litterae, et scripturae computum, aliarumque probationum in tuto, et uno Archivo reponantur sub clausura trium clavium, quorum una sit penes Pastorem, altera penes Magistratum, et tertia penes Magistros fabricae, mensaeque S. Spiritus. Carolus V. Anno 1531 eandem cautelam et de Gazophylaceis, seu truncis, qui ad recipiendas oblationes fidelium exponuntur, instituit.

Carol. V.
Art. 16.

Cap. 3.
De Erog.
Eleemos.

10. Magistri mensae Spiritus S. vi ipsius officii, quod gerunt, pauperibus fixas, collectasque eleemosynas, procul ab omni partium studio, distribuere tenentur, iusta discretionem, ut egentiores, si omnibus non sufficiunt, minus egentibus, merentes minus merentibus praeferre debeant, repulsis indignis, qui ex mendicitate quaestum faciunt. Juxta S. Augustinum enim *esurienti utilius panis tollitur, si de cibo securus justitiam negli-*

Conc. Col.
lon. An.
no 1536.
P. II. c. 5.

gat, quam eidem frangitur, ut seductus
injustitia acquiescat.

11. Statuit Concilium Iprende sub Ma-
sio: distributiones eleemosynarum libe-
rae semper fiant, conscio Pastore, qui
eas non ex humano affectu, aut cum ac-
ceptione personarum — sed omnibus in-
differenter vere pauperibus, et probis,
honestisque vel ipse distribuatur, vel di-
stribui curet.

Conc. Ipr.
Tit. 20.
c. 16, et 17.

12. Ecce decretum Concilii Namur-
censis. Eleemossyna mensarum pauperum
sine humano affectu et acceptione perso-
narum iis tantum distribuatur, qui
vere pauperes sunt; et in iis nihilomi-
nus vitae, ac morum probitatis cujus-
que ratio habeatur.

Conc. Na-
murens.
T. 22. c. 6.

13. Synodi Bulcoducensis sub Masio
haec cautela est: Ut diebus Dominicis,
et festivis post summum sacrum, et con-
cionem (quibus omnes interesse debent
sub privatione eleemosynae) sine huma-
no affectu distribuatur. Notabiliter
ante festum Nativitatis Jesu Christi, et
Paschae Magistri S. Spiritus dabunt no-
mina Pastoribus gaudentium subsidio
S. Spiritus, ut fidem eorum, et religio-
nem cognoscant: non enim eleemosynis
gaudere poterunt, nisi de confessione, et
communionem in Paschate docuerint.

Synodus
Bulcoduc.
T. 21. c. 5.

14. Praecipit Concilium Tridentinum,
ut administratores piorum locorum Epis-
copo rationes annuas reddant, consuetu-

Cap. 4.
De rat.
Comp.
Trident.
Sess. 22.
cap. 9.

dinibus, et privilegiis quibuscunque in contrarium sublatis: nisi secus forte in institutione, et ordinatione talis Ecclesiae, seu fabricae, expresse cautum esset. Quod si ex consuetudine aut privilegio, aut constitutione aliqua loci aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tum cum iis adhibeatur et Ordinarius.

15. Superest alibi usus, quod vel ex institutione, vel ex consuetudine, vel et ex fundatione computus tum fabricae, tum mensae S. Spiritus aliis reddantur; ita tamen, ut eos in cursu visitationis Episcopo, Archidiacono, aut alteri Commissario Ecclesiastico ad revisionem aut correctionem, si opus est, exhiberi oporteat.

Belg. Concord. de
An. 1541.
T. 3. §. II.

16. In Belgio Concordata Caroli V. et Episcopi Leodiensis ita ferunt: *Quod Magistri fabricae, mensae S. Spiritus, aut Administratores hospitalium Laici fuerint, et a Laicis instituti, rationes administrationum suarum reddere coguntur coram Superioribus suis (iudicibus civilibus) vocato ad hoc Curato, si resideat etc. Et infra: Institutio, destitutio, vel correctio talium administratorum Laicorum ad eosdem superiores Laicos pertinebit, et in casum negligentiae eorum, post monitionem per Episcopum eis legitime factam, eorum negligentiam poterit Episcopus supplere, rationes exigendo administrationum, puniendo, vel destituendo delinquentes pro*

ea vice. Si Administratores omnes vel major pars Ecclesiastici fuerint, tunc omnis cura administratorum quoad computum, institutionem — ad Episcopum spectabit.

17. Edicto Alberti et Isabellae et Patroni vocantur ad rationes audiendas et super iis cum aliis statuendum. Quippe quis ambigat, piis Fundatoribus in votis stetit, ut eorum haeredes juxta cura invigilent piae foundationi exequendae?

Ed. Alb.
Art. 23.

18. Rationes fabricarum, et mensarum pauperum, aliarumque piarum fundationum, ait Synodus Mechlinensis P. II. *singulis annis ubique reddantur, vel saltem, ubi tenuiores sunt eorum proven- tus, singulis bienniis.*

Cap. 5.
de Concl.
comp.
Concil.
Mechlin.
T. 21. c. 8.

19. Rationes redduntur per conclusiones computum, quibus legitima fides facienda est, has, et tantas expensas, residuo intacto, in praescriptum finem fuisse adhibitas, relictis alienis, aut superfluis erogationibus. Juxta decretum Consilii Flandriae ad minuendas expensas auditoribus, sive pro auditione, sive pro conclusione computus loco salarii singulis unus duntaxat florenus detur: Graphiario autem pro lectione ac signatura tam Originalis, quam duplicati duo floreni; neque aliud praeterea eorum in computum induci possit; ac signanter, ne aliquae convivationes fiant ad opus fabricae aut pauperum.

Consil.
Flandriae
Art. 10.

De Matr.

20. Inter justos sumptus placuit tamen excusare honoraria, quae praebentur sacerdotibus, qui pauperes in catechesi instituunt. Ita declaratum est Anno 1612 in Capitulari Peldonienſi: *Ut autem sua mercede non frustrentur, Manburnis permittimus, ut CONTEMPLATIONE PAUPERUM, quos docebunt GRATIS, aliquam ipsis portionem super bonis pauperum vel Ecclesiae persolvunt.*

Cap. 6.

Reg. Gen.
administ.

21. Toto hoc negotio ergo distinguimus alia, quae sunt disciplinae, et alia, quae integram fidem piae administrationis juxta praeceptum juris naturalis spectant. Ad disciplinae diversitatem referri oportet, quae electionem, juramentum, computumque aedituorum, Manburnorumque definiunt. Reliquum piae administrationis officium eo recidit, ut reſectis inutilibus expensis pios proven-tus in necessitatem Ecclesiae, et causam pauperum procul ab omni sequiore affectu, integro pietatis zelo impendant, ut ostendant, se non quaerere, quae sua sunt, sed quae Dei, et pauperum sunt.

S. Hieron.
in Mich.
cap. 2.

* 22. Quis vero inde credat, vel praetendat, Clerum his officiis, quae Laici plerumque obeunt, a reliqua cura pauperum esse exoneratum? Juxta S. Hieronymum *gloria Episcopi* (reliquique Cleri) *est, pauperum opibus providere. Ignominia omnium Sacerdotum est, propriis studere divitiis etc.* En sententia

S. Augustini Episcopis Enthecam habere non licet. Non est Episcopi (aut Cleri) servare aurum, et revocare mendicantis manum a se. Ait S. Chrysostomus: Magna igitur provisione opus est, ut Ecclesiae facultates neque redundant, neque rursus defint. Sed, quae Ecclesiae erogantur, continuo sunt indigentibus dispartienda. Superest rescriptum S. Gregorii: Non sibi credat solam Lectionem, et Orationem (Pastor) sufficere, ut remotus studeat sedere, et de manu minime fructificare, sed largam manum habeat, necessitatem patientibus concurrat, alienam inopiam suam credat: quia, si haec non habet, vacuum Episcopi nomen habet. Refert Gratianus c. 6. D. 86.

S. August.
Serm. 49
de div. c. 4.

S. Chrys.
de sacerdot.
L. 3. c. 16.

TITVLVS VI.

De Decanis Christianitatis, seu ruralibus.

I. Pastoribus per dioecesin dispersis invigilant Decani Rurales, quos pro suo arbitrio instituit, destituitque Episcopus; quippe officium hoc hodierno jure nulli beneficio affixum est. Hodie concessionis, atque delegationis forma talis est: Archipresbyterum (seu Decanum Ruralem) districtus nominamus, et deputamus, cum facultatibus hujusmodi Archipresby-

Cap. 1. de
const. De-
can. Rur.

*teris concedi solitis, ac consuetis juxta
instructiones datas.*

Cap. 2. de
effic. Dec.
Syn. Aud.
1118. c. 1.

2. Inter recentiores Synodos Audoma-
rensis officium Decanorum ita explicat:
*Decanorum esse in sui Decanatus parti-
bus, sive Parochiis curare, ut Sacerdo-
tes, et Clerici omnes, et singulariter, ut
Pastores vitam agant sua vocatione di-
gnam, ac talem, ut nemo de ipsis queri
possit; nihilque in iis, nisi grave, mode-
stum, imitationeque dignum conspici;
deinde in hoc advigilare, ut Pastores in
praedicatione verbi Dei, Sacramento-
rum administratione, et omnino in fun-
ctione Pastoralis officii sui recte, dili-
genter, et quemadmodum oportet, ver-
sentur. Ad haec ipsos, quando oportet,
visitare, monere, corripere, consolari,
consilio ipsis subvenire: denique veri Pa-
storis officium erga illos, sanos, et
aegrotos, vivos et mortuos exercere.*

Cap. 3.
De visit.
Dec. Syn.
Nam. Tit.
16. c. 13.
An. 1659.

3. Praecipit inde Anno 1359 Synodus
Namurcensis: Ut Decani, seu Archipres-
byteri, *annales visitationes obeuntes,
et alias diligenter inquirant, quibus re-
bus Pastores se impedant, ut, si quos
otio repererint deditos, ne nihil agendo
male agere discant, eos actionibus Ec-
clesiastico homine dignis incumbere, et
per bona opera certam suam vocatio-
nem facere procurent. Et infra: Cui fini
inducunt omnes et singulos, ut quotidie
ad mediam horam lectioni Scripturae*

facrae, aut alicujus pii libri, et aliam mediam horam divinorum mysteriorum et maxime Passionis Christi meditationi insumant.

4. Reliquae Synodi Decanos in visitatione monent invigilare, ut Altaria, Sacramentalia, ipsaque templa nitide ferventur, Pastoresque ipsi, juxta institutiones dioecesis Mechlinensis, quoad obligationes et functiones suas Pastorales exacti sint, et diligentes, an, quo studio, quove exercitio otium pellant? Quare non plures una die visitabunt Ecclesias, quam commode possint.

Instruct.
dioeces.
Mech.

5. Ergo in tanta mole negotiorum opus est, ut Archipresbyter, vel Decanus eligatur, qui zelo, et doctrina Pastoribus praestet, quoniam ipsius est, reliquis salutaria consilia, et monita praebere, eorumque defectus prudenter observare, aut Episcopo denuntiare. Juxta decretum Concilii Namurcensis singulae plebes Archipresbyterum habeant propter assiduam erga populum Dei curam, qui non solum imperiti vulgi sollicitudinem gerat, verum etiam Presbyterorum, qui per minores titulos habitant, vitam jugi circumspeditione custodiat, et qua unusquisque industria divinum opus exercent, Episcopo suo renuntiet.

Syn. Na-
murcens.
T. 21. c. 4.
de A. 1619.

6. Aliud sollicitudinis Decanalibus negotium indicat Synodus Iprensis sub Rithovio: Liceat eis, quoties expedire vide-

Cap. 4.
De capit.
Pastor. et
Decan.

bitur, omnes Pastores sui Decanatus ad aliquam Parochialem Ecclesiam, per modum Capituli, convocare, atque cum illis communiter, et divisim consilia de Pastoralis officio, et pro uniformi executione, et observatione statutorum tractare.

Synodus
Mechlin.
P. II. Tit.
17. c. 14.

7. Reliquae Synodi Belgii tam ordinaria statuunt Capitula Decanorum, ut quotannis die, quem Ordinarius dixerit, celebrentur, ea forma, ut ea, inquit Mechlinensis: *non ad compotandum, sed ad tractandum de rebus seriis indicta esse omnibus innotescat. Proinde illis initium rerum agendarum sumatur ab invocatione Spiritus S. quo dirigente de rebus Ecclesiae conferatur. Prandium vero non fiat, nisi frugale, et moderatum, ut nemo sumptibus; vel potu gravetur etc.*

8. Juxta Conciliis Namurcensis de Anno 1659 decretum ubicunque haecenus Pastores non sunt reducti in classes, qui singulis mensibus, et certo statuendo die, vel horis convenient, ibique tractent de promovenda pietate, zelo animarum, et de scientia Pastoribus necessaria; fiat quantocius, ubi per temporum difficultates, et armorum strepitus licebit. Praescribentur quoque libri tam pii, quam Theologici, quos ante proximum conventum legere tenebuntur, et in quibus examinandum, vel e quibus disputan-

dum, et cum Confratribus conferendum erit. Quid salubrius his decretis, nisi languere vellemus, ut omnis disciplina fere collapsa videatur?

9. Ex hi fere compertum est, Archipresbyteros, vel Decanos esse caeterorum Parochorum per suos districtus Superiores, quibus iusta reverentia, et obedientia a subditis debetur. Reliquum est, ut, et ipsi Decani tum sanis, tum aegrotis Pastoribus, sibi subditis, paterna cura succurrant. Monet eos Synodus Antuerpensis, *ut, ubi intelligent, aliquem e sui districtus Pastoribus, aut Sacerdotibus periculose laborare, statim ad eum excurrant, moneantque, ut saluti suae consulat, eique si opus est, sacramenta administrent.*

Cap. 5.
De Jure
Dec.

Synodus
Antwerp.
T. 16, c. 4.

10. Inde et Decanorum est, defunctis exequias parare *ac omnibus*, inquit Synodus, *Ecclesiasticis tam saecularibus, quam regularibus, extra monasterium degentibus, in suo districtu morientibus Sacramenta administrare, et officium funebre facere.*

Cap. 5.

11. In plerisque dioecesibus Archipresbyteris et jus est, introducendi in possessionem novellos Beneficiarios, et Pastores, exigendo ab eis professionem fidei, et consueta iuramenta adeo, ut nonnullibi nullac litterae, curae animarum deserviturae, vel Vice-Pastoratus cuiquam suffragentur, nisi praevis Archi-

Synodus
Gand. Tit.
16. c. 9.

presbytero illius districtus exhibeantur, et ab eodem subsignentur.

12. Solent quoque Archipresbyteri, seu Decani, loco Episcopi, intervenire computibus non tantum fabricae, aut mensae Spiritus Sancti, sed etiam Hospitalium, et Monasteriorum Ordinario subsectorum. Haec tamen et alia jura potius ex litteris instructionis, et delegationis, legeque consuetudinis addiscere oportet, quia pro locorum, temporumque diversitate diversa sunt.

13. In remunerationem tantorum munerum diversa jura Decanorum nata sunt, ad quaedam bona temporalia percipienda, ita tamen, ut moderationi locus sit. Quippe duriores illae terrenorum bonorum exactiones non possent non sequiorem affectum prodere, alienum ab exemplo aedificationis, et zelo instructionis, quo reliquis Pastoribus praelucere debent Decani, Archipresbyterique.

* 14. In S. Scripturis nil magis commendatur Pastoribus, quam contemptus locorum terrenorum. Ex sententia S. Cypriani *nihil appetere, jam nihil desiderare de saeculo potest, qui saeculo major est.* Juxta S. Chrysostomum *qui aliqua rerum temporalium concupiscentia detinetur, ejusmodi vitio ebrius nequaquam de veritate* (ad salutem animarum dirigendam) *integrum, atque illibatum valet praeferre judicium.* En argumen-

S. Cypr.
ep. ad Do-
nat.

S. Chry-
sost. hom.
2. in I. ad
Timoth.

tum, quod inter opera S. Augustini relucet: *Vidit peritus Magister* (Christus Dominus) *discipulos suos luctaturos cum mundo; qui, si haberent, unde tenerentur, levius deicerentur. Tulit igitur arma suis, et nostris hostibus, dum nos privavit (in ordine ad affectum saltem) terrenis possessionibus. Nudus namque latrones non solet timere; qui vero se mundanis implicat, tela parat, quibus confodiatur. Qui ergo non vult confodi, nudus procedat per viam hujus exilii. Inquit S. Gregorius: Qui habuerit maculam, non offerat (juxta legem Moysis) panes Domino Deo suo, nec accedat ad ministerium ejus — si gibbus — Gibbus (Christo) est, quem terrenae sollicitudinis pondus deprimit, ne unquam ad superna respiciat; sed solis his, quae in infimis calcantur, intendat.*

In operib.
S. August.
de cont.
mund. c. 5.

S. Gregor.
Past. P. 1.
c. fin.

TITVLVS VII.

De Canonicis Cathedralium, et Collegiarum Ecclesiarum etc.

CAPVT I.

De origine Canonorum Saecularium.

I. Ex veteri instituto supersunt et inter Canonicos Decani, qui reliquorum Confratrum curam gerunt. Hodie juxta Concilium Tridentinum duae classes sunt tum Clericorum, tum Canonorum; quippe Canonicos, Clericosque saecula-

Trident.
Sess. 7.
cap. 14.

res dicimus, qui inter saeculares homines conversantur, et habitant, dum reliqui in claustris communem vitam veluti regulares agunt.

Cap. 2.
Trithem.
ad A. 975.

2. Juxta Trithemium circa saeculum fere decimum Canonici desertis claustris remissiore disciplinam amplexari coeperant. *Sub Theodorico Archiepiscopo Trevirensi, inquit: Canonici majoris Ecclesiae ibidem abjecta vita regulari, quam hucusque in eadem Ecclesia Majores eorum continuaverant, deserunt esse regulares, et facti sunt nomine, et conversatione saeculares. Quorum malo exemplo Canonici quoque S. Paulini Trevirenses — et complurium aliarum Ecclesiarum diversis quidem temporibus, sed uno impietatis Spiritu regularis vitae communionem abjecerunt.*

Cap. 3.
De discip.
Canon.

3. Inde evenit, quod vetus disciplina Canoniorum fere ex integro corruisse videretur. Etenim ait, Dionysius Carthusianus: *quae, quanta, et qualia vitia, luxus, ambitionis, avaritiae, dissolutionisque, orta sint, atque quotidie oriantur ex relaxatione illa vitae communis, veluti abrupto omni repagulo, experientia potius docuit, quam lingua possit explicare.*

Cap. 4. De
Reformat.
Can. saec.

4. Superest ergo, remissa exteriori disciplina, spiritus purior Ecclesiae, qui non desit, vel non desinit, Canonicos, quantumcunque saeculares, ad regula-

rem vitam revocare. Ait Anno 1536 Synodus Colonienſis: *Ut de Canonicis dicamus paucis, respondeat eorum vita titulo, respondeat nomini: ſint reipſa, ut ſunt nomine, Canonici, id eſt, regulares.*

Syn. Colon. P. 3. cap. 4.

5. Canonici deſerta vita communi, etiamnum quandam bonorum, juriumque partem retinuerunt, quae per Capitula tractari concludique oportet. Synodus Tridentina veterem legem Juris Pontificii inſtaurat, ut, *quicumque Canonico- rum in Cathedrali, vel Collegiata ſaeculari, vel Regulari Eccleſia, divinis mancipatus officiis, in Subdiaconatus Ordine ſaltem conſtitutus non ſit, vocem in huiusmodi Eccleſiis, in Capitulo non habeat, etiamſi hoc ſibi ab aliis, tum vel ſtatuto. vel conſuetudine, libere fuerit permiſſum.* Hinc alibi et contra Turnarium, ordine Subdiaconatus deſtitutum, deciſum eſt, quia, quantum ad titulum juris, collatio eſt Capituli.

Cap. 5. De Capit. Canon.

Trident. Seſſ. 22. cap. 4.

6. In Capitulis quaenam tractanda ſint, declarat Synodus Colonienſis Anno 1536 *Capitula diſciplinæ, quae vocant, multo majore diligentia obſerventur, atque haecenus. Id ita fiet, ſi non tam profanae quam res ſacrae tractentur; ſi de moribus inquiratur, ſi vita expendatur ſingulorum, et quod olim Ss. Patres feciſſe dignoſcuntur, ex temporali ratione interdum commoneantur fratres, et*

Syn. Colon. P. 3. cap. 14.

imprimis ad sacras litteras infligentur capeffendas, atque ut in his optimas horas collocent, incitentur, quod hic reperiatur fons vitae fcaturiens, ex quo qui haurit, non fitit in aeternum etc.

Syn. Bituric. T. 34. cap. 9.

7. Primum, et praecipuum locum eorum, quae in Capitulis obtineant, explicat quoque Synodus Bituricensis A. 1564 Canonici, ait, convenientes ad Capitula, primum tractent de celebratione divini officii, et quoscunque defectus delinquentium corrigant; tum de temporalibus negotiis statuant.

supr. c. 19.

8. Negotia in Capitulis proposita solent ordinarie concludi ex pluralitate suffragiorum, quodque major pars Capituli resolvit, ipsum Capitulum resolvit censetur, sed ita, ut nulli collusioni occasio relinquatur. Queritur Synodus Coloniensis: *Habent fere, quotquot sunt Cathedralles, aut Collegiales Ecclesiae, suum volumen ex capitularibus suffragiis, peculiarium statutorum, quae interdum pro affectu privato cujuslibet augentur, et crescunt. Inter haec reperies quam plura, quae quaestum magis, quam pietatem respiciunt etc.*

Trident. Sess. 24. cap. 14.

9. Hac occasione praecipit Concilium Tridentinum, ut *Episcopi diligenter de eorum Capitulorum Constitutionibus, sive consuetudinibus cognoscant, et — pravas, ac scandalosas rejiciant, et aboleant, — non obstantibus quibus-*
cunque

cunque statutis, constitutionibus, consuetudinibus, etiam immemoralibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis de quarum supreptione, obreptione, et intentionis defectu Episcopus, tanquam Sedis Apostolicae Delegatus cognoscere possit.

10. Reliquae Synodi vetant Capitula vel ordinaria, vel extraordinaria fieri tempore divinorum officiorum. S. Carolus in Concilio Mediolanensi I. diserte statuit: Canonici, quo tempore divina officia celebrantur, non habent capitula, nisi fortassis aliter evidens necessitas postulaverit: Qui contra fecerint, distributionem ne capiant hujus horae, in qua id, utpote capitulo praesentes, commiserint.

Cont. Mediol. P. 2. cap. 38.

11. Psalmodia divina praecipuum officium est Canonorum. Inquit Justinianus: Nam, qui constituerunt, vel fundarunt sanctissimas Ecclesias pro sua salute, et communis Reipublicae, reliquerunt illis substantias, ut per eos debeant sacrae Liturgiae fieri, et ut illis a ministrantibus piis Clericis Deus colatur.

Cap. 6. De divin. offic. Nov. 131.

12. Statuit Synodus Aquisgranensis: Ut studeant summopere horas Canonicas vigilantissima cura custodire, et in his divinum officium humiliter, ac devote persolvere. Mox enim, ut auditum fuerit signum, festinato omnes ad Eccle-

Synod. Aquisgr. c. 131.

siam convenient, quam non pompaticè, aut inhonestè, vel incompofite, sed cum reverentia, et Dei timore ingrediantur.

Trident.
Sess. 24.
cap. 12.

13. In recentioribus Synodis nihil frequentius Canonicis commendatur, quam quod, nisi excusentur legitimo impedimento, singuli PER SE spallere teneantur. Declarat diferte Synodus Tridentina: *Omnes vero per se, et non per substitutos compellantur obire officia.*

Synod.
Col. P. 3.
cap. 6.

14. Quippe Vicariorum usus suffragatur impotentibus, sed non excusat negligentes. *Ut attendant, inquit Synodus Colonienfis, quod Canonicis adjutores accedant, horum nimirum vicè, qui vel adversa valetudine detenti, vel necessariis negotiis, interesse, vel alias impediti spallere non possint.*

Synod.
Camerac.
Tit. 6. c. 7.

15. Id ipsum suadet Synodus Cameracensis P. I. ? *In choro, inquit, cum psallitur, Canonici omnes, qui in choro fuerint, et Sacellani, veluti Vicarii psallant, nec sint in sedibus suis otiosi, nec putent se functos officio, si vicaria tantum opera cultum divinum celebrari curent; modo tamen psallere per valetudinem queant, nec aliis impediti justis de causis fuerint.*

Supr. T. I.
cap. 14.

16. In reliquis commendat Synodus Cameracensis Canonicis, ut et in Vicariis deligendis justum delectum observent. *In Ecclesiis sive Cathedralibus, sive Collegiatis non constituentur Vicarii, qui*

Canonicas, quas vocant, horas in choro canant, nisi sacerdotes, aut in sacris ordinibus constituti, aut saltem Lectores ordinati; atque hi, quantum fieri potest, sint coelibes, quorum mores, vitaeque probata fuerit, nec permittantur in choro psallere, nisi vestitu, et habitu corporis, ministros se esse Dei, et Ecclesiae demonstrent.

17. Corruptis saeculis oportebat Canonicorum desidia in frequentando choro excitare per distributiones quotidianas. Refert Ivo: cum in pluribus Canonicorum Carnotensium desuevisset regularis disciplinae observantia, ut de negligentibus facerem diligentes, de somnolentis vigilantes, de tardis assiduos ad frequentandas horas Canonicas, delibera- vi apud me, ut darem iis dimidiam Praeposituram: ut inde fieret quotidianus panis, quem acciperent assidui, amitterent tardi; ut ad quas eos panis inter- ni dulcedo non movebat, panis corporei resectio provocaret, quamvis eorum annua praebenda eis ad hoc sufficiens esse deberet.

18. Ex decreto Concilii Tridentini tam in Cathedralibus, quam in Collegiatis, in quibus nullae sunt distributiones quotidianae, vel ita tenues, ut verisimiliter negligantur, tertia pars fructuum, et quorumcunque proventuum,

Cap. 7.
De distr.
quotid.

Ivo ep. ad
Pasch.

Trident.
Sess. 21.
cap. 3.

et obventionum — separari debet, et in distributiones quotidianas converti.

Concil.
Mechl. II.
Tit. 2. c. 2.

19. Quum Tridentini decreti haec sit ratio : *ne qua in parte cultus divinus minuatur ; sed ei debitum in omnibus rebus obsequium praestetur ;* apparet, mentem Concilii esse, ut distributiones per omnes, et singulas horas, majores, minoresque divini officii dividantur. Sic declaravit Synodus Mechlinensis P. II. *ut minores horae non neglegantur, pro illis certae distributiones assignentur, aut minores illae horae majoribus adjungantur ; ita, ut in majoribus illis horis nemo distributionibus gaudeat, nisi, qui in minoribus quoque horis DEBITE interfuerit.*

Concil.
Mogunt.
cap. 72.

20. Ergo oportet, Canonicos debite interesse singulis horis, utpote ex integro, id est, ab initio usque in finem. Decrevit Anno 1549 Concilium Moguntinum : *Ne quotidianae distributiones ad brevissima quaedam momenta. — Sed integris, et totis horis, et officiis assignentur, et iis modo tribuantur, qui divinis officiis, de quibus haec emolumenta dantur, ab initio ad finem interfuerint. — Quibuscunque irrationabilibus, aut pravis consuetudinibus (quae potius corruptelae censendae sunt) non obstantibus.*

Cap. 8.
De rect.
distrib.

21. Absit vero, ut quisquam existimet, distributiones quotidianas spectari a Ca-

nonicis posse, ut praecipuum motivum frequentandi horas Canonicas: quippe tam degener vel finis, vel affectus a labe, vel suspitione simoniae mentalis excusari haud posset. Synodus Colonienfis Anno 1536 corrupti saeculi genium fusius pertractat, vel deplorat. *Utinam, inquit, optando a Deo maximo consequi possemus, ne quisquam lucri causa interesset* (ad obtinendas distributiones) *divinis, alioqui non accessurus sacra; veluti quem numi magis, quam Dei amor in templum trahit, quae sum pietatem esse putantem; qui non dubium ex eorum numero est, de quibus Isaias dixit: omnes diligunt numera, sequuntur retributiones etc.*

Syn. Colon. P. 3. cap. 13.

* 22. Instruimur his omnibus, ut in mentem revocemus excellentiam divini officii: B. Ephrem inquit: *ubi Psalmus cum compunctione, ibi et cum Angelis suis Deus adest: Juxta S. Basilium: Psalmus est vox Ecclesiae — Angelorum opus, caelestis Reipublicae in commune proposita functio, spirituale Thymiamma: Monet Concilium Mediolanense V. quemcunque Canonicorum; Antea vero, quam eo conveniat, pabulum attente secum cogitet et loci illius sanctitatem, et conveniendi causam, et divinarum laudum, quarum munus Angelicum est, officia, quae castissime (procul ab omni quaestu) ab omnibus concelebrari oportet.*

S. Ephr. tr. Iudic. abst. p. 94. S. Basil. in proem. Ps.

Conc. Mediol. P. 3. Tit. quae ad divin. offic.

S. Bern.
ferm. 6. in
Psal. qui
habit.

ret. Funesta jam olim fuit querela S. Bernardi? *Ipsa quoque Ecclesiasticae dignitatis officia in turpem quaesum, et tenebrarum negotium transire; propter hoc tondentur; propter hoc frequentant Ecclesias, Missas celebrant, Psalmos decantant.*

CAPVT IX.

De residentia Canonitorum.

S. August.
ep. ad Honor.
nunc
228.

1. Quum Canonici tantis titulis, et emolumentis ad solemne divinum officium frequentandum, celebrandumque adstricti sunt, consequens est, ut jugis servitii divini causa resideant. Inquit S. Augustinus: *vides, quantum ministrorum obfit absentia, dum sua quaerunt, non quae Jesu Christi.*

Trident.
Sess. 24.
cap. 12.

2. Juxta decretum Concilii Tridentini *obtinentibus in Cathedralibus, aut Collegiatis Ecclesiis dignitates, Canonatus, praeendas, aut portiones non liceat vigore cujuslibet statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab iisdem Ecclesiis quolibet anno abesse, salvis nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quae longius servitii tempus requirunt.*

Concil.
Tolosan.
Tit. 7. Re-
sid.

3. Declarat Anno 1590 Concilium Tolosanum: *Non censeantur residere, qui tres menses in anno etiam per intervalla absentes fuerint, et qui intra fines Parochiae non habitaverint; nec enim gre-*

gem pascere, aut Ecclesiae deservire, creditur, qui semel in die et quasi cursim illum, illamque intuetur.

4. Concilium Aquilejense Anno 1546 ait: *Quod de residentia a S. Tridentino Concilio, et Ss. Pontificum constitutionibus cautum est, hoc non est intelligendum, ut praesentia assideant, et nihil praeterea agant; cum ex sacris Canonibus residentia sit accipienda, ut sit laboriosa, non otiosa etc.*

Concil.
Aquil. c. 5.

5. Est tamen et aliquando locus fictae praesentiae. Quippe, qui ex legitima causa absunt, praesentes, in ordine ad percipiendos fructus grossos, ex fictione juris censentur. Ait Bonifacius VIII. *Ecclesiarum suarum prosequentes utilitatem censi debent residentes.* Refert. c. 30. de Elect. in 6.

Cap. 10.
De caus.
Excus.

6. Hoc exemplo excusantur Canonici, sed non ultra duos, qui in actuali servitio Episcopi sunt. Rescripsit Honorius III. *decernimus, ut duo ex Canonicis — in tuo servitio existentes, suarum fructus integros percipiant praebendarum.* Superest decisio c. 15. de Cler. non resid.

7. Declarat Synodus Tridentina quod *Scholares, qui in ipsis scholis publicae Universitatis student, privilegiis omnibus de perceptione fructuum, praebendarum, et beneficiorum, in absentia a jure communi concessis, plene gaudeant, et fruantur.*

Trident.
Sess. 5. c. 1.

8. Spectat privilegium hoc scholares, qui studiis Ecclesiasticis, utpote vel Theologiae, vel Juris Canonici cum profectu vacant. Rescripsit Innocentius III. eos, qui accepta licentia se ad villas conferunt, vel castella, in quibus nullum est, vel minus competens exercitium studiorum, haud frui illa indulgentia, c. 12. *de Cler. non resid.*

Cone. Colon. P. I.
c. 5.

9. En cautelam Concilii Colonienfis: *dum tamen*, inquit, *certis testimoniis singulis annis ad Collegia* (seu Capitula Canonorum) *mittendis constat*, Canonicos, quorum ultra quatuor ex eadem Ecclesia studiorum causa dimitti non debent, *nec perversis moribus deditos, nec studia vana, quae ad Ecclesiae aedificationem non conducunt, sectari; committendum enim non est, ut divino cultui dicata stipendia, in hujusmodi Canonicos discipulos erogentur.*

10. Inter reliquas causas legitimae absentiae recensetur Privilegium Pii II. vi cuius *Capellani, Clericis familiares, et Domestici, alique Consilarii Regis, et Reginae in eorum servitio, percipiunt grossos fructus suorum beneficiorum, tanquam si in iis residerent*, ita tamen ut ultra duos, aut ultra quatuor, si provisio Regia est, non dispensentur. Ast haec, aliaque privilegia legitimae absentiae ita interpretanda sunt, ut ea occasione divinus cultus haud minuatur. Inde alicubi ex

eo genere causarum ultra sex abesse non licet, etsi numerus Canonicoꝝ circa, aut supra quadraginta esset.

11. Restrictior locus est causarum percipiendi distributiones quotidianas in absentia. Juxta Concilium Tridentinum *distributiones, qui statis horis actualiter, et realiter interfuerit, recipiant; reliqui, quavis collusione, aut remissione exclusi, his careant, juxta Bonifacii VIII. decretum — non obstantibus quibuscunque statutis, et consuetudinibus.*

12. Bonifacii VIII. decretum reprobatur tanquam corruptelam omnem consuetudinem, quae concedit distributiones quotidianas aliis, quam vere praesentibus, exceptis illis, ait Papa, quos infirmitas, seu iusta, et corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiae utilitas excusaret. Hac exceptione nequaquam Pontifex dicit, distributiones quotidianas esse dandas omnibus, qui ex evidenti Ecclesiae utilitate absunt, sed solum vult, non esse consuetudinem, aut constitutionem rejiciendam, si quae sit Ecclesiarum, quod distributiones propter infirmitatem, vel utilitatem Ecclesiae absentibus concedantur. Superest decretum *c. un. de Cleric. non resid. in 6.*

13. Hoc argumento declarat Synodus Mechliniensis P. II. *Episcopum, Archidiaconum, Poenitentiarium, atque illos omnes, qui propria dignitatum vel*

Cap. II.
De caus.
legit. percip. distr.
quotid. in absent.
Trident.
Sess. 24.
cap. 12.

Synodus
Mechl.
Tit. de offic. divin.
cap. 5.

praebendarum suarum munia obeunt, aut Episcopis ordines conferentibus, visitantibus, ac in aliis Episcopatus negotiis occupatis adsunt, vel aliquo ab eis missi consilium, et operam impendunt — pro eo tempore (fraude et dolo seclusis) pro praesentibus propter evidentem Ecclesiae utilitatem reputari, et omnibus emolumentis gaudere debere, sicut si PERSONALITER divinis interessent.

Synod.
Camerac.
T. 18. c. 6.

14. Synodus Cameracensis P. II. edit constitutionem, eos, qui vel, vi sui muneris, celebrant, vel audiunt confessiones ipsa hora, qua haec faciunt, pro praesentibus habendos esse, modo tamen ad principales horas juxta Ecclesiae suae consuetudinem ingressi fuerint, et Missa sua, vel confessionibus finitis, si nondum peractum sit officium chori, in ipsum redeant.

Cap. 7.

15. Ad haec citata Synodus Cameracensis, favore studiorum eos, qui ad docendum in ipsis Ecclesiis Cathedralibus, aut Collegiatis: vel in Universitatibus (quoad beneficia, quae in ipsis Universitatibus possident) obligantur diebus, quibus actu docebunt, aut publicis disputationibus intererunt, pro praesentibus habendos esse statuit, modo duabus de majoribus horis in die interfuerint.

16. Ex sententia Tridentini decreti, *Trident. Sess. 22. cap. 3.*
qui sine probata causa secundum dicta
personaliter competens ibi servitium,
juxta formam ab eisdem Episcopis prae-
scribendam, quolibet die statuto non im-
pleverint, illius diei distributionem
amittant; nec ejus quoquo modo domi-
nium acquirant, sed fabricae Ecclesiae,
quatenus indigeat, aut alteri pio loco,
arbitrio Ordinarii applicetur. Divisis
bonis mensae capitularis a fundo fabricae
frequentior usus habet, quod distributio-
nes absentium redigantur in massam com-
munem, si singulis, qui divino officio ad-
stiterint, certa portio sit assignata: alias
enim (utpote si una omnibus, qui adfue-
rint, quantitas inter praesentes dividenda
sit) portio absentium a praesentibus par-
ticipatur, non tam jure accrescendi, quam
jure non decrescendi, ut loquuntur juris
Consulti.

* 17. Haec omnia bene se habent. Sed
 unum praepriis necessarium est, ut Ca-
 nonici ubivis meminerint, mundi amo-
 rem irreconciliabiliter sanctitati profes-
 sionis Clericalis adversari. Juxta S. Chry-
 sostomum *prima est virtus, atque adeo*
universa virtus, esse hujus mundi hos-
pitum, atque peregrinum, et cum iis,
quae hic sunt, rebus, et negotiis nihil
habere commune, sed ab iis pendere, tan-
quam extraneis. Ex sententia S. Isidori;
Oportet, ut, qui Deum haereditate pos-

S. Chryf.
 hom. 24.
 cap. II. ad
 Hebr.

S. Isidor.
 L. 2. sent.
 c. 2. de fid.

S. Prosp.
Lib. 2. de
vit. Cont.

S. Bern.
ep. 42. ad
Heur.

*fidem, absque ullo impedimento hujus
saeculi Deo servire studeant. Ait S. Prosp.
per, aut Julianus Pom. Ergo, qui vult
Deum, nomine, et professione status ec-
clesiastici possidere, renuntiet mundo, ut
sit illi Deus beata possessio. En verba
S. Bernardi: Verum, tu Sacerdos Dei al-
tissimi, cui ex his placere gestis? mundo,
an Deo: si mundo; cur Sacerdos, cur
Canonicus etc. Nam si placere vis mun-
do; quid tibi prodest sacerdotium. Nec
enim potes duobus dominis servire —
Volens itaque placere hominibus, Deo
non places: si non places, nec placas.*

TITVLVS VIII.

De Capitulo Cathedrali.

CAPVT I.

De officio Capituli Cathedralis.

Concil.
Burdigal.
c. 9. §. 8.

1. Ex decreto Concilii Burdigalensis An-
no 1624 decet Metropolitanam Eccle-
siam et alias Cathedrales Ecclesias eas
personas ita probitate et scientia com-
mendatas ad Canonicatus eligere, et as-
sumere, ut ex iis corpus Capituli coa-
lescens Senatus Episcoporum, unde con-
siliium accersant, merito dici possit.

S. Hieron.
in Isai c. 3.

2. Veteri more Episcopus in coetu
Cleri maiora negotia tractare consuevit,
ut maturiori consilio locus esset. Ait
S. Hieronymus: *et nos habemus in Ep-*

clesia Senatum nostrum, coetum Presbyterorum.

3. Aucto numero Cleri coeperant Episcopi quosdam seligere, ut eorum opera, et consilio dioecesim regerent, quos posterior aetas Canonicos Cathedrales, tanquam Cathedrae Episcopali propius adhaerentes, et eorum coetum Capitulum Cathedrale dixit. Quae enim primitus per Episcopum cum consilio, et consensu Cleri secundum Canones erant tractanda, et resolvenda, ea postmodum tractari, et absolvi cum consilio, vel consensu Capituli, excluso reliquo Clero, oportebat.

4. Novi juris haec epocha est, quando et beneficiorum, et dignitatum tituli erecti, et separatim ab ordine collati leguntur: quemadmodum sub idem pene tempus electio Episcoporum ad Cathedrales Canonicos reliquo Clero excluso translata scitur.

5. Ad exemplum juris novi monet Synodus Tridentina Canonicos Cathedrales, *ut vestitu decenti tam in Ecclesia, quam extra assidue utantur, ab illicitisque venationibus, aucupiiis, choreis, tabernis, lufibusque abstineant, atque ea morum integritate polleant, ut merito Ecclesiae Senatus dici possit.*

6. Alibi praecipit Synodus Tridentina inter alia: *Ut Episcopi ubique in et a Capitulis suis Cathedralibus is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est;*

Trident.
Sess. 24.
cap. 12.

Cap. 2.
De rev.
Cap. erga
Episc.

Trident.
Sess. 25.
cap. 6.

eisque in choro, et Capitulo, in processionibus, et in aliis actibus publicis sit prima sedes, et locus, quam elegerint, et praecipua omnium rerum agendarum auctoritas. Quousque vita communis inter Canonicos viguit, perfectissima erat Capitis, et membrorum illa unio. Gliscentibus recentioribus exceptionibus Capitulorum Cathedralium exemptos revocare oportebat instauratis decretis et sententiis ad justum obsequium reverentiae erga Episcopum, *cum nusquam exempti liberi esse censeantur ab obsequio reverentiali.*

Cap. 3. De
aut. Episc.
in Exemp.
Trid. supr.

7. Juxta Tridentinum decretum et Episcoporum est, *ut, si aliquid Canonici ad deliberandum proponant, nec de re ad suum, vel suorum commodum spectanda agatur; Episcopi ipsi Capitulum convocent, vota exquirant, et juxta ea concludant.* Ergo ex mente Concilii Episcopi sunt Praesides, et Moderatores suorum Capitulorum Cathedralium, etiam exemptorum; utpote de quibus in hoc decreto unice agitur.

8. Alibi tamen placuit ad restringendum fomitem dissidiorum, ut Episcopatus quaedam praebenda Canonicius Cathedralis uniretur, ut sic Episcopus tanquam Canonicus Capitulo interesset. Superest hujus discretionis in jure novo exemplum *c. 15. de Conc. Praeb.* Hoc argumento succrevit illa differentia, quod, si Episco-

pus Capitulo suo intersit tanquam Episcopus, Praeses, et Director Capituli habeatur: quippe, si Episcopus, ut Canoniceus, Capitulo adsit, post Decanum, vel Praesidem sedet, vocemque instar alterius Canonici, nisi consuetudo aut statutum quid amplius Episcopo, ut Canonico deferat, habet.

Cap. 4.
De caus.
Capit.

9. Juxta vetus decretum Concilii Carthaginensis IV. *Episcopus nullam causam absque praesentia suorum Clericorum audiat: alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi praesentia Clericorum infirmetur.* Refert Gratianus c. 6. XV. Q. 7.

10. Quum novo jure Capitulum Cathedrale veteri Presbyterio successisset, scripsit Alexander III. ad Patriarcham Hierosolymitanum: *Novit plenius tuae discretionis Prudentia, qualiter tu, et fratres tui unum corpus sitis, ita, quod tu Caput, et illi membra esse probantur. Unde non decet de omissis membris, aliorum consilio in Ecclesiae tuae negotiis uti, cum id non sit dubium et honestati tuae, et Ss. Patrum constitutionibus contraire.* Superest decretum cap. 4. de his, quae sunt a Prael.

11. Ex reliquis novi juris decretis dividunt Canonistae causas, in quibus Episcopus tenetur consensum Capituli habere, ab illis, in quibus tenetur consilium Capituli exquirere. Ait S. Carolus in Con-

s. Carol.
Concil.
Mediol.
P. 3. c. 11.

cilio Mediolanensi V. *Quibus in actionibus, aut deliberationibus Oecumenica Synodo, aut Conciliis Provincialibus statutum est, de Capituli, Clerive consilio aliquid agendum esse, non tamen propterea illud sequendi necessitatem sibi impositam Episcopus existimet, nisi in iis tantum, de quibus id speciatim, nominatimque cautum est.*

12. Reliqui casus a jure expressi, ut consensus Capituli adhibeatur, praecipue hi sunt: nimirum, si agatur de causa communi cum *cap. 10. de his, quae sunt a Prael.* Unde, si collatio beneficiorum spectet tam ad Capitulum, quam ad Episcopum, nihil potest de illis Episcopus disponere sine consensu Capituli *c. 6. ibid.* Uberior causa est, si agatur de notabilium rerum ad Ecclesiam spectantium alienatione, vel obligatione *cap. 1. 8. et 9. d. t.* Hoc ex Capite in Ecclesiarum, et beneficiorum unione consensum Capituli intervenire debere, non obscure innuitur in *Clem. 2. de Reb. Eccles. non Alien.* Reliquas causas plures, paucioresve recensent novi Juris Interpretes. *Tit. de his, quae sunt a Prael.* Quippe nonnullibi et diversae Ecclesiarum consuetudini locus est.

13. In reliquis rescripsit Alexander III. *Quia non decet prudentiam tuam in negotiis tibi commissae Ecclesiae consilium Fratrum tuorum postponere, cum quibus unum corpus existere comprobaris: frater-*

fraternitati tuae mandamus, quatenus in — aliis Ecclesiae tuae negotiis Fratres tuos requiras, et cum eorum consilio vel sanioris partis eadem peragas et pertractes, et quae statuenda sunt, statuas, et errata corrigas, et evellenda dissipes, et evellas. Refert. c. 5. de his, quae sunt a Prael.

14. Instituti ergo praecipue sunt Canonici Cathedralis, ut opera, et consilio assistant Episcopis in regimine Ecclesiarum, ubi optimas invenient occasiones suam pietatem, et scientiam ostendendi.

* 15. Ss. Patres exhibent nobis ideam boni Pastoris. S. Ambrosius ait: *Ille confirmare jubetur fratres suos, qui dixit: omnia dimisimus et secuti sumus te. In sermonibus, qui inter opera S. Augustini locum tenent. Praesules, veluti boni Pastores, olivae comparantur propter vim olei triplicem; nam oleum illuminat, pascit, et fessa membra fovet; sic et Praesules illuminare debent verbo, pascere exemplo, et fovere egentes temporali beneficio. Juxta S. Bernardum bonus Pastor non suam voluntatem facere, sed Domini sui quaerit utilitatem; ipsi soli servat fidem; ipsi laborat; ipsum honorat etc. Quid brevius sententia Laurentia Justiniani? Pastor, ut sui mercedem non amittat laboris — pascat oves verbo, pascat exemplo, pascat terrena substantia; sic D. Jesus Petro mandavit, di-*

Lind. pars
Apol.

S. Ambr.
in Luc.
c. 22.

S. August.
serm. 40.
ad Fratr.

S. Bern.
serm. ad
Pastor.

Laur. Just.
de Regim.
Prael.
c. 18.

De comp.
et planct.
P. I. u. 19.

*cens : Petre amas me? etc. Voluit trina repetitione insinuare Pastoribus, quatenus ovibus sub regimine suo constitutis, deberent corporibus morituris alimonia temporalem, animabus semper vi-
cturis doctrinam spiritualem, atque earum moribus exemplo suo bene vivendi disciplinam praeberere moralem. Et alibi: formam veri Pastoris vis nosse? Non venit Filius hominis ministrari; sed ministrare, et animam suam redemptionem dare pro multis.*

TITVLVS IX.

De Capitulo Sede vacante.

CAPVT I.

De iurisdictione Capituli Sede vacante.

Inter Ep.
S. Cypr.
ep. 2. edit.
Rigalt.

I. *Sede vacante per obitum Fabiani scripserat Clerus Romanus ad Ecclesiam Carthaginensem in haec verba: Cum incumbat nobis, qui videmur Praepositi esse, et Vice-Pastoris custodire gregem. — Nolumus ergo, Fratres dilectissimi, et vos mercenarios invenire, sed bonos Pastores, cum sciatis, non minimum periculum imminere, si non hortati fueritis, Fratres nostros stare in fide immobiles etc. Quid clarius? Veteri exemplo Clerus suum fecit Sede vacante regimen Ecclesiae.*

2. *Juxta Interpretes novi juris fixa est regula, Capitulum vacante fungi vice*

Episcopi ita, ut succedat in omnibus, quae sunt jurisdictionis ordinariae, exceptis casibus in jure expressis. Faciunt ad hanc sententiam c. 11. et 14. de Maj. et Obed. c. un. ne Sed. vac. in 6. cap. 3. de suppl. negl. Prael. in 6.

3. Atque hanc Capituli Sede vacante successionem jure consolidationis explicant. Quippe ait Cardinalis de Luca: *Ecclesia Cathedralis efformatur conjunctim ab Episcopo, et Capitulo; ab illo scilicet tanquam Capite, ab isto autem tanquam reliquo corpore; Ecclesiastica jurisdictione penes totum corpus habitualiter residente; exercitio autem in plerisque competente Capiti, quousque superest. Et consequenter, defecto Capite jure consolidationis, vel jure non decrescendi universa jurisdictio, seu totum jus Cathedralium tam in habitu, quam in exercitio, manet penes Capitulum, tanquam reliquum corpus Politicum, seu intellectuale.*

Card. de
Luc. disc.
31. in Con-
cil. Trid.

4. Quapropter ea, quae Episcopo vi suae jurisdictionis ordinariae competunt, Sede vacante, competunt Capitulo, quia ordinaria jurisdictio Episcopi Sede vacante devolvitur ad Capitulum, tam in iis, quae jure communi Episcopo relictæ sunt, quam in illis, quae a Concilio Tridentino restituta sunt. Quippe cum post inductas plures Decretales, et receptum Gratiani Decretum nonnulla fuerunt Se-

Trident.
Sess. 24.
c. 6. et 20.
et passim.

di Apostolicae reservata, Concilium Tridentinum in pluribus Episcopos in integrum restituit.

Cap. 2.
De cas. in
jure Exc.

5. Causae in jure expressae, a quibus arcetur Sede vacante Capitulum, sunt sequentes. Vetatur Capitulum Sede vacante sibi arrogare collationes beneficiorum liberas, etiam si in iis Episcopus ad requirendum Capituli consilium, vel assensum esset adstrictus, c. un. §. 1. ne Sed. vac. in 6.

Concil.
Trident.
Sess. 7.
cap. 10.

6. Edicit Concilium Tridentinum: *Non liceat Capitulis ecclesiarum, Sede vacante, infra annum a die vacationis ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reverendas, ut aliqui vocant, tam ex juris communis dispositione, quam etiam cujusvis privilegii, aut consuetudinis vigore alicui, qui beneficium Ecclesiastici recepti, sive recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere.*

Conc. Mediolan. V.
P. 3. c. 11.

7. Reliquae causae, a quibus restringitur successio Capituli Sede vacante, spectant vel functiones ordinis Episcopalis, vel alienationes bonorum ecclesiasticorum, vel privilegia, et delegationes, quibus donantur Episcopi. Sed in Decretum S. Caroli in Concilio Mediolanensi V. Si, inquit, *Episcopus tanquam Sedis Apostolicae Delegatus sententiam iis in casibus tulerit, in quibus ante Concilium Tridentinum Ordinarius eadem jurisdictione, potestate uti poterat, non ad Sedem Apostolicam, sed ad Archiepisco-*

pum ab illa sententia devolvatur appellatio. Ergo in illis casibus Sede vacante succedit Capitulum, quia ordinario jure Episcopo competere censentur.

8. Praecipit Synodus Tridentina, ut *Capitulum Sede vacante Officiale, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, vel existentem confirmare omnino teneatur, qui saltem in jure Canonico sit Doctor, vel Licentiatus, vel alias, quantum fieri potest, idoneus: si secus factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio hujusmodi devolvatur.*

Cap. 3.
De Vicar.
Cap. Sede
vacant.
Trident,
Sess. 24,
cap. 16.

9. Ita ad usum Italiae praescripsit S. Synodus. Quippe in his Provinciis plerumque Officialis, et Vicarius una, eademque persona est. Alibi tamen, et praecipue in Germania Vicarius Generalis ab Officiali distinguitur, quia Vicarius voluntariae, Officialis vero contentiosae jurisdictioni praefici solet. Hac occasione Sede vacante Capitulum tam Vicarium, quam Officialum eligere, aut existentem (ut plerumque fit, vel ut alibi et fieri debet) confirmare tenetur.

10. Vicarius, Officialisque Sede vacante omnem suam potestatem a Capitulo tenent, quod inde limites, conditionesque officii praefigere potest. Sic alibi usus habet, quod plures Vicarii aequali jurisdictione constituentur, aut quod Vicarius ad consilium assensumque Assessorum

Cap. 4.
De Jurisd.
Vicar.

Confiliorumque, ex quibus Vicariatus componitur, adstringatur. Sed an electum Vicarium Capitulum a suo officio amovere etiam potest? Declaravit Synodus Mechlinensis, *Vicarium semel a Capitulo electum, vel confirmatum postea sine justa, et rationabili causa removeri non posse.* Quippe ea amotio vix sine aliqua infamiae nota hodie fieri censeretur.

Trid. supr.

11. Praeterea statuit S. Synodus, ut *Capitulum Sede vacante, ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Oeconomum unum, vel plures fideles, ac diligentes decernat, qui rerum ecclesiasticarum, et proventuum curam gerant, quorum rationes ei, ad quem pertinebit, sint reddituri.* Spectat ergo decretum Ecclesiae statum, ubi fructuum percipiendorum cura Capitulo incumbit. Unde, si Episcopatus Juri Regaliae, uti in Gallia, aut Camerae Apostolicae, uti in Italia, sint subjecti, rerum temporalium administratio ad Officiales Regios, aut alibi ad Collectores Papales spectare consuevit. Juxta Tridentinum decretum Oeconomi, Vicarii, alique Officiales Capituli, Sede vacante constituti, a neo-electo Episcopo ad rationes reddendas vocari queunt, etiamsi a Capitulo absolutionem, liberationemque obtinuerint.

12. Saluberrimas Ecclesiae Pastoribus doctrinas dant Ss. Patres, suadentes, ne illi sunt mercenarii, sed veri Pastores.

Frequens in Germania usus obtinuit, quod Capitula Sede vacante novello Pastori parent Capitulationes ad auspiciatum, ut ajunt, regimen per viam admonitionis, et instructionis praeformandum.

* 13. Juxta S. Augustinum sunt in Ecclesia quidam Praepositi, de quibus Paulus dicit: sua quaerentes, non Christum gratis diligentes, non Deum propter Deum quaerentes, temporalia commoda consecretantes, lucris inhiantes, honores ab hominibus appetentes. Haec, quando amantur a Praeposito, et propter haec servitur Deo, quisquis est talis, mercenarius inter filios se non computet. Ait S. Bernardus: Multi sunt mercenarii; qui in prosperitate leviter discerni non possunt a bonis Pastoribus: habent enim multa cum ipsis communia: habuerunt namque sanam electionem in ingressu, habent nihilominus vanam conversationem in progressu: pacem Ecclesiae quaerunt, et amant, utiliter, ac viriliter ecclesiasticis implicantur negotiis, non recusant gravedines oneris; sed hoc ideo, quia ambiunt gloriam honoris. Ex sententia S. Gregorii: Non Pastor, sed mercenarius vocatur, qui non pro amore intimo oves dominicas, sed ad temporales mercedes pascit; Mercenarius quippe est, qui locum quidem Pastoris tenet, sed lucra animarum non quaerit; terrenis commodis inhiet, honore prae-

S. August.
Tr. 46. in
Joan. c. 10.

S. Bern.
ad Past.

S. Gregor.
hom. 14. in
Matth.

Hugo a
S. Victore
L. I. Mis-
cel. T. 149.

lationis gaudet; istae sunt enim merces mercenarii. Quid brevius sententia Hugonis a S. Victore? Mercenarii sunt, inquit, qui lanam, et lac accipiunt — Mercenarii lucrum appetunt.

TITVLVS X.

De Canonicis Graduat.

CAPVT I.

De origine Canonicorum Graduat.

S. Clem.
epist. 3.
p. 105. Ed.
Lab.

1. Cum Canonici Cathedrales una cum ipsis Episcopis Ecclesiae Senatum constituent, hinc Ecclesia semper sollicita fuit, ut ad Canonicatus assumerentur viri docti. Ad id assequendum gradus Academicos Canonicatibus annexuit.

Concil.
Basileense.
Sess. 31.

2. Hunc in finem praecipit Concilium Basileense, ut in qualibet Cathedrali, et Collegiata Ecclesia, ultra praebendam Theologo assignandam, tertia pars praebendarum conferatur Graduat.

Trident.
Sess. 24.
cap. 12.

3. Juxta decretum Concilii Tridentini in Provinciis, ubi id commode fieri potest. Dignitates omnes, et saltem dimidia pars Canonicatum in Cathedralibus Ecclesiis, et Collegiatis insignibus conferantur tantum Magistris, vel Doctoribus, aut etiam Licentiatis in Theologia, vel jure Canonico.

Cap. 2.
De qual.
Theol. et
Canon.

4. Cum Concilia tantam praerogativam vindicant Theologis Canonistisque, supponunt, eos imbutos vera Theologia,

quae suas conclusiones ex sacris Litteris, et Ss. Patrum oraculis deducit. Sic etiam Canonista instructus sit illa scientia Canonum, quibus purior Ecclesiae disciplina, quin et Patrum mores et facta repraesentantur, nec tantum ad forenses quaestiones-judiciaque terminanda uti deet. Refert Scriptor vitae S. Caroli: *Huic sancto Canonum ea scientia per jucunda erat, quae Patrum mores, et acta repraesentans, Ecclesiae componendae, atque ordinandae rationem continet, dolens, eos communi consuetudine (scholae) tantummodo ad interpretandum seligi, qui ad lites, judiciaque valent.*

Script. in
vit. B. Caroli.

5. Molanus putat, reprehendenda esse illa collegia, in quibus postposito de pietate, et eruditione examine hoc solum diligentissime discutitur, an nominatus sit satis nobilis, qui admittatur: an stemma ejus nusquam deficiat, an recensere tot possit proximos suos parentes, aut Barones, aut Comites; an habeat omnia sua quarteria, ut loquuntur, integra etc.

Cap. 3.
De Nobil.
Grad. L. 2.
de Canon.
c. 29.

6. Rescripsit aliquando Gregorius IX. ea occasione: Nos igitur attendentes, quod non generis, sed virtutum nobilitas, vitaeque honestas Deo faciunt gratum, et idoneum Servitorem, ad cujus regimen non multos secundum carnem nobiles, et potentes elegit, sed ignobiles, et pauperes; eo quod non est

acceptio personarum apud ipsam — exceptiones, vel consuetudines hujusmodi duximus non admittendas. Refert. c. 37. de Praeb. et dignit.

Molan.
Lib. 2. de
Can. c. 29.

7. Reliquum est ergo, ut illustres natales stipentur justis pietatis, et eruditionis meritis, ut praelationi locus sit. Inquit Molanus: *Nobiles proinde Canonici meminerint sui officii, atque suae vocationis esse, ut nobiles saeculares, apud quos propter carnis, et sanguinis nobilitatem plerumque prae reliquis Canonicis gratiores et majoris auctoritatis sunt, adhortentur, et doceant, Deum, et Ecclesiam ab iis requirere, ut velut nutritii Ecclesiae Christi, ante omnia tueantur honorem Dei, fidem Catholicam, pacem Christianorum, pietatem et bonos mores. — Et ut filios suos a teneris annis sic institui curent, ut simul cum pietate observantiam Sacerdotii, et Cleri inbibant.*

8. Hoc argumento Paulus IV. in erectione novorum Episcopatum pro Belgio ad instantiam Philippi II., Regis Hispaniarum, diserte cavit, ut nobilibus dioecesanis Graduatis tres praebendae seu Canonicatus in singulis novellis Episcopatibus reservarentur. Quippe virtuti, et eruditioni Nobilium locum dare placuit.

* 9. Justo igitur delectu missis praejudiciis, in admissione Canonorum, Clericorumque opus est. Ait Hormisda: *sicut*

Hormisd.
epist. 25.

est Caput Ecclesiae Christus: Christus autem Vicarii Sacerdotes. Sic in eligendis his curam oportet esse perspicuam; irreprehensibiles enim esse convenit, praeesse necesse est corrigendis. Juxta S. Hieronymum, multi (singulari selectu) aedificant parietes, et columnas Ecclesiae substruunt, marmora nitent, auro splendent laquearia, gemmis altare distinguitur et ministrorum Christi nulla est discreta electio? Ex sententia S. Ambrosii magna ergo cura eligendus est, qui Domum Dei regendam accipiat. Si enim terrestrium rerum dispensatores idonei quaerendi sunt, quando magis coelestium? Mira res! Inquit S. Bernardus, satis, superque Episcopi, (neglecto omni delectu) ad manus habent, quibus animas credant, et, cui suas committant facultatulas, non inveniunt? Optimi videlicet aestimatores rerum, qui magnam de minimis, parvam aut nullam de maximis curam gerunt. Unde hoc? Liquido datur intelligi, patientius ferimus Christi jacturam, quam nostram.

S. Hieron.
ep. 2. ad
Nepot.

S. Ambr.
in ep. 1. ad
Timoth.
c. 3.

S. Bern.
Lib. 4. de
Consider.
c. 6.

TITVLVS XI.

De dignitatibus Capitulorum.

CAPVT I.

De praeposito.

I. Quum veteri more, iustar Monachorum, Canonici vitam communem age-

Synodus
Aquisgr.
c. 132.

rent; Synodus Aquisgranensis An. 876 officium Praepositi ita delineavit: *quavis, ait, omnes qui praesunt, Praepositi rite dicantur, usus tamen obtinuit, eos vocari Praepositos, qui quantam Prioratus curam sub aliis Praelatis gerunt. Hi tamen, qui juxta hunc morem Praepositi vocantur, tales, et tam strenui sunt constituendi, qui et vitae probabilis sint, et ea, quae sibi injuncta sunt, fideliter, humiliterque expleant; et pro eo, quod aliis praelati sint, nequaquam parvipendant Canonica instituta; sed quanto plus implicantur in fratrum curis, tanto magis studeant coelestibus obtemperare monitis. Debent igitur, instar Abbatum toti Congregationi esse utiles, et de ministerio commissio fideliter prodesse etc.*

Molan.
Lib. 2. de
Canon.
cap. 4.

2. Abrupta vita communi Canonico-
rum, vetus officium Praepositorum in be-
neficium, et dignitatem primariam reci-
dit. Ait Molanus: *si nostros Praepositos ad priscos illos conferamus, nihil fere aliud videntur reservasse, quam umbram quandam Praepositurae, quae adhuc relucet in prima sessione, in opimis fructibus etc.*

Concil.
Mechl. de
Off. Praep.

3. Alibi tamen Praepositis superest id genus officii, ut tueantur jura, privilegia, et statuta capitularia Ecclesiae. Juxta decretum Concilii Mechlinensis *absente, vel impedito Archiepiscopo ejus vices*

in divinis supplebit Praepositus, cum huic Ecclesiae aliquis datus erit, celebrabitque Sacrum secundum praescriptum tabulae capitularis, et in decisionibus Capitularibus habebit primum suffragium post R. R. et Ill. D. Archiepiscopum: post quem etiam primum habebit locum in confessoribus, et actibus publicis; suberit tamen Capitulo, Decano autem ut Pastori.

4. Reliquum est ergo, ut jura, dignitatem, et munia Praepositorum hodie ex litteris foundationum, statutis, et consuetudinibus Ecclesiarum explicare oporteat. Id in quacunque diversitate hujus argumenti juxta Molanum certum est, *Mol. supr.*
eum, caeteris antistat honore, etiam merito et labore antistare debere. Cum tanto magis Ecclesiae Dei debitor sit, quanto abundantiores, et majores sunt fructus, quos de Altario Dei percipit.

* 5. Ex sententiis Patrum apparet, honores ecclesiasticos esse onera. Juxta S. Augustinum Clericus duas res professus est, et sanctitatem, et Clericatum: *S. August. serm. 49. de divers. cap. 4.*
interius sanctitatem; nam Clericatum propter populum suum Deus imposuit cervicibus ipsius, cui magis onus est, quam honor: sed quis sapiens, et intelliget hoc? Juxta sententiam S. Prosperi veri sacerdotes, utpote Praepositi, non excellentiam suam cogitant proveci; sed sarcinam: non gloriantur de offi- *S. Prosp. vel Julian. Pom. de vit. convent. c. 2.*

S. Gregor.
hom. 27. in
Evang.

S. Bern.
ad Henr.
Sen. 2. ep.
42. c. 7.

Lib. 2. de
confid. c. 6.

*cii dignitate, sed sudant potius consi-
tui sub onere. Ait S. Gregorius: quid
enim aliud designant bases in templo,
nisi sacerdotes in Ecclesia, qui, dum sol-
licitudinem regiminis tolerant, quasi
more basium superimpositum onus por-
tant. Quid verbis S. Bernardi illustrius?
Meditantibus, inquit, quidem honores
blandiuntur, sed onera pensantibus tae-
dio sunt, atque formidini: non autem
omnes capiunt verbum hoc: multi enim
non tanta fiducia, et alacritate curre-
rent ad honores, si esse sentirent et one-
ra: gravari profecto metuerent, ne cum
tanto labore, et periculo quarumlibet
affectarent Infulas dignitatum. (Et ali-
bi:) Multo minus invenire oportet aut
deliciis resolutum, aut resupinum pom-
pis. Nihil horum tibi tabulae testatoris
assignant. Sed quid? si illarum tenore
contentus sis, curam potius haeredita-
tis, et operam, quam gloriam, et divi-
tias etc. Enimvero prospectus iste pro-
cinctum parit, non otium.*

CAPVT II.

D e D e s a n o.

I. Quum recentiori aevo Praepositi ob
curam rerum temporalium frequentius
regimen spirituale negligere viderentur,
interioris disciplinae administratio in ple-
risque Cathedralibus Ecclesiis ad Deca-
nos devoluta est. Sic jure decretalium

Decanatus inter beneficia curata recensetur. *c. 7. de Elect. et Elect. Potest.*

2. Praecipit Anno 1536 Synodus Coloniensis ut Decani Clericos suos ad observationem piorum rituum provocent, ac reducant: ut ad agendum Clericis dignam vitam perpetuo cohortentur, ac impellant; ut a negotiis, et tumultibus mundanis revocent, ne magis saeculi, quam Christi milites videantur, ut comessationibus, ebrietatibus, ac omni luxui interdican, denique, ut suo officio satisfacere compellant.

Cont. Col.
lon. P. 3.
cap. 2.

3. Exemplo Decretalium elucet, Decano aliquando fuisse potestatem ferendi censuras *arg. c. 6. de Sent. Excom. in 6.* Juxta Glossam Decanus iste ex consuetudine, vel privilegio habebat jurisdictionem ordinariam, vel saltem potestatem fulminandi censuram.

4. Quippe his specialibus titulis Decano vindicari potest contentiosa jurisdictio, quae alias Episcopo propria est. Nam nisi consuetudo, aut alius specialis titulus Decano, vel Capitulo jurisdictionem forensensem tribuerit, ea alia non est, quam disciplinaris, et correctionalis, ad Exemplum paternae castigationis restricta. *Arg. L. un. C. de Emend. Propinq.*

5. Decanus solet totius Capituli, reliquique Capitularis Cleri, quamvis numerosi, unus Superior spectari, sed ejus jurisdictio mere disciplinaris est, utpote ad

corrigen^{da} vitia minora per disciplinarem correctionem: quatenus quilibet Praelatus, habens subditos, potest, et debet, procedere *via simplici* ad correctionem excessuum, et reformationem morum. *Arg. c. 13. de Offic. Ordin.*

Synodus
Colon.

6. In Decreto Concilii Coloniensis de Anno 1260 Decanal^{is} officii idea efformatur: *Tota, inquit, eos (Decanos) ad id niti solertia oportet, quod in Ecclesiis disciplinaris vigeat observantia honestatis: et sicubi enervata extiterit, ipsam studeant reformare, commissam sibi excessuum correptionis potestatem, et regimen sui officii totaliter exequendo, ut boni dispensatores in domo Domini super ejus familiam digna possint commendatione censerⁱ. Et hoc quidem se facere arbitrentur, si ipsi disciplinati appareant in seipsis et per bonum exemplum confortent, et animent suos Confratres.*

S. Hieron.
epist. ad
Paul. de
inst. Mon.
S. August.
serm. 6. de
verb. dom.
c. 7.

S. Prosp.
de v. cont.
L. I. c. fin.
S. Leo
ep. 87. ad
Ep. Afric.
S. Isid. Pel.
lus. Lib. 3.
ep. 326.

* 7. Praesules, nimirum Decani boni, sunt salus Capituli. Juxta S. Hieronymum *capite sano omnes sensus vigent*. Ait S. Augustinus: *bonus si fuerit, qui tibi praest, nutritor tibi est: malus si fuerit, tentator tuus est*. Ex sententia S. Properi *per tales (Superiores sanctos) Deus placatur populo: populus instruitur Deo*. Quid clarius sententia S. Leonis? *Integritas, inquit, praesidium est salus subditorum*. En verba S. Isidori Pelusiotae!

fiotae ! *si Sacerdotes* (utpote superiores) *mores suos correxerint, spes est, plebem quoque secuturam esse.*

CAPVT III.

De Cantore.

1. Juxta Glossam Pragmaticae Bituricensis Cantor Praeses, seu Praesul Chori (in Conciliis Colonienfibus de A. 1260 et Anno 1536 Choriepiscopus, chorique Inspector, dictus, aut chori Director, cum facultate, et potestate sacra juridica in Sacrificulos templi, vel Canonicos quidem, et alios praestantes dignitate.

2. Partes Cantoris Concilii Mechlinensis Decretum describit, ei praecipiens, ut *chorum reverenter dirigat; discursiones, confabulationes, cachinationes, omnesque alias insolentias, et irreverentias compescat, curamque gerat, ut omnes chori leges, et statuta bene observentur; et maxime, ut totum officium divinum tractim, distincte, articulatum, ac reverenter peragatur; et quos in praedictis delinquere videbit, semel monitos propria auctoritate corripiat, et distributionibus privet.*

Concil.
Mechlin.
de offic.
Cant.

3. Concilii Aquisgranensis vetus decretum Canonicos ita instruit: *Psallentium in Ecclesia Domino mens concordare debet cum voce, ut impleatur illud Apostoli; Psallam Spiritu, psallam et*

Concil.
Aquisgr.
L. I. c. 132.

mentē. Quoniam quamvis ubique Dominum per potentiam divinitatis noverimus esse; praecipue tamen eum, cum divino assistimus officio, per gratiam nobis credimus adesse.

Conc. Colon. P. 2. cap. 8.

4. Concilium Colonienſe I. de A. 1536 ita pronuntiat: *Non ſuffecerit, preces iſtas horarias utcunque praemurmuraſſe, ſed — Presbyter ex intimo affectu, elevataque mente in ſolum Deum nocturnum hoc, diurnumque ſuae ſervitutis penſum exſolvat: maledictus enim, qui facit opus Domini negligenter.*

Conc. Mediol. P. 2. T. quom. verſ. in Chor.

5. Praecipit Concilium Mediolanenſe I. *In Choro pro temporis, et officii ratione, ex inſtituto, et more Eccleſiae ſedeant, ſtent, ſelectant genua, caput aperiant, et ſubmittant, caeteraque ejus generi (juſtae reverentiae cauſa) adhibeant etc.*

Conc. Mediol. P. 3. Tit. quae ad Off. divin. pert.

* 6. Plura adhuc Concilia ediderunt Canones ad inſtruendum officium Cantoris, ut pro exteriori chori diſciplina viriliter vigilet: Concilium Mediolanenſe V. ait: *Chori diſciplina plena religionis eſt, plena pietatis eſt, ac propterea ſancte ab iis obſervanda eſt, qui in eum locum conveniunt ad Dei laudes celebrandas.* Praecipit Anno 1583 Concilium Turonenſe: *Cum in choro fuerint, gravitatem ſervent, quam et locus, et officium exigunt; non inter ſe cum aliis conſabulantes, ſeu colloquentes, non*

Concil. Turonenſ. de capit. Dignit. et Canon.

dormientes, aut litteras, seu scripturas alias legentes. — Ne ubi peccatorum venia est petenda, ibi gravius peccandi detur occasio. En decretum Gregorii X. cessent vana, et multo latius foeda in Ecclesia, et prophana colloquia; cessent confabulationes quaelibet, ne ubi peccatorum venia est postulanda, ibi peccandi detur occasio, aut deprehendantur peccata comitti etc. Refert. c. 2. de Immunit. Eccl. in 6. Quid brevius decreto Innocentii III. Haec igitur, inquit, et similia sub poena suspensionis penitus inhibemus, praecipientes, ut divinum officium nocturnum pariter, ac diurnum, quantum eis Dominus dederit, studiose celebrent pariter, et devote. Superest c. 9. de celebr. Miss.

CAPVT IV.

De Scholasticis.

1. Quamdiu Canonici in vita communi, instar Monachorum perstiteri, locus fuit in claustris pro schola, in qua juvenes, et pueri erudiebantur, ut a pueritia paulatim ad vitam clericalem instruerentur. Juxta veterem regulam Canonici *Frater, cui haec cura committitur, si eorum curam parvi penderit, et aliud quam oportet, aut eis in aliquo (per indiscretionem castigationem) maculam laesionis ingesserit, severissime correptus ab officio amoveatur; et fratri al-*

Reg. Can.
c. 135.

teri id committatur, qui eos et in innocentia vitae exemplis informet, et ad opus bonum peragendum per litterarum cultum excitet.

2. Sublata vita communi Canoniorum vetus officium Scholastici ad piguum titulum beneficii, aut in nonnullis Ecclesiis dignitatis recidit, ut in otio uberiores fructus percipere daretur. Ait Albertus Krantz: *Aetate nostra nullum est Scholastici officium, nisi collectas pauperum Scholarium in usus mensae suae vertere.*

Krantz.
Lib. 7.
Wand.
c. 4.

Trident.
Sess. 23.
cap. 18.

3. Praecipit Concilium Tridentinum, *ut de caetera officia, vel dignitates, quae Scholasteriae dicuntur, nonnisi Doctoribus, vel Magistris, aut Licentiatis in sacra pagina, aut in jure Canonico, et aliis personis idoneis, et qui per seipso id munus explere possint, conferantur.*

4. Hoc decreto aperte declarat S. Synodus, Scholasticos tales esse constituendos, qui per se munus suum explere possint, velintque; id est, ut ipsi curam scholarum habeant, et formandae, institutendaeque juventuti intendant. Imprimis ergo Scholastici est, ut, si ad ipsum pertinet constituere Magistros, et Magistras, tantum admittat habiles, et pias, rejectis illis, quorum, quarumque ipsi capacitas, et conversatio non est perspecta. Quippe tales Magistros constituere, substituereque oportet, de quibus sperare possit, quod tenellae juventuti continua virtu-

tum exempla ab oculis ponant, et quibus nihil magis curae sit, quam puerorum malas inclinationes corrigere, et reprimere.

5. Neque hic sistere decet Scholasticum; sed et ipse jugiter meminisse debet, sibi incumbere singularem curam, Scholas frequentius visitandi, examinandi Scholares, eaque omnia faciendi, ut juvenes in litteris, et moribus proficiant. Ecce officium, quod sane grandem prudentiam, eruditionem, et zelum requirit: propterea S. Synodus praecepit, ut Scholasteria nonnisi Doctoribus committatur.

* 6. In reliquis Canonum argumentis vix quid magis reprehenditur, quam vitium ignorantiae eorum, qui officio docendi praesunt? Ait S. Leo: *Si in Laicis vix tolerabilis videtur inscitia, quanto magis in his, qui praesunt, nec excusatione digna est nec venia.* Refert Gratianus c. 3. D. 38. *Juxta Concilium Toletanum ignorantia, mater cunctorum errorum, et vitiorum, maxime in Sacerdotibus Dei vitanda est, qui docendi officium susceperunt.* Superest ibi cap. 1. Quid aequius sententia Isidori? *Designat,* inquit, *locum docendi suscipere, qui nescit docere — caecus enim si caeco ductum praestat, ambo in foveam cadunt.* En et sententiam S. Bernardi! *Quando enim excusare posset ignorantia hominem, qui se magistrum infantium, do-*

S. Isidor.
Hisp. de
sum. Bon.
L. 3. c. 33.

S. Bern.
declamat.
cap. 15.

Etorem insipientium profitetur? Ignorans utique ignorabitur; immo et multos ignorare faciet, et ignorari.

CAPVT V.

De Thesaurario.

1. Juxta Isidorum *ad Thesaurarium* pertinet *Basilicarum*, et *Officarii* ordinatio, incensi praeparatio, cura *Chrysmatis* conficiendi, cura baptisterii ordinandi, praeparatio luminariorum in sacratio, et sacrificiis. Refert Gratianus c. 1. §. 14. D. 25.

2. Jure decretalium instauratur vetus decretum Concilii Toletani, quo ad officium Sacristae revocatur, ut sciat — ad ejus curam pertinere custodiam sacrorum vasorum, vestimentorum ecclesiasticorum, seu totius Thesauri: nec non, quae ad luminaria pertinent; sive in cera, sive in oleo. Superest c. un. de Offic. Sacrist.

3. Quippe jure novo officium Sacristae ab officio Custodis distinguitur; eo quod hoc officii genus ad curam quotidianorum utensilium referatur. Sic ex Ordine Romano praecipitur Custodi, ut pallia, vel linteamenta Altaris, seu cuncta utensilia Ecclesiae indefinenter custodiat, lampades, et lucernas in accendendo, seu extinguendo pervigil existat etc. Refert. c. 1. de Offic. Cust.

4. Concilium Coloniense de An. 1260
utrumque officium confundere videtur,
quia praecipit Thesaurariis, *ut luminaria
Ecclesiae ita fideliter administrent, et
generaliter omnes ecclesiasticae supelle-
ctilis, seu Thesauri custodiam, eorum
fidei, atque curae commissam ita conser-
vent fideliter, et solerter, quod inde non
sint reprehensibiles, et quod poenam Ca-
nonicae castigationis evitent.*

Conc. Co-
loniens de
Thesaur.

5. Veteri more utrumque officium
simplex ministerium obedientiae, ut ad-
huc in Monasteriis superest, fuit, donec
in Ecclesiis Cathedralibus, abrupta vitae
communione, vetus officium in titulum
beneficii, dignitatisque erigeretur; quod
juxta Molanum *ex divitiis enatum est —
quo fit, ut aliquando is fiat Thesaura-
rius, qui se ipsum custodire, ac regere
nesciat, quique ineptus sit, ad cujus-
cumque parvae domus custodiam.*

Molanus
Lib. 2. de
Canon.

5. Quid amplius? Queritur Auctor hic,
multos esse nedum Thesaurarios, sed et
corpora, sive collegia Canonorum,
qui nesciant, quid sit custodire Thesau-
ros Ecclesiae. Putant enim, tunc demum
eos custodiri, si ad ornatum templi Dei
custodiantur. Si quis vero vel propter
publicam famem, vel propter redem-
ptionem captivorum eos alienare velit,
quam multi clamabunt, non custodiri,
sed distrahi et dissipari vasa Dei? Quasi
vero, quod in viva Dei templa ex neces-

Supr.

Atate impenditur, hoc malitiose materialis Dei templo detrahatur. Sic carnaliter homines sapiunt, sed longe aliud est Sanctorum Dei iudicium.

S. Bern.
ad Guilel.

* 6. En sententiam S. Bernardi! O vanitas vanitatum! sed nec insanior, quam vanior. Fulget Ecclesia in parietibus, et in pauperibus eget: suos lapides induit auro, et suos filios nudos deserit: de sumptibus egentium servitur oculis divitum. Inveniunt curiosi, quo delectentur, et non inveniunt miseri, quo sustententur etc.

S. Hieron.
epistol. ad
Rust.

* 7. Quem in finem custodiri, et impendi debeant Thesauri, discimus ex Ss. Patribus. Juxta S. Hieronymum S. Exuperius, Tolosae Episcopus, viduae Sareptensis imitator, esuriens pascit alios, et, ore pallente jejuniis, fame torquetur aliena, omnemque substantiam Christi visceribus erogavit. Nihil illoditius, qui Corpus Christi Domini canistro vimineo, et sanguinem portat in vitro. Ait S. Ambrosius: Invidiam faciunt,

S. Ambros.
ep. 31.

quia aureum Ecclesiae erogatur? Nec ego hanc invidiam perhorresco. Habeo aerarios. Aerarii mei sunt pauperes Christi. Hunc novi congregare Thesaurum. Utinam hoc mihi semper crimen adscribant, quia aurum pauperibus erogatur. Hoc exemplo et S. Hilarius, quidquid omnes Basilicae habuerunt argenti, captivorum redemptioni protinus

deputavit, cumque omnia cognovisset
expensa, exultans, atque congratulans,
quia vota fidelium dispensatione sua vi-
debat coeli in sedem praemissa, usque
adeo credidit omnia distribuenda,
quousque ad patenas, et calices vitreos
veniretur. Quid clarius? *Aurum Ecclesia*
habet, non ut servet, sed ut eroget, et
in necessitatibus subveniat. Refert Gra-
tianus c. 70. XII. q. 2.

CAPVT VI.

De Canonico Theologo.

1. Vetus decretum Concilii Lateranen-
sis III. praecipit, ut *Metropolis Ecclesia*
Theologum habeat, qui sacerdotes, et
alios in sacra pagina doceat, et in his
praesertim informet, quae ad anima-
rum curam spectare noscuntur. Refert
c. 4. de Magist. etc.

2. Id genus decreti Concilium Basileen-
se et ad reliquas Cathedrales Ecclesias
prorogavit, statuendo, ut quilibet Colla-
tor ipsarum praebendarum teneatur,
et debeat *Canonicatum, et Praebendam,*
quam primum facultas se obtulerit, et
inveniri potuerit, uni Magistro, Licen-
tato, vel in Theologia Baccalaureo for-
mato conferre, qui per decennium in
Universitate privilegiata studerit, et
onus residentiae, et lectionis, et praedi-
cationis subire voluerit; quique his,
aut semel ad minus per singulas hebdo-

Conc. Ba-
sil. Sess. 31.
cap. 3.

inades, cessante legitimo impedimento, legere debeat; et quoties ipsum in hujusmodi lectura deficere contigerit, ad arbitrium Capituli in subtractione distributionum totius hebdomadae puniri possit. Et si residentiam deseruerit, de alio provideatur. Verumtamen ut liberius studio vacare possit, nihil perdat, cum absens fuerit, sui officii gratia, a divinis.

Trident.
Sess. 5.
cap. 1.

3. Novissime Concilium Tridentinum instituit, ut id ipsum et in insignioribus collegiatis Ecclesiis, monasteriisque, ubi commode fieri queat, institueretur: *Ecclesiae vero, quarum annui proventus tenues fuerint, et ubi tam exigua est Cleri, et populi multitudo, ut Theologiae lectio in eis commode haberi non possit, saltem magistrum habeant, ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui Clericos, aliosque Scholares pauperes Grammaticam gratis doceat, ut deinceps ab ipsa sacrae Scripturae studia, annuente Deo, ad Universitatem transire possint.*

Concil.
Mediol.

4. Concilium Mediolanense V. officium Canonici Theologi ita explicat: *ut, quicumque Praebendam theologalem — in Cathedrali Collegiatisque Ecclesiis obtinet, is, et quae sacrarum lectionum genera, et quibus diebus (bis vel ter per singulas hebdomadas saltem) Episcopus praescripserit, ut interpretationis suae*

munere fungatur, accurate ad illius praescriptum praestet; ita, ut etiam, si expedire censuerit, et in Seminario, et in aliis Clericalibus, sacerdotalibusque Collegiis doceat: in Basilica vero Cathedrali saltem die festo semper sacram Scripturam publice interpretetur, et exponat.

5. Reliqua Concilia Canonicos, Capellanos, Vicarios, Presbyteros, Clericosque plus minusque adigunt, ut his lectionibus, interpretationibusque Theologi sedulo assistant. Inquit Synodus Cameracensis: *Curent autem Episcopi cum Capitulis, et Monasteriis, quacunque ratione commodius fieri queat, proposita sive poena, sive praemio, ut frequens sit Auditorium, qua in re plerumque valebit docendis industria, si sit efficax in docendo; ut non tantum rem exponere, sed et auditorem retinere, et oblectare possit.*

Synod.
Camerac.
P. I.

* 6. Superfunt infinita alia argumenta, quae Clericis assiduum Ss. Litterarum studium privatim commendant. Quippe quid salubrius? Ait Concilium Toletanum: *Sacerdotes legere Ss. Scripturas admonentur Paulo Apostolo dicente ad Timotheum: Intende lectioni, exhortationi, doctrinae; semper permane in his. Sciant igitur Sacerdotes Scripturas Ss., et Canones, ut omne opus eorum in praedicatione, et doctrina con-*

Conc. Tolet.
c. 25.

Conc. Colon. P. I.
cap. 20.

Conc. Mediol. P. 3.
Tit. 7.

sistat. Ex sententia Concilii Colonienfis I. de Anno 1536 Substantia sacerdotii sunt eloquia divinitus tradita; ut Dionysius ille magnus apposite ait. Praecipit Concilium Mediolanense IV. Quidquid temporis a divinis officiis, ab orationis contemplationisque exercitatione, ab ecclesiasticis functionibus, et ab aliis necessariis actionibus vacuum habetis, non in otio, neque in desidia, nec vero in rerum novarum curiositatibus conterite; sed, cum in sortem Domini vocati sitis, in ejus lege die, ac nocte meditemini. Quid perversius? Teste S. Hieronymo: Nunc etiam Sacerdotes Dei, omiffis Evangeliiis, et Prophetis, videmus comoedias legere, amatoria bucolicorum versuum verba canere, Virgilium tenere; id quod in pueris necessitatis est, crimen in se facere voluptatis. Refert Gratianus c. 2. D. 37.

TITVLVS XII.

De dignitatibus Ecclesiarum Cathedralium.

CAPVT I.

De Archidiacono.

S. Hieron.
epist. ad
Rust.

I. *Juxta S. Hieronymum singuli Ecclesiarum Episcopi, singuli Archipresbyteri, singuli Archidiaconi, et omnis ordo Ecclesiasticus suis Reſtoribus nititur. Quis inde non videt antiquitatem horum*

officiorum, quae processu temporis in grandes Dignitates Cathedralius Ecclesiarum succreverunt?

2. Veteri jure Archidiaconus quasi generalis Vicarius Episcopi fuit. Hac occasione S. Leo Anatolio vitio dedit, quod eum, qui Eutychianae haeresis se prodiderat fautorem, in Archidiaconum elegisset: *quem, inquit, quia nunc Ecclesiasticis negotiis praeposuit, propter haereticam perversitatem eidem favorem suum praestare convincitur.*

S. Leo
epist. 85.

3. Amplitudinem veteris officii exhibet Isidorus, cujus sententiam refert Gratianus c. 1. D. 25. Juxta hanc lectionem et Archipresbyter Archidiacono subditur. Sed in crisi compertum est, haec verba non superesse aut in opere Isidori Hispalensis, aut decreto Burchardi, aut Panormia Ivonis. Extat tamen haec perodus in decreto Ivonis.

4. Ad exemplum Gratiani et novum jus illam lectionem adoptavit, laudatque ex Concilio Toletano, quamvis haecenus in nullo Concilio Toletano reperiri potuerit. Illud indubitatum est, auctoritatem Archidiaconi inde supra Archipresbyterum novo jure receptam, stabilitamque fuisse c. 1. de Offic. Archid.

5. Jure novarum Decretalium Jurisdictio Archidiaconi, quae veteri more vicaria fuit, veluti ordinaria habetur, ita, ut ipsi alicubi proprium tribunal fori con-

tentiosi esset, cum potestate suspendendi; excommunicandi absolvendique Presbyteros, et Priores. *Arg. c. 54. de Elect.*

6. Non tamen vel tunc, vel nunc eadem omnium Archidiaconorum est auctoritas. Rescripsit Honorius III. Archidiacono Senonensi, nihil amplius licere jurisdictionis, vel auctoritatis, quam constituerit Praedecessores suos de pacifica sic obtentata consuetudine exercuisse *cap. 10. de Offic. Archid.*

Concil.
Trident.
Sess. 24.
cap. 20.

7. Concilium Tridentinum, suppressis instantiis Decanorum, Archidiaconorum, reliquorumque inferiorum iudicum, causas criminales, et matrimoniales Episcoporum tantum examini, et iudicio restituendas censuit; etiam si inter Episcopum, et illos iudices super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacunque instantia penderet.

8. Hoc decreto vetus Jurisdictio Archidiaconorum, suppresso foro contentioso, plerumque recidit in extrajudicalem; corrigendi excessus per simplicem correctionem, admonitionemque, aut denuntiationem, si tanti sit momenti causa.

Car. Fevr.
de Abus.
L. 4. c. 3.

9. Hinc Pragmatici distinguunt inter officia, quae Archidiacono, ut Archidiaconus est, competunt, et illa, quae Archidiaconus exercere potest, ut Vicarius, aut Officialis Episcopi. Hae quippe duae qualitates disparatae sunt, etsi subinde in eandem personam cadere queant.

10. Sic ad officium Archidiaconi, quatenus Archidiaconus est, refertur praesentare ordinandos, quos inde et examinare, probareque oportet, quia ipsius est testificari, praesentatos esse, quantum fragilitas humana nosse sinit, dignos c. 9. *de Offic. Archid.*

11. Jure novo ad officium Archidiaconi revocatur et institutio Beneficiarium, qua ipsi in corporalem possessionem adepti beneficii mittuntur, *cap. 7. d. tit.* Alibi tamen et institutionem auctorizabilem, seu tituli attributivam nacti sunt Archidiaconi, ita tamen, ut curam animarum ab Episcopo obtinere oporteat.

12. Est Archidiaconis jure Decretalium et jus visitandi dioecesim, c. 1. et 6. h. Praecipit tamen Concilium Tridentinum, *ut Archidiaconi, Decani, et alii inferiores, ubi haecenus visitationem legitime exercere consueverunt, debeant quidem assumpto Notario de consensu Episcopi deinceps PER SEIPSOS ibidem visitare.*

Concil.
Trident.
Sess. 24.
cap. 3.

13. Superest Archidiaconis alibi amplior usus veteris juris. Sic ergo censent, Archidiaconos in his dici Vicarios Episcopi, quia exercent ea, quae etiam ad Episcopos pertinent; illos tamen non esse simpliciter Vicarios, sed certa dignitate potiri, quatenus ad libitum Episcopi statione, et possessione sui tituli, jurisque moveri non possunt.

Fagna ad
cap. 7. h.
n. 31.

Trident.
Sess. 24.
cap. 12.

14. Praecipit Concilium Tridentinum, ut *Archidiaconi, qui oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus Ecclesiis, uti fieri poterit, Magistri in Theologia, seu Doctores, aut Licentiati in jure Canonico*. Quare hoc, nisi ad justum argumentum, quod et hodie supersit grandis melius officii Archidiaconatus?

Conv.
Cler. Gall.
Tit. de vis.

* 15. Clerus Gallicanus in illo Conventu de Anno 1579 Archidiaconus his verbis commonet, ut *juxta antiquos, et recenter editos Canones constitutionesque ita suum officium, aut munus obeant, ut fidelem hac in re tam sancta, tamque necessaria, tum Ecclesiae tum Episcopo operam suam comprobent*. Ecce veram regulam regiminis ecclesiastici, ut non secundum consuetudinem, sed secundum Canones officii potestatem, et obligationem metiri oporteat.

Arnob.
L. 7. adv.
Gent.

* 16. Officia magis secundum jura, quam consuetudines esse administranda docet Arnobius inquires: *Facitis, quod fieri cernitis, non quod fieri oportere confiditis; nimirum, quia apud vos valet plus nullam habens consuetudo rationem, quam rerum inspecta natura veritatis examinatione ponderata*. Ex sententia S. Cypriani nec consuetudo impedire debet, quominus veritas praevaleat, et vincat; nam consuetudo sine veritate, vetustas erroris est: propterea relicto errore sequamur veritatem. Refert

fert Gratianus c. 8. D. 8. Juxta S. Augustinum frustra, inquit quidam, qui ratione vincuntur, consuetudinem nobis objiciunt, quasi consuetudo major sit veritate, aut non id sit in spiritualibus sequendum, quod in melius fuerit, per Canones, a spiritu sancto revelatum. Hoc plane verum est, quod ratio, et veritas consuetudini sit praeponenda. Superest ibi c. 7. Quid funestius? Consuetudo, teste S. Bernardo, plurima saepe vitia quasi naturalia in neglecta conscientia efficere solet.

S. Bern. de vit. solit.

CAPVT II.

De Archipresbytero Cathedrali.

1. Veteri jure Archipresbyter Vicarius Generalis Episcopi in spiritualibus erat. Juxta Isidorum specialiter ad ejus ministerium pertinet, supra omnes Presbyteros in ordine positos curam agere, et assidue in Ecclesia stare: et, quando Episcopi sui absentia contigerit, ipse vice ejus missarum solemniam celebret, et collectas dicat, vel cui ipse injunxerit. Refert Gratianus c. 1. §. 12. D. 25.

2. Jure Decretalium uberius officium Archipresbyteri explicat Leo IX. Officium Archipresbyteri de Urbe, inquit, constat — quando Episcopus Missam canit, debet praecipere Sacerdotibus, ut induant se vestimentis sacris, et, quali-

ter ad Missam procedant. Debet etiam praecipere Custodi, ut in Sacratio Eucharistia Christi propter infirmos non desit etc. Superest decretum c. 3. de Offic. Archipresb.

3. Successu temporis tam amplum officium Archipresbyteri Cathedrales in plures, et alios Officiales divisum est per diversas consuetudines, quae alibi plus, alibi minus veteris officii Archipresbyteris Cathedralibus reliquere. Hodie frequentius Archipresbyteri urbani nonnisi inferiorem Clerum sibi subiectum habent.

4. In reliquis tantam Archipresbytero Cathedrali auctoritatem, et obligationem in Clerum sui districtus vindicare licet, quanta gaudent Decani rurales respectu suorum subditorum, in ordine ad correctionem, et reformationem morum.

5. Hinc dubium non est, hanc dignitatem esse ex numero illarum, quibus animarum cura subest, ad quam juxta Tridentinum Decretum nemo promoveri potest, nisi qui saltem XXV. suae aetatis annum attigerit. Et, quamvis ex Tridentino Concilio necessario conferenda non si Graduatiss, in Belgicis tamen Ecclesiis noviter erectis uni e novem Graduatiss Canonicis obtingere debet.

* 6. Ergo et id genus officii sat ponderis habet, ut sine multo timore suscipi non deberet. Quippe quodvis regimen animarum negotium praeprimis arduum

Trident.
Sess. 24.
cap. 12.

est, si profectus salutis potius, quam proventus beneficii spectetur. Ait S. Gregorius Naz. *Ars artium, et scientia scientiarum mihi esse videtur, hominem regere.*

S. Gregor.
Nazianz.
Orat. I.

* Ad confirmandum id exstant obviae Patrum sententiae. Isidorus Pelusiota ait: *Opus est haec res, non ludus, atque animi oblectatio; cura, non luxus; munus referendis rationibus obnoxium, non imperium ab omni censura liberum, atque immune; paterna procuratio, non tyrannica licentia; dispensatoria praefectura, non ejusmodi potestas, quae sub reddendarum rationum necessitatem non cadat. Juxta S. Gregorium. Hoc tempore talis in regiminis arce debet constitui, qui non solum de salute animarum, sed etiam de extrinseca subditorum utilitate, et cautela sciat esse sollicitus. Refert Gratianus c. un. D. 39. En sententiam S. Chrysostomi: Sacerdotes procurationem regendi — susceperunt ad magnam suam gloriam, et ad grande periculum; ad gloriam quidem, si diligenter tractaverint — ad periculum autem, si negligenter; si enim ille pro negligentia timere debet periculum, qui procurationem suscepit terrenarum rerum; quanto magis Sacerdotes, qui de manu Dei susceperunt animarum procurationem sanctarum? Adeo ex sententia Concilii Colonienfis de A. 1536,*

S. Isidor.
Pelus. L. 3.
ep. 216. ad
Pallad.

S. Chris.
Op. imp.
hom. 40.

Conc. Colon.
E. 1.
cap. 2.

*Cura animarum scientia scientiarum
merito appellanda est.*

CAPVT III.

De Poenitentiario.

1. Inter reliquas partes officii olim et Archipresbyteri erat, ordinem Poenitentiae dirigere. Sic officium Archipresbyteri in urbe explicat Leo IX.: *Confessiones peccatorum eorum, qui a foris veniunt, recipere cum omnibus Sacerdotibus, et exinde per provisionem Pontificis magnam debet illis adhibere curam.* Refert. c. 3. de Offic. Archipresb.

2. Novo jure praecipit Innocentius III. *tam in Ecclesiis Cathedralibus, quam in aliis conventualibus Ecclesiis viros idoneos ordinari, quos Episcopi possint Coadjutores, et Cooperatores habere in confessionibus audiendis, et Poenitentibus injungendis.* Superest decretum c. 15. de Offic. Ordin.

3. Solebant Episcopi horum Vicariorum, et Cooperatorum operam ad quasdam personas, et certa crimina restringere, aliaque sibi reservare, ita, ut alii Confessarii Laicis, alii Clericis, alii Monialibus, alii subinde Nobilibus deputarentur, quibus solis confiteri possent. Quippe consuetudo illa approbandi passim Confessarios, qui omnium indifferenter confessiones per dioecesim suscipere possent, aliquando ex novo jure ignorabatur, hinc

Privilegio fuit opus, ut quisquam sibi libere confellarium eligere posset. *Arg. c. 16. de Poenit. et Remiss.*

4. Praevalente recentiore disciplina Episcopi coeperant virum prudentia, eruditione, ac pietate praestantiorum feligere, quem Confessorem, aut Poenitentiarium generalem dixere, ut ab inferioribus confessoribus in dubiis casibus consuli posset, et ad quem graviorum criminum rei remitti deberent. Synodus Oxoniensis 1287 ita statuit: *Majora et notoria crimina Poenitentiarium nostro reservet (Sacerdos) et poenitentem sibi transmittat cum litteris, causam delicti, et circumstantias ipsius continentibus. Poenitentes idem cum litteris Poenitentiarium, absolutionis, et Poenitentiae modum continentibus, ad suum redeant Sacerdotem.*

Synodus
Oxonienf.
cap. 6.

5. Juxta decretum Synodi Bituricensis de Anno 1584 Confessionibus audientis praepositi dubitantes de casuum gravitate, aut differentia consulant Episcopos, aut eorum Poenitentiarium, aut viros in ea versatus, non expressis Poenitentium nominibus.

Syn. Bit.
T. 31. §. 21.
c. 15.

6. En decretum Concilii Tridentini! In omnibus Cathedralibus Ecclesiis, inquit, ubi id commode fieri potest, Poenitentiarium alius cum unione Praebendae, proxime vacaturae, ab Episcopo instituat, qui Magister sit, vel Doctor,

Concil.
Trident.
Sess. 24.
cap. 8.

aut Licentiatus in Theologia vel jure Canonico, et annorum quadraginta, seu alias, qui pro loci qualitate aptior reperiatur.

7. Inde inferunt Interpretes juris, Poenitentiarium institutum eo ipso habere facultatem, non petita alia licentia Episcopi, audiendi confessiones Poenitentium illius dioecesis, eosque absolvendi a peccatis, quia, vi sui tituli, Parochus totius dioecesis, et ordinarius Confessor illius censetur.

8. Quum itaque vi sui officii et dignitatis Poenitentiarius sit quasi Vicarius natus Episcopi in audiendis confessionibus, etiam tenetur munus illud tempore, et loco, arbitrato Episcopi designandis, obire; et in casu negligentiae ab Episcopo puniri, dignitateque privari potest; ut censuisse S. Congregationem refert Garcias.

9. Ait Anno 1583 Synodus Turonensis: *Qui igitur Poenitentiarii munere funguntur, eximiae scientiae esse debent, ut vitium a vitio discernere, et animas, quae peccaverunt, modo leniter, blandisque verbis consolari, maestosque reficere, modo acerbè, et graviter increpare, atque instruere valeant.*

* 10. Quid reliquum est, nisi ut delicti Poenitentiarii amore salutis animarum indefessa industria officio vacent?

Ait S. Chrysostomus: *Idcirco nempe nos ille elegit, ut simus quasi luminaria; ut*

Garcias de
benef. P. 5.
c. 4. n. 117.
Synodus
Turonens.
c. 13.

S. Chrys.
hom. 10. in
1. ep. Tim.

veluti fermentum evadamus — ut veluti Angeli cum hominibus versemur in terris; ut tanquam viri cum infantibus pueris, quasi spirituales cum animalibus, ut ex contubernio nostro ingentia illa lucra conquirant etc. Ex sententia S. Prosperi: Contra justitiam faciunt hi, qui merito suae conversationis, vel eruditionis electi otiosum studium fructuosae utilitati regendae multitudinis anteponunt; et, cum possent, deberentque laboranti Ecclesiae subvenire, operosae administrationis laborem fruendae quietis contemplatione refugiunt. Juxta Origenem est vocatus Pastor, sed non electus, qui praest gregi quidem, et lacte ejus utitur, et lana ejus operitur; sed infirmum non requirit, et claudum non colligit. Ecce! inquit S. Leo: Quia conscientia honorem sibi debitum — vindicant, qui pro animabus sibi creditis non laborant? Quid S. Bernardus? Sumptus ecclesiasticos gratis te habere putas, cantando, ut ajunt, bona tibi provenire videntur? Sed bonum erat magis fodere, aut etiam mendicare etc.

S. Prosp.
vel Jul. de
vit. Cont.
lib. 3.

Origen. in
cap. 2. ad
Rom.

S. Leo
epistol. 93.
cap. 16.

S. Bern.
declamat.
cap. 16.

CAPVT IV. et V.

De Officiali, et Vicario Episcopi.

I. Recentioribus saeculis duo novelli Ministri ad explicandam jurisdictionem Episcopi subnati sunt. Horum unum dicere placuit Officialem, qui contentiosae

jurisdictioni praeficitur; alter vocari solet Vicarius, cui voluntaria jurisdictio relinquitur.

2. Utriusque jurisdictio alia non est, quam delegata. Rescripsit Innocentius IV. inde, mortuo, vel suspenso, excommunicatoque Episcopo et jurisditionem Vicarii, Officialisque cessare, quia uterque jurisdictionem suam tantum recipit ab eodem, c. 1. *de Offic. Vic. in 6.*

3. Quum uterque generale mandatum habeat, consequens est exinde, mandatum generale ad specialia non porrigi. Sic Bonifacius VIII. vetat, Vicarium generalem procedere ad inquisitionem, censuras, aliasque, poenas, nisi sibi specialiter haec committantur, c. 2. *ibi.*

4. Ait Papa eodem exemplo: *Cum in generali concessione non veniant illa, quae non esset quis verisimiliter in specie concessurus: nec regulariter donare valeat is, cui bonorum administratio etiam libera est concessa; Officiales Episcopi beneficia conferre non possunt, nisi beneficiorum collatio ipsis specialiter sit commissa.* Refert. c. 3. d. t. *in 6.*

5. Est ergo, quod hic, et ille amplitudinem sui officii ex finibus mandati metiatur, et consuetudine temporis, locique. Repressit Innocentius III. Officiales, Vicariosque generales Metropolitaram, qui in dioecesibus Suffraganeorum tribunalia erigebant pro futuris causis per ap-

pellationem devolvendis, nisi consuetudo hoc habeat, c. 1. *de Offic. Ord. in 6.*

6. Praevalente indiscretiore usu Officialium, Vicariorumque statuere Concilia, ut Episcopi majores causas sibi ipsis reservarent. Quippe justus usus horum ministrorum est, si Episcopi amplitudini sui officii impares sunt. Juxta Concilii Narbonensis de Anno 1609 decretum *Episcopi per se ipsos causas audiant; quas si omnes audire nequeant, Officiales deputent.* Inde usu venit, quod in Belgio decisio causarum Episcopo reservetur.

Concil.
Narbon.
cap. 42.

7. Saepe dubitatum fuit, an Episcopus Vicarium, Officialeque arbitrarii nutu revocare posset? Ex vulgaribus regulis juris mandata jurisdictio ex nutu revocabilis est; limitationi tamen locus est, si revocatio tenderet in infamiam officialis, Vicarii: *cum hujusmodi privatio fieri non posset, nisi ex causa vera, et probata.*

8. Decreto Concilii Tridentini sat conforme est, ut Vicarius, vel Officialis sit graduatus vel in Theologia, vel Jure Canonico, quia S. Synodus Capitulo Sede vacante mandat, ut infra octiduum vel Vicarium constituat, vel priorem Episcopi Vicarium confirmet, qui sit in alterutra facultate vel Doctor, vel Licentiatus.

Trident.
Sess. 24.
cap. 16.

* 9. Thomassinus refert alia statuta, quae requirunt, ut Vicarius, vel Officia-

Thomass.
P. 1. L. 2.
cap. 8.

lis Episcopi sit in sacris Ordinibus, et ipso Presbyteratu constitutus, et ab alio officio, vel suspicione sequioris affectus liber.

* 10. Has dotes requirunt Patres in Ministris regiminis ecclesiastici. S. Augustinus ait: *Non estis Pastores, sed lupi rapaces, quia omnia quasi, quae facitis, propter lucrum facitis.* Et alibi: *parum est, quod oves languentes, et infirmas, et errantes, et perditas non curant; etiam istas fortes, et pingues necant, quantum in ipsis est; ille vivunt de misericordia Dei: tamen, quantum ad Pastores malos attinet, occidunt.* Quomodo, inquis, occidunt? male vivendo, et regendo, justitiam negligendo, malum exemplo praebendo. Ex sententia D. Gerson quid ovibus miseris erit tutum, quando lupi funguntur Pastorum officio? *An non lupo tyrannus rapax, qui lanam, et lac ovium, immo carnes et ossa per violentam exactionem surripit, cassat et opprimit? An non lupo tyrannus fallax, qui lanam, et lac ovium, carnes, et ossa per astutiam procuratorum, et advocatorum surripit, cassat, et dejicit? an non demum lupo tyrannus vorax, qui lanam et lac ovium carnes, et ossa per gulam et luxuriam surripit, cassat et inficit? Quid brevius sententia Hugonis a S. Victore? Lupi, inquit, non custodiunt in prosperitate, et occidunt in adversitate.*

S. August.
Serm. 36.
ad Fratr.

Serm. ad
Past. c. 4.

D. Gerson
in Conc.
Rem. 2.
part. pr.

Hugo a
S. Victore
L. I. Misc.
Tit. 101.

TITVLVS XIII.

De Electione, et nominatione Episcoporum.

CAPVT I.

De veteri suffragio populi.

I. Veteri jure populus aequae, ac Clerus vota ad electionem Episcopi contulit.

Ait S. Cyprianus: *Coram omni Synagoga jubet Deus constitui Sacerdotem, id est, instruit, et ostendit, ordinationes Sacerdotales non nisi sub populi assistentis conscientia fieri oportere, ut plebe praesente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita praedicentur, et sit ordinatio justa, et legitima, quae omnium judicio, et suffragio fuerit examinata.*

S. Cyprianus.
epist. 68.

2. Populi, Clerique suffragia tam in via testimonii, quam in via desiderii, quo electus praesentabatur, spectari consueverant. Hoc exemplo refert Pontius Diaconus, S. Cyprianum *judicio Dei, et plebis favore ad officium sacerdotii, et Episcopatus graduum — accendisse.*

Pont. in
vit. S. Cyprianus.

3. Subnatis aliquando turbis in Oriente plebem ab electione Episcopi removere placuit. Inde decrevit Synodus Laodicensis: *Non est permittendum turbis electionem eorum facere, qui sunt ad sacerdotium promovendi.* Refert Gratianus c. 6. D. 63.

4. In Oriente hoc exemplo praecipit Justinianus Imp., ut in electione Episcopi una cum Clero Primates civitatis, cui ordinandus est, *praeterita plebe, et reliquo populo* intervenirent. Nov. 123. c. 1.

5. In Occidente usus veteris schematis diutius superfuit. Sic inter reliquas auctoritates, quas Gratianus suo decreto insperfit, statuit Caelestinus I. diserte: *Cleri, plebis, et Ordinis consensus, et desiderium* requiratur, c. 26. D. 63.

6. Ait idem Pontifex: *Docendus est populus, non sequendus; nosque, si nesciunt, eos, quid liceat, quidve non liceat, commonere, non his consensum praebere debemus; utpote si populus corrupta suffragia tulisse videretur.* cap. 2. D. 62.

7. Vetus ordo fuit, quod Metropolita mox, ut fatum Episcopi inaudiit, ex suffraganeis Episcopis ad viduatam Ecclesiam Visitatorem ablegaret, cui in mandatis dabatur, ut Clerum, populumque ad concordem electionem novelli Pastoris, misso omni partium studio, induceret. Frequens hujus Visitatoris mentio in epistolis S. Gregorii recurrit. En exemplum, c. 16. D. 61.

8. Electione itaque peracta Decretum Canonicum, quo electus significabatur, Clericorum, Monachorum, Laicorumque subscriptione munitum, Metropolitanae offerebatur, ut Electum, si dignus appare-

ret, in Episcopum ordinaret; aut, si indignus esset, alium ipse nominaret. En verba Hincmari: *Praenosocere denique vos volo, quia, si personam a sacris Canonibus deviam scienter nobis adduxeritis, non solum ex ea Pontificem non habebitis — sed et nostro, et nostrorum Coepiscoporum judicio, refutata rationabiliter Electione vestra incongrua, talem secundum Laodicensis Canones studebimus eligere, qui vestris vitiosis voluntatibus non valeat consentire.*

Hincmar.
ep. ad Cleric.
Bell.

9. Quippe accepto decreto Electionis Metropolitae fuit, convocatis suae Provinciae Episcopis tum Electionis formam, tum electi qualitates examinare, ut, si omnia Canonica viderentur, Electionem cum consensu suorum Episcoporum consecraret. Praecipit Synodus Nicaena: *Episcopum convenit ab omnibus, qui sunt in Provincia, constitui: si autem hoc sit difficile — per tres omnino in eundem locum congregatos, absentibus quoque suffragium ferentibus — tunc Electionem fieri oportet.*

Syn. Nicaen. c. 4.

10. Novo jure Electiones Episcoporum ad Capitulum Cathedrale, excluso non modo populo, sed et reliquo Clero, devolutae sunt. Huic rei exemplum praebuit Roma sub Alexandro III. occasione enim diuturni schismatis tum juxta Onuphrium Clero ac populo omnino a Pon-

Cap. 2.
De Elect.
Capit.

tificis Electione exclusis, ea ad Cardinales solos primum redacta fuit.

11. Rescripsit Innocentius III. in Hungariam, jus Electionis ita privative ad solos Canonicos Cathedralis pertinere; ut ne quidem ipsi suffraganei Episcopi in Electione sui Metropolitae cum Capitulo concurrerent, aut assentiri requirerentur, nisi esset assensus de antiqua, et probata consuetudine requirendus, c. 4. *de Postul. Prael.*

12. Successu temporis Capitularem Electionem abruperant, reservationes Papales. En progressum! Primum Cathedralis Ecclesias, quas apud Romanam Curiam vacare contigisset, reservare coepit Clemens V. Inde progressus est Papa ad reservationem Ecclesiarum, quae Clero, et populo Christiano, utpote in partibus infidelium, carerent. Benedictus IX. edixit, quatuor Patriarchales Ecclesias Orientis non posse conferri, inconsulto Romano Pontifice. Joannes XXII. suae provisioni vindicavit omnes Episcopales, et superiores Ecclesias, quas illo vivente apud Sedem Apostolicam vacare contigerit. Successit amplior reservatio Benedicti XII. qua afficiuntur omnes Episcopales, et Archiepiscopales Ecclesiae etc. tunc apud Sedem Apostolicam quomocunque vacantes, et imposterum vacaturae. Juxta regulam Cancellariae denique Papae dispositioni reservantur omnes

Extrav. 3.
de praeb.
int. Com.
Clem. V.
de Elect.
Extrav. 3.
int. Com.
de Elect.

Extrav. 4.
ibi.

Extr. 13.
de praeb.
int. Com.
Reg. Cancell. 2.

Sedes Episcopales, tum intra, tum extra Curiam vacantes. Quo facto reliquae Electiones concidisse videbantur omnes.

13. Quum in Concilio Constantiensi a Martino V. abrogatio, vel abolitio reservationum obtineri non posset: S. Synodus (Basileensis) statuit, et definivit, *generalem reservationem omnium Ecclesiarum Metropolitanarum, Cathedralium, Collegiatarum, et Monasteriorum, ac Dignitatum Electivarum per Romanum Pontificem de caetero fieri, vel factis uti non debere, reservationibus in Corpore Juris clausis, et his, quas in terris Romanae Ecclesiae, ratione directi, seu utilis dominii mediate, vel immediate subiectis, fieri contigerit, semper exceptis; sed quod per electiones, et confirmationes Canonicas, secundum juris communis dispositionem, praedictis Metropolitanis, Cathedralibus, Monasteriis, et Collegiatis Ecclesiis, ac Dignitatibus electivis vacantibus debite provideatur etc.*

Concil.
Basileens.
Sess. 23.
decret. de
Elect.

14. Ortis inter Pontificem, et Concilium dissidiis, quae finiri non poterant, succedere Concordata Germaniae, Gallaequae. Horum vigore alibi nominat Rex. In Germaniae imperio Electiones Capitulares restitutae sunt, paucis exceptis. Ait Nicolaus V.: *Placet nobis, quod in Metropolitanis, et Cathedrali-*

Concil.
German.
Bull. Nic.
ad sacr.

bus etiam immediate non subjectis Ecclesiis et Monasteriis immediate subjectis Sedi Apostolicae, fiant Electiones Canonicae, quae ad dictam sedem deferantur. Quas etiam ad tempus Constitutionis fel. record. Nicolai Papae III. (quae refertur c. 16. de Elect. in 6.) expectabimus, et elapso dicto termino, si non praesentatae, vel si praesentatae minus Canonicae fuerint, providebimus, et, si Canonicae fuerint, eas confirmabimus etc. Exceptis tamen Cathedralibus, et Metropolitanis, quas apud Sedem Apostolicam quocunque modo vacare contigerit; nec non, quae per mortem Cardinalium aut Officialium quorumcunque dictae sedis, quamdiu ipsa officia actualiter tenebunt, et etiam quorumcunque Legatorum, seu Collectorum, ac in terris Romanae Ecclesiae Rectorum, et Thesaurariorum, Deputatorum, seu Missorum vacabunt, ubicunque dictos Legatos, seu Collectores, vel Rectores, et Thesaurarios, antequam ad Curiam Romanam redierint, seu venerint, rebus eximi contigerit humanis; quae omnes Sedi Apostolicae reservantur, uti et quorumlibet pro quibuscunque negotiis ad Romanam Curiam venientium, seu etiam recedentium ab eadem, si in locis a dicta Curia ultra duas diaetas legales non distantibus, ab hac luce transire contigerit.

Haec

Haec et alia hodie fufius, et eruditius explicant noftri Juris Confulti ad Concordata Nationis integra.

15. In reliqua crisi hiftoriae et hodie recoquitur vetus Jus Regium, quo aliquando ftipari oportebat Electiones ecclefiafticas. Superfunt in hiftoria diverfa vetera hujus argumenti exempla, quorum nonnulla Gratianus sub decreto in-
fperfit, c. 9. 16. et paffim. D. 63.

Cap. 3.
De Reg.
Conf.

16. Inde et ipfe Gregorius VII. veritus, ne postmodum ejus Electio, et Ordinatio ob defectum confensus Regii in irritum mitti poffet, ordinationem suam differri voluit, quoad usque confensum, et approbationem Imperatoris per suos Legatos obtinuiffet. Quippe haec verba Gregorii refert Lambertus Schafnaburgensis: *Cogi tamen nullo modo potuiffe, ut ordinari se permetteret, donec in Electionem suam tam Regem, quam Principes Teutonici regni confenfiffe certa legatione cognosceret.*

Lambert.
Schafn. ad
Ann. 1073.
pag. 191.

17. Funesta reliqua diffidia de regia investitura conquieverunt per pactum, quod Wormatiae A. 1122 Henricus V. Imp. cum Calixto III. Papa iniit. Ait imperator: *Pro amore, et sanctae Rom. Ecclesiae, et Domini Papae Calixti, et pro remedio animae meae, dimitto Deo, et Ss. Apostolis ejus, Petro et Paulo, et Ss. Ecclesiae Catholicae omnem investituram per annulum, et baculum, et con-*

Tom. X.
Con. Gen.
Col. 901.
Edit. Lab.

cedo in omnibus Ecclesiis fieri Electionem, et liberam consecrationem.

Cap. 4.
De Nom.
Reg.

18. Superest inter reliquas auctoritates, quae vetus Jus Regium in Electionibus ecclesiasticis explicant, decretum Concilii Toletani XII., ut *licitum maneat deinceps Toletano Pontifici, quoscunque REGALIS POTESTAS ELEGERIT, et jam dicti Toletani Episcopi iudicium dignos esse probaverit, — decedentibus Episcopis eligere Successores.* Refert c. 25. D. 63.

Sirmond.
praefat. de
antiq. mor.
promov.
Episcop.

19. Tulit usus saeculi, quod Rex commendaret, aut nominaret eligendum. Electione peracta Rex de ea re nominationem referebat ad Concilium, ut inquireret in mores, doctrinamque electi. Quo facto, si repertus esset dignus, statim a Concilio confirmabatur. Refert Sirmondus *veteres* formulas de Episcopatu, quarum usus fuit sub primis Regibus Francorum, eo ordine: I. *Cleri, plebisque viduatae civitas preces ad Regem pro Episcopo instituendo.* II. *Praeceptum Regis de Episcopatu ad Episcopum designatum.* III. *Indiculus Regis ad Metropolitanum, ut designatum Episcopum ordinet cum suis Comprovincialibus.* IV. *Indiculus alter ad Episcopum pro eadem designati Episcopi ordinatione.*

20. Praealentibus Capitularibus Electionibus usus viguit, quod licentiam

eligendi oporteret a Principe exorare. Sic Saeculo XIII. eodem ipso anno, quo S. Ludovicus per Pragmaticam sanctionem liberas Electiones pleno effectu restituit, Decanus, et Capitulum Morinense ad S. Regem ablegarunt suum Archidiaconum, et Scholasticum, *ad petendum, inquit, nomine nostro a Supereminenti, et Magnifica Regia Dominatione, et munificentia licentiam eligendi, et providendi nobis, et nostrae Ecclesiae de Pastore.*

21. In illo usu vix contigit, quod a Capitulis alius eligeretur, nisi quem Rex volebat electum, aut probabat. Reservationes Papales Principibus invisiores fieri, eoquod ea occasione saepe alienigenae, et non raro ex inviso aut suspecto regno, promoverentur.

22. Ortis dissidiis maluit Pontifex Leo X. per Concordatum de Ann. 1516. Regi nominandi jus facere, quam Capitulis Electiones restituere, quia pleraeque per abusum saecularis potestatis fierent. En Concordati tenorem! *Quod de caetero Cathedralibus, et Metropolitanis Ecclesiis in regno Galliae — vacantibus, illarum Capitula, et Canonici ad Electionem, seu Postulationem, inibi futuri Praelati PROCEDERE non possint; sed illarum occurrerente vacatione hujusmodi Rex Franciae pro tempore existens, unum gravem Magistrum*

Conc. Galliae Art. I.

seu Licentiatum in Theologia, aut in utroque, seu altero jure Doctorem, aut Licentiatum in Universitate famosa, et cum rigore examinis, et in XXVII. aetatis suae anno constitutum ad minus, et alias idoneum infra sex menses, a die vacationis Ecclesiarum earundem computandos nobis, et successoribus nostris Romanis Pontificibus, seu Sedi praedictae nominare debeat; et, si contigerit, praefatum Regem personam taliter non qualificatam ad dictas Ecclesias sic vacantes nominare, per nos, et Successores, seu Sedem hujusmodi de persona sic nominata eisdem Ecclesiis minime provideri debeat etc.

Zyph. de
Elect.

22. Hoc exemplo et alii Principes lapsu temporis jus Regiae nominationis suum fecere. Ait Zypheus: *Cum ad Episcopatum aliquem nominant, praefantur, se id facere vigore Regaliae, Indulti Apostolici, seu quovis alio jure sibi competente. Pontifex vero in litteris confirmationis, providet nominato in vim Indulti Apostolici, omissa Regaliae mentione, utpote quasi rejectae, si non agnitae.*

Cap. 5.
De Con-
dit. Nom.
Reg.

23. Jus regiae nominationis sive ex jure Regaliae, sive vi indulti nihil amplius esse videtur, quam quoddam jus Patronatus. Quippe dubium non est, Principes plerasque Ecclesia regiis sumptibus vel fundasse, vel dotasse, ditasseque tam

amplis patrimoniiis. Hinc juxta Covarruviam Jus nominandi idem est, ac jus praesentandi.

Covarr. ad
cap. Poss.
P. 2. §. 10.
n. 5.

24. Juxta Concordata Bononiae tenetur Rex nominare rigoroso examine tentatum, probatumque Magistrum, ut de ejus justa doctrina dubitare non possit. *Exceptis, inquit, Consanguineis regis, ac personis sublimibus ex causa rationabili, et legitima, in nominatione, et Apostolicis litteris exprimenda, nec non religiosis Mendicantibus Reformatis EMINENTIS SCIENTIAE, ET EXCELLENTIS DOCTRINAE, qui juxta Ordinis Regularis instituta ad gradus hujusmodi assumi non possunt.*

Concord.
Bon. Artic.
I.

25. Ex decreto Concilii Tridentini quicumque posthac ad Ecclesias Cathedrales erit assumendus, praeter caeteras qualitates scientia ejusmodi polleat, ut muneris sibi injungendi necessitati possit satisfacere. Ideoque antea in Universitate studiorum Magister, sive Doctor in S. Theologia, vel jure Canonico merito sit promotus, aut publico alicujus Academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur.

Concil.
Trident.
Sess. 22.
cap. 2.

26. En quanti momenti sit, gradus Academicos, aut testimonium scientiae publicum nonnisi dignis annuere, rejecta sequiore consuetudine Magistrorum indiscretiorum, qui vel quaeustus causa, vel alterius affectus gratia, facillimos se prae-

bent iis, qui studiorum publica testimonia sollicitant. Conquestus est pius ille Gerson de tam degeneri more: Cogor, inquit, *ad deliberationem aliorum, vel pro consuetudine temporis ignaros scientiae, et perniciosos moribus promovere.*

Supr.

27. In Concordato Galliae pergit Pontifex: *Et, si contigerit, Regem taliter non qualificatam personam ad dictas Ecclesias, sic vacantes nominare — teneatur idem Rex infra tres alios menses a die recusationis personae nominatae non qualificatae, Sollicitatori, nominationem non qualificatam prosequenti, consistorialiter factae intimandae computandos, alium supra dicto modo nominare.* Rex ergo intra sex menses a die vocationis qualificatam personam nominat; si nominatum a Rege Papa recusat, eo quod praescriptis qualitatibus Candidatus destituatur, ad regem recidit, ut infra tres alios menses a die recusationis intimatae computandos alium substituat, qui iustis qualitatibus sit praeditus.

28. Hodierno stilo Rex tres mittit litteras Romam pro expeditione nominationis, quarum una dirigitur ad Pontificem, altera ad legatum Regium, tertia ad Cardinalem Protectorem Galliae, cuius et est negotium illud in Consistorio proponere, referreque. Recusatio enim in Consistorio concludenda est.

29. In Concordato Papa suae provisioni reservat Ecclesias per obitum in Curia vacantes. Ait Rebuffus: *tunc dicitur apud sedem vacare, etiamsi in locis vicinis per duas dietas moriatur, sive ibi occasione Curiae moraretur, sive alia causa apud sedem praedictum esset.*

Rebuff. ad
verb. apud
Sed.

30. Illud Concordato Galliae, Germanaequae commune est, quod tum nominationem regiam, tum Electionem, Canonice Cathedralium Ecclesiarum ad Papam deferri oporteat, utpote a quo solo provisorie, vel confirmatorie diplomata concedi possunt; idque contra veteris juris disciplinam, quae Episcoporum confirmationem Conciliis Provincialibus, vel Metropolitibus vindicabat.

31. In tanta vicissitudine disciplinae reliquus locus est veteribus regulis, quod oporteat a Deo bonum Pastorem ardentissimis precibus exorare. Inde ad exemplum veteris disciplinae praecipit Synodus Tridentina, *ut cum primum Ecclesia vacaverit, supplicationes, ac preces publice privatimque habeantur etc.*

Cap. 6.
Reliq. vet.
discipl.

Trident.
Sess. 24.
cap. 1.

32. Quippe Electio, nominatioque Pastoris procul ab omni partium studio ineunda est. Inquit S. Augustinus: *Nec sane, quantum arbitror, putandum est, leve esse peccatum in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi; si illam distantiam sedendi, et standi ad honores ecclesiasticos refera-*

S. August.
epist. 54.

mus. Quis enim ferat eligi divitem ad sedem honoris Ecclesiae, contempto paupere instructiore, atque sanctiore?

33. Ergo inter bonos oportet meliorem eligere, utpote juxta sententiam Valentiniani Imp. *Qui non solo verbo, sed etiam conversatione gubernet subditos, et totius semetipsum imitorem virtutis ostendat, testemque doctrinae conversationem bonam habeat.* Refert integram orationem Gratianus c. 3. D. 63.

Trid. supr.

34. Quid discretius Tridentino Decreto? *imprimis meminerit, (Electores Patroni, et omnes, et singuli alii, qui ad promotionem praeficiendorum quodcumque jus, quacunque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam praestant), nihil se ad Dei gloriam, et populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, et Ecclesiae gubernandae idoneos promovere studeant, eosque alienis peccatis communicantes, mortaliter peccare, nisi quos digniores et Ecclesiae magis utiles judicaverint; non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis praefici diligenter curaverint.*

35. Proh dolor! quod corruptis saeculis tam aequas regulas perfregerint, vel oppresserint commendationes, supplicationes, aut aliae ambientium obreptiones. Utinam expenderint illi, nunquam

latis expendendam veterum Imperatorum rationem, quod quisque tantum ab ambitu debeat esse sepositus (Episcopus) ut quaeratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat, sola ei suffragetur necessitas excusandi. Profecto indignus est sacerdotio, nisi fuerit ordinatus invitus.

* 36. Quid ergo? An non Apostolus indulget Episcopatum ambire? Ait S. Hieronymus: *si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, non dignitatem, laborem: non delicias, opus, per quod humilitate decreascit, non intumescat fastigio.* Juxta S. Augustinum locus superior, sine quo regi populus non potest, et si ita teneatur, atque administretur, ut decet, tamen indecenter appetitur. Quid disertius verbis S. Chrysostomi? *si quis, inquit, munus Episcopi appetit, honestum opus desiderat: at ego non operis ipsius sed dominationis, ac potentiae desiderium pestilens esse dixi.* En et sententiam S. Gregorii: *Plerumque vero, qui praeesse concupiscunt, ad usum suae libidinis instrumentum Apostolici sermonis arripiunt, quo ait, si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat etc.* Tunc ergo laudabile fuit, Episcopatum quaerere, quando per hunc quemque dubium non erat, ad supplicia graviora pervenire; unde ipsum

S. Hieron.
ep. 62. ad
Ocean.

S. August.
de divin.
Dei. L. 19.
c. 19.

S. Chrys.
de Sacerd.
L. 3. c. 10.

S. Greg.
Past. P. 1.
cap. 8.

quoque Episcopatus officium boni operis expressione designat.

TITVLVS XIV.

De Confirmatione Episcoporum.

CAPVT I.

De veteri jure Confirmationis.

1. Electionem tum veteri, tum novo jure sequitur Confirmatio, qua Electionis processus, atque electi persona in examen vocatur, ut, si omnia Canonica appareant, legitima declararetur, et executioni daretur. Veteri jure stetit id genus examinis, et reliquae auctoritatis penes Metropolitanam stipatum in Concilio Provinciali suis Suffraganeis *cap. 1. 5. seqq. D. 64.*

2. Hic usus et in Romani Pontificis Electione adhuc saeculo XI. superfuit. Ait juxta Gratianum Nicolaus II.: *Quia vero Sedes Apostolica cunctis in orbe terrarum praefertur Ecclesiis; et ideo super se Metropolitanum habere non potest, Cardinales Episcopi procul dubio Metropolitanam vice funguntur: qui videlicet electum Episcopum ad Apostolici culminis apicem provebunt.* Superest in decreto c. 1. §. 3. *D. 23.*

3. Veteri jure Confirmationem mox insequebatur Consecratio. Tum ergo Metropolitam assistentibus, consentientibusque Suffraganeis confirmabat, consecra-

batque Episcopum. Et ipse Metropolita a suis Suffraganeis confirmari; consecratione consuevit. En veteris juris exemplum c. 7. de Ordinatio.

4. Jure novo Confirmatio ab Ordinatione disjungi coepit. Hac occasione Episcoporum Confirmatio Metropolitanae, praeteritis Suffraganeis, obtigit, ut tamen consecrationem tribus, vel duobus assistentibus, et reliquis consentientibus Suffraganeis, obiret, c. 6. *ibid.*

5. Invalescentibus juribus Primatum, et Patriarcharum confirmatio, consecratioque Metropolitanarum Primati, seu Patriarchae vindicabatur. Sicubi tamen Primates, aut Patriarchae deessent, superfuit veteri regulae locus, ut, *si Archiepiscopus obierit, et alius fuerit ordinandus, omnes Episcopi ejusdem Provinciae ad Sedem Metropolitanam conveniant, ut ab omnibus ordinetur.* Refert c. 6. d. t.

6. Gliscentibus inde a Saeculo XIV. reservationibus Romani Pontifices per Occidentem confirmarunt Episcopos aequae, ac Metropolitanas. Inde in Concordatis Germaniae concedit Papa, *quod in Metropolitanis, et Cathedralibus Ecclesiis — fiant Electiones Canonicae, quae ad dictam sedem deferantur: quas etiam — si canonicae fuerint, confirmabimus, nisi ex rationabili causa, ac de dictorum Fratrum consilio de digniore,*

Concord.
German.
supr.

et utiliore persona duxerimus providendum, proviso, quod confirmati praedicti, et per nos provisi Metropolitanis tamen suis, et aliis (utpote Principibus) praestent debita juramenta, et alia, ad quae de jure tenentur.

Supr.

7. Hoc exemplo et in Concordatis Galliae ait Papa: Rex virum gravem, et praescriptis qualitatibus instructum, et alias idoneum infra sex menses, a die vacationis ecclesiarum Romanis Pontificibus, seu Sedi Apostolicae nominabit, et de persona per regem hujusmodi nominata per Romanos Pontifices, seu Sedem praedictam providebitur.

Cap. 2.
De Exam.
Confirm.

8. Quum Confirmatio quaedam provisio sit, qua Electus juxta principia juris novi jus in re consequitur, oportet Confirmationi justum examen praemittere, quia vetat S. Paulus cito cuiquam manus imponere, c. 19. de Elect.

9. Ait S. Leo: *Quid est, cito manus imponere, nisi ante aetatem maturitatis, ante tempus examinis, ante meritum laboris, ante experientiam disciplinae sacerdotalem honorem tribuere non probatis.* Refert Gratianus c. 3. D. 78.

10. Jure novo statuit Innocentius III. quatenus, cum quisquam ad regimen animarum fuerit electus, is, ad quem pertinet ipsius Confirmatio, diligenter examinet et Electionis processum, et personam electi: ut, cum omnia rite

*concurrerint, munus ei Confirmationis
impendar etc. Superest integra lectio
c. 44. de Elect.*

11. Inde, si electus coelectum, aut certum suae electionis adversarium habeat, is ante Confirmationem nominatim vocandus est: alias, ubi concors fuit electio, aut nullus nominatim se electioni opponit, generale, ac peremptorium edictum proponendum est in Ecclesia, in qua electio facta est, ut, si qui sint, qui vitium vel Electionis, vel electi noverint, constituto termino veniant, causam dicturi, c. 47. d. t. in 6.

12. Tametsi nemo compareat, ad officium Confirmatoris spectat, quod tam in ordinem Electionis, quam personam electi per justum examen inquiret. Et quidem in persona electi tria praecipue inquirenda sunt: videlicet aetas legitima, morum honestas, et litteratura sufficiens, cap. 19. in integr. lect. vers. et infra de Elect.

13. In veteri lectione S. Gregorius Authemio Subdiacono Campaniae scripsit, ut Amandum Presbyterum Oratorii S. Severini, qui in Episcopum Surrentinae Ecclesiae electus fuerat, sub omni festinatione transmitteret: *quatenus petentium desideria cum Christi auxilio, si nihil est, quod eum impediat, impleantur. Cujus vita, vel actus, quia melius possunt ibi, ubi diu est conversa-*

tus, agnosci, curae tuae fit cum Fratres et Coepiscopo Fortunato de eo diligenter inquirere. Raymundus Gregorio III. truncatum textum inscripsit c.3. *de Elect.*

Cap. 3.
De ho-
diern. in
form.

14. Jam tum ergo examen, vel informatio de electis aliquando aliis demandari solebat, remittique in Provinciam. Successu temporis quotidiana hujus usus succrevit necessitas, ea occasione, quod Pontifices omnium Electionum, nominationumque Episcopaliū Confirmationes Sedi Apostolicae arrogassent. Praecipit Synodus Tridentina: *Quarum rerum instructio, si ejus notitia nulla, aut recens in Curia fuerit, a Sedis Apostolica Legatis, seu Nuntiis Provinciarum, aut ejus Ordinario, eoque deficiente a vicinis Ordinariis sumatur.*

Trident.
Sess. 12.
cap. 2.

Sess. 24.
cap. 1.

15. Sic S. Synodus alibi praecipit: *ut in Provinciali Synodo, per Metropolitanum habenda, praescribatur quibusque locis, et Provinciis propria examinis, seu inquisitionis faciendae forma, et Rom. Pontificis judicio approbanda, quae magis eisdem locis utilis, atque opportuna esse videbitur.*

Gregor.
XIV. Bull.
Onus.
Apostol.

16. Unde declaravit Anno 1591 Gregorius XIV. *ut, cum extra Romanam Curiam examen, instructio, sive inquisitio facienda erit, nemo omnino, cujuscunque status, gradus, conditionisve fuerit, inquisitionem sibi arrogare praesumat, sed integrum hoc negotium iis,*

qui a praedicto Concilio Tridentino designantur, videlicet Apostolicae Sedis Legatis seu Nuntiis Provinciarum, aut ejus, de quo inquisitio fit, Ordinario, eoque deficiente Ordinariis viciniorebus relinquatur, nisi — quod, si forte aliquis praedictorum consanguinitate, aut affinitate usque ad tertium gradum inclusive promovendum contigerit, ut omnis suspicio carnalis affectus a tam s. negotio repellatur, ille quidem eo casu censeatur exclusus, atque ad eum, qui proxime sequitur, hoc est, si Legatus excludendus erit, ad Nuntium; si Nuntius, ad Ordinarium; si Ordinarius, ad viciniorem Ordinarium inquisitionis officium deferatur.

17. Hanc Sedis Apostolicae mentem clarius expressit Urbanus VIII. in suo decreto ad Annum 1627: Si processus inquisitionis coasciendus sit extra Romanam Curiam, hoc munus spectat ad Legatos Sedis Apostolicae, vel ad Nuntios Provinciarum, in quibus commorantur: si non adsint Legati, neque Nuntii, spectat ad Ordinarios personarum promovendarum, et ipsis deficientibus ad Ordinarios viciniore, qui ordo servandus est. — Nisi Romano Pontifici per speciale mandatum alicui alteri demandare placuerit. Quo casu apparere debet de mandato speciali in principio processus.

Bull. Refert Barb.
L. I. I. E.
cap. 8.

Fleur.
Instit. Jur.
Can. P. I.
c. 10.

18. Juxta Fleurium in Gallia si quem Rex nominavit in Episcopum, antequam nominationis formula litteris conciperetur, Episcopus loci, in quo nominatus ultimo quinquennio commorabatur, et Capitulum Sedis vacantis mores, vitamque, aliusque Episcopus, et duo Theologiae Doctores doctrinam, et scientiam ejus explorarunt riguroso examine instituto.

19. Juxta Instructionem Urbani VIII. *Ipse Praelatus inquirens* (quisquis sit) *ex officio suo secreto vocari mandet, et secreto examinet, ipsemet recipiat in manibus suis singulorum testium juramentum. Testes sint viri graves, pii, prudentes, et docti, et qui de qualitatibus promovendorum rectum judicium ferre valeant, sincerumque, ac fidele testimonium verisimiliter sint daturi* — *scire enim debent ipsi testes, quae requirantur in eo, qui recturus est Ecclesiam Cathedralem, ad hoc, ut idoneus sit ad alios docendum, aptus ad illam gubernandam, et dignus, qui ad eam promoveatur.* Bullam integram refert Barbosa.

Barbosa
supr.
Cap. 4.
De Rit.
exp. Confirm.

20. Veteri more juxta styllum illius saeculi Confirmatio a Consecratione divisa fere vix fuit. En veterem ritum! Electionis decretum, a Clero, populoque subscriptum, Metropolitanae transmittebatur, ut electum suffragantibus meritis ordinaret. Pertinebat tota causa ad officium Metropolitanae, ut tum processum electionis,

nis, tum merita, et dotes electi cum Episcopis Provincialibus examinaret, abrupta mora eum ordinaturus, si omnia Canonica se haberent. Superfunt veteres formulae in appendice Conciliorum Generalium.

Conc.
Gen.
Tom. 8.

21. Eo loco occurrunt et veteres formulae, quibus prope eodem tenore et ipsi Principes nominatum a se Episcopum praesentabant Metropolitae juxta decretum Concilii Toletani XII. Unde in citato appendice formula praesentandi exhibetur sub titulo: *Indiculus Regis ad Metropolitanum, ut designatum Episcopum ordinet cum suis Comprovincialibus.*

Concil.
Tolet.
c. 12.

22. Ex sententia Fagnaniet jure decretalium superest veteris moris vestigium, quod ante Consecrationem nonnisi electus dicatur, quia *Electio, et consecratio unum faciunt Episcopum* — quod locum habet, non modo in canonice electis, et confirmatis, sed etiam in illis, quos Papa pronuntiavit Episcopos, quia ante consecrationem vocantur electi. — Nec electus in Papam ante benedictionem, coronationem, et consecrationem intitulatur ex stylo Pontifex, nec scribit Pontificatum in data.

Fagn. ad
c. 7, de
Refer.

23. Sic juxta Barbosam et ex novo jure Capitulum, cui jus eligendi suum Episcopum de jure communi spectat, eidem Metropolitano, seu alteri Superiori mittebat litteras sigillo suo, et singulorum munitas, ac per Canonicos subscri-

Barb. L. 1.
J. E. c. 9.
n. 5.

ptas, quae appellabantur decretum, in quibus Electio seriatim narrabatur, et Confirmatio petebatur.

Trident.
Sess. 24.
cap. 1.

24. Sed ex quo Pontifex Episcopos confirmandi jus exercere coepit, praecipit Synodus Tridentina, ut inquisitio *in instrumentum publicum redacta, cum toto testimonio, ac fidei professione, ab eo (nominato, vel electo) facta, quam primum ad SS. Rom. Pontificem transmittatur, ut ipse S. Pontifex plena totius negotii, ac personarum notitia habita, pro gregis dominici commodo, de illis, si idonei per examen, seu inquisitionem Romae factam reperti fuerint, Ecclesiis possit utilius providere.*

25. Si agitur de nominatione Regia, Praelatus, qui processum inquisitionis confecit, eum transmittit ad Cardinalem illius regni, vel Provinciae Protectorem, in qua Ecclesia est providenda de Pastore. Juxta Bullam Urbani VIII. Ipse quoque Praelatus, qui processum examinis confecit, vel per litteras separatas, simul tamen cum processu mittendas, vel per subscriptionem hujusmodi processus, significabit, quanta fides testibus examinatis, eorumque dictis, et scripturis productis, suo judicio habenda sit, simul etiam, quid de promovendo ipse sentiat.

Trid. supr.

26. Amplius decernit S. Synodus: Omnes vero informationes, testimonia, ac probationes quaecunque de promo-

vedi qualitatibus, et Ecclesiae statu, a quibuscunque etiam in Curia Romana habitae, per Cardinalem, qui relationem facturum est in Consistorio, et alios tres Cardinales diligenter examinentur; ac relatio ipsa Cardinalis Relatoris, et trium Cardinalium subscriptione roboretur, in qua ipsa singuli IV Cardinales affirmant, se adhibita accurata diligentia invenisse, promovendos qualitatibus a jure, et ab hac S. Synodo requisitis praeditos; ac certo existimare sub periculo salutis aeternae idoneos esse, qui Ecclesiis praeficiantur etc.

27. Abhinc tria adornantur Consistoria. In primo nuda fit propositio electi, nominatique ad Ecclesiam vacantem per Cardinalem Relatorem, diciturque praecognitio, resolutione dilata in alterum Consistorium, ut Pontifex, Cardinalesque interea de persona promovenda melius se informare queant. Idem Cardinalis praesentat promovendum, ac de omnibus, quae statum Ecclesiae, et qualitates promovendi spectant, Pontificem, et Cardinales informat, vocaturque haec praesentatio *propositio*. Omnibus absolutis Pontifex colligit suffragia Cardinalium, et si dicant, nominatum esse confirmandum, Pontifex pronuntiat ipsum Episcopum his verbis: *Auctoritate Dei Omnipotentis Patris, et Filii, et Spiritus S. et BB. Apostolorum Petri et Pauli, ac nostra Ec-*

eleſiam N. de Perſona N. providemus, ipſumque illi in Episcopum praeficimus, et Pastorem, curam, et administrationem ipſius eidem in ſpiritualibus, et temporalibus plenarie committendo.

Cap. 5.
De Con-
fir. Eſſect.

28. In reliquis juris novi frequens eſt argumentum, quod Electi ante confirmationem nullam administrationem vel in temporalibus, vel ſpiritualibus ſibi arrogare queant. *c. 17. et 44. de Elect.* Damnavit Pontifex in Concilio Lugdunenſi fraudes eorum, qui nomine vel procuratoris, vel oeconomatus, vel quovis alio titulo ſe administrationi ante confirmationem ingeſſerint. *c. 5. ibi in 6.*

29. Statuit tamen jam quondam Innocentius III. in Concilio Lateranenſi: illi, qui ad Confirmationem Papae ſpectant, ſi extra Italiam conſtituti ſunt, diſpenſative propter neceſſitates Eccleſiarum, et utilitates in ſpiritualibus, et temporalibus adminiſtrent, ſic tamen, ut de rebus eccleſiaſticis penitus nihil alienent. *c. 44. de Elect.* Quia, ſi tanto tempore, quousque poſſet Electus Confirmationem a Sede Apoſtolica obtinere, REGALIA non reciperet, Eccleſia, quae interim adminiſtratione careret, non modicum incurreret detrimentum. Ecce jam aevo Innocentii III. Regalia in Anglia, Gallia, et Germania nota fuit. *c. 28. ibi.*

30. Obtenta Confirmatione tribuitur Electo plena adminiſtratio, jurisdictio-

que, ut ea omnia facere possit, quae ad curam Pastoralem, et Episcopalem pertinent, his duntaxat exceptis, quae ordinis sunt Episcopalis, nimirum Ordines *per se* conferre, Chryisma conficere, sacramentum Confirmationis dare etc. c. 15. *de Elect.*

31. Parit autem Confirmatio illos effectus tum demum, postquam authenticis litteris comprobatur. Statuit Bonifacius VIII. ut Episcopi, aliique Praelati superiores, quocunque nomine censeantur, qui apud Sedem Apostolicam *promoventur, aut Confirmationis, Consecrationis, vel Benedictionis munus accipiunt, ad commissas eis Ecclesias absque dictae Sedis litteris, hujusmodi eorum promotionem, confirmationem, consecrationem, vel benedictionem continentibus, accedere, vel bonorum ecclesiasticorum administrationem recipere non praesumant; nullique eos absque dictarum litterarum ostensione recipiant, aut eis pareant, vel intendant etc.* Superest decretum *Extrav. 1. de Elect. int. Com.*

32. Itaque provisos a Sede Apostolica non potest possessionem adipisci, nisi litteras, in forma expeditas, obtineat, exhibeatque Capitulo. Praeterea et alibi opus est, ut confirmatus Episcopus litteras suae Confirmationis mittat Regi, et ejus Consilio Regio, ibidem expediendas, ut capere possit possessionem.

33. Hoc exemplo provisi de Ecclesiis Cathedralibus, quae Regaliae subiecti sunt, post obtentam exhibitamque provisionem Papalem, debent *manus Regiaelevationem* obtinere, ut plenam temporariam administrationem, et liberam beneficiorum collationem consequantur; sive, ut loquuntur, *Regalia esse debet clausa*. Ut vero clausura fiat, oportet, provisos juramentum fidelitatis Regi praestitisse, et litteras Regias, hoc juramentum attestantes, fuisse praesentatas, registratas, et expeditas in camera computorum. In usu Galliae post edicta regia Jus Regaliae fere universale est, sunt tamen nonnullae Ecclesiae titulo oneroso ab illo jure exemptae. In Germania quoad Regaliam moderatius agitur.

* 34. Canonicam electionem sequatur Canonica vita? In decreto Gratiani frequens est hujus rei argumentum. Statuit Concilium Carthaginense III.: *ut ordinandis Episcopis, vel Clericis prius ab Ordinatribus suis decreta Conciliorum auribus eorum inculcentur, ne se aliquid contra statuta Concilii fecisse poeniteat*. Refert. c. 7. D. 38. Ait Concilium Toletanum IV.: *sciant igitur Sacerdotes Canones, — ut aedificent cunctos tam fidei scientia, quam operum disciplina*. Superest c. 1. ibi. Ex sententia Hormisdæ *prima salus est, rectae fidei regulam custodire, et a Constitutis*

Patrum nullatenus deviare. Apud Gratianum c. 9 XXV. q. 1. Juxta S. Gregorium: qui sacris nescit obedire Canonibus, nec sacris administrare, nec communionem capere sit dignus altaribus. Refert. c. 13. ibi. Quid disertius verbis S. Bernardi? Quid prodest, inquit, si canonice eligamur, et confirmamur, et canonice non vivamus? Non ex vocatione, sed ex virtutum operatione quisque sanctificatur. Ergo oportet, ut ea, quae sunt ab Apostolis, eorumque successoribus instituta, nulla desidia negligantur, nulla dissensione violentur, nulla conversatione turbentur. Sic legitur c. 11. XXV. q. 2.

TITVLVS XV.

De Consecratione Episcoporum.

CAPVT I.

De veteri jure et novo.

1. In decreto Gratiani veteres relucet auctoritates, quae Metropolitans vindicant jus consecrandi suffraganeos suos Episcopos. Ait Innocentius I.: *Hoc enim et Synodus Nicaena constituit, et definivit.* Sic legitur. c. 5. D. 64.

2. Pontifices satis diu hunc morem veterem ipsi coluere. Gregorius VII. licet Robertum Carnotensem ab Episcopatu deiecisset, electionem tamen, confirmationem, et Consecrationem novi Praesu-

Greg. VII.
Lib. 4.
ep. 15.

lis in Provinciam remisit. Ita ad Senonensem Metropolitam scripsit Papa: *Ecclēsiā illam canonicā Electionem in aliquā idoneā personā facere admonuimus: admonemus et vos, ut eidem Electioni eam, quam oportet, aut per vos, aut idoneos Nuntios vestros diligentiam adhibentes, quem electum canonicē cognoveritis, et manus imponere, et in Episcopum consecrare, nulla occasione recusētis.*

3. Juxta veterem morem Metropolitā in caetu Episcoporum quemque Suffraganeorum examinabat, confirmabat, consecrabatque. *Aut, si hoc difficile fuerit, vel aliqua urgente necessitate, vel itineris longitudine, certe tres Episcopi debeant in unum congregari; ita, ut etiam caeterorum, qui absentes sunt, consensum in litteris teneant, et ita faciant ordinationem.* Refert. c. 1. D. 64.

4. Rationem hujus disciplinae assignavit Innocentius I.: *Ne unus Episcopus ordinare praesumat Episcopum, ne furtivum beneficium praestitum videatur. Hoc enim et in Nicaena Synodo constitutum est, atque definitum.* Superest c. 4. *ibi.*

5. In Constitutionibus vulgo Apostolorum ajunt Patres: *Jubemus autem, ut a tribus Episcopis ordinetur Episcopus, et ut minimum a duobus, ita, ut ab uno*

Const.
Apost.
L. 3. c. 20.

constitui non possit, testimonium enim duorum, et trium firmitus est, et certum.

6. In casu necessitatis etiam ab uno Consecratio peragi potest. Ex Bedae testimonio S. Gregorius ad S. Augustinum, qui eum consuluerat, an sine Episcoporum trium aut duorum praesentia Episcopum ordinare posset? in Angliam rescripsit: *Et quidem in Anglorum Ecclesiam, in qua adhuc solus inveneris Episcopus, ordinare Episcopum non aliter, nisi sine Episcopis potes.* Ecce exinde elucet, in quaedam exemplaria, quae legunt: *ordinare Episcopum non aliter, quam cum Episcopis potes*, vitium irrepisse.

Bed. Hist.
Ang.
Lib. I.
c. 27.

7. Hoc exemplo refert et Synesius, Siderium Palaebiscae Episcopum a Philone Cyrenensi solo ordinatum fuisse; utpote, quia *in formidolosis temporibus summum jus praetermitti necesse est.* Quippe necessitas non habet legem.

Sines.
ep. 67.

8. In recentioribus Millionum formulis ex stylo Curiae hodie frequens est clausula: *tibi Presbytero, ut a quocunque malueris Catholico Antistite gratiam, et communionem Sedis Apostolicae habente, accitis, et in hoc illi assistentibus duabus, vel tribus Dignitatibus munus Consecrationis recipere valeas.*

Fagn. ad
c. 7. de
temp.
Ord.

9. Juxta modernam disciplinam sicuti Episcoporum confirmationes, ita et consecrationes ad Papam devolutae sunt. In Pontificali Rom. praescriptum est, quod

Pontif.
Rom. Tit.
de Confr.
Elect.

nemo consecrari debeat, nisi prius constet Consecratori de commissione consecrandi, siue per litteras Apostolicas, si sit extra Curiam; siue per commissionem, vivae vocis oraculo a SS. Pontifice Consecratori factam, si Consecrator ipse sit Cardinalis. Hinc ex praescripto Pontificalis Ordinator, priusquam Consecrationem Episcopi inchoet, petit ab Episcopis assistentibus, dum Electum praesentant: Habetis mandatum Apostolicum. Quo lecto demum ad Consecrationem proceditur.

10. Jam pridem in Concilio Chalcedonensi decretum fuit, ut *Ordinationes Episcoporum infra tres menses fierent, nisi inexorabilis necessitas effecerit, ut dilationis tempus prorogetur. Veteri jure, quod Confirmationem a Consecratione haud disjunxit, trimestre a caepta vacatione computabatur. c. 2. D. 75.*

Trident.
Sess. 23.
cap. 2.

11. Ad exemplum veterum Canonum praescripsit et Concilium Tridentinum, ut *Ecclesiis Cathedralibus, vel Superioribus praefecti, etiam si S. R. E. Cardinales sint, si munus Consecrationis non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur etc. Sed hodie illud trimestre a data per D. Papam Confirmatione computare oportet.*

Trid. supr.

12. Ait Synodus Tridentina: *Consecratio vero, si extra Curiam Romanam fiat, in Ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in Provincia, si commode fieri*

poterit, celebretur. In veteri disciplina fere alius locus non fuit, nisi Metropolis, aut Cathedralis Ecclesia, cui providendum fuerat.

13. Veteri jure tum Metropolitae a suis Suffraganeis, tum Pontifices a Suburbicariis Episcopis nonnisi simplicem professionem canonicae obedientiae exigebant; adeo, ut adhuc Saeculo IX. vitio datum sit iis, qui professionem juramento stipabant. Inquit Concilium Cabillonense II. *Dictum est interea de quibusdam Fratribus, quod eos, quos ordinaturi sunt, jurare cogant, quod digni sint, et contra Canones non sint facturi, et obedientes sint Episcopo, qui eos ordinat, et Ecclesiae, in qua ordinantur. Quod juramentum, QUIA PERICULOSUM EST, omnes una inhibendum statuimus.*

Cap. 2.
De Juram.
Episc.

Conc.
Cabill.
c. 13.

14. Alibi circa Saeculum XI. incoeptum legimus, quod professio Canonicae obedientiae jurejurando stipari soleret deberetque. Sic, cum Ann. 1072. multum disputatum esset de jubectione, quam debebat Ecclesia Eboracensis Ecclesiae Cantuariensi Lanfrancus Dorobernensis Archiepiscopus ex antiqua Antecessorum consuetudine ostendit, Archiepiscopum Eboracensem professionem Archiepiscopo Cantuariensi facere etiam CUM SACRAMENTO debere.

Conc.
Gen.
Tom. IX.
coll. 1211.

15. Eodem saeculo Gregorius VII. in concessione Pallii juramentum fidelitatis

primus exegit. Sic Papa Ann. 1079. a Patriarcha Aquilejensi in Concilio Romano juramentum sibi fieri petiit ea formula: *Non ero in consilio, nec in facto, ut vitam, aut membra, aut Papatum perdant, aut capti sint mala captione.* Superest amplior formula c. 4. de *Jurej.*

16. Auspicio Saeculi XII. id genus juramenti diversis Metropolitans occasione Pallii praescripsit Paschalis II. Non moratur Pontifex juramenti hujus novitatem sed excusat, quod temporum injuria, aut angustiae id novum genus remedii, ad tuendam unitatem, et subjectionem extorsissent. c. 4. de *Elect.*

17. Saeculo XIII. Gregorius IX. aegre tulit, quod Patriarcha Gradenfis a Castellano Episcopo obtentu consuetudinis amplius juramentum, quam ipse Papa a subjectis immediate sibi Episcopis exigeret, extortum iret. Adeo jam tum Episcopos, qui ad ordinationem Papae immediate spectabant, praestare juramentum fidelitatis oportebat. c. 13. de *Maj. et Obed.*

18. Postquam ergo omnium provisio Episcopatum Sedis Apostolicae reservata fuerat, sive titulo Collationis, sive titulo Confirmationis: inde et evenit, quod omnes Episcopi, veluti ordinationi Sedis Apostolicae immediate subjecti, ad juramentum fidelitatis Papae praestandum adigerentur; idque hodie juxta formulam

a Clemente VIII. reformatam, extensamque, quam exhibet Pontificale Romanum.

19. Inter articulos juramenti Episcopi jurare coguntur, quod certis annorum spatiis limina Apostolorum visitare velint. Veteris hujus visitationis mentio fit in Synodo Romana sub Zacharia, quae praecipit: *ut juxta SS. Patrum, et Canonum statuta omnes Episcopi, qui hujus Sedis Apostolicae ordinationi subsunt, qui propinqui sunt, annue circa idus Maji SS. Apostolorum Petri et Pauli liminibus praesententur, omni occasione seposita: qui vero de longinquo, juxta Chyrographum suum impleant.* Vetus Canon spectat Suffraganeos Metropolis Romanae, quorum erat, quia ad ordinationem Papae spectabant, praescripto tempore ad Synodum Romanam, si propinqui essent, convenire: nam remotiores dispensabantur, si chyrographo suo acta Synodi confirmassent. Refert decretum Zachariae Gratianus c. 4. D. 93.

20. Xistus V. diversa temporum intervalla pro distantia locorum, et regnorum singulis praescripsit, ut SS. limina inviserent. Juxta hodiernam formulam spectat haec visitatio eo, ut Episcopi Papam de statu materiali locorum bonorumque, spiritualique regiminis, et profectus suarum Ecclesiarum plene informant. Hodie id genus obsequii, vel officii alibi non observatur, alibi per Nuntios expletur, quia

Episcopi ob tantam itineris distantiam, caeterasque molestias, et expensas perpetuo, et legitime impediti censeantur.

21. Recentior juramenti articulus, qui nec in formula Gregorii VII., nec in Decretalibus habetur, spectat alienationes bonorum ad mensam Episcopi pertinentium, ut inconsulto Pontifice, etiam cum consensu Capituli non fiant. In argumentis Decretalium apparet, id genus juramenti quondam ab Episcopis suffraganeis Metropolitae praestandum fuisse *c. 8. de Reb. Eccl. non alien.* Ait Glossa: *Nam quilibet Episcopus, qui immediate Domino Papae subest, jurat ei fidelitatem, quod non alienabit bona Ecclesiae, nec infeudabit; et idem juramentum praestant Episcopi suis Metropolitanis.*

Gloss. ibi
verb. Sa-
cram.

Cap. 3.
De Mod.
rit. conf.

22. En reliquum ritum, quo Episcopi consecrantur! Praestito juramento proponuntur ordinando praescriptae quaestiones de fide et moribus; hoc est, qualem se in posterum velit exhibere. Aevo Innocentii IV. superfuit formula cujusdam scrutinii, quo Consecrator ab assistentibus explorabat, an ordinandum dignum esse crederent. *c. un. in integr. Lect. de scrut. in Ordin. sac.*

23. Examine peracto Consecrator versus ad Electum dicit: *Episcopum oportet judicare, interpretari, consecrare, ordinare, offerre, baptizare, et confirmare.* Hac formula procul dubio expri-

mitur amplitudo officii Pastoralis, quia per examen spondederat Electus, quod perfectum se exhibere velit.

24. Precibus cum lytaniis recitatis Consecrator librum Evangeliorum expansum, adjuvantibus assistentibus Episcopis, super cervicem, et scapulas Electi imponit; quem unus ex Capellanis Electi, post ipsum genuflexus, quousque ipse liber in manus Electo tradendus sit, continuo sustinet. Abhinc Consecrator, et assistentes Episcopi utraque manu tangunt caput consecrandi dicentes: *Accipe Spiritum sanctum*. Impositio manuum antiquior est ipsa impositione Evangeliorum: sed illa formula: ACCIPE SPIRITUM S. recentissima est. Absit tamen, quod superflua sit, aut vana: Catholicis quippe juxta decretum Tridentinum dogma fixum est, Ordinationis sacrae ritu spiritum sanctum conferri.

Trident.
Sess. 23.
de Ordin.
cap. 4.

25. Hac expleta caeremonia Consecrator praefationem recitat, in qua Deum deprecatur, ut dignetur Electo virtutes infundere, quas vestes summi sacerdotis in veteri Testamento figurabant: *illius namque, ait, sacerdotii anterioris habitus, nostrae mentis ornatus est, et Pontificalem gloriam jam non commendat nobis honor vestium, sed splendor animarum; quia et illa, quae carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potius,*

quae in ipsis erant intelligenda, poscebant.

26. Interea, dum a Choro: *Veni S. Spiritus*: decantatur, Consecrator chrysmate inungit caput Electi, dicens: *Ungatur, et consecretur caput tuum coelesti benedictione in ordine Pontificali.* Hac unctione completa resumit Consecrator praefationem, ut Deus virtutum, et gratiarum abundantiam, per hanc Unctionem designatam, Electo affundere dignetur. *Hoc Domine!* inquit, *copiose in caput ejus influat; hoc in oris subjecta decurrat; hoc in totius corporis extrema descendat; ut tui spiritus virtus, et interiora ejus repleat, et exteriora circumtegat.*

27. Finita praefatione Chorus canit Psalmum 132, qui Unctionem Aaron refert; atque interea Consecrator ungit chrysmate manus Electi, precaturque, ut Deus eum chrysmate, et mysticae delibutionis liquore perfundat, et spiritualis benedictionis ubertate foecundet etc. Innocentius III. Unctiones Episcoporum latius exponens, praetendit ritum ex institutione Apostolica procedere c. *un. de sacr. Unct.* Sed hodie exploratum est, decretalem illam Anacleti, ad quam Innocentius provocat, spuriam esse. Refert dictam decretalem Gratianus c. 1. D. 75.

28. Post Unctionem Episcopi Consecrator benedicit baculum Pastoralem, quem etiam in ejus manus tradit, sub formula: *Accipe baculum Pastoralis officii, ut sit in corrigendis vitiis pie serviens, judicium sine ira tenens, in fovendis virtutibus auditorum animos demulcens, in tranquillitate severitatis censuram non deferens.* Baculi Pastoralis tum in Concilio Toletano IV. tum in ordine Romano mentio fit. Apud Graecos usus baculi, quo donantur Patriarchae, est ad ambulandum. Novo jure praetendit Papa, quod Rom. Pontifex non utatur baculo Pastoralis, tum propter historiam, tum propter mysticam rationem. Ast historica S. Martialis Limovicensis acta, ad quae Pontifex videtur respexisse, non obsecura praeferunt suppositionis indicia. Mysticae rationes allegari solent plures. Refert Innocentii rescriptum c. un. §. 8. in fin. de S. Unct.

29. Ad exemplum baculi Pastoralis benedicitur et annulus, quem Consecrator in digitum annularem dexteræ manus Consecrati immittit hac formula: *Accipe annulum, fidei scilicet signaculum; quatenus Sponsam Dei, sanctam videlicet Ecclesiam, intemerata fide ornatus, illibate custodias.* Jam Concilium Toletanum IV. vetusque ordo Romanus annuli meminere. In Gallia, et Germa-

nia ferius innotuit. In Oriente etiamnum ignoratur.

30. Imposito annulo Consecrator accipit librum Evangeliorum de scapulis Consecrati, et adjuvantibus assistentibus tradit eum clausum Consecrato, tangenti illum sine apertione manuum, dicitque Consecrator: *Accipe Evangelium, et vade, praedica populo tibi commissio. Potens est enim Deus, ut augeat tibi gratiam suam.* Non est, quod moremur Scholasticos, qui huic traditioni vim consecrationis tribuunt. Quippe eruditis sat compertum est, hanc traditionem esse recentioris instituti.

31. Consecrator his peractis pergit in Missa usque ad Offertorium inclusive. Dicto Offertorio sistit se consecratus, medius inter Episcopos assistentes, coram Consecratore, cui et offert duo intorticia accensa, duos panes, et duo batilia vino plena: idque juxta antiquam Ecclesiae disciplinam, in qua populus oblationes dare consuevit. Posthaec Consecratus ad posterius cornu epistolae altaris accedit, et ibi stans medius inter assistentes, ante se habens Missale suum simul cum Consecratore celebrat. Cum ad Communionem ventum est, eam accipit a Consecratore, reverentur inclinatus, non genuflexus. Unam autem hostiam ambo Consecrator et Consecratus consecrant, et de ea participant. Similiter Consecrans sumit

pta sacri Sanguinis parte, reliquum Consecrato porrigit bibendum. Hic vetus ritus, quo simul plures Episcopi, aut Sacerdotes cum uno principali celebrante concelebrabant, ante sex, vel quinque saecula satis vulgaris fuit in Ecclesia latina, et adhuc hodie superest in vulgari usu inter Graecos.

32. Finita Missa Consecrator benedicit Mitram, quam adjuvantibus assistentibus capiti novelli Episcopi imponit dicens: *IMPONIMUS DOMINE capiti hujus Antistitis, et Agonistae tui, galeam munitiois, et salutis etc.* Juxta crisin eruditorum Mitrae usus in Ecclesia latina decimo saeculo recentior est, qua et etiamnum Graeci abstinere.

33. Sequitur abhinc Benedictio Chirothecarum, quibus, adjuvantibus assistentibus, Consecrator induit manus Consecrati, dicens: *Circumda, Domine, manus hujus ministri munditia novi hominis, qui de coelo descendit etc.* Meminit chirothecarum, seu manicarum tum vetus Ordo Romanus, tum et liber Sacramentarius, ut de veteri earum usu dubitandi nullus sit locus.

* 34. Absit tamen, ut haec Pontificalia ornamenta, vel vetera, vel recentiora ad pompam, mundique fastum imposita, aut data quis credat; quippe ipsae formulae satis indicant, ea ex mente Ecclesiae unice eo tendere, ut Episcopis jugiter

in memoriam revocent virtutes, quas Ministerium Episcopale indispensabiliter exigit, ut amplitudinem sui officii exaequent. Ait S. Augustinus: *Ante omnino puto, ut cogitet religiosa Prudentia tua — nihil esse in hac vita, et maxime hoc tempore difficilius, laboriosius, periculosius Episcopi — Officio, sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator jubet.* Refert Gratianus c. 7. §. 1. D. 40.

S. Greg.
Naz.
Orat. 41.

* 35. Quid inde salubrius, quam, ut novellus Episcopus ad exemplum Sanctorum per pium secessum justa subsidia inchoati regiminis paret? S. Gregorius Nazianzenus postquam Sacerdos factus esset, et Patre jam ad senectutem provecto ad Nazianzeni gregis curam vocatus fuisset, noluit Ecclesiae illius administrationem attingere, priusquam in portum secedens aliquod tempus meditationi, et orationi impendisset; sui autem secessus rationem reddens, *bonum est, inquit, et Deo sese parumper subducere, ut Moses ille olim, ac postea Jeremias; et rursus advocatum, prompte, atque impigre accurrere, quemadmodum Aaron, et Isaias.*

S. Aug.
Ep. 148.
ad Valer.

Hoc exemplo et S. Augustinus, cum a Valerio Hyponensi Episcopo urgeretur, ut Ecclesiae suae gubernationem secum capesseret, gravem ad eum scripsit epistolam, qua enixe petiit, ut tempus ipsi Quadragesimae usque ad Pascha liberum con-

cederet: quo se, ut ait, petendo, quae-
rendo, pulsando, id est, orando, legen-
do, plangendo ad hoc opus disponderet.
S. Paulinus scribit ad Aprum Tullensem:
salubri consilio instructioni sanctae va-
cas, et intentus studiis spiritualibus,
quibus solitudo amica est, formans in
te quotidie confirmansque Christum, quo
et servus utilior, et magister doctior,
digniore te ea, in qua ex nutu Dei po-
situs es, Sede perficias, opere pariter,
et verbo potens. Monet B. Laur. Justi-
nianus: Priusquam hujusmodi studiis
(scilicet verbi Dei praedicationi, regi-
mini animarum, et proximorum lucris)
se miles Christi tradat, vacet devotioni,
orationi intendat, quietem diligat, de-
vitet tumultus, et interiore exercitatio-
ne mentis suae componat habitum.

S. Paulin.
Ep. 1.

S. Laur.
Justin. de
Agon.
Christ.
c. 3.

CAPVT IV.

De Episcopis Titularibus.

1. Postquam omni felice successu sacra-
rum expeditionum per Orientem excidi-
mus, locus per Occidentem superfuit E-
piscopis Titularibus, quos tales diximus,
qui, omni Clero, et populo destituti solo
titulo Episcopali fruuntur.

2. Subnatis corruptelis Concilium Ra-
vennatense Ann. 1314. vetat singulis, et
omnibus exemptis per Ravennaten Pro-
vinciam constitutis, ut nullos Episcopos
peregrinos, vel ignotos, et populum

Conc. Ra-
ven.
Rubr. IV.

subditum citra mare non habentes invitent, seu admittant ad ordinationes tenendas, seu alia Pontificalia exercenda in ipsorum Ecclesiis, Monasteriis, vel locis etc.

3. In Concilio Viennensi Clemens V. Titularium Episcoporum creationem sacrae Sedi reservavit, ut indiscretioni menderetur, qua Titulares Episcopi augebantur, qui *nec (ut expediret) prodesse, nec praesse (ut deceret) valentes, instabilitate vagationis, et mendicitatis opprobrio serenitatem Pontificalis obnubilant dignitatis.* Superest decretum Clem. 5. *de Elect.*

Fagn. ad
e. 8. de
Cler. non
resid.

4. Sed nec sit Titulares Episcopi aboleri, aut minui videbantur. Ait Fagnanus: *Create Episcopos Titulares sine rationabili causa, et eo tantum sine, ut eadignitate alicujus persona qualificetur, seu decoretur, abusio est.*

5. Superfunt alii Episcopi Titulares, qui ordinantur ad Ecclesias Clerum, populumque Christianum, quem pascant, et regant, habentes, sed tamen sub Titulo, five nomine alicujus peregrinae Ecclesiae, in partibus infidelium consistentis, ob politicas rationes latere jubentur. Absit, ut his vulgaria vitia Titularium Episcoporum imputari queant.

Cap. 5.
De Effect.
Consecr.

6. Veteri jure demum per Consecrationem Episcopus Pastor Ecclesiae constituebatur. Patribus quippe idem erat, or-

dinare Episcopum, et constituere, aut Ecclesiae de Episcopo providere. Itaque olim Episcopidemum per Consecrationem accipiebant omnem auctoritatem, et potestatem, tam ad ea, quae jurisdictionis, quam ad illa, quae Ordinis dicuntur.

7. Novo jure, quod confirmationem a Consecratione Episcoporum sejunxit, explicat Innocentius III. spirituale foedus conjugii, quod est inter Episcopum, et Ecclesiam, in Electione initiatum, in Confirmatione ratum, et in Consecratione consummatum c. 4. *de Transf. Episc.*

8. Veteribus Canonibus sat vulgare fuit, exemplo spiritualis foederis damnare arbitrarias transmigrations Episcoporum, quas instar cujusdam adulterii habebant. Inquit Canon Sardicensis: *Manifesta est enim causa libidinis, et avaritiae, pro qua facere hoc attendat. Cum nullus sit inventus Episcopus, qui ad minorem de majore civitate transiret.* Refert textum truncatum Raymundus c. 1. *de Cler. non resid.*

9. In decreto Gratiani uberiori numero supersunt veteres auctoritates, quibus indiscretiores translationes perstringuntur: statuit inter eas Leo I., *si quis Episcopus, mediocritate civitatis suae despecta, administrationem celebrioris loci ambierit* — non solum quidem a Cathedra pellatur aliena, sed carebit et propria etc. c. 31. *et passim VII. q. 1.*

10. Quum aliquando maechia carnalis in nonnullis Ecclesiis omni spe reconciliationis multaretur: hoc exemplo forte edixit Osius in Concilio Sardicensi, quod, si quis tam temerarius extitisset, ut fortassis excusationem asserens, assereret, populi se litteras accepisse: *omnino has fraudes damnandas esse arbitror, ita, ut nec laicam in fine communionem talis accipiat.* Refert decretum Raymundus, qui tamen ea clausula, *nisi poenituerit*, a vero sensu veteris disciplinae aberat. c. 2. de Elect.

11. Romana Ecclesia aliquando veteris disciplinae in eo argumento tenacissima fuit. Stephanus VII. horrenda barbarie Formosum, quod a Portuensi Ecclesia in Apostolicam Sedem ascendisset, etiam post mortem infectatus est. Excusavit Formosum Joannes IX., sed ea conditione, ut exemplum Formosi in consequentiam haud trahi posset. En Canonis, quem Ann. 904. in Concilio Romano edidit, tenorem! *Quia, inquit necessitatis causa de Portuensi Ecclesia Formosus pro vitae merito ad Apostolicam Sedem pro-
vectus est, statuimus, et omnino decernimus, ut id in exemplum nullus assumat, praesertim cum sacri Canones hoc interdiciant, et praesumentes tanta feriant ultione, ut etiam in fine eis prohibeant laicam communionem.*

12. Juxta sententiam Pelagii II. *Aliud est sponte transire, et aliud est coacte, aut necessitate venire. Non ergo bene intelligunt ecclesiasticas regulas, qui hoc negant, causa necessitatis, vel utilitatis fieri posse, quoties communis utilitas, aut necessitas persuaferit.* Hoc moderate veteres a transmigrationibus dispunxere Translationes, quae iusta causa, et legitima Auctore nitebantur. c. 35. et passim VII. q. 1. DeTransl.

13. Elucet ex auctoritatibus, quas refert Gratianus, veteri jure id genus Auctoritatis fuisse apud Concilia Provincialia. Ait et Pseudo-Anterus: *Nam, sicut Episcopi habent potestatem ordinare in Synodo regulariter Episcopos, et reliquos Sacerdotes. Sic, quoties utilitas, aut necessitas coegerit, supradicto modo, et mutare, et inthronizare potestatem habent.* Subdit Gratianus, *non tamen sine SS. Romanae Sedis Auctoritate, et Licentia.* Juxta crisin correctionis Romanae haec clausula abest a spuria Decretali, nec est apud reliquos veteres Auctores. c. 34. ibi.

14. Praejudicio Gratiani recentiores Pontifices, suppressa Conciliorum Provincialium auctoritate, translationes Episcoporum, veluti causas majores sibi arrogarunt. Sunt tamen cum quodam moderate accipienda illa, quae Innocentius III. in eo argumento statuit. c. 1. etc. de Transl. Episc.

15. Id veteris juris superest, quod translationes Episcoporum a censura Canonum nec auctoritate Papae excusari queant, nisi iusta causa necessitatis, aut utilitatis suffulciantur. Unde in dictatu Gregorio VII. vulgo adscripto Can. 13. dicitur. *Quod Papae liceat de Sede ad Sedem, NECESSITATE COGENTE, Episcopos transmutare.*

16. Ecce monitum Cardinalis Bellarmini! *Translatio Episcoporum, ait, secundum Canones, et usum veteris Ecclesiae non debet fieri, nisi ob Ecclesiae necessitatem, vel maiorem utilitatem. Nec enim institutae sunt Ecclesiae propter Episcopos, sed Episcopi propter Ecclesias. Nunc autem quotidie fieri videmus translationes, ea solum de causa, ut Episcopi honore, vel opibus augeantur.* Respondit Clemens VIII.: *Nos cum difficultate transferimus, et non defuimus monere Principes per Nos, et Nuntios nostros.*

17. Quid est ergo, quod Papa monuerit Principes? scilicet; usu notorio receptum est, quod, ubi Reges jus nominandi habent ad Episcopatus, translatio fieri non possit sine consensu Regis, quem et in Bulla provisionis exprimi oportet. Juxta Concordata Germaniae Papae reservantur beneficia, quae per translationem Episcoporum, auctoritate sacrae Sedis factam, vacant.

18. Supposititiae decretales in Decreto Gratiani sat amplo argumento jactarunt vinculum conjugii spiritualis, quod Episcopus cum Ecclesia, quae ipsum elegit, contrahit, ut ei indivulsa fide assistat, quia Canones vetant indiscretiores transmissiones ab uno loco ad alium, quae ambitioni, et avaritiae famulari videbantur. c. 11. et 39. VII. q. 1.

Cap. 6.
De vine.
spirit.
conjug.

19. In antiquitate id genus argumenti nihil amplius est, quam exemplum similitudinis: quippe jure humano statutum est, ut quisque Episcopus in illa Ecclesia, cui primitus ordinatus est, constanter persisteret; inde et jure humano a priore Sede ad aliam transferri potuit, si justa causa appareret, nam Canones nonnisi ambitionem, et avaritiam, praesumptionem, que propriam damnabant. c. 37. et passim ibi.

20. Si Innocentii III. verba, nec non argumenta attendantur, translationes, depositiones et cessiones Episcoporum Romano Pontifici divina institutione sunt reservatae: ait enim praefatus Papa, dubitari non debere, *quin omnipotens Deus spirituale conjugium, quod est inter Episcopum, et Ecclesiam, suo tantum judicio reservaverit dissolvendum etc.* c. 2. et passim de Transl.

* 21. Adstringuntur Episcopi, quocunque loco aut gradu sint, indispensabiliter ad statum perfectionis: oportet enim E-

piscopum ex sententia S. Pauli ornatum omni genere virtutum esse. Inquit S. Gregorius: nos, qui praesumus, non ex locorum, vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debemus, nec urbium claritate, sed fidei puritate. Absit, ut vel ambitioni, vel avaritiae per quamcunque gratiam Papae quisquam locus sit. c. 3. et passim D. 40.

* 22. Quid in sententiis Patrum uberius

S. Chryf.
in 1. ep. ad
Tim.
hom. 10.
S. Hieron.
ep. 83. ad
Ocean.

hoc argumento? juxta S. Chrysostomum oportet Episcopum irreprehensibilem esse: hoc unico verbo genus omne virtutis expressit. Ex sententia B. Hieronymi S. Paulus omnes virtutes in uno sermone comprehendit; et pene rem contra naturam exigit: quis enim est ille, qui absque peccato, id est, sine reprehensione

S. Cyrill.
l. 2. de
adorat. in
spir.

vivat? Inquit S. Cyrillus: Beatus Paulus oportere dixit; ut, qui in sacerdotium electi essent, ii praeclaro hominum judicio in omni virtutum genere admirabiles habeantur, ut perfectus sit, inquit, homo Dei ad omne opus bonum instructus. Quid disertius verbis S. Bern-

S. Bern.
ep. 425.

hardi? Positi estis sublimi loco, et opus est sublimi animo, qui vos doceat: quia Cathedra, quam accepistis, oneris est, non honoris; operis, non nominis; virtutum denique, non divitiarum. Sic enim ait illa coelestis fistula, de cujus, et in cujus pectore verbum Domini personabat: si quis, inquit, Episcopatum

*desiderat, bonum opus desiderat, opus,
non dignitatem etc.*

TITVLVS XVI.

De Cura Episcopali.

CAPVT I.

De Successione Episcoporum in locum Apostolorum.

1. Episcopi in locum Apostolorum successerunt. Ait S. Augustinus: *Patres missi sunt Apostoli, pro Apostolis filii nati sunt* — *constituti sunt Episcopi. Hodie enim Episcopi, qui sunt per totum mundum, unde nati sunt? Ipsa Ecclesia Patres illos appellat: ipsa illos genuit: ipsa illos constituit in Sedibus Patrum. Non ergo te putes desertam, quia non vides Petrum, quia non vides Paulum, quia non vides illos, per quos nata es, de prole tua tibi crevit paternitas, pro Patribus tuis nati sunt tibi filii.*

S. August.
in ps. 44.

2. Haec successio spectat plenitudinem Ministerii Apostolici. Horum profecto, inquit S. Gregorius, *Apostolorum nunc in Ecclesia Episcopi locum tenent, ligandi, atque solvendi auctoritatem suscipiunt, qui gradum regiminis sortiuntur.*

S. Greg.
hom. 26.
in Evang.

3. Adeo discernere oportet, quae personis Apostolorum sunt propria, et ea, quae plenitudinem regiminis exhibent. Sic propria personarum privilegia fuere,

Apostolos fuisse ab ipso Christo electos, testes oculatos SS. Mysteriorum, donatos a Spiritu sancto, plenitudine scientiae: infallibilitate doctrinae, gratia linguarum, et miraculorum, aliisque extraordinariis praerogativis, in quibus nulla datur successio ordinaria. Quidquid vero reliquae potestatis, ac officii habuere Apostoli, id totum in Episcopos transiit. Hinc declarat Synodus Tridentina, Episcopos, qui in locum Apostolorum successerunt, ad ordinem Hierarchicum praecipue pertinere.

Trid. sess.
23. de
Ord. c. 4.

Cap. 2.
De plenit.
Past. Offic.

4. In ipsam ergo Apostolicam auctoritatem succedunt Episcopi, ita quidem, ut quidquid potestatis Episcopalis, quae ad Ecclesiae regimen spectat, Apostoli habuerunt, id ab ipsis in Episcopos tanquam eorum in Ecclesiae administratione, et regimine Successores transfusum sit illaefo tamen S. Petri Primatu.

5. Haec sententia et in spuriiis Decretalibus relucet. Sic Pseudo-Anacletus refert: *Hic ergo (Petrus) solvendi, ligandique potestatem primus accepit a Domino, primusque ad fidem populum suae praedicationis virtute adduxit, verboque instituit. Caeteri vero Apostoli cum eodem pari consortio honorem, et potestatem acceperunt. c. 2. D. 21.*

6. Quippe Ordo, et Consecratio radix est, qua potestas clavium juxta SS. Patres aequo jure Episcopis confertur. Ait S. Hieronymus: *ubicunque fuerit Epi-*

scopus, five Romae, five Eugubii, five Constantinopoli, five Rhegii, five Alexandriae, five Tanis, ejusdem meriti, ejusdem est et Sacerdotii. Potentia divitiarum, et paupertatis humilitas vel sublimiorem, vel humiliorem non facit Episcopum. Et quare? quia caeterum omnes Successores Apostolorum sunt. Refert Gratianus c. 24. §. 1. in fin. D. 93.

7. Quid disertius sententia S. Cypriani? Nemo, inquit, fraternitatem fallat, nemo fidei veritatem perfida praevaricatione corrumpat: Episcopatus unus est, cujus a singulis pars in solidum tenetur. c. 18. XXIV. q. 1.

8. Juxta S. Paulum Christus dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios autem Evangelistas, alios autem Pastores, et Doctores ad consummationem sanctorum in opus Ministerii in aedificationem Corporis Christi. En Opus ministerii, ad quod Episcopi vocantur, nimirum ad aedificationem Corporis Christi, quod est Ecclesia.

Can. 2.
De Ministr.
Past. Offic.

Ephes.
c. 4.

9. Ait S. Augustinus: Ergo Episcopos, si velimus, latine Superintendentes possumus dicere; ut intelligat, se non esse Episcopum, qui praeesse dilexerit, non prodesse — quamobrem otium sanctum quaerit charitas veritatis; negotium justum suscipit necessitas charitatis. Quam sarcinam si nullus imponit, percipiendae, atque intuendae vacan-

dum est veritati: si autem imponitur, suscipienda est, veluti servitus, propter charitatis necessitatem. Refert Gratianus c. 11. VIII. q. 1.

Frid. sess.
25. c. 1.

10. Ex sententia Concilii Tridentini itaque optandum esset, ut ii, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quae suae sint partes, agnoscant; ac se non ad propria commoda, non ad divitias, ac luxum, sed ad labores, ac sollicitudinem pro Dei gloria vocatos esse intelligant. Vae quondam illis, qui reservatis sibi honoribus, et opibus, in alios omne pondus diei, et aestus rejiciunt.

Cap. 4.
De modo
influx.
Pastor.

11. Id genus ministerii Pastoralis exprimit influxum externum, per quem Episcopi, et Pastores, in quantum per actus Hierarchicos operantur, parant, et applicant ea, quibus Christus influxum interioris gratiae, et sui etiam sacerdotii communionem annexuit. Ait S. Apostolus: *Neque, qui plantat, est aliquid; neque, qui rigat: sed, qui incrementum dat, Deus.*

Conc. Ba-
sil. resp.
Cogn.

12. Inde absit, quod quemquam offendat, Papam Ecclesiae dici caput. Christus Dominus solus est principale, et essentialle Caput Ecclesiae. Juxta responsum Concilii Basileensis *Papa eatenus est Caput Ecclesiae, quod principalis sit Praelatus corporis mystici et propterea nihilominus intra corpus: nam, si esset extra corpus, tunc non pertineret ad corpus,*

nec

nec tunc Caput ministeriale esset. Ait Joannes Gerson: Similitudo corporis veri et mystici non est usquequaque eadem, quoniam sine capite naturali corpus non potest vivere; sed sine capite secundario, et ministeriali corpus mysticum potest habere vitam; sicut in casu nostro patet de Papa, quo remoto, vel abscisso, vel mortuo stat unitas, et vita in corpore mystico Ecclesiae, et hoc in virtute capitis essentialis, et primi, et immortalis, quod est Christus.

Gerson.
art. 11.

13. En Christi Domini decretum, quo Apostolicum ministerium exterioris praedicationis instruxit. *Euntes, inquit, in mundum universum praedicate Evangelium.* Ita tam ampla potestate indiviso jure data, reliquum Dominus Apostolis fecit, ut inter se, interna Spiritus sancti inspiratione moti, Provincias partirentur, quibus singuli Evangelium praedicarent.

Cap. 5.
De Diae-
ces. instit.

14. Hac occasione accidit, quod Apostoli, quocunque pergebant, Ecclesias instituerent, quibus praeficiebant Episcopos, aliosque, legitime instructos, et ordinatos discipulos in reliquis regiones, quo ipsi pertingere non poterant, ablegabant ut fundarent Ecclesias, Episcoposque ordinarent. Sic dubitari nequit, tempore Apostolorum quoque fuisse Episcopos, qui non secus, quam Apostoli indiscriminatum per varias regiones discurrentes, semina Evangelii jactarent: alios vero par-

Ad Tit.
c. 1.

ricularibus Ecclesiis adstrictos, et designatos. Ait inde S. Paulus ad Titum: *Hujus rei gratia reliqui te Cretae, ut ea, quae desunt, corrigas, et constituas per civitates Presbyteros, sicut et ego disposui tibi.* Sed absit, quod inde inter hos, et illos aliquod essentiale discrimen effluerit.

15. Propagata religione e re visum est, ut confusionis tollendae causa, quae ex indiviso illo regimine non raro oriri videbatur, *singulis Pastoribus portio gregis juxta S. Cyprianum fuerit adscripta, quam regat unusquisque, et gubernet.*

16. Inde Synodus Antiochena Ann. 341. decrevit: *Episcopos in aliam civitatem, quae ei subiecta non est, non ascendat, nec in regionem, quae ad eum non pertinet, ad alicujus ordinationem; nec Presbyterum, nec Diaconum constituat in locis alii Episcopo subiectis, nisi cum voluntate proprii illius regionis Episcopi etc.* Refert veteres auctoritates Gratianus c. 7. et passim IX. q. 2.

Conc.
Trid. sess.
6. c. 5.

17. Ad exemplum veterum Canonum praecipit Synodus Tridentina: *Nulli Episcopo liceat cujusvis privilegii praetextu Pontificalia in alterius dioecesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia, et in personas eidem Ordinario subiectas tantum; si secus factum fuerit. Episcopus ab exercitio Pontificalium, et sic Ordinati ab executione Ordinum sint ipso jure suspensi.*

18. Quum Canones ea restrictione non-
hili confusionem, et ambitionem repri-
mere vellent, veteri jure frequens ube-
rioris, et illimitatae potestatis, qua Epi-
scopis fines suae diaecesis transilire licet,
exemplum superfuit, si justa causa neces-
tatis, aut charitatis emerlisset. Sic S. Chry-
sostomus commendat exemplum S. Eusta-
thii Antiocheni, quod *edoctus probe fue-
rat a sancti Spiritus gratia, Ecclesiae
Antistitem non de illa solum, quae ipsi
a S. Spiritu fit commissa, curam debere
gerere; verum etiam de universa, quae
per orbem terrarum degit.*

Cap. 6.
De causis
vet. Jus.

19. Ex sententia S. Hieronymi licet
omnes Episcopi sint Apostolorum succes-
sores: *unus autem (Rom. Pontifex) ele-
ctus est, qui caeteris praeponeretur in
schismatis remedium, ne unusquisque
ad se trahens Christi Ecclesiam rumpe-
ret. c. 24. D. 93.*

20. In reliquis Episcopus suae diaece-
leos est Primarius, et Principalis minister,
cui Cura omnis populi incumbit, ut *atten-
dens sibi, et universo gregi, in quo Spi-
ritus sanctus posuit eum regere Eccle-
siam Dei, quam acquisivit sanguine suo
vigilet, in omnibus laboret, et ministe-
rium suum impleat.* Sic declarat Syno-
dus Tridentina.

Cap. 7.
De Regim.
diaecel.

Trid. sess.
6. c. 1.

21. Quid elegantius monito S. Grego-
rii? *Estote, inquit, in cura commissi gre-
gis vigilantes, atque solliciti, et disci-*

S. Greg.
Lib. IV.
ep. 8.

plinae zelo districti; ne lupo in fidiis ovile dominicum turbare, aut nocere ovibus aliqua fraudis occasione praevalcat. Animarum lucrum Deo nostro tota mentis intentione facere festinate: nomen vos Pastoris non ad quietam, sed ad laborem suscepisse cognoscite.

22. Ad sublevamen tantae Pastoralis sollicitudinis egere jam pridem videbantur Coadjutoribus, et Cooperatoribus Episcopi, in quos plus, minusque sarcinam tanti oneris rejicere possent. Inde in Rituali ordinandos Presbyteros ita affatur Episcopus: *Tales esse studeatis, ut in adjutorium Moysis, et duodecim Apostolorum, Episcoporum videlicet Catholicorum, qui per Moysen, et Apostolos figurantur, digne per gratiam Dei eligi valeatis.* — Itaque filii dilectissimi, quos ad adjutorium nostrum Fratrum nostrorum arbitrium elegit consecrandos, servate in moribus vestris castae, et sanctae vitae integritatem.

23. Itaque constat, Sacerdotes reliquos in adjutorium Episcoporum ordinari; non quidem, ut Episcopi a cura principali eximantur, sed ut in cura sustinenda sustententur. En decretum Canonis Apostolorum! *Presbyteri, et Diaconi sine licentia Episcopi nihil perficiant: ipse enim est, cujus fidei populus est creditus, et a quo pro animabus ratio exigetur.*

Pontif.
Tit. de
Ord.
Presb.

Can. A-
post. c. 38.

24. Novo jure Alexander III. repressit Archidiaconum Eliensem, quod obtentu consuetudinis, sine licentia, et mandato Episcopi, curam animarum committere praesumeret. *Cum satis sit, inquit, absurdum, et a SS. Patrum institutionibus alienum, ut Archidiaconus auctoritate propria debeat cuilibet animarum curam committere.* Superest rescriptum c. 4. de Offic. Archid.

24. Ex sententia Fagnani veterum nullus dubitasset, quin Pastores animarum tenerentur praecepto divino ad personaliter residendum. Quippe leges Residentiae canonicae et ipsa ordinationis formula, et reliqua officia Pastoralis muneris satis clare exprimunt.

Cap. 8.
De Resid.
Episc.
Fagn. ad
c. 8. de
Cler. non
Resid.

25. Inquiebat quondam S. Athanasius: *Nosti, Imperator! ex lectione Scripturarum, quanti sceleris, Episcopum Ecclesiam suam deserere, et negligere gregem Dei sit. Pastorum enim absentia lupis invadendi gregis occasionem praestat. Si fugissem, quam excusationem apud veros Episcopos, vel potius apud Eum, qui mihi hunc gregem credidit, habuissem?*

S. Athan.
Apol. ad
Constant.

26. Corruptis saeculis caepere contentiones ad excusandas excusationes in peccatis. Hac occasione Bartholomaeus a Martyribus in Concilio Tridentino haec verba fecit: *Infelices profecto videmur, quod super hoc negotio sententiam pro-*

In vita
L. 2. c. 11.

ferre debeamus. Quo enim, heu! Ecclesia redacta est, si illi ipsi, quos Deus Protectores, et custodes ejus constituit, incumbatne ipsis obligatio cum ipsa fideliter remanendi, in dubium revocent? Intolerabile nobis foret, si quispiam vel dubitaret solum, teneaturne fidelis famulus parvulis suae curae commissis, Pastor gregi suo, vel mater filio, quem lactat, fideliter adhaerere; et dubitamus, an Deus, qui curam commisit nobis (Episcopis) filiorum suorum, quorum teste Paulo et Pastores, et Patres, et Matres sumus, indispensabili vinculo ipsis adhaerere nos adstrinxit? Pastores vocat S. Ambrosius Vicarios amoris Christi: VICARII AMORIS CHRISTI; vultque, quemadmodum Christus ipsos haeredes effecit Sacerdotii sui, ita fiant et imitatores perfectae ejus charitatis. Propterea a S. Petro, et in Petri persona ab omnibus Pastoribus, antequam Pastorem agnorum suorum constituat, triplicem amorem exposcit. An ergo dubitabimus, teneamurne cum illis manere, pro quibus omni momento ipsam etiam animam ponere paratos nos esse oportet etc.

Synod.
Trid. sess.
23. c. 1.

27. Synodus Tridentina, his, aliisque tam aequis rationibus perpenſis, diserte declarat, ex rationibus Juris divini omnes Episcopos, quocunque titulo effulgeant, jugiter in suis Ecclesiis residere debere,

quia omnia illa officia, quae Pastorale Ministerium exigit, nequaquam ab illis praestari, et impleri possunt, qui gregi suo non invigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt.

28. Alibi explicat S. Synodus, hanc Episcoporum Residentiam debere esse laboriosam, non desidiosam, aut luxuriosam. Ut, inquit, attendentes sibi, et universo gregi, in quo Spiritus S. posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo, vigilant, sicut Apostolus praecipit, in omnibus laborent, et ministerium suum per se ipsos, quantum fieri potest, impleant.

Sess. 5.
c. 1.

29. Reliquit tamen Synodus Tridentina legitimum locum absentiae, si christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiae, aut Reipublicae utilitas aliquos nonnunquam a Residentia excusare videatur. Inde praecipit, has legitimae absentiae causas a Beatissimo Romano Pontifice, aut a Metropolitano, aut eo absente, a Suffraganeo antiquiore residente, qui idem Metropolitanus absentiam probare debebit, in scriptis esse probandas; nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, et Reipublica officium, Episcopatibus adjunctum, cujus, quoniam causae sunt notoriae, et interdum repentinae, ne eas quidem significari Metropolitano necesse erit etc.

Cap. 9.
De caus.
legit. excus.
resid.
Trid. sess.
23. c. 1.

Conc.
Tolet.
Act. 2.
Decr. 1.

30. In tanta discretionē legitimam causam absentiae probandi, excusandique Synodus Toletana de Ann. 1566. declarat, *quod non quaevis causa, quae ad christianam charitatem, urgentem necessitatem, debitam obedientiam, evidentem Ecclesiae, vel reipublicae utilitatem cuiquam pertinere videbitur, a Residentia excusare debeat; sed ea tantum, quae Superioribus DILIGENTISSIMO EXAMINE, MATURO JUDICIO, EXACTAQUE censura sic probata fuerit, ut VERE seclusa omni indulgentia, aliqua ex praedictis ratione, dubio procul iusta sit omnino censenda: atque ei utilitati, quae ipsius Pastoris praesentiam exigit, et quae non potest non esse publica, sit nihilominus praefenda.*

Fagn.
supr.

31. Distinguit hinc Fagnanus: *utrum negotium - Ecclesiae sit necessario exigens Episcopum, vel non? Nam, si negotium necessario exigit Episcopum; ut ire ad Concilium generale, vel Synodum provincialem; — constat, quod rationabilis sit causa; sed, si negotium universalis Ecclesiae non necessario exigit Episcopum, puta quia persona Episcopi habet officium in Curia etc. non ex hoc excusatur a Residentia apud Deum.*

Hervet.
ep. ad
Salmier.

32. Sequioribus saeculis id genus corruptelae frequens in ipsa aula Romana fuit. Ait Gentianus Hervetus: *Quam vero hoc est miserandum, et plane deplo-*

randum, quod, cum in Italia tot sint
Diaeceſes, vix tamen vigefimus quiſque
Epifcopus in Eccleſia ſua refideat, et
populum paſcat etc.

33. Reliquas cauſas repentinae, vel
brevioris abſentiae S. Synodus reliquit
Epifcoporum propriae conſcientiae, ea
tamen cautela, ut illud abſentiae tempus,
ſive continuum, ſive interruptum ſingu-
lis annis non excedat duos, aut tres men-
ſes; habeaturque ratio, ut id aequa ex
cauſa fiat, et abſque ullo gregis detri-
mento. Hortatur denique S. Synodus Trid. ſupr.
Epifcopos: *ne per illius temporis ſpa-
tium; dominici Adventus, Quadrage-
ſimae, Nativitatis, Reſurrectionis Do-
mini, Pentecoſtes, et Corporis Chriſti
diebus, quibus refici maxime, et in Do-
mino gaudere Paſtoris praefentia oves
debent, ipſi ab Eccleſia ſua Cathedrali
ullo pacto abſint; niſi Epifcopalia mu-
nia in ſua Diaeceſi eos alio vocent.*

34. In Decreto Gratiani ſuper eſt ex
ſententiis Patrum veteris quaefitionis de-
ciſio, vel diſcretio, an Paſtoribus cauſa
perſecutionis, vel contagionis a grege re-
cedere liceat? Juxta S. Auguſtinum S. Aug.
ep. 228.
diſtinguendum eſt, an periculum ſpectet ſo-
lum Paſtorem illaeſo grege? aut, an pe-
riculum commune ſit gregi, et Paſtori?
*Fugiant, inquit S. Pater, omnino de ci-
vitate in civitatem, quando eorum quiſ-
quam ſpecialiter a perſecutoribus quae-*

ritur, ut ab aliis, qui non ita requiruntur, non deferatur Ecclesia, sed praebeant cibaria Conservis suis, quos aliter vivere non posse noverunt. Cum autem omnium, id est, Episcoporum, Clericorum, et Laicorum est commune periculum, si qui aliis indigent, non deferantur ab his, quibus indigent. Aut igitur ad loca munita omnes transeant, aut qui habent remanendi necessitatem, non relinquuntur ab eis, per quos illorum est ecclesiastica supplenda necessitas, ut aut pariter vivant, aut pariter sufferant, quod eos Paterfamilias volet perpeti. Reliquas veteres auctoritates refert Gratianus c. 40. 47. 48. VII. q. 1.

35. Erat et tunc quibusdam obtentui ad excusandam indiscretiorem fugam, quod se pro utilitate Ecclesiae tranquillioribus, et sanioribus temporibus servare possent, vellentque. Inquit S. Pater: Recte hoc fit a quibusdam, quando non desunt alii, per quos suppleatur tanta ubertate ecclesiasticum ministerium, ne ab omnibus deferatur; quod fecisse S. Athanasium supra diximus. Sed quando commune est periculum, magisque timendum est, ne quisquam id facere credatur, non consulendi voluntate, sed moriendi timore, magisque fugiendi obfit exemplo, quam vivendi profit officio, nulla ratione faciendum est.

36. Reliquum est, quod S. Augustinus cunctis exemplum reliquerit, ut, si corpore adesse nequeant, affectu tamen, et cura, quantum fieri potest, gregi semper adsint. Sic S. Pater scripsit ad suam Ecclesiam: *Per charitatem vestram, et per Christum obsecro, ne vos mea contristet absentia corporalis. Nam spiritu, et cordis affectu puto, vos non dubitare, nullo modo me a vobis posse discedere: quamvis me amplius contristet, quam forte vos ipsos, quod infirmitas mea sufficere non potest omnibus curis, quas de me exigunt membra Christi, quibus me et timor ejus, et charitas servire compellit.* Ep. 122.

37. Alibi S. Pater non excusat a reatu mercenariorum illos Pastores, qui quidem gregi jugiter adstant, sed timoris causa officio defunt corrigendi publicos peccatores, et reprimendi grassantes in grege noxas. *Ne scilicet perdat, quod sectatur, humanae amicitiae commoditatem, et inimicitiarum humanarum incurrat molestiam, tacet, non corripit. Ecce, ovi guttur lupo apprehendit: diabolus fidei adulterium persuasit; tu taces, non increpas. O mercenarie! lupo venientem vidisti, et fugisti? Respondet forte, et dicit, ecce hic sum, non fugi. Fugisti, quia tacuisti; tacuisti, quia tinuisti. Fuga animi timor est. Corpore stetisti, spiritu fugisti.* Tract. 46, in Joann. n. 8.

S. Greg.
hom. 14.
in Evang.

* 38. Et quid hac fuga Pastorum gregi
funestius ? Ait S. Gregorius: *utrum vero
Pastor sit, an mercenarius, cognosci
veraciter non potest, si occasio necessita-
tis deest: tranquillitatis enim tempore
plerumque ad gregis custodiam, sicut
verus Pastor, ita etiam mercenarius
stat; sed lupo veniens indicat, quo
quisque animo super gregis custodiam
stabat. etc. Fugit Mercenarius non mu-
tando locum, sed subtrahendo solatium
fugit, quia injustitiam vidit, et tacuit;
fugit, quia se sub silentio abscondit etc.*

S. Aug.
serm. 49.
de verb.
Dom.

En uberius argumentum S. Augustini.
Mercenarius, inquit, autem fugit. Non
corporis, sed animae haec fuga est.
Quem vides corpore stare, fugit animo.
Cum videt peccatorem, non dicit illi;
PECCAS. — Non illum objurgat, ne per-
dat commoda sua. Ex sententia S. Ber-
nardi, fugit mercenarius vel amore
blandientis, vel timore persequentis.

S. Bern.
serm. ad
Pastor.

Unde fugit ? a rectitudine justitiae, a
defensione Ecclesiae, a liberatione pa-
triae, ab ultione pupillorum, et vidua-
rum. Quo ? Ad custodienda, quae pos-
sidet, immo a quibus possidetur. Quid jux-
ta S. Gregorium exitiosius ? Lupus ve-
nit, et mercenarius fugit, quia mali-
gnus spiritus mentes fidelium in tenta-
tione dilaniat, et is, qui locum Pastoris
tenet, curam sollicitudinis non habet.
Animae pereunt, et ipse de terrenis
commodis laetatur.

S. Greg.
supr. ant.
med.

De Episcopali munere praedicatione Evangelicae.

1. Episcopalis muneris praecipuum officium est praedicatio Evangelica. Ecce Episcopi successores sunt Apostolorum; ergo et praedicare debent. Dixere ipsi quondam: *Non est aequum, nos derelinquere verbum Dei, et ministrare mensis etc. Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus.* Act. 6.

2. Sic S. Paulus instantissime urgebat Timotheum, ut Evangelicae praedicationi, veluti Episcopus instaret. *Testificor, inquit, coram Deo, et Jesu Christo, qui judicaturus est vivos, et mortuos, per adventum ipsius, et regnum ejus: praedica verbum, insta oportune, et importune etc.* 2. ad Timoth. c. 4.

3. Harum, aliarumque veterum auctoritatum argumento, et exemplo S. Synodus Tridentina interato decreto declarat, Praedicationis munus Episcoporum esse praecipuum, ut per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad praedicandum S. Evangelium Jesu Christi teneantur. Trid. sess. 5. c. 2. sess. 24. c. 4.

4. En S. Caroli in Concilio Provinciali sententiam: *Apostoli, inquit, in quorum locum Episcopi successerunt, satis nobis aperuerunt, verbi Dei praedicationem esse praecipuum illorum munus, qui in Episcopali Sede collocantur. Quamobrem — in Domino Episcopos hortamur,* Conc. Med. I. P. 1. Tit. 6.

ut toto pectore in hanc curam incumbentes, greges sibi commissos ipsimet, praesertim in Ecclesia sua, verbo Dei pascant. Quod si levi de causa, aut quodam animi languore, impediti non fecerint, sciant sibi praetermissi necessarii officii, judici Deo praecipue rationem esse reddendam.

Trid. sess.
23. c. I.

5. Nequaquam ergo Episcopi obtentu contrariae consuetudinis, ab eo munere excusare se possunt; quia, cum sit contra institutum divinum, corruptela potius, quam consuetudo dicenda est. Declarat diserte Synodus Tridentina: *Praecepto divino mandatum esse omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere — verbique divini praedicatione pascere.*

6. Sed nec illi excusantur, qui semel, aut bis per annum pro concione dicunt, quippe praecipuus hujus Pastoralis muneris scopus est, ut populus de omnibus, quae ad salutem consequendam scitu sunt necessaria, debite sit instructus. Quanta messis continuae fere instructionis, et praedicationis.

7. Quid magis gravitatem harum instructionum, et sollicitudinum explicare possit, quam zelosiorum Episcoporum frequentiores ad Clerum, et populum conciones, continuae per vicos, et civitates visitationes, et excursiones, circularesque Pastorales epistolae, reliquaeque

instructiões, quibus indefinenter quodammodo Clerus, populusque de religionis mysteriis, et reliquis officiis christiani hominis imbuatur, et ad virtutum opera, rejectis vitiis, provocatur?

8. Praecipit Concilium Tridentinum Episcopis, *ut in Ecclesia sua Cathedrali ipsi per se, aut, si legitime impediti fuerint, per eos, quos ad praedicationis munus assument; in aliis autem Ecclesiis per Parochos, sive iis impeditis, per alios, ab Episcopo impensis eorum, quas praestare tenentur, vel solent, deputandos in civitate, aut in quacunque parte diaecesi censebunt expedire — sacras Scripturas divinamque legem annuntient.*

Cap. 11.
De scient.
ab Episc.
pet. ad
praedic.

9. Hinc elucet, Episcopum juxta Tridentinum decretum, posse in Cathedrali Ecclesia, si legitime impeditus fuerit per se praedicare, suo arbitrio concionatorem eligere; et ita quidem ut nec Capitulum, quamvis exemptum, vel quisquam alius obtentu consuetudinis, vel alterius tituli, possessionisque, aut praescriptionis etiam immemoralis ejus electioni se immiscere, vel resistere possit, quia juxta Fagnanum alienos titulos pro Ecclesia Cathedrali sustulit S. Synodus.

Fagn. ad
c. 15. de
Offic.
Ord.

10. Juxta pristinam disciplinam Episcopis et liberum fuit in aliis Ecclesiis Concionatorem vel nominare, vel revocare. At postquam novo jure officia, et

ministeria Ecclesiae in beneficia, et titulos transferunt, Episcopi Parochis vi sui tituli in suis Ecclesiis munus Pastorale praedicationis integrum relinquere debent; si id ministerii genus per se obire velint, et possint.

11. Si vero Parochi legitime impediti fuerint per se praedicare, Episcopi est deputare Concionatorem; idque per totam dioecesein, et quidem impensis eorum, qui eas praestare tenentur, vel solent. Refert Fagnanus, SS. Congregationem saepius resolvisse, quod Episcopi sit in aliis Ecclesiis deputare Concionatorem; etsi populus, vel alius hucusque consuevisset eligere Praedicatorem, qui certis diebus verbum Dei annuntiet: sed, si ex consuetudine immemoriali ad populum, aut quemque alium electio Concionatoris pertinet, ea servanda erit, quia Concilium Tridentinum non censetur consuetudinem immemoriam extra Ecclesiam Cathedrali sustulisse.

12. Hac ex consuetudine immemoriali electio Concionatoris est instar juris Patronatus ad beneficia curata, quod et laicis competere potest. Unde opus est, nominatum Praedicatorem ab Episcopo licentiam concionandi obtinere; nemo enim in dubium vocare potest, nullum Presbyterum, aut saecularem Clericum, nisi beneficium curatum habeat, sine expressa licentia Ordinarii publice praedicare posse.

Fagn. ibi
n. 27. et
31.

n. 28.

13. Quoad Regulares statuit S. Synodus: ut Regulares cujuscunque ordinis, nisi a Superioribus suis de vita, moribus, et scientia examinati, et approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Ecclesiis suorum ordinum praedicare non possint; cum qua licentia personaliter se coram Episcopis praesentare, et ab eis BENEDICTIONEM petere teneantur, antequam praedicare incipiant: in Ecclesiis vero, quae suorum ordinum non sunt, ultra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi LICENTIAM habere teneantur; sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo praedicare possint. Ipsam autem licentiam Episcopi gratis concedant. Si vero, quod absit, Praedicator errores, aut scandala disseminaverit in populum, etiamsi in Monasterio sui, vel alterius ordinis praedicat, Episcopus ei praedicationem interdicat etc.

Trid. sess. 5. c. 2.

14. Quum has differentias inter Ecclesias suorum Ordinum, et alias non suorum ordinum; inter benedictionem, et licentiam Episcopi aegrius ferret Episcopus Fesulanus Brachio Marcellus, posteriori Sessione decretum est: ut nullus saecularis, vel regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo praedicare praesumat. Quo decreto, si cum priore combinetur, omne, quod Fesulanus optabat, in effectu pote-

Sess. 24. c. 4.

rit haberi, quia Episcopus suae contradictionis nullas rationes reddere tenetur, aut, si non contradixerit, per benedictionem tacitam licentiam praebuisset videtur.

Conc.
Mediol.
c. 3.

15. Praecipit S. Carolus in Concilio Mediolanensi III: *Ne patiatur Parochus, cujusvis Ordinis Regulares in ordinis sui Ecclesiis, infra fines Parochiae suae sitis, concionem habere, nisi ex scripto testimonio perspexerit, eos muneris hujus in illis Ecclesiis obeundi causa, se ad Episcopum cum facultate concionandi, quam a Superioribus suis ipsi obtinuerint, contulisse, et benedictionem, ut Tridentino Concilio cautum est, ab eodem petiisse.*

Conc. Bitur.
Tit. 3.
c. 4.

16. Juxta Concilii Bituricensis de ann. 1584. decretum Regulares, cujuscunque sint ordinis, praedicare non praesumant, etiam in Ecclesiis suorum ordinum, nisi prius examinati, et approbati a suo Superiore, et impetrata ab Episcopo, aut ejus Vicario benedictione, et licentia; utpote tacita, quae data intelligitur, dum, benedictione impetrata, non contradicendo ad concionandum dimittitur.

17. Ulterius cum facultas concionandi seu Regularibus, seu saecularibus non habentibus beneficium curatum concessa, duntaxat sit delegata et Vicaria, eam Episcopi ad libitum revocare, restringere, et modificare ad instar jurisdictionis de-

legatae possunt. Hac de causa in recentioribus Synodis frequenter decretum fuit, ut Pastores neminem in suis Ecclesiis concionari permittant, nisi de licentia Ordinarii praedocuerit.

Mechl.
P. II.
Tit. II.
c. I.

18. Est et Episcoporum vigilare, ut concionatores illi suo officio non desint, sed sedulo instructioni populi incumbant, eique sincerum, et conveniens verbi divini papulum praebeant. Quippe, si in eo delinquant, ab Episcopo corrigi, et puniri debent, quin a Judicibus Regiis ullo modo impediri possint. Si vero seditiosa, aut alia, quae populum ad seditionem concitare possent, spargere per concionem videantur, absque dubio Regionum iudicium est, eos reprimere.

19. In sacris litteris ministerio verbi divini jungitur instantia orationis; utpote qua a Deo fructum salubrem praedicationis impetrare oportet. Inquit S. Carolus in Concilio Mediolanensi IV.: *Qua oratione non sibi ipsi tantum divini luminis illustrationem deprecant, sed etiam pro fidelibus suae curae commissis humiles preces fundant, eorum peccata deplorando, pioque gemitu, ac religiosa supplicatione Deum orando, ut disjunctis peccatorum nubibus, pluviam, ac rorem suae divinae gratiae, ac misericordiae effundat in haereditatem, ac agrum Ecclesiae suae.*

Cap. 12.
De Offic.
Episc. pro
publ. prec.

Conc. Me-
diol. IV.
P. 3. c. 1.

Conc.
Mechl.
Tit. de
Episc. c. 3.

20. In genere precum excellentissima species est Missae sacrificium. Juxta decretum Concilii Mechliniensis P. I. *Inter caeteras functiones Episcoporum non infimum locum habet oratio pro populo, et communis sacrificii oblatio; de quibus si bonum habeant testimonium, non parum inde eis auctoritatis accedet.*

Conc Me-
diol. supr.

21. Praecipit S. Carolus in Concilio Mediolanensi Episcopis, ut *Missae sacrificium frequentius celebrare studeant: Dominicis vero, festisque diebus, ne id praestare omittant. Hoc vero ipsum facere curent crebrius in Ecclesiis, quam privatis Oratoriis. Praeterea Missae sacrificium facere studeant illis diebus, quibus beneficia ecclesiastica conferent; et generalia Clericorum, qui in initiandi sunt, et Confessariorum examina habebunt, caeterasque denique graviores consultationes, et deliberationes inibunt.*

Synod.
Camer.
Tit. I. c. 3.

22. Reliquae literae Pastorales S. Caroli uberrimum argumentum exhibent, quo zelo Episcopum vigilare oporteat, ut populum ad quotidianum exercitium orationis excitet, ejusque justum ordinem doceat, rejectis privatis libellis precum, qui aliquando in vitio cubant. Ait Synodus Cameracensis P. I.: *libri, quibus preces variae continentur, plerumque falsis superstitiosisque titulis asperguntur: ea omnia purgari diligen-*

ter, et ad proportionem fidei reduci Episcoporum sedulitate praecipit S. Synodus.

23. Ad officium quoque, vigilantiam, et discretionem Episcoporum spectant publicae preces XL. horarum, processiones, supplicationes, expositiones SS. Sacramenti, ut iusta de causa, et discreto modo, et gravi exemplo indicantur, dirigantur, observenturque, repressis vitis, si quae irrepsisse videantur. Praecipit in Concilio Mediolanensi II. S. Carolus: *Oratio, quae 40 horarum dicitur, ne ulla in Ecclesia extra ordinem constituatur sine Episcopi concessu. Isque eam ita sancte geri curet, ut pii illius institui ratio exigit.*

Conc.
Mediol.
Tit. I. de-
cis. 16.

24. Ad discretionem et Episcopi revocaveris processuum ordinem. Praecipit Synodus Cameracensis diaecesana Ann. 1567. Archipresbyteris, *ut sollicitè perspiciant in Ecclesiarum visitatione, num non irrepsent aliqua superstitiosa, et vana in processiones. Ubi vero huiusmodi ALIQUID compertum habuerint, volumus nobis, nostrisque Vicariis quam primum denuntiari, ut, ab omni irreverentia repurgatis Ecclesiis, in vera pietate omnes fideles contineamus.*

25. In Concilio Mediolanensi IV. edixit S. Carolus: *In solemni illa processione, in qua SS. Domini corpus per urbem religioso cultu defertur, ne Re-*

Conc.
Mediol.
P. 2. c. 4.

liquide ullae, sed illud solum, ut veteris instituti, Ecclesiaeque Romanae Matris consuetudinis est, pio, religiosoque apparatu, solemnique celebritate feratur.

Trid. sess.
25. de Regul. c. 13.

26. Concilium Tridentinum Episcoporum auctoritati assignat, ut controversas omnes de praecedentia — tum in processionibus publicis, tum in iis, quae sunt in tumultandis defunctorum corporibus, et in deferenda umbella, et aliis similibus, amota omni appellatione de plano, summarieque componant. Exempti autem omnes tam Clerici saeculares, quam Regulares quicunque, etiam Monachi, ad publicas processiones ab Episcopo vocati accedere compellantur, iis tantum exceptis, qui in strictiore clausura vivunt. Inde saepius decisum fuit, alios Canonicos obtentu antiquae consuetudinis haud excusari.

27. In Concilio Coloniensi de Ann. 1536. superest et exemplum, veteres processiones et abrogari, mutarique ab Episcopo posse. Nobis, inquit, satius videtur, ut hae, aliaeque supplicationes, quae veteri more per agros et campos fiebant, de caetero intra septa Ecclesiarum religiose fiant; ac ut in templo, loco precationibus peculiariter dicato, oretur pro benedictione frugum Deus, habeaturque tum pius, rei, ac

tempori conveniens , commonitorius sermo.

28. Insuper Missalium , et Breviario-
rum correctionem Concilium Colonien-
se Episcopis commisit , *ut amputatis*
superfluis , et quae supersticiosius in-
vecta videri possunt , ea tantum , quae
dignitati Ecclesiae , et praevis institutis
consentanea fuerint , relinquuntur.

Conc. Co-
lon. P. 2.
c. II.

29. Hac auctoritate Episcopus Aure-
lianensis Ann. 1693. novam Breviarii
editionem per suam diaecesim evulgavit,
ut veritati simul , ac aedificationi con-
suleremus , inquit , falsa , ac dubia re-
moverentes ; eaque ex Sanctorum Histo-
ria proponerentes , quae legentium ani-
mos ad Deum amandum , et Sanctos
imitandos suavius allicerent.

Praefat.

30. Tunc temporis in Gallia plures Ec-
clesiae suum particulare Breviarium re-
tinendum censuere , tametsi Curia Ro-
mana frequenter insisterit , ut Breviarium
Romanum , abjectis caeteris particulari-
bus Breviariis , in omnibus ubique Eccle-
siis reciperetur. Responderunt ea occa-
sione Theologi Parisienses , quod sancti
Patres tanta sapientia et prudentia illu-
stres , justis de causis , singulis diaecesi-
bus singula concesserint , et ordinaverint
Breviaria.

31. Alibi tamen pleraeque Ecclesiae
Breviarium , et Ritum Romanum suum
fecere , quibus attendenda est circa libro-

Trid. sess.
22. decret.
de observ.
et evit. in
Miss. ce-
lebr.

rum divinorum correctionem Bulla Pii V. et stylus Curiae, qui omnia pene, quae ad Ritus spectant, Congregationi SS. Rituum commisit. Synodus Tridentina singulariter Episcopis injunxit, ut ea omnia, quae a dignitate cultus divini aliena sunt, quaeque vel avaritia, vel irreverentia, vel superstitio induxit, e medio tollerent, non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscunque.

Conc.
Mediol.
P. 3. Tit.
2. de E-
xam. rat.

32. Praestat pro coronide uberius argumentum ad instruendum, reformandumque Clerum ex Concilio Mediolanensi V. subicere, quod praecipit, ut ad Concionatorum — approbationem quaeratur — an sanctarum meditationum, orationisque mentalis usum habeant?

S. Aug. de
doctr.
Christ.
Lib. 4. c.
15.

* 33. Decretum hoc veterum rationibus explicare licet. Ait S. Hieronymus: *Haec duo sunt Pontificis (Sacerdotis) opera, ut aut a Deo discat legendo scripturas divinas, et saepius meditando, aut populum doceat. Sed illa doceat, quae a Deo didicerit, non ex proprio corde, vel humano sensu, sed quae Spiritus sanctus docet.* Refert Gratianus c. 3. D. 36. Ex sententia S. Augustini: *Agit itaque noster eloquens, cum et justa, et sancta, et bona dicit; neque enim debet alia dicere, agit ergo, quantum potest, cum illa dicit, ut in-*

telligenter, ut libenter, ut obedienter
 audiat; et haec se posse, si potuerit,
 et in quantum potuerit, pietate magis
 orationum, quam Oratorum facultate
 non dubitet, ut orando pro se, ac pro
 illis, quos allocuturus est, sit Orator,
 antequam doctor. Ipsa hora jam, ut
 dicat accedens, priusquam exserat pro-
 ferentem linguam, ad Deum levet ani-
 mam sitientem, ut eruget, quod biberit,
 vel quod impleverit, fundat. Juxta S.
 Gregorium ecce monetur Propheta, ne
 praesumat loqui, quod non audierit;
 sed prius aurem cordis aperiat Creato-
 ris voci, et postmodum ossui corporis
 aperiat auribus plebis. Unde Propheta
 alius dicit: Inclinabo ad similitudinem
 aurem meam, aperiam in Psalterio pro-
 positionem meam. Qui enim recte prae-
 dicat, prius, sicut dictum est, aurem
 cordis locutioni intimae inclinatur, ut,
 postmodum os corporis in propositione
 admonitionis aperiat. Quid ergo? In-
 quit Joannes Gerson: Exigitur — ad
 officium praedicationis--gustatio spiri-
 tus per contemplationem; alioquin cae-
 teros accendere ad aeternorum deside-
 ria qua fronte praesumpserit, si frigi-
 dus in se totus, et algidus permanse-
 rit? En et sententiam S. Bernardi: Da-
 bis, inquit, voci tuae vocem virtutis,
 si, quod suades, prius tibi illud per
 orationem cognosceris persuasisse: va-

S. Greg.
 in Ezech.
 lib. I.
 hom. II.
 n. 8.

Gerf. de
 Offic. Pa-
 stor. in
 Conc.
 Rem. con-
 fid. 2.

S. Bern.
 ferm. 5. in
 caus. lib.
 2. de con-
 fid. e. 6.

*lidiior operis, quam oris vox. Et alibi:
puta tempus putationis adesse, si tamen
meditationis praeceffit.*

TITVLVS XVII.

De Visitatione Episcoporum.

CAPVT I.

De Necessitate, et Fine Visitationis.

Synod.
Tarrac. c.
8.

I. Quum interdum Episcoporum sollicitudo flaccidisset, et Visitationes ecclesiasticae Diaeceseos negligerentur, queritur Synodus Tarraconensis III. *Multorum casuum experientia magistrante, reperimus, nonnullas diaecesanas Ecclesias destitutas: ob quam rem hac constitutione decrevimus, ut antiquae consuetudinis ordo seruetur, et annuis vicibus ab Episcopo diaecesano visitentur.*

Trid. sess.
24. c. 3.

2. Juxta decretum Concilii Tridentini, Patriarchae, Primates, Metropolitani, et Episcopi propriam diaecesin per seipsos, aut, si legitime impediti fuerint, per suum generalem Vicarium, aut Visitatorem, si quotannis totam propter ejus latitudinem visitare non poterunt, saltem majorem ejus partem, ita tamen, ut tota biennio per se, aut Visitatores suos compleatur, visitare non praetermittant.

3. Et quem in finem? Ait S. Synodus: *Isti-
tutionum autem istarum omnium
praecipuus sit scopus, sanam, ortho-
doxamque doctrinam, expulsis haeresi-
bus inducere, bonos mores tueri, par-
vos corrigere, et populum cohortatio-
nibus, et administrationibus ad reli-
gionem, pacem, innocentiamque accen-
dere; caetera, prout locus, tempus,
et occasio feret, ex visitantium pruden-
tia ad fidelium fructum constituere.*

4. Ad exemplum veterum formula-
rum, quas Regino refert, praecipit in
Concilio Mediolanensi IV. S. Carolus, ut
Episcopi justam diligentiam adhibeant,
non modo in Ecclesiarum cultu, et or-
namento tuendo, augendove, sed prae-
cipue, et maxime in omni Cleri, et po-
puli pristina disciplina Christiana resti-
tuenda, in utriusque item moribus co-
gnoscentis, iisdemque depravatis cor-
rigendis.

5. Praecipit S. Synodus Visitatoribus, *ut
ut paterna charitate, christianoque ze-
lo omnes amplectantur: ideoque mo-
desto contenti equitatu, famulatuque,
studeat celerrime, debita tamen cum di-
ligentia, visitationem ipsam absolvere.*

6. Veteri more juxta Reginonem cum
Episcopus suam diaecesin circuiret, Ar-
chidiaconus, aut Archipresbyter eum
uno, aut duobus diebus praeire debuit,
qui plebe convocata, adnuntiavit proprii

Ibi.

Conc.
Mediol.P.
3. Tit. de
visit.

Supr.

Regio. L.
2. c. I.

Pastoris adventum , et, ut omnes ad ejus Synodum die denominata impraetermissa occurrerent, omnimodis ex auctoritates sanctorum Canonum praecepit et minaciter denuntiavit, quod , si quis absque gravi necessitate defuerit , procul dubio a communione christiana esset repellendus. Tum adicitis secum Presbyteris , qui illo in loco servitium exhibere debebant Episcopo , quidquid de minoribus , et levioribus causis corrigere poterat , emendare sategit ; ut Pontifex veniens nequaquam in facilioribus negotiis fatigaretur , aut ibi immorari amplius necesse esset , quam impensa sufficeret.

7. Hoc exemplo S. Carolus literas Pastorales , quae visitationis materiam , scopum, et alia eo spectantia continebant, praemittendas censuit, ut Parochus , vel quisque alius, qui animarum curam eo loco, qui visitandus esset, gereret, eas duobus , aut tribus ante adventum Episcopi proximis festis diebus intra Missarum sollemnia, cum populi frequentia adesset, descripto recitaret. Hac occasione monentur et Parochi , ut literarum , edictorumve Episcopalium lectionem sermone, concione, et omni alio tum publico, tum privato instructionem, exhortationumque officio prosequantur, quo fidelium animos diligentius praeparent, atque excitent ad suscipiendum visitationis Episcopalis ministerium.

8. Subjungit Concilium Tridentinum: *Interimque caveant, ne inutilibus sumptibus cuiquam graves, onerosive sint; neve ipsi, Episcopi, aut quisquam suorum quidquam procurationis causa pro Visitatione etiam testamentorum ad pios usus, praeter id, quod ex relictis piis jure debetur, aut alio quovis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcunque sit, aut qualitercunque offeratur, accipiant: non obstante quacunque consuetudine etiam immemoriali: exceptis tantum victualibus (utpote esculentis, et poculentis) quae sibi, ac suis frugaliter, moderateque pro temporis tantum necessitate, et non ultra, nullo omni luxu, erunt ministranda.*

Cap. 2.
De Procur.
Trid. supr.

9. Ita S. Carolus severe suis interdixit, ne quid esculenti, aut poculenti secum ferrent, sed contenti eo essent, quod visitandi ad manducandum, bibendumque apponerent, quo fiebat, ait Godaeus, ut frequenter pro lecto nihil praeter stramina, et arborum folia; et pro cibo nuces, castaneas, et caseum reperiret; volebatque, ut tam ipse, quam sui tum in manducando, tum cubando paupertati incolarum se conformarent.

Godaeus,
in vit. S.
Carol.
L. I. c. 13.

10. Si Episcopus Ecclesias civitatis Cathedralis visitat, nullus locus est procurationibus, quia cessat illa necessitas temporis, quam Concilium discrete expressit. Quippe tum Episcopus, tum ejus ministri

expleta visitatione, domi capere cibum possunt. Si per diaecesim plures visitantur uno, eodemque die Ecclesiae, tantum una debetur procuratio c. 3. de cens. in 6.

Conc.
Trid. sess.
24. c. 3.

11. Juxta decretum Concilii Tridentini sit tamen in optione eorum, qui visitantur, si malint solvere id, quod erat ab ipsis antea solvi, certa pecunia taxata, consuetum, an vero praedicta vi-ctualia subministrare: salvo item jure conventionum antiquarum cum Monasteriis, aliisque piis locis, aut Ecclesiis non Parochialibus, inito, quod illaesum permaneat. In iis vero locis, seu Provinciis, ubi consuetudo est, ut nec vi-ctualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a Visitatoribus accipiat, sed omnia gratis fiant, ibi id observetur.

Fagn. ad
c. 24. de
cens.

12. Decreta, quae procurationum jus, et modum spectant, plerumque ad Clericumque referuntur, ut laici raro in subsidium vocentur. Si ergo Concilium Clericos in illis locis, ubi nihil praestari consuevit, liberat, ex sententia S. Congregationis probare oportet, quod Episcopus procuraciones petierit, et Visitati detrectaverint illas solvere, et postea Episcopus per longum tempus acquieverit.

13. In reliquis Tridentini Patres instaurant Decretum Concilii Lugdunensis contra eos, qui amplius aliquid in supradictis omnibus casibus accipere praesumpserint; utpote, ut intra mensem duplum

ejus, quod in iuste acceperint, laese Ecclesiae restituant, nulla eis in hoc remissione, liberalitate, aut gratia dantium valitura. *c. 2. de cens. in 6.*

14. Quum Episcopo totius diaecesis cura incumbat, ut oves in sua diaecesi consistentes cognoscat, et pascat; inde et ejus est totam diaecesin visitare, non obstante quacunque consuetudine, privilegio, aut exemptione. Declarat ea occasione S. Synodus: *Beneficia ecclesiastica curata, quae Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel Monasteriis, beneficiis, seu Collegiis, aut piis locis quibuscunque perpetuo unita, et annexa reperiuntur, ab Ordinariis locorum annis singulis visitentur.* Cap. 3.
De Visit.
Subjct.

Trid. sess.
7. c. 7.

15. Et infra: *Locorum Ordinarii quascunque Ecclesias, quomodocunque exemptas, auctoritate Apostolica singulis annis visitare teneantur, et opportunitis juris remediis providere, ut, quae reparatione indigent, reparentur, et animarum cura, siqua illis immineat, aliisque debitis obsequiis minime defraudentur; appellationibus, privilegiis, consuetudinibus, etiam ab immemoriali tempore praescriptis, Judicium depurationibus, et illorum inhibitionibus penitus exclusis.* c. 8.

16. De Commendis Monasterium inquit S. Synodus: *Commendata Monasteria, etiam Abbatiae, Prioratus, et Prae-* Trid. sess.
21. c. 8.

positurae noncupatae, in quibus non viget regularis observantia; nec non beneficia tam curata, quam non curata, saecularia, et regularia, qualitercunque commendata, etiam exempta ab Episcopis, etiam tanquam Apostolicae Sedis Delegatis, annis singulis visitentur; currentque iidem Episcopi congruentibus remediis, etiam per subtractionem fructuum, ut, quae renovatione indigent, aut restauratione, reficiantur; et cura animarum, si qua illis, vel eorum annexis immineat, aliaque debita obsequia recte exercentur; appellationibus quibuscunque etc. non obstantibus.

Sess. 24.
c. 9.

17. De locis nullius diaecesis statuit Tridentinum: Quae in nullius diaecesi esse dicuntur, ab Episcopo, cujus Cathedralis Ecclesia est vicinior, si id possit; alioquin ab eo, qui semel in Concilio Provinciali a Praelato loci illius electus fuerit, tanquam Sedis Apostolicae Delegato visitentur, non obstantibus privilegiis etc.

Trid. sess.
25. de
Regul.
c. 11.

18. De Monasteriis illa Synodus haec decrevit: In Monasteriis seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum saecularium, praeter eas, quae sunt de illorum Monasteriorum familia, personae tam regulares, quam saeculares, huiusmodi curam exercentes, subsint immediate in iis, quae dictam curam, et Sacramento-

rum

rum administrationem spectant, jurisdictioni, visitationi, et correctioni Episcopi, in cujus diaecesi sunt sita.

19. Inde declaravit Ann. 1570. Pius V. ab hoc nullas Ecclesias, quibus animarum cura, in ordine ad saeculares personas, annexa est, excipi; tametsi essent sitae in Monasteriis, quorum Praepositi haberent utramque jurisdictionem, temporalem, et spirituales.

20. Alibi decernit S. Synodus: ut ne- Sess. 6.
c. 3.
mo saecularis Clericus, vel cujusvis ordinis regularis, extra Monasterium degens, etiam sui ordinis privilegii praetextu tutus censeatur, quo minus, si deliquerit, ab Ordinario loci tanquam super hoc a Sede Apostolica delegato, secundum Canonicas sanctiones visitari, puniri, et corrigi valeat.

21. Instaurat S. Synodus id Decretum Trid. sess.
14. c. 4.
uberiori argumento, quo declaratur, quod omnes Ecclesiarum Praelati, quoscunque saeculares Clericos, qualitercunque exemptos, qui alias suae jurisdictioni subessent, de eorum excessibus, criminibus, et delictis, quoties, et quando opus fuerit, etiam extra Visitationem, tanquam ad hoc Sedis Apostolicae Delegati, corrigendi, et castigandi facultatem habeant: quibuscunque exemptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis, concordis — minime suffragantibus.

22. Sic et ipsa Capitula Cathedralium,

Seff. 6. et majorum Ecclesiarum, illarumque per-
c. 4. sonae, nullis exemptionibus, consuetu-
dinibus, sententiis, juramentis, concor-
diis — tueri se possint: quominus a suis
Episcopis, et aliis majoribus Praelatis,
per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi
videbitur, adjunctis, juxta Canonicas
sanctiones toties, quoties opus fuerit,
visitari, corrigi, et emendari, etiam
auctoritate Apostolica, possint, et va-
leant. Inde juxta Fagnanum declaravit S.
Fagn. ad c. 17. de Offic. Ord. Congregatio, Episcopum per seipsum so-
lum nullis sibi adjunctis Capitularibus,
aut assumptis aliis ad Capitulum non per-
tinentibus, omissis Capitularibus, Capi-
tula sua visitare posse.

Trid. sess.
25. c. 6.

23. Inferius declarat S. Synodus, E-
piscopum, dum visitando procedit, haud
adstrictum esse ad praescriptum modum,
utpote qui duntaxat observandus est, dum
Episcopus extra visitationem contra Ca-
pitula Cathedralia exempta procedit.

Trid. sess.
25. de
Regul. c. 8.

24. Quantum ad visitationem regula-
ris observantiae in Claustis S. Synodus
multa distinguit; utpote inter exempta,
et non exempta; et illa, quae certae Con-
gregationi unita regulares Visitatores ha-
bent, et reliqua, quae nec certae Con-
gregationi adscripta sunt, nec peculiare
Visitatores habent, de quibus infra tra-
ctandi locus superest.

25. Denique declarat S. Synodus, quod

Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicae Delegati etc. *habeant jus visitandi* Sess. 22. c. 8.
Hospitalia, Collegia quaecumque, ac
Confraternitates Laicorum, etiam quas
scholas, sive quocunque alio nomine
vocant — eleemosynas montis pietatis,
sive charitatis, et pia loca omnia, quo-
cunque nomine nuncupantur, etiam si
praedictorum locorum cura ad laicos
pertineat, atque eadem pia loca exemp-
tionis privilegio sint munita etc. Sed et
 de his infra mentio uberior recurret.

26. Innocentius IV. processum Visitationis ita instruit: *Episcopus hujus-* Cap. 4.
De Pro-
cess. Vi-
sitat.
di impensurus officium proposito verbo
Dei quaerat de vita, et conversatione
ministrantium in Ecclesiis, et aliis locis
divino cultui deputatis, ac caeteris,
quae ad officium ipsum spectant, absque
coactione, et exactione qualibet jura-
menti, (utpote de plano, et summarie)
ad ipsorum subditorum emendationem,
per salubria monita, nunc levia, nunc
aspera etc. Notaria vero crimina, quae
 examinatione non indigent, libere cor-
 rigat, poenam debitam pro illis infligendo. Inde in S. Congregatione decisum
 fuit Episcopum in cursu Visitationis non
 posse suscipere causas altioris indaginis,
 sed notoria percellere crimina per poenas
 extraordinarias, quae magis morum cor-
 rectionem, quam delicti vindictam spec-
 tant. c. 1. §. 4. *de cens. in 6.*

Trid. sess.
24. c. 10.

27. Ecce hoc moderamine Visitationis processus ad discretionem paternae disciplinae restringitur. Subjungit hinc Concilium Tridentinum: *Nec in his, ubi de Visitatione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut ulla inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, executionem eorum, quae ab his mandata, decreta, aut iudicata fuerint, quoquo modo impediat, aut suspendat.*

Conc.
Arelat.
Ann. 813.
c. 17.

28. In veteribus Conciliis frequens hinc locus fuit Missis Dominicis, ut refractarii utriusque potestatis pondere reprimerentur. Ait Concilium Arelatense: *Ut, si quos sacerdotalis admonitio non flecteret ad iustitiam, regalis potestas ab impietate reduceret ad pietatem, et obedientiam.*

29. Quid in eo genere Decreto Caroli M. de Ann. 789. illustrius? Monet Imperator Episcopos: *ut vigili cura, et sedula admonitione populum Dei ad pascua vitae aeternae ducere studeant, et errantes oves bonorum operum exemplo, seu adhortatione humeris intra ecclesiasticae firmitatis muros reportare satagant etc. In quo opere, et studio sciat certissime Sanctitas vestra, nostram vobis cooperari diligentiam. Quapropter et nostros ad vos direximus Missos, qui et nostri nominis auctoritate, una vobiscum corrigerent quae corrigenda essent.* Refert Baluzius.

Baluz.
Capitul.
Tom. I.
col. 209.

* 30. Haec Sacerdotii, et Imperii concordia maximo sane est emolumento. Ait Propheta: *Zorobabel*, veluti, Princeps, ipse portabit gloriam, et sedebit, et dominabitur super solio suo: *Jesu filius Josedech*, erit sacerdos super solio suo, et consilium pacis, ad suppressenda viritum scandala, erit inter illos duos. Juxta S. Augustinum: In hoc serviunt Domino Reges, in quantum sunt Reges, cum ea faciunt ad servandum illi, quae non possunt facere, nisi Reges — quia vero etiam Rex est, servit, leges justa praecipientes, et contraria prohibentes convenienti vigore sanciendo. En S. Gregorii sententiam: Ad hoc, inquit, potestas dominorum meorum pietati caelitus data est super omnes homines, ut, qui bona appetunt, adjuvantur, ut caelorum via, repressis publicis vitiis, largius pateat, ut terrestre regnum caelesti regno justo subsidio famuletur. Ex sententia S. Augustini: quis mente sobrius Regibus dicat: non ad vos pertinet in regno vestro, quis velit esse sive religiosus, sive sacrilegus: quibus dici non potest: non ad vos pertinet, in regno vestro quis velit pudicus esse, quis impudicus? Quippe, ut loquitur S. Apostolus, non sine causa gladium portat; Dei enim pro justitia minister est.

Zachar.
VI. 13.

S. Aug.
ep. 185.

S. Greg.
ep. 61. ad
Maurit.
Imp. L. 8.
Indict. 11.

S. Aug.
supr.

Rom. 13.
v. 4.

TITVLVS XVIII.

De Synodis Diaecesanis.

CAPVT I.

De Frequentia Synodorum Diaecesanorum.

Regin. L.
2. c. 1.

1. Veteri more sat frequens fuit, quod Visitationem Diaecesis exciperet Synodus diaecesana. Inde refert Regino juxta veterem formulam, Visitatorem praecessisse Archidiaconum, vel Archipresbyterum, qui, denuntiato proprii Pastoris adventu, omnes monuit, ut *ad ejus Synodum die denominata impraetermissè occurrerent.*

2. Hac occasione forte evenit, quod singulis annis Synodus Diaecesana celebraretur. Novo jure Innocentius III. praecipit, singulis annis Synodum provincialem celebrari, monetque Episcopos, ut ea, quae statuta fuerint, faciant observari, publicaturi ea in Synodis Diaecesanis, annuatim celebrandis. *c. 25. de Accusat.*

Synod.
Basil. sess.
15.

3. Labentibus saeculis provincialis Synodus singulis trienniis celebranda fuerat. Decrevit tamen Synodus Basileensis, *Synodum Diaecesanam ad minus semel in anno, ubi non est consuetudo bis annuatim, celebrari.*

4. Praecipit Ann. 1549. Concilium Coloniense, ut *Synodus diaecesana quot-*

annis bis, pro veteri more celebretur
—suffecerit tamen in Diaecesi Leodiensi
propter ejus latitudinem et multitudi-
nem Praelatorum semel quotannis recte,
et studio ferventi celebrari.

5. His exemplis et Synodus Tridenti- Trid. sess.
24. c. 2.
 na ennuam Synodum Diaecesanam prae-
 scripsit, declaravitque, exemptos omnes,
 qui alias cessante exemptione interesse
 deberent, nec Capitulis generalibus sub-
 duntur, teneri accedere. Hinc S. Con-
 gregatio apud Fagnanum decidit, quod Fagn. ad
c. 9. n. 8.
de Major.
 Regulares omnes, siue sint exempti, siue
 non, qui Capitulis generalibus non sub-
 duntur, vel curam animarum exercent,
 teneantur, cogique possint, ad Synodum
 accedere sub poena privationis vocis ac-
 tivae, et passivae ipso facto incurrenda
 etc.

6. S. Carolus in Concilio Mediolanensi Conc. Me-
diol. P. 3.
Tit. quae
ad Synod.
 V. edixit, quemque ratione beneficii
 Synodo adesse debere, cogique posse, si
 beneficium tale habeant in diaecesi, cu-
 jus Synodus agitur, tamen si alibi domi-
 cilium habeat; si nimirum Monasterium
 in alia Diaecesi foret situm.

7. Pluribus suffragatur plerumque con- Con. Na-
mur. Tit.
26. c. 1.
 suetudo, ut ad Synodum vocari debeant.
 Hinc Synodus Namurcensis Ann. 1639.
 ea formula indictionem evulgavit: *Ea-*
propter, inquit, omnes, qui de jure,
vel consuetudine illi interesse debent,
illo die deinceps compareant.

Cap. 2.
De caus.
Synod.
Diaecef.

8. In veteribus formulis, quas ex Concilio Salegunstadiensi de Ann. 1022. exhibet Burchardus Wurmatiensis elucet, veteri more Synodum Diaecesanam fuisse tribunal ordinarium Ecclesiae, quo diversae querelae Clericorum, Laicorumque, missis formalitatibus forensibus, summariae decidebantur. Prima die Synodi *post exhortationem, quisquis Clericorum velit, querelam conferat.* Secunda die Synodi *tunc, si Clerici querelam non habent conferendam, Laici intromittantur. Quisquis ex laicis habet querelam, proferat.*

9. Novo jure Synodi Diaecesanae est, Universalium, Provincialiumque Synodorum Decreta publicare, executionique mandare: sic praecipit Innocentius III.: *ut ea, quae in Concilio provinciali statuerint, faciant observari, publicaturi ea in Episcopalibus Synodis annuatim habendis.* Superest decretum c. 25. *de Ascus.*

Pontif.
Rom. de
Ord. ad
Synod.

10. In Synodis his ad exemplum illorum Decretorum de corrigendis excessibus, et reformandis moribus Cleri, plebisque singularius agendum erat. En Pontificalis Romani ordinem! *Praemissis, inquit, Deo precibus, ut ea, quae de divinis officiis, vel sacris Ordinibus, aut etiam de nostris moribus, et necessitatibus ecclesiasticis a nobis conferenda sunt, cum charitate, et benignitate unusquisque vestrum suscipiat, summaque reve-*

rentia, quantum valet, Domino adjuvante percipiat; vel quae emendatione digna sunt, omni devotione fideliter unusquisque studeat emendare.

11. S. Carolus monitiones, quas in qualibet Synodo Diaecesana Patrum exemplo sessione publica universo Clero legendas proposuit, tum edidit, ut per compendium exactam vitae Clericalis disciplinam, atque vivendi rationem sisteret, subjectis annotationibus omnium, quae Clerici praecipue cavere debent.

12. Praecipit Concilium Tridentinum *expressse, ut singulis annis in Diaecesana Synodo ab Episcopo, vel ejus Vicario ad minus sex Examinatores proponantur, qui Synodo satisfaciant, et ab ea probentur: advenienteque vacatione cujuslibet Ecclesiae Parochialis tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen in concursu perficiant, indeque succedente alia vocatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex praedictis illis sex eligat. Hi examinatores inde Synodales dici consueverunt, quamvis hodie ab Episcopo extra Synodum eligantur, probenturque.* Trid. sess. 24. c. 18.

13. Statuit alibi Concilium, *in singulis Synodis Diaecesanis aliquot personas, quae qualitates habent, juxta constitutionem Bonifacii VIII. quae incipit: STATUTUM, et alioquin ad id aptas designari, ut praeter Ordinarios locorum* Sess. 25. c. 10.

iis etiam posthaec causae ecclesiasticae, ac spirituales, ac ad forum ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandae committantur. Hos Judices Synodales dicimus, quamvis consuetudo invaluerit, quod has personas Episcopus sine Synodo constituat.

Cap. 3.
De Testib.
Synodal.

14. Refert Gratianus vetus Decretum Pseudo-Eutychiani, quod praecipit, ut Episcopus selectas personas per Diaecesin constituat, ut ipsi fideliter grassantes corruptelas Cleri, plebisque denuntient, in Synodo Diaecesana emendandas. c. 7. XXXV. q. 6.

15. Innocentius III. hoc exemplo, vel praejudicio statuit pro conciliis provincialibus, ut Metropolitanae per singulas diaeceses eligant personas idoneas, providas videlicet, et honestas, quae per totum annum simpliciter, et de plano, absque ulla jurisdictione sollicitè investigent, quae correctione, vel reformatione sunt digna, et ea fideliter perferant ad Metropolitanum, et Suffraganeos, et alios in subsequenti Concilio, ut super his, et aliis, prout utilitati, et honestati congruerit, provida deliberatione procedant. Inde hos testes Synodales diximus. c. 25. de accusat.

Conc. Mediol.
de test. Synod.
P. 3.

16. S. Carolus in Concilio Mediolanensi IV. hos testes Synodales certis articulis instruxit, quibus eos sollicitè invigilare oportet: utpote, an Parochi, alii-

que Ecclesiastici leges Residentiae observent? an Parochi, alique Curati salutis fidelium sibi commissorum justam operam praestent? an in Sacramentis sancte ministrandis, in verbi Dei praedicatione, in rudium instructionibus Catechetis, et caeteris omnibus curae Pastoralis officiis sint assidui? an Beneficiati suae obligationi satisfaciant? an Ecclesiarum facta tecta ferventur? an in locis piis, ornamentisque ecclesiasticis nihil a religioso cultu sit alienum?

17. Quantum ad populum: an frequens adsit divinis officiis, diesque festos religiose colat? an jejunia praescripta observet? an decimas, primitias, aliaque debita, et jura reddat? an in populo sacrilegi, blasphemi, concubinarij, adulteri, incestuosi, Virginum raptores, excommunicati, haereseos, magiae, aut superstitionum suspecti supersint? an Conciliorum, Pontificumque decreta a Clericis, laicisque observentur?

18. Remisso vigore Synodorum Episcopis consultissimum superest, ut exemplo S. Caroli Decanos rurales, aut alios Parochos, reliquis zelosiores, et discretiores eligerent, qui diligenter, prout officium exigit, in statum Parochiarum, sibi vel subditarum, vel vicinarum inquirerent, relaturi fideliter Episcopo corruptelas, vel querelas, quae emendandae forent. Sic in Concilio Mediolanensi V. S. Conc. Mediol. P. 3.

Tit. quae
ad Synod.

Carolus tum pro civitate, tum pro diaecesi sedulos exploratores deligendos praescribit, ut exquirant, qui imprimis *Pastorum zelus in animarum salute procuranda: quae in sacramentis ministrandis sedula diligentia; quam frequens in pascendis verbo Dei fidelibus officium; quae denique in omnibus Pastoralis muneris partibus vigilantia, quaeve assiduitas. — Quae populi in christianae charitatis operibus exercitatio; quam religiosus festorum dierum cultus; quam pia in Ecclesiis conversatio; quae in doctrinae christianae Scholis frequentia: tum de aliis piis Societatibus disquirant; tum denique de reliqua omni ejusdem populi disciplina, et in via Domini progressu.*

Cap. 4.
De Aust.
Synod.
Diaecef.

19. Veteri more dubium non erat, quin omnes Clerici laicique Synodi Decretis tenerentur. Juxta Gratianum *annis singulis Episcopus in sua diaecesi Synodum faciat de suis Clericis, necnon Abbatibus; et discutiat alteros Clericos, et Monachos.* Quippe tunc omnes Clerici Decretis Episcoporum in his, quae morum atque disciplinae reformationem attinebant, erant subjecti c. 16. D. 18.

20. Praevalidentibus recentioribus exemptionibus distingui caepit inter materiam exemptam, et non exemptam; et inter Decreta, quae Episcopus ordinaria potestate, et illa, quae auctoritate Sedis Apo-

stolicae delegata edidisset. Novissime intercessere publicationi Decretorum Synodaliū saepe et iudices Regii, si ea bona temporalia Laicorum attingerent, exigendo v. g. iura Sepulturarum, decimarumque etc.

21. Hae aliaeque controversiae, et quaestionis tum ratione exemptionum inter Regulares, et Canonicos, tum super promulgatione Decretorum inter Laicos, procul dubio ultimum pepererunt Synodorum Diaecesinarum neglectum. Superest tamen, quod hunc defectum supplere possent Episcopi, si adigerent Archipresbyteros, ut per diaecesin annuatim celebrarent sua Capitula ad disciplinae, et morum reformationem. Meminit in Concilio Medionlanensi II. S. Carolus plus, minusque talium Collationum, ut profectui disciplinae, et sciētia inter Clericos, et Pastores consulere. Querebatur quondam S. Bernardus: *De pretio escharum, et de numero panum cum ministris quotidiana discussio est: rara admodum cum Presbyteris celebratur Collatio de peccatis populorum.*

Supr. Tit.
6. c. 4.

Conc. Mediol.
Decr. 30.

S. Bern.
de Consid.
lib. 4. c. 6.

* 22. Quid de hoc argumento reliquum esse potest, quam ut harum piarum Collationum, consulationumque institutum, fructumque paucis commendemus, aut illustremus? Ait S. Basilius; *Operae pretium est, si statis quibusdam temporibus, certisque locis confessus celebre-*

S. Basil.
Reg. sup.
disp. c. 54.

tur communis — Et de rebus iis; quae sibi praeter rationem acciderint, tum de difficilibus etiam ad tractandum naturis, aut moribus, et quomodo in singulis moderandis se gesserint, vicissim inter se communicent, et conferant. Quo videlicet, quid aliquando minus recte ab aliquo factum fuerit, id adhibita locuplete multorum sententia, majore cum auctoritate, quod in medium adductum est, quale sit, judicetur; contraque, si quid recte gestum, multorum testimonio comprobetur. Juxta S. Gregorium: Hoc omnipotens Deus agit in cordibus hominum, quod facit in regionibus terrarum: poterat namque unicuique regioni fructus omnes tribuere; sed si una quaelibet regio alterius regionis fructu non egeret, communionem cum altera non habuisset etc. Sicut ergo regiones terrarum, ita sunt mentes Sanctorum, quae, dum vicissim sibi conferunt, quod acceperunt, quasi fructus suos regiones regionibus, impendunt, ut in una omnes charitate jungantur. In Capitularibus refert Atto II. Episcopus Vercellensis: Experimento didicimus, non minus bonam collationem, quam etiam lectionem esse; unde a praesenti statui-
mus, ut per singulas plebes singulis Calendis omnes Presbyteri, seu Clerici simul conveniant, ut de fide, ac Sacramentis divinis, seu de vita, et conver-

S. Greg.
in Ezech.
hom. 10.

Atto. Ca-
pit. c. 29.

satione, et singulis officiis, ad se pertinentibus, communiter tractent, et, si forte aliquis inter eos negligens, aut reprehensibilis invenitur, a caeteris corrigatur. Quod si corrigi omnino non studuerit, mox suo nuntiet Episcopo, ut haec acrius emendare quantocius studeat. Quid disertius Decreto Concilii Mediolanensis I. 2. Conferant, inquit, inter se singulis mensibus, aut saltem annis, quae ad boni Pastoris officium, et ad curam animarum recte gerendam pertinent; et consulant de difficultatibus suae Parochiae — simulque quidquam ex probata summa de casibus conscientiae explicabunt. Et alibi: vel aliquam Catechismi Romani lectionem tractent — vel Concilii Provincialis, aut Diaecesanae Synodi, quam eorum Episcopus habuerit, partem aliquam studiose legant.

Con. Mediol. Tit. 29. §. 7. de Vic. Foran.

Mediol. II. Tit. 2. decr. 30. in fin.

TITVLVS XIX.

De Metropolitanis.

CAPVT I.

De Origine, Institutioneque Metropolitanarum.

I. Ex sententia Isidori: Ordo Episcoporum quadripartitus est, id est, in Patriarchis, Archiepiscopis, seu Primatibus,

Metropolitanis et Episcopis — omnes autem Ordines superius designati, uno, eodemque vocabulo Episcopi nominantur: sed ideo privato nomine quidam utuntur, propter distinctionem potestatum, quam singulariter acceperunt. Refert Gratianus c. 1. §. 1. et 5. D. 21.

2. In eo genere Metropolitae reliquis antiquiores sunt, utpote quorum vetera Concilia Nicaenum, Antiochenum etc. meminere; non ut eorum praerogativas instituerent, sed institutas firmarent. Ait Isidorus: *Metropolitani autem a mensura; id est, praecellentia civitatum vocantur: singulis enim Provinciis eminent, quorum auctoritati, et doctrinae caeteri Sacerdotes una cum Episcopis subiecti sunt, sine quibus nihil agere in causis gravioribus licet Episcopos: sollicitudo enim Provinciae totius ipsis commissa est.* Apud Gratianum c. 1. §. 4. *ibi.*

Conc.
Chalced.
c. 12.

3. Veteri more Metropoles ecclesiasticae ad exemplum civilis imperii sunt institutae, ita, ut una eademque esset Metropolis ecclesiastica, et civilis. Repressit ea occasione Concilium Chalcedonense ambitiones Episcoporum, qui Imperatori supplicabant, ut civili auctoritate nonnullas urbes Cathedrales Metropolitana dignitate civilis imperii donaret.

4. In regnis ab imperio avulsis paulatim Metropoles ecclesiasticae a Metropoli civili disjungi caeperant. Quippe pro
necessi-

necessitate, et utilitate Ecclesiae quaedam Cathedralis Sedes, quae opportuniore videbantur, in Metropoles erectae fuerant.

5. Sensim haec Metropoleon institutio, et erectio ad Romanum Pontificem devoluta fuit, cum antea juxta Canonem Africanum dispositio relinqueretur Decreto Concilii Provincialis, c. 1. etc. D. 80. c. 1. etc. 2. D. 99.

6. Inde usus obtinuit, quod saeculo IX. Pontifices ad instantiam Principum, petentibus Episcopis, et Clericis, in Synodo congregatis, Metropoles erigerent. Hoc exemplo Joannes VIII. Sedem Ovetensem in Gallecia Metropolitana dignitate donavit, *quam vestro consensu, inquit, et assidua petitione Metropolitanam constituimus, omnes vos subditos esse mandamus, et concedimus etiam praedictae sedi ea, quae Reges, seu fideles iuste obtulerunt—rata, firma, et inconcussa manere in perpetuum.*

7. Novo jure erectiones, institutionesque Cathedralium, Metropolitanarumque Sedium, veluti causae majores, reservatis Sedis Apostolicae per Occidentem accensentur, si modo Regius consensus intervenisset. c. 8. de Excess. Praelat.

8. Primis saeculis inter Metropoles eminuere Sedes Romana, Alexandria et Antiochena, quarum Episcopi pri-

Cap. 2.
De vet.
praerog.
Metropol.

mitus Archiepiscopi, et tandem Patriarchae dici caeperunt. Concilium Nicaenum ex veteri more eorum potestatem ordinandi reliquos Episcopos confirmavit c. 6. D. 65.

9. In reliquis Occidentis Ecclesiis Archiepiscopi dicti sunt illi Metropolitanæ, quos Papa Vicariatu Sedis Apostolicæ donavit. Hi posthac dicti sunt et Primates. Regna ex ruinis Romani imperii nata, ansam dedere multiplicandis Primatibus, quia Principes aegre ferebant, suos Episcopos alienis Metropolitibus subesse. Constat enim primitus Metropoles fuisse longe diffusiores.

10. Desuper quum ad Romanum Pontificem devoluta fuisset auctoritas instituendi, augendique Cathedrales, Metropolitanas, et Primatiales Ecclesias, tunc multiplicandis Metropolibus, truncatis veteribus finibus, locus fuit, ut a Metropolitana ad Primatem appellare oporteret. c. 1. et 2. D. 80. c. 1. et 2. D. 99.

Cap. 3.
De Can.
obed. Suffrag.
Conc. Antioch.
c. 9.

11. En decretum Concilii Antiocheni. *Episcopos, inquit, qui sunt in unaquaque Provincia, scire oportet, Episcopum, qui praeest Metropoli, etiam curam suscipere totius Provinciae, eo quod in Metropolim concurrant omnes, qui habent negotia. Unde visum est, eum quoque honore praecedere debere: reliquos autem Episcopos nihil magni momenti aggredi sine ipso. Hic ipse prope est tenor Canonis Apostolorum. c. 33.*

12. Quid plura? Juxta Patres Africanos *Decreta Nicaena sive inferioris gradus Clericos, sive ipsos Episcopos suis Metropolitanis apertissime commiserunt* P. P. Africae
ep. ad Cae-
lest. I.

13. S. Gregorius vitio dedit Felici Episcopo Sardiniae, quod Metropolitanae suo morem non gereret. *Contristamur, ait, quia de te manifeste praebes indicium superbiae—hortamur, ut mentis tumore deposito Ordinatori tuo antedicto, Fratri, et Coepiscopo nostro, humilem te exhibere, ac parere non desinas.* S. Greg.
lib. 4. ep.
10.

14. Innocentius III. tum Suffraganeos Arelateneses, tum Suffraganeos Acheuntinos commonuit, ut suis Metropolitanis morem gererent. *Quatenus ipsi, tanquam Patri, et Episcopo animarum vestrarum devote studeatis; et humiliter obedire, ad vocationem ipsius, nisi evidens necessitas contradicat, secundum traditionem Canonicae sine difficultate qualibet accedentes.* Innoc. III.
lib. I. ep.
466. et lib.
2. ep. 159.

15. Inde quondam comprovinciales Episcopi suis Metropolitanis idem juramentum fidelitatis eo tenore ferme, quem Gregorius VII. praescripsit, praestabant. Quippe veteri more obedientiae Canonicae Pontifici Romano non nisi ab iis Episcopis, qui S. Sedi vel immediate subiecti erant, vel ad ejus ordinationem pertinebant, sponsio fiebat, donec saeculo XIV. omnium Episcoporum Confirmatio

tionem, et Consecrationem Pontifices sacrae Sedi vindicassent.

Cap. 4.
De Jurisd.
Metrop.

16. Sic et veteri jure Metropolita Suffraganeorum Episcoporum Judex ordinarius fuit. Statuit Concilium Carthaginense III. diserte: *Quisquis Episcoporum accusatur: ad Primatem Provinciae (nimirum Metropolitam) ipsius causam deferat accusator, nec a communione suspendatur; cui crimen intenditur, nisi ad causam dicendam, die statuta Primatis litteris evocatus, veluti contumax, minime occurrerit.* Refert Gratianus. c. 1. IV. q. 5.

17. Juxta Decretum Concilii Toletani III. *Clerici tam locales, quam Diaecesani, qui se ab Episcopo gravari cognoverint, querelas suas ad Metropolitanum deferre non differant, et Metropolitanus non moretur ejusmodi praesumptiones coercere.* Agit hic Canon de simplicibus querelis Clericorum adversus excessus Episcoporum. c. 6. XI. q. 3.

18. Haec Metropolitanorum in suos Suffraganeos judiciaria potestas sensim immutabatur, atque imminuebatur in nonnullis causis, quas Romani Pontifices sacrae Sedi suae reservarunt. Quandonam autem hae causae Sedi Apostolicae fuerint reservatae, incertum est. c. 5. 6. et 7. III. q. 6.

19. Porro minores Episcoporum causas judicio Metropolitanarum in ordine et

iam ad censuras reliquit Pontifex c. 52.
de Sent. Excom. c. 1. §. fin. de Offic. Ordin.
 in 6.

20. Majores causae dicuntur, quae solutionem vinculi spiritualis, v. g. per depositionem et renuntiationem Episcopi spectant. Has enim novo jure, ac vi divini Primatus sibi vindicat Pontifex. c. 2.
de Transl. Episc.

21. Praecipit Concilium Tridentinum: *Trid. sess. 13. c. 8.*
causae Episcoporum, cum pro criminis objecti qualitate, periculo depositionis, comparere debeant, coram Pontifice maximo referantur, ac per ipsum definitive terminentur.

22. Et alibi: *Sess. 24. c. 5.*
Causae criminales graves contra Episcopos, etiam haeresis, quod absit, quae depositione, aut privatione dignae sunt, ab ipso tantum summo Romano Pontifice cognoscantur, et terminentur. Quod si ejusmodi sit causa, quae necessario extra Romanam Curiam sit committenda — nec unquam plus his tribuat, quam ut solam facti instructionem sumant, processumque conficiant, quem statim ad Romanum Pontificem transmittant; reservata eadem SS. sententia definitiva etc. Minores vero causae criminales Episcoporum in Concilio tantum Provinciali cognoscantur, et terminentur.

23. Veteri instituto Metropolitaram *Cap. 5. De Jurisd. Metrop. in*
 auctoritas supra Suffraganeos Episcopos

diaeces.
Suffr.
Cone.
Ant. c. 9.

eluxit per correctionem vitiorum, non per confusionem iuriam? Inquit Antiochena Synodus: *Unumquemque Episcopum oportet habere suae diaecesis potestatem, et administrare pro unicuique conveniente regione, et totius regionis curam agere, quae suae urbi subest.* Refert Gratianus c. 2. IX. q. 3.

24. Hinc et Gregorius I. declaravit: *siqua culpa in Episcopis subest, nescio, quis Sedi Apostolicae, in ordine ad censuram, et vindictam Canonum, Episcopus subjectus non sit: cum vero culpa non exigit, omnes secundum rationem humilitatis aequales sunt.* Refert Gratianus c. 4. D. 22.

25. Itaque Metropolitanus nullam, ut ajunt, Episcopalem auctoritatem in diaecibus Suffraganeorum exercere potest: attamen Archiepiscopalem eatenus obtinet, ut in Suffraganeorum defectus inquirere, excessus corrigere, negligentiamque supplere possit. c. 5. *de suppl. neg. Praelat.*

Trid. sess.
23. c. 18.

26. Hac de causa et Concilium Tridentinum dilerte praecepit, ut in erectione et contributione Seminariorum Episcopum, si negligeret, Archiepiscopus, Archiepiscopum, et Superiores, si officio deessent, Synodus Provincialis corrigere, et ad supradicta cogere debeat.

Sess. 24. c.
3.

27. Vetus officium Archiepiscopi in visitanda Provincia Concilium Tridenti-

num restrinxit, ut Cathedrales Ecclesiae Suffraganeorum a Metropolita non visitentur, etiam post plenam visitationem propriae diaecesis nisi causa cognita, et in Concilio Provinciali probata.

28. Reliquas evocationes Suffraganeorum ad Metropolin Concilium abolevit: *Ne praetextu, inquit, cujuslibet consuetudinis ad Metropolitanam Ecclesiam imposterum accedere inviti compellantur.* Juxta Pallavicinum Patrum sententia fuit, ut Episcopi Suffraganei liberarentur ab omni obligatione adeundi Metropolitanas Sedes, nisi ex causa Synodi convocandae.

Ibid. c. 2.

Pallav.
Hist. Con.
lib. 23.
c. 10.

29. Veteri mori, et moderamini nemo constantius per priora saecula inhaesit, quam Romani Pontifices. Quippe vel in Ecclesias suburbicarias nihil sibi arrogarunt, nisi jus Metropoliticum, quo illaesis juribus Suffraganeorum, vitia diversa reprimebant, ut ad observantiam Canonum negligentes, vel delinquentes revocarent.

Cap. 6. De
Veter. jure
Papae in
Suburbis.

30. Praevalente remissione disciplinae Papa Zacharias censuit, Metropolitanos splendore Pallii ad observantiam, et custodiam Canonum, illaesis cujusque jurebus, adstringendos. Conquestus est S. Papa, quod Galliae Metropolitanae tam iusto vinculo manus dare morarentur. Scribit Bonifacius M.: *De eo, quod jam praeterito tempore de Archiepiscopis, et de*

Cap. 7. et
8. De Pal-
lio.

S. Bonif.
ep. ad
Zach.

Pallii a Romana Ecclesia petentis, juxta promissa Francorum, Sanctitati vestrae notum feci, indulgentiam Apostolicae Sedis flagito: quia, quod promiserunt, tardantes non impleverunt, et ventitatur, et, quid inde perficere velint, ignoratur.

Liber. in
Brev. c. 21.

31. Hodie eruditis satis convenit, Pallium origine sua caepisse ex beneficio Imperatorum, qui regio illo ornatu Patriarchas donarunt. Inde refert Liberatus Diaconus, quod *Anthimus P. C. videns se sede pulsum Pallium, quod habuit, Imperatoribus tradiderit.* Insuper si Decretum illud donationis, vulgo Constantini, cujus fragmentum refertur a Gratiano dist. 96. can. 14. fide certa subsisteret, facile probaretur, a Constantini dono ornamentum illud initium accepisse.

S. Greg.
lib. 9. ep.
11.

32. Hac occasione olim frequens fuit, quod nec Papa utpote Patriarcha Occidentis, nec alii Patriarchae Orientis pallium vel Metropolitae, vel aliis Episcopis concedere auderent, nisi ex consensu Imperatoris. Hinc scribit S. Gregorius, quod Syagrio Episcopo Augustodunensi Pallium miserit, postquam regium consensum explorasset.

33. In Oriente citius coepit usus, quod Patriarchae suis Metropolitae, aliisque Episcopis, qui ad eorum ordinationem spectabant, Pallium darent. Aevo S. Gregorii et in Occidente invaluit, quod Pa-

pa praecipuos Metropolitanos, qui aut ad ejus consecrationem pertinebant, aut quos Vicariatu Sedis Apostolicae donabat, Pallio ornaret *c. 7. et passim D. 100.*

Lib. 2.
ep. 64.

34. Corruente in Provinciis veteri auctoritate Vicariorum Apostolicorum S. Bonifacius M. in Gallia Metropolitae aegre persuasit, ut *omnes deinceps a Sede Romana Pallium quaererent, et per omnia canonice obsequerentur praeceptis B. Petri.*

S. Bonif.
ad Zach.
ep. 105.

35. In fragmento epistolae sub nomine Vigilii Pontificis can. 12. III. q. 6. relatae, necnon ex decretali Innocentii III. cap. 4. de auct. et usu Pallii constat, quod solus Romanus Pontifex assumptus fuerit in plenitudinem ecclesiasticae Potestatis: reliqui vero Episcopi tantum in partem sollicitudinis. Ideo juxta eundem Innocentium solus Romanus Pontifex in missarum solemnibus semper et ubique utitur pallio, quod illam plenitudinem potestatis significat. Ast ejusmodi rationem pro usu Pallii ante Innocentium nullus Pontifex adduxisse legitur. Refertur quidem etiam apud Gratianum fragmentum epistolae S. Leonis ad Episcopum Thessalonicensem can. 8. III. q. 6. quo haec plenitudo potestatis in Romano Pontifice similiter agnosci videtur: verum collato integro ipsius epistolae contextu apparebit, quod S. Leo nequaquam de illa potestate, de qua Innocentius, locutus fuerit.

36. Concilium Oecumenicum VIII. edixit, ut *designati ad Superhumeralia gestanda Episcopi* (Anastasius vertit: quibus concessum est Palliis uti) *certis, statisque temporibus, et locis ea gestent, nec hujusmodi cultu per fastum, et superbiam abutantur, aut quovis tempore divini sacrificii, et quacunque ecclesiastica functione ferant.*

Innoc III. L. I Myst. Miss. c. 63. 37. Innocentius III. Pallii (quod veteri ritu instar Chlamydis, seu Pluvialis erat) novam formam, novaque mysteria commentus est. *Pallium, ait, fit de candida lana contextum: habet desuper circum humeros constringentem, et duas lineas, seu fascias ex eodem panno ab utraque parte dependentes; quatuor autem cruces purpureas (hodie sex subnigras) ante, et retro, a dextris et sinistris: sed a sinistris pallium est duplex, simplex a dextris; cui in tres partes concisso tres acus (spinas vocant) infiguntur, quibus confuitur.*

38. Pallia non singulis annis benedicuntur, sed rarius, prout necessitas exegerit. Benedictio fit in altari inferiori, viciniorique sepulturae S. Petri. Facta benedictione, pallia relinquuntur una nocte super altare sepulturae S. Petri; deinde reconduntur in capsula, seu parva arcula, quae ponitur supra Cathedram S. Petri, in qua primum Romae sedit. Hinc ab isto ritu, quo pallium benedicitur, et

quo ab altari Metropolitae dispensatur, de corpore B. Petri assumi novo jure dicitur.

c. 4. de Elect.

39. Data occasione oportet novos Archiepiscopos per se ipsos, si Romae praesentes sint, aut per Procuratores a S. Pontifice pallium in Consistorio sollicitare praescripta formula *instante*, *instantius*, et *instantissime*. Papa, votis annuens, in mandatis primo Diaconorum Cardinalium dat, ut illud concedat: istud autem fit hoc modo. Statuto die Praelatus Pallium recepturus, aut ejus Procurator speciali mandato instructus, venit ad locum destinatum, qui saepe est Capella Palatii ipsius Cardinalis Diaconi: aliquando tamen datur pallium in ipsa Ecclesia S. Petri, et ad altare majus. Adest ipse Cardinalis Diaconus cum suis Capellanis, ac etiam unus ex Subdiaconis Apostolicis, qui pallium extendit in medio altaris, et Praelatus indutus Planeta super Rochetum, genuflexus ante Cardinalem, qui stat in cornu dextro altaris, scilicet ea parte, in qua legitur Evangelium ad missam, petit S. Pallium hac formula: *Ego N. Electus Ecclesiae N. instante, instantius, instantissime peto mihi tradi, et assignari pallium, de corpore B. Petri sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis officii.*

40. Tum Cardinalis accipit pallium de altari, et ponit illud super humeros Prae-

lati genuflexi, dicens: *Ad honorem omnipotentis Dei, et B. M. semper Virginis, atque B. B. Apostolorum Petri, et Pauli, nec non Ecclesiae N. tibi commissae, tradimus tibi pallium, de corpore B. Petri sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis officii, cum Patriarchalis, vel Archiepiscopalis nominis appellatione, ut utaris eo intra Ecclesiam tuam certis diebus, qui exprimuntur in privilegiis ab Apostolica Sede concessis.*

41. Vi cujusdam Decretalis, quam Gratianus Pelagio inscripsit, aliquando Metropolitae opus fuit, Romam contendere, ut pallium mererentur. Hodie sat frequens est, quod per Procuratores pallium petatur, et in Provincias ablegetur, atque alicui Episcopo mandetur, ut illud Metropolitanae imponat. Hic vero ex praescripto Pontificalis Romani statuta die cum Electo convenit in Ecclesia sua, si commode fieri potest, vel alia Ecclesia suae diaecesis, vel Provinciae magis commoda, in qua Missarum solemnia celebrantur. Et facta communione per Celebrantem, Pallium reponitur super medium altaris extensum, et serico, in quo involutum erat, coopertum, Peractis Missarum solemnibus, ac per Electum fidelitatis jramento praestito, Pontifex, seu Episcopus surgit cum mitra, et Pallium de altari accipit, et illud super humeros Electi adhuc ante se genuflexi imponit, superiori

formula : *Ad honorem omnipotentis Dei etc.*

42. Quum Innocentii III. aevo Ditiones Orientalium Ecclesiarum in manibus Latinorum per expeditiones sacras essent, praescripsit Papa, ut et Orientales Patriarchae (latini) primum a Papa Pallium mererentur, illud reliquis suis Metropolitanis concessuri. *c. 23. de Privil.*

43. Jure novo fixum est dogma disciplinae, in Pallio contineri plenitudinem Pontificalis officii cum Archiepiscopalis, Patriarchalisve nominis appellatione. Quatenus scilicet Pallium est tum jure, tum consuetudine praescripta conditio, ut ante illius receptionem Metropolitanus nec suas functiones obire, nec nomen Archiepiscopi assumere legitime queant. Haec disciplina videtur in Oriente aevo Concilii Constantinopolitani fuisse nota, et ex Oriente in Occidentem transiisse. *c. 3. de Auct. et Us. Pall.*

44. Sic Innocentius III. declaravit, Metropolitanum ante receptum Pallium nec Synodos celebrare, nec Episcopos consecrare, nec SS. Ordines conferre, nec Chryisma conficere, nec Basilicas dedicare posse, quamvis haec possint Episcopi sine pallio facere. Cum, inquit, *id non tanquam simplex Episcopus, sed tanquam Archiepiscopus facere videatur.* Super rescriptum *c. 28. de Elect.*

45. Dum pronuntiat Pontifex: *tradimus tibi Pallium, ut eo intra Ecclesiam tuam utaris.* Hoc ita intelligitur, ut intra quamlibet Ecclesiam Provinciae Pallii usus datus sit. Si vero *sacris indutum vestibus Ecclesiam processionaliter, vel alio modo exire contigerit, tunc Pallio minime uti licet.* Est ergo restrictior usus Pallii, quam reliquorum Pontificalium, quibus et extra aedes sacras uti licet. c. 1. de *Auct. et Us. Pall.* Novissime Concilium Tridentinum usum Pontificalium in aliena diaecesi ademit; ergo multo magis et usum Pallii.

Trid. sess.
6. c. 5.

46. Ait Pontifex: *Solus Romanus Pontifex in Missarum solemnibus semper, et ubique pallio utitur, quoniam assumptus est in plenitudinem ecclesiasticae potestatis, quae per pallium significatur.* Aliis autem, eo nec semper, nec ubique, sed in Ecclesia sua, in qua jurisdictionem ecclesiasticam acceperunt, certis debent uti diebus (quos Pontificali Romanum exprimit) quoniam *vocati sunt in partem sollicitudinis* — juxta *sententias Decretales.* c. 4. de *Auct. et Us. Pall.*

47. Tandem Pallium est ornamentum personale, ut nec in aliam Ecclesiam transferri, nec Successori relinqui, nec alteri cedi, vel concedi possit, cum Pallium in personam non transeat, sed quisque debeat — cum eo sepeliri. c. 3. *ibi.*

48. Praeter Pallium insigne quoque particulare Archiepiscoporum est Crux, quam ante se elevatam in signum jurisdictionis deferri faciunt. Hoc insigne primum Legatis Apostolicis datum est, quod successu temporis Patriarchis, et Primatibus indultum fuit, donec tandem reliquis Archiepiscopis commune fieret. Juxta Decretum Concilii Viennensis: *Archiepiscopo per quaecumque loca exempta suae Provinciae facienti transitum, aut ad ea forsitan declinanti crucem ante se libere portari facere licet. Clem. 2. de Privil.* Sed postquam Concilium Tridentinum Pontificalium usum in aliena diaecesi interdixit, et Archiepiscopis vetitum censetur, *cruce elevata* extra limites diaecesis suae incedere.

Trid. supr.

49. Veteri exemplo his restrictionibus justus procul dubio locus fuit, quod nonnulli concessis insignibus potius ad fastum, et typhum dominationis, quam ad exemplum aedificationis, et auctoritatis abuti viderentur. Concilium Constantinopolitanum IV. Episcopos, quibus concessum est palliis uti, repressit, quod hujusmodi indiscretiore cultu per fastum et superbiam abutantur.

Cone.
Constant.
c. 14.

* 50. Ad deponendum omnem dominationis fastum hortatur Dominus in Evangelio: *Scitis, quia Principes gentium dominantur eorum, et, qui majores sunt, potestatem exercent in eos. Non*

Math. 23.

ita erit inter vos — sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, et dare animam suam redemptionem pro multis. Quid disertius? En sententiam et S. Petri Apostolorum Principis! Seniores, inquit, qui sunt in vobis obsecro Consenior, et testis Christi passionum — pascite, qui in vobis est, gregem Dei, providentes non coacte, sed spontanee secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie, neque ut dominantes in Cleris, sed forma facti gregis ex animo. Juxta S. Hieronymum si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat: opus, non dignitatem; laborem, non delicias: opus, per quod humilitate decreascit, non intumescat fastigio. In eo argumento disertior est S. Bernardus. Quid horum, ait, fastum sonat? Rusticani magis sudoris schemate quodam labor spiritualis expressus est. Et nos igitur, ut multum sentiamus de nobis, impositum senserimus ministerium, non dominium datum.

I. Petr.

e. 5.

S. Hieron.
ep. ad
Ocean.

S. Bern.
de Confid.
lib. 2. c. 6.

TITVLVS XX.

De Synodis Provincialibus.

CAPVT I.

De Frequentia Conciliorum Provincialium.

I. Juxta veterem disciplinam omnia negotia unanimibus suffragiis Episcoporum
in

in Concilio provinciali, aut generali decidebantur, ut Decretum omnium nomine ederetur, juxta Apostolicam formam: *visum est Spiritui S., et nobis etc.*

2. Inde veteres Canones praecipunt, ut Concilia Provincialia bis per annum haberentur, *propter usus ecclesiasticos, et pro componendis controversiis* tum doctrinae, tum disciplinae. Recitat veteres auctoritates Gratianus c. 2, 3, 4, 5, 6, D. 18.

3. Aevo Justiniani Imp. remissior disciplina in valuit, ut quotannis semel Concilium Provinciale celebrari oporteret, *quoniam propter barbarorum incursiones, et quasdam alias incidentes causas non possunt, qui Ecclesiis praesident, Synodos bis in anno facere.* Hoc Synodi Trullanae Decretum suum fecit et Synodus Nicaena II, cujus Canonem refert Gratianus c. 7. *ibi.*

4. Novo jure vetus Decretum instaurare placuit: *Sicut olim a SS. Patribus institutum noscitur, Metropolitani singulis annis cum suis Suffraganeis Provincialia non omittant Concilia celebrare.* Superest decretum c. 25. *de Accus.*

5. Labentibus temporibus lex fixa fuit, ut singulis trienniis Concilia Provincialia celebrarentur, quia annua celebratio fere desperata habebatur. Ajunt Concilii Basileensis Patres: *ut ad minus semel de triennio ad triennium Concilium Provinciale celebretur.*

Synod.
Basil. sess.
15. Decr.
de Conc.

Trid. sess.
24 c. 2.

6. Hoc exemplo et Synodus Tridentina praecipit, ut *Metropolitani per se ipsos, seu illis legitime impeditis, Coepiscopus antiquior intra annum ad minus a fine praesentis Concilii, et deinde quolibet saltem triennio — non praetermittat Synodum in Provincia sua cogere.*

7. Veteribus Canonibus sat expressum est, cujusque Metropolitae esse, Synodum Provinciale celebrare. Edixit Concilium Antiochenum: *Nec liceat aliquibus Concilia apud semetipsos sine Metropolitanorum Episcoporum conscientia, et consensu facere, quibus de omnibus causis constat permissum esse judicium apud Gratianum c. 4. in fin. D. 18.*

8. Reliqui Canones praecipiunt, ut ad Concilium omnes Comprovinciales Episcopi vocentur, compareantque, nisi quicumque absentiam suam causa aegritudinis, aut alterius necessitatis excusare queat. *Vetera Decreta super sunt c. 5, 13, 14, D. 18.*

9. Hodie inolevit, quod praeter Episcopos et alii vel de jure, vel de consuetudine Synodis Provincialibus adesse debeant. Id ex veteri jure superest, quod soli Episcopi voto decisivo fruantur; reliquorum enim non est votum, nisi consultivum. Refert Fagnanus, Papam declarasse; si Metropolitanus est unius sententiae, et Suffraganei alterius, sententiam praevalere Suffraganeorum, quia Episcopi habent decisivum votum et sunt Con-

Fagn. ad
c. 25. de
Accus.
n. 104.

judices. Hinc et est, quod Archiepiscopus non possit dissolvere Synodum, nisi de consilio, et assensu Coepiscoporum, nec, nisi de eorundem consilio, et assensu cuiquam silentium indicare, aut jubere, scriptum, aut libellum legi, vel non legi.

10. Hoc moderamine et veteres Pontifices per Suburbicarias diaeceses, et Provincias suum jus Metropoliticum per Concilia Provincialia explicarunt. Quippe et ipsi vix aliquid majoris momenti deciderunt, nisi in Concilio suo Provinciali, ut se fideles executores, et Custodes Canonum exhiberent. Immo eorum Decreta in majoribus negotiis non fuissent reputata Canonica, nisi essent Synodaliter probata, et edita. Superfunt in libro diurno veteres formulae, quibus in sua inauguratione SS. Pontifices spondebant, Decreta, et Constituta suorum Praedecessorum (RR. PP.) se observaturos, quae *Synodaliter* staterunt.

Cap. 2.
De Ver.
Jur. Metr.
pap.

Lib. Diur.
c. 2.

11. En reliquam aevum Caroli M. auctoritatem Conciliorum Provincialium. In Concilio Francofordiensi Ann. 794. statutum est a Domino Rege, et S. Synodo, ut Episcopi justitias faciant in suis Parochiis. Si non obedierit aliqua persona Episcopo suo de Abbatibus, Presbyteris, Diaconibus, Subdiaconibus, Monachis, et caeteris Clericis, vel etiam aliis in sua Parochia, veniant ad Metropolitanum suum, et ille dijudi-

Conc.
Francof.
c. 6.

et causam cum suis Suffraganeis: Coterminites quoque nostri veniant ad iudicium Episcoporum; et, si aliquid est, quod Episcopus Metropolitanus non possit corrigere, vel pacificare, tandem veniant accusatores cum accusato cum litteris Metropolitanis, ut sciamus veritatem rei. Nec sane obscurum est, hoc Canone Conciliorum Provincialium maximam auctoritatem in iudicandis Clericorum causis stabiliri, et recognosci. Cum vero in his Conciliis causae Laicorum tam inter se, quam cum Clericis habitae agerentur, ideo haud mirum, quod ad Concilia admitterentur etiam Comites.

12. Harum Synodorum celebratio multum fuit interrupta, et neglecta, postquam saeculo IX. frequentiores admitteri, coeperunt Clericorum appellationes ab his Synodis ad Romanum Pontificem. Monuit Hincmarus Remensis Joannem VIII., per frequentiores has appellationes, a veteri disciplina alienas, Conciliorum Decreta omnino inefficacia reddi, Episcoposque gravibus incommodis, et molestiis exponi, ut ab his Synodis abesse malint.

13. Veteri more accusandis Episcopis in Concilio Provinciali locus fuit, si aut ipsi quidquam deliquissent, aut injusta censura quemquam oppressissent, vel quovis alio modo laessissent. Refert ve-

Hincm.
ep. ad
Joan. VIII
c. 19.

Cap. 8.
Quae in
Synod.
Traet.

terres Auctoritates, et rationes Gratianus
dic. i. et passim D. 18.

14. Synodus Tridentina majores causas Episcoporum, quae depositione, aut deprivatione dignae sunt, judicio Papae reservavit; minores vero causas in Concilio tantum Provinciali cognosci, et definiri jussit: *Quae, si pleniores probationes, et liquidiorum cognitionem postulent, quam ut brevi illo tempore, quo Synodus Provincialis est congregata, expediri possint, iudiciis a Synodo deputatis cognoscendae committantur.*

15. Novo jure, missis controversiis forensibus, reliquum Conciliorum argumentum est, corruptelas, et abusus corrigere, ac mores ad optimam, sacrisque Canonibus conformem disciplinam restituere. *In quibus, inquit Pontifex, de corrigendis excessibus, et moribus reformatandis, praesertim in Clero, diligentem habeant cum Dei timore tractatum.* Superest Decretum c. 25. de Accus.

16. Sic in Concilio Mediolanensi P. I. verba faciat S. Carolus: *In delictis corrigendis illa nobis ineunda ratio est, sicut pro vi, et modo morborum, aegrotorumque natura, medicinam accommodemus, nunc lexibus admonitionis, et objurcationis remediis errata castigantes, nunc acriore curatione utentes, denique exulceratis partibus ferrum, et ignem admoventes, quemadmodum*

Trid. sess.
24. c. 5.

Conc. Mediol.
prae-
sta.

mali ratio, et contagionis periculum postulabit, memores semper, nos esse Patres, non Dominos etc.

Cone.
Mediol.
IV.

17. Ad essequendum tam felicem finem S. Carolus alibi praescripsit, ut iustus locus praemittatur explorandae Cleri, populiue disciplinae: *siquae sunt, quae pro corrigendis moribus, pro abusibus tollendis, pro controversiis componendis, aut alia pro universae Provinciae Ecclesiastica, et christiana morum gubernatione sancte instituenda, vel restituenda tractari, aut discerni in Concilio oportet?*

18. Testes Synodales inde in suppetias advocat Concilium Lateranense IV., qui *per totum annum simpliciter, et de plano, absque ulla jurisdictione sollicitè investigent, quae correctione, vel reformatione sunt digna, et ea fideliter perferant ad Metropolitanum, et Suffraganeos—ut super his, et aliis, prout utilitati, et honestati congruerit, provida deliberatione procedant juxta Decretum c. 25. de Accus.*

19. His adminiculis aliquando reflorescere visa est disciplina, instauratis Conciliis, spesque affulisset, eam reducendi ad perfectionem, si piis caeptis jugiter instare placuisset. Juxta Decretum Concilii Constantiensis *frequens - Conciliorum celebratio agri Dominici praecipua cultura est, quae vepres, spinas, tri-*

Cone.
Const. sess.
39.

bulos haeresum, errorum, et schismatum extirpat, excessus corrigit, depravata reformat, et vineam Domini ad frugem uberrimae fertilitatis adducit; illorum vero neglectus praemissa disseminat, atque fovet, quia nullus ager, nullusque hortus tam excultus est, quin mox lolia, et Zizania repullulent, nisi frequentiore rastro eradicentur, aut reprimantur.

20. Refert Fagnanus, a SS. Congregatione decisum esse: *Ad observationem Concilii Provincialis omnes esse obligatos, qui jurisdictioni Episcoporum subjiuntur; exemptos etiam in casibus, in quibus a jure communi, et Concilii Tridentini Decretis specialiter Episcopis, aut Concilio Provinciali in ipsos potestas tributa est; et contra inobedientes esse procedendum.*

Cap. 4.
De Confirmatione.
Conc. Fagn. ad c. 10. De his, quae fiunt a Prael.

21. Ait in Concilio Mechliniensi Mathias Hovius: *Optandum sane esset, ut nemo contra id, quod verum, justum, et sanctum est, quod Canonibus veteribus, quod denique novo juri SS. Concilii Tridentini conforme, sui Capituli, sui Monasterii, suae Ecclesiae consuetudines alleget; sed evelli obedienter patiatur, quod per inolitam consuetudinem male succrevit, ut meliori plantae locus fiat: Nemo hic jus acquisitum contra jus in sacris Canonibus, aut S. Concilio Tridentino sancitum alleget:*

Hov. in Orat. Syn. Mechl.

nemo privilegia contra intentionem dantis extendat, aut abrogata obtendat: nemo denique se a lege Dei, aut Apostolicae Sedis Delegatis, exemptum putet. — Quocirca, et mira providentia Spiritus sanctus, Ecclesiam suam regens, per sacrum Concilium Tridentinum mandavit, in omni Provincia Concilium singulis trienniis, in omni diocesi singulis annis cogendum. Quod totum indubie frustraneum, et illusorium erit, nisi ad sit, — vera obedientia: quae ubi deesse solet, et Conciliorum celebratio, et ipsa quoque religio tandem perire solet.

22. Sed quia novissimis temporibus frequenter ipsi exempti, praesertim Regulares, praetextu suorum privilegiorum, morem gerere renuebant Decretis Synodorum Provincialium, etiam in materia non exempta, aut quoad Decreta totius Provinciae regimen spectantia, indeque Decretorum optata executio impediretur, aut et contempta, si a Regularibus impune violari videretur, appareret; Episcopis visum est, ad Sedem Apostolicam recurrendum, ut ab ea Synodalia Decretorum approbatione, et confirmatione obtenta, promptior, atque efficacior Decretorum executio haberetur, sublata omni obloquendi, aut eacarpendi occasione.

Cap. 5.
De Orig.
Confirm.
Pap.

23. Nonnullis videtur per falsas Decretales primis Romanis Pontificibus suppo-

fitas inducta necessitas, ut singula Concilia a Sede Apostolica confirmantur. Superfunt in Decreto Gratiani ejusmodi Decretales Marcelli, Julii, Damascique, quae dicunt, *sine Papae auctoritate Concilia fieri non debere, nec ullum ratum esse, aut fore unquam Concilium, quod non sultum fuerit ejus auctoritate. c. 1, 2 et 3. D. 17.*

24. Concilium Tridentinum eo Decreto, quo praecipit, singulis trienniis esse Concilia Provincialia celebranda, nihil meminit Confirmationis, aut approbationis a Papa postulandae, obtinendaeque. Ex declaratione tamen Cardinalium, quae in Conciliis Provincialibus conduntur, publicari non debent, inconsulto Pontifice.

Trid. sess.
24. c. 2.

25. Alibi usus invaluit, quod Concilia Provincialia ad SS. Pontificem pro confirmatione mittantur. Redeunt inde saepe revisa, et correctæ; sed in Provinciis, praeteritis Romanis immutationibus, ea promulgantur, et observantur, prout per Episcopos fuerunt edita.

26. Suas quoque partes habebant Principes in Conciliis non quidem, ut imperium in illa explicarent, sed ut suppressis turbis, saluberrima Decreta promoverent, tuerenturque. Sic Marcianus in Synodo Chalcedonensi verba fecit: *Nos ad fidem confirmandam, non ad potentiam ostendendam, exemplo Religiosissimi Prin-*

Cap. 6.
De Princip. Confirm.

cipis Constantini, Synodo interesse voluimus, ut inventa veritate non ultra multitudo, pravis doctrinis attracta, discordet. Refert Gratianus c. 2. D. 96.

27. *Iussa Regum, ac Principum Synodos fuisse convocatās, frequentiora recurunt exempla: hinc et usus invaluit, non licuisse Synodos fieri, inconsulto, aut invito Principe. Ajunt Anno 859. Concilii Tullensis apud Saponarias Patres: Poscendum a Christianissimis, et piissimis Principibus nostris, ut Concilia Episcoporum juxta antiquam Ecclesiae observantiam, et studium Catholicorum Principum, tam Patrum suorum, quam etiam eorum, qui ante illos extiterunt, nullatenus omittantur: sed per singulas quasque Provincias saltem semel per annos singulos cum eorum favore, et pia exoratione celebrentur. In eorum quoque pallatiis saltem semel intra biennium generalis Episcoporum conventus agatur.*

28. *Meminere veteris moris, et juris recentiores Synodi. En Synodi Turo-nensis de Ann. 1583. proloquium: Imprimis Deo optimo haec Synodus gratias referendas censuit, prout refert, quod divini ejus spiritus afflatu christianissimus Rex noster, Ecclesiae Dei statum, ac ordinem modis omnibus robore disponens, Conciliorum Provincia-lium in universo Galliae regno celebra-*

tionem gratam non solum habuerit, sed eam etiam indici procuraverit.

29. Inde Archiepiscopus Turonensis ad Henricum III. Regem his verbis scribit: *Offerimus tibi libellum exemplo Patrum Concilii Cabillonensis II. (An. 813.) qui Imperatori Carolo sua Decreta duxerunt offerenda, ut sacratissimo ipsius judicio, quae ab ipsis recte erant sancta, vigore legis confirmarentur: et sicubi forsan esset omissum quidpiam, ejus prudentia suppleretur. Quod quidem et ita fecisse Concilii Turonensis III. (Ann. 813.) Patres, ex ipsius fine haud dubie intelligitur, Neque enim, dum offerimus, ignoramus, quantum Ecclesiae ministris tribuas, quam religiosus sis in tractandis Ecclesiae Decretis, quam diligenter in mentem tuam introspicias, et percuncteris te ipsum, antequam de ministrorum Dei Statutis aliquid existimes immutandum. Grato igitur animo accipe, optime Princeps! tuorum humilium Oratorum Canones, eosque observari per totam Provinciam jubeto.*

Conc. gen.
Tom. XV.
col. 1064.

30. In reliquis jam optandum foret, ut ministri Regii, quos Ecclesia Canonum suorum Vindices, et Protectores colit, etiamnum adlaborarent, ut iuxta toties iteratas olim et hodie Conciliorum, et si-gnanter Concilii Tridentini sanctiones, frequentia, et libertas, rejectis alienis praejudiciis, Conciliorum restitueretur;

quia eorum remissioni, et neglectui fere magna, ex parte disciplinae ecclesiasticae, et abusuum, vitiorumque inundantia est adscribenda.

* 31. Refert hanc in rem Gratianus inter sententias veterum Imperatorum, *magis religionibus, utpote dogmatibus fidei, et disciplinae, quam officiis, et labore corporis, vel sudore Rempublicam — contineri.* Cultus enim virtutum, victoriaque vitiorum feliciter reddit Politices imperium, quam vel splendor regnorum, vel successus armorum. c. 23. XXIII.

Nov. VI.
Praef.

q. 8. Quid disertius sententia Justiniani Imper. Nos igitur, inquit, *maximam habemus sollicitudinem circa vera Dei dogmata, et circa Sacerdotum, qui populi, Clerique mores instruunt, diriguntque, honestatem, quam illis obtinentibus credimus, quia per eam maxima nobis dona, ad felix regimen Imperii, dabuntur a Deo, et ea, quae sunt, firma habebimus, et, quae nondum haecenus venerunt, acquiremus. — Hoc autem futurum esse credimus, si sacrarum Regularum observatio custodiatur, quas iusti, et laudandi, et adorandi inspectores, et ministri verbi Dei tradiderunt Apostoli, et sancti Patres custodierunt, et explanaverunt.*

T I T V L V S XXI.

De Legatis, et Nuntiis Apostolicis.

CAPVT I.

De diversis Legatorum Classibus.

1. Jure novo tres Legatorum Papalium distinguuntur classes, quarum prima exhibet legatos Cardinales, qui a latere missi dicuntur; altera refert Legatos natos; denique tertia continet reliquos Legatos missos. *c. 1. et ibi interp. de Offic. Ord. in 6.*

2. Ex stylo Curiae Legatis missis interdum adjicitur clausula: *cum potestate Legatia latere*, quae usum habet in mandatis Legatorum, qui ab eo vivae vocis oraculo mandatum acceperunt. *Barbos.*

Barbos

3. Invaluere hae diversae Legatorum classes ex veteri diverso modo delegandi. Quippe inde, quod Pontifices olim vel ad Concilia, vel ad Principem selectiores Legatos, et ipsos Episcopos quandoque, extra ordinem submiserint; huic Legatorum classi respondent extraordinarii illi moderni Sedis Apostolicae Legati, qui juxta hodiernam praxim non nisi in Cardinalitia dignitate constitui, deputari solent, et qui de latere dicuntur, ad Reges, et Principes pro bel-
lis componendis, vel pro faedere adversus infideles, et haereticos, similibusque gravioribus negotiis procurandis.

*L. 1. J. E.
c. 5.*

*Card. de
Luc. Re-
lat. Rom.
Cur. disc.
4. n. 11.*

5. Veteres Pontifices intelligentes, quanti momenti esset ad firmandam suam auctoritatem in reliquis Occidentis Provinciis fa-

vor, et benevolentia illustriorum Episcoporum, quibus ob praerogativam urbium praefecto quoque erat Principum gratia, illos dignitate Vicariatus Apostolici ornarunt. Ita Patrocto Arelatenſi Zofimus, Leontio Hilarius, Aeonio Gelasius I. Caesario Symachus vices suas committere; qua continua serie tandem factum est, ut generali concessione Paparum Jus perpetuae legationis Ecclesia Arelatenſis consequeretur. Ecce veteres natales Legatorum Natorum, utpote qui vigore, et titulo suarum Ecclesiarum mox, ut creantur Episcopi, Sedis Apostolicae legatione donantur. *c. 1. et ibi in tp. de Off. Leg.*

6. Reliqui Legati missi ab Apocrisariis originem veterem trahunt. Dicti ipsi sunt et Responsales, quia responsis, et mandatis exequendis vacabant. Juxta crisin D. de Marca *Praecipue post Justiniani tempora, qui felicibus armis, triumpho de Gothis acto, Italiam imperio consolidavit, occasi profecta est mittendorum ad Urbem Regiam Responsalium Sedis Apostolicae. Tunc enim erant assidui in Comitatu Diaconi Responsales, qui et causas proprias Romanae Ecclesiae apud Principem prosequerantur, et pro negotiis fidei, et disciplinae excubabant; simulque veluti fidei publicae obfides in comitatu degebant, obsequii Principibus debiti fidei jussionem praestantes. Quum quidem hi Responsales nulla potirentur jurisdictione, nisi quam aut Princeps, aut Papa quod raros fiebat, specialiter delegabat, et horum exemplo etiam hodie in Gallia et*

De Marc.
de Concord.
L. 5.
c. 16.

Belgio Nuntii, Internuntiique moderni omni jurisdictione destituuntur, vetanturque et ipsis facultatibus, a Papa concessis, uti, nisi et in quantum per Principem, aut per ejus suprema Auditoria, recognitae, et admissae fuerint.

7. Veteri jure maxima fuit auctoritas Vicariorum Apostolicorum, quos Legatos natos diximus. Constringitur summa potestatis fere his articulis. I. Ut custodiae Canonum per reliquas Ecclesias suae Legationis exacte invigilarent. II. Ut discretiori ordinationi Clericorum per suum Vicariatum intenderent. III. Ut Metropolitanos reliquos ipsi ordinarent. IV. Ut majores Synodos, si necesse esset, per illam regionem convocarent. V. Ut denique, causam, si in illo districtu componi non posset, ad Papam referrent. c. 2. D. 18.

Cap. 2.
De Auct.
Legat.

8. In reliquis Papa et his Vicariis religiosissima commendabat, ut vetera jura reliquorum Metropolitanorum illaesa, *secundum sanctorum Patrum Canones, Spiritu Dei conditos, et totius mundi reverentia consecratos, servarent.* c. 5. XXV. q. 2.

9. Reliquorum Legatorum ad comitatum Principis missorum exigua fuit auctoritas. S. Leo horum officium pulcheriae Augustae eo tenore explicat: *Cum, inquit, in causa fidei, cui gloria vestra famulatur, vicem ipsi meam (Julian. Coensi Episc.) aliquatenus delegaverim, ut ab ea, quae vobis debetur, observantia non recedens, pietati me vestrae praesentare non desinat: exe-*

S. Leo ep.
85. c. 3.
ed. Quesn.

quens in custodia fidei, et in ecclesiasticis disciplinis per omnia sollicitudinem meam, et oportunis suggestionibus, quod universali Ecclesiae profuit, insinuans, ut in ipso nec Catholicis vestrum praesidium, quibus volumus subveniri, nec meum vobis desit obsequium.

Innoc. III.
Lib. 16.
ep. 104.

10. Recentiores Pontifices, praeteritis, aut imminutis veterum Vicariorum Apostolicorum praerogativis, grandem necessitatem mittendorum Legatorum reliquorum allegarunt. Reliquis disertior est more suae Innocent. III. inquit: *D. J. C. Sedem Apostolicam instituisse totius Christiani orbis Caput, et Magistrum, a qua panis intellectus, et vitae ad alias procedat Ecclesias et Pontificem Rom. portare onera gravia cum plenitudine potestatis. Verum, quia ipse cuncta per se facere non potest, multos sibi Coadjutores, et Operarios adjungere, ac per eos exequi, quod per se non potest personaliter adimplere, sic vires suas aliis committendo, ut intelligatur ipsemet facere, quod per alios fieri discernit. Refert Gratian. supposititias Vigili, Gregoriique Decretales c. 11. et 12. II. q. 6.*

11. Novo jure Legati ordinariam habent auctoritatem, atque instar Ordinariorum reputantur. c. 2. de Legatis in 6. Sic in suis Provinciis statuta perpetua condere possunt. c. 10. Possunt et causas etiam in prima instantia audiendas suscipere. c. 1. Possunt et conferre beneficia, tametsi sint juris patronatus

natus ecclesiastici. c. 6. Possunt et exigere procurationes visitationis causa. Vetantur tamen causas sibi arrogare, quas Papa specialiter alteri delegavit. c. 2. aut majores causas, quae Papae reservantur, suas facere. c. 3. et 4. de Offic. Legat.

* Interim tamen modus est positus potestati legatorum in Concilio constantienfi et basileensi, nec non in Tridentino, quod Sess. 24. c. 20. de refor. voluit: ut *causae omnes ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram ordinariis locorum duntaxat cognoscantur* - neque legati etiam de latere, nuncii, gubernatores ecclesiastici Episcopos in praedictis causis impedire, aut alio quovis modo eorundem jurisdictionem iis praeripere, aut turbare praesumant, sed nec etiam contra clericos, aliasve personas ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eoque negligente procedant: alias eorum processus; ordinationesve nullius momenti sint, atque ad damni satisfactionem partibus illati teneantur. Demum etiam leges prodire, quae expensas et procurationes moderantur. Speciatim in Germania per concordata legatorum potestas ita est restricta in collatione beneficiorum, ut nec potestate concurrente cum Episcopis, aut jure praeventiois, neque jure concedendae *expectativae*, aut reservationis uti valeant, nec impertiri confirmationes Archiepiscopis, Episcopis,

et Abbatibus exemptis, soli Pontifici per concordata reservatas. *Gmein. Instit. jur. eccl. Tom. 1. §. 126. fol. 121. et 122.*

12. Legati a latere instar Proconsulum declarantur, ut mox ab egressu urbis insignia Apostolicae legationis, et dignitatis (veluti vestes rubras, Palafredum album, calcaria deaurata) induere possint, *c. 2. de Offic. Leg. in 6.* Ubique etiam valent a censura Papae reservata absolvere. *c. 9. h.* in suis quoque Provinciis reservare sibi benefici. *c. 1. in 6.* plenioreque potestate tum voluntariae, tum contentiosae jurisdictionis, ac ipse Ordinarius, effulgent, quia executio ipsius Officii, quod Ordinarius obtinet, suspenditur, quamdiu Legatus a latere ibi fuerit. Et ita rescripsit Gregor. IX. ad ipsum Patriarcham Hierosolymitanum. *c. 8. de Offic. Legat.*

Panorm.
ad cap. fin.
de Con-
firm. util.

13. In reliquis argumentis novi juris observant Interpretes, tam perfunctorie, et generaliter in jure Decr. de offic. Leg. tractari, ut vix constitui possint ea, quae jure legationis proprie ad Legatum pertinent. Hinc usus invaluit, quod recentiores Pontifices soleant in mandatis, et facultatibus ea omnia exprimere, quae Legatis committenda esse censent, *cum juxta Cardinalem de Luca totum pendeat a tenore facultatum.*

De Luc.
ad Conc.
Trid. disc.
33. n. 21.
Cap. 3.
De Orig.
et Abus.
nunnul.
praerog.

14. Antiquitus Legati, et Nuntii Ordinarios in sua jurisdictione turbare non poterant. Unde S. Leo Episcopum Thessalonicae per Illyricum Vicariatu Sedis Apostolicae donatum, monuit, sui officii esse, ut causas difficiliore in uberiore, et ampliore Syno-

do susciperet terminandas; si vero nec ibi componi possent, Papam de ea re per viam *relationis* instrueret, et consuleret, sententiam, et censuram hujus expectaturus, antequam decideret, quia ipse veluti Vicarius S. Sedis, vocatus esset in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis, utpote Exarchicae, vel Patriarchalis, quae aevō S. Leonis Papae per Illyricianas Provincias consuetudine, aliove titulo speciali competeat Rom. Pontifici, veluti Patriarchae Occid. En verum sensum *c. 8. III. q. 6.*

15. Absit, ut Pontificibus in mentem venisset, vel per plenitudinem potestatis, quam sibi jure Patriarchali asseriebant, vel partem sollicitudinis quam Vicariis Apostol. per illas Provincias demandabant, invadere, vel minuire Ordinariorum jura. Scripsit S. Leo dilerte, vetera jura Metropolitaram ab Episcopis Thessalonic. intemerata esse relinquenda. *c. 5. XXV. q. 2.*

16. Sensim cum Sedis Apostol. Legati sibi attribuerent Metropolitaram jura, illorum auctoritas enervavit auctoritatem istorum: caeperunt enim Legati omnia negotia ex sua potestate tractare, atque absolvere. S. S. Bern. describit, quales sint ejusmodi Legati; *lib. 4. de Confid. cap. 6.* nimirum. *Qui Ecclesias non spolient, sed emendent; qui mar supia non exhauriant, sed corda reficiant, et crimina corrigant.*

Plura desuper referunt Baluzius ad Concor. De Marc. lib. 5. c. 25. Sacerd. et Imp. et Fleurius in Hist. Eccl. et signanter Discursu IV.

Cap. 4.
De Re-
cent. rem.
adv. legat.

17. Pronuntiabantur quoque censurae in omnes, qui Legationem Papae impedierint, aut Legatorum consiliis, decretisque obstiterint. c. 2. D. 94. Hinc Gregor. VII. inter articulos juramenti, quod ab Episcopis exegit, praescripsit: *Legatum rom. eundo, et redeundo honorifice tractabo etc.*

18. Ast in regnis aliquando alius successus Legatorum apparuit. Scripsit Frideric. Imp. ad Adrianum IV.: *Cardinalibus utique vestris clausae sunt Ecclesiae, et non patent civitates:-- cum autem viderimus eos, quales requirit Ecclesia, portantes pacem, illuminantes patriam, assistentes causae humilium in aequitate stipendiis, et com-
meatu eos sustentare non differemus.* Refert Goldastus.

Goldast.
Const.
Imp.
Tom. I. p.
Cap. 58.
un. de Con-
suet. inter
Extrav.
Comp.

19. In extravagantibus communibus superest recentiorum Pontificum Constitutio, quae reprobatur consuetudinem, quod alicubi Legati non permitterentur intrare Provinciam, nisi a Rege fuissent petiti, aut admissi. Subnatis hac de causa dissidiis inter Bonifacium VIII., et Philippum pulchrum regessit Rex: *quod non impedivit, nec impedire intendit Legatum, Nuntios, vel alias quascunque personas, quo minus ingredi valeant regnum suum, nisi sibi, et regno sint legitima ratione suspecti, vel alias habeat justam causam.*

Trid. sess.
24. c. 20.

20. Praecipit Concilium Tridentinum: *Legati quoque, etiam de latere Nuntii, Gubernatores Ecclesiastici, aut alii,*

quarumcunque facultatum vigore, non solum Episcopos in praedictis causis impedire, aut aliquo modo eorum jurisdictionem iis praeripere, aut turbare non praesumant; sed nec etiam contra Clericos, aliasque personas ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eo-que negligente procedant etc.

21. Hac occasione invaluit, quod alibi vel vigore privilegii, vel auctoritate Regia non admittantur, nisi in certos articulos jurent. Inter articulos Galliae proponitur Legatis, ut jurent, se non functuros facultatibus, a Sede Apostolica concessis, nisi quamdiu Regi placuerit, relicturosque se actorum condicillos in manibus ejus, quem voluerit sua Majestas designare, ut ea Curiae Regiae Regestis inferantur.

22. Reliqui, qui hodie communiter supersunt, Nuntii ad moderamen veterum Apocryfiorum fere redacti sunt, nisi quod facultatibus a Papa donentur, concedendi rescripta, quibus judices Synodales in partibus designentur, aut concedendi dispensationes, vel conferendi beneficia, quae Papae reservantur.

*23. Supereſt in reliquis monitum S. Bernardi, ut vel Nuntii, vel Legati a Papa gravi discretionem ſeligantur: *Qui miſſi non poſt aurum eant, ſed Chriſtum ſequantur. Qui quaestu Legationem non aestuiment, nec requirant datum, ſed fructum etc.*

S. Bern.
supr.

L. 2. c. 6.

*24. Inter haec monita S. Pater elegantissime docuit Eugenium III. Consulatū Augusti non esse confundendum cum Primatu Petri. *Planum est, inquit, Apostolis interdicitur dominatus. Iergo tu, et tibi usurpare aude, aut dominans Apostolatū, aut Apostolicus dominatum. Plana ab alterutro prohiberis. Si utrumque simul habere velis, perdes utrumque.*

Math. 20.

25. Ecclesiae doctrina est, quod Pontifici Romano competat jure divino primatus. Ast audiatur Christus in Scripturis diserte loquens: *Qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. Sicut filius hominis venit etc.* En sententiam S. Bernardi ad Eugenium III. Si divini Primatus causa gloriari oportet,

S. Bern. de
Confid.
Lib. 2. c.
6.

forma tibi Sanctorum praefigitur. — Hoc glorieris, opto, semper optimo genere gloriae, quod Apostoli, quod Prophetæ delegere sibi, reliquere tibi. Agnosce haereditatem tuam in Cruce Christi, in laboribus plurimis. — Nihil in ea (gloria) inane, nil molle, nil resupinum. Notetur quoque sententia III. Bossuet: Non ex proprio cerebro, variisque ratiocinationibus, Christianae Reipublicae forma effigianda est, sed scripturis, et traditionibus per fontes puros demonstranda.

Boss. de
Poteft.
Eccl.
L. 13. c.
15.

TITVLVS XXII.

De Congregationibus Cardinalium.

CAPVT I.

De Origine, et Dignitate Cardinalium.

1. Veteri more quisque proprius Episcopus, Presbyter, vel Diaconus Cardinalis dictus est, eo quod suae Ecclesiae intitulatus, seu incardinatus esset. Referunt hunc sensum auctoritates, quas Gratianus c. 4. D. 24. tum c. 5. D. 71. refert.

2. Inde et sub recentioribus Pontificibus satis adhuc diu nullus erat Episcopus, qui vellet fieri Romanae Ecclesiae Presbyter, Diaconusque Cardinalis. Ait Ludovicus Gomeſius: *Episcopi usque ad tempora Clementis V., et Joannis XXII. in Ecclesia Dei, ita in excelso honoris, et exultationis fastigio positi fuerunt, ut dignitate deprimi, ac gradu nimis arbitrarentur, si ex Episcopis ad Cardinalatus officium assumerentur.*

Gomeſ.
Praem. ad
Reg. Can-
cell.

3. Successu temporis cessere Episcopi, quia Pontifices Cardinales purpura, et titulis Eminentiae donarunt. Innocentius X. Ann. 1645. praescripsit, ut Cardinales in propriis sigillis, et signis solo pileo de pretioso Christi sanguine rubente uterentur. Inde, et aliunde elucet, aliquot abhinc saeculis Cardinalitiam dignitatem tanti

fuisse reputatam, ut reliquae dignitates, five saeculares, five ecclesiasticae illius splendore tanquam ad majus lumen obfuscarî censerentur.

4. Variavimus et in numero Cardinalium. Veteri more octodecim Diaconi, viginti octo Presbyteri, septem Suburbicarii Episcopi Cardinales numerabantur. Aliquando minor, aliquando major Cardinalium numerus fuit. Concilium Basileense fixit, ut non plures essent, quam viginti quatuor. Xistus IV. spreto Concilii Basileensis moderatione, veterem numerum reduxit, quem Leo X. auxit, et Paulus IV. ad septuagesimum produxit.

De Marc.
de Conc.
Sac. et
Imp. L. I.
c. 9.

5. Refert Petrus de Marca, aevo B. Petri Damiani Cardinales Episcopos non modo Patriarcharum, et Primatum jura transcendisse, sed et in ipsos Pontifices authenticam proferre praevaluisse censuram. Hoc argumento S. Bernardus Cardinales Romanos compellat: *Nulli dubium, quin ad vos specialiter spectet, de regno Dei succidere surgentes spinas, sedare querelas — agite pro loco, quem tenetis, pro dignitate, qua polletis, pro potestate, quam accepistis etc.*

S. Bern.
ep. 89.

6. Hodie Cardinales Romae officium explicant tum in Consistorio, tum in diversis congregationibus, quarum quaedam in stabilem statum sunt a Pontificibus erectae, dicunturque ordinariae: aliae vero sunt extraordinariae, quia scilicet

extra ordinem per Pontificem pro nonnullis negotiis particulariter ordinari solent, cessantque illis absolutis.

7. In reliquis Cardinales instar Senatus Papae sunt, ut ei consilio suo assistant. Hac occasione invaluit, ut Cardinalium consessus, coram Pontifice in ejus palatio per modum Senatus, Consistorium diceretur. Hoc hodie duplex est, utpote extraordinarium, magisque solemne, quod et publicum dicitur, et ordinarium, minusque solemne, quod et secretum dicitur.

Cap. 2.
De Consistorio.

8. Aevo Innocentii III. ter per hebdomadam Consistorium solemne haberi consuevit, in quo auditis singulorum querimoniis, minores causas examinabat Pontifex tam subtiliter, et prudenter, ut omnes mirarentur. Sed hodie illud rarius habetur, pro frequentiore tamen praxi bis in mense, atque ordinaria dies est feria secunda de mane; quamvis aliquando alia etiam die, si Papae placet, habeatur.

9. Resoluta ergo a Pontifice Consistorii in certum diem, et horam indictione et Cardinalibus in curia praesentibus die praecedente insinuata, singuli Cardinales cum solemni comitatu, et obsequio ad illud accedunt *mores Regio*, adeo, ut in hac functione magis, quam in aliis Romanae Curiae majestas videatur elucere, quia tot Reges, quot Senatores, reputari merentur.

10. Congregatis Cardinalibus, Papa in Sede aliquantum elevata sedente, atque

adhuc januis apertis, patenteque omnibus Nobilibus, qualificatis viris, ac Praelatis aditu, singulis Cardinalibus, qui petunt, praebetur a Papa privata audientia auricularis super propriis, vel Principum, vel amicorum precibus, aliisque negotiis. Hac privata audientia pro lubitu Papae absoluta, omnes e loco Consistorii remouentur, solis Cardinalibus cum Papa remanentibus, atque tunc negotia Consistorialia tractari incipiunt.

11. Negotia vero, quae hodie in Consistorio explicantur, amplius forensem, et contentiosam formam, ut olim, non habent, sed solum gratiosam, vel politicam, ut principis supremum Senatum decet. Inter negotia Consistorialia inde referuntur: I. Creatio novorum Cardinalium. II. Provisio Ecclesiarum Patriarchalium, Metropolitanarum, Episcopaliū, et nonnullorum Monasteriorum. III. Coadjutoriae perpetuae Episcopatum, et Abbatiarum Consistorialium. IV. Resignationes, et translationes illarum Ecclesiarum, aut erectiones novarum Sedium, vel uniones, et divisiones veterum.

12. Si in his negotiis Consistorialibus quaedam incidunt contentiosis, ea in Congregationem particularem ablegantur, quae dictorum negotiorum praeparatrix, seu Consistorii Consultrix dicitur, constituta ex competenti numero Cardinalium, ac etiam peritorum Praelatorum cum

proprio Secretario, atque in ista congregatione prius formiter examinantur materiae, partibus opponentibus auditis in forma mere contentiosa, proportionata tamen stylo Congregationum Cardinalitiarum circa formalitatem telae iudicialiae. Verbo: haec Congregatio Consistorialis est ipsius Consistorii pars, et quasi Affector, ut nonnisi de ejus voto negotia, quae controversiam pati possunt, expediantur.

13. Papa in Consistorio a Cardinalibus colligit vota; nihilominus illorum omnium decisio dependet a solo Papa, quia vota Cardinalium censentur duntaxat consultiva. Inde haec Consistoria, vel Congregationes Cardinalium non aequant auctoritatem Synodorum, quas olim cum Episcopis celebrabant SS. Pontifices. Quippe Episcoporum suffragia in Synodis habebantur decisiva, ideoque in hisce Synodis Decreta Synodaliter decisa dicebantur, et nomine Synodi evulgabantur.

14. Inter recentiores Congregationes Cardinalium primas tenet Congregatio S. Officii, seu Inquisitionis. Auspicio Innocentius III. misit Religiosos, veluti Apostolicos Legatos, ut convertendis Albigenfibus per Evangelicam praedicationem vacarent. Inde Gregorius IX. Romanum S. Angeli Diaconum Cardinalem Legatum in Provincias Albigenfium haeresi infectas ablegavit, qui Ann. 1229.

Cap. 3.
De Congregatione S.
Inquisitionis.

Concilium Tolosae celebravit, in quo de consilio tum Episcoporum Praelatorumque, tum Baronum, et Militum 16. Decreta edita sunt, quibus modus inquirendi, puniendique haereticos praescribitur.

15. Hoc exemplo et Fridericus II. Imp. acerbissimas Constitutiones adversus haereticos evulgavit, mandavitque, ut Magistratus illos, quos Inquisitores denuntiassent haereticos, arcta custodia detinerent, *ut post ecclesiasticae damnationis judicium poenam subeant, quam merentur.* Refert has leges Goldastus.

Goldast.
Tom. I.
p. 26. etc.
Const.
Imp.

16. Innocentius IV. Ann. 1251. Friderici leges confirmavit, pleraque pro stabiliendo inquisitionis tribunali adjecit, inter quae per 38. Capitula expressit, quae a Magistratibus contra haereticos, eorumque fautores observari oportet. Hactenus tamen haec tribunalia per Italiam, et terras Pontifici temporaliter subjectas, particularia fuere.

17. Paulus III. primus fuit, qui ann. 1542. Romae instituit Generale tribunal Inquisitionis pro omnibus, et singulis Republicae Christianae Civitatibus, oppidis, terris, et locis etc. cui et sex Cardinales praefecit. Pius IV. horum octo deputavit, Xistus V. eorum amplissimam auctoritatem declaravit.

18. Ad hanc Congregationem praeter Cardinalas, qui eam proprie constituunt, pertinent et alii ministri, inferioresque

Officiales, qui hoc Inquisitionis tribunal regunt, et administrant in ipso jurisdictionis exercitio; nimirum per formationem processuum, reorumque examen. In hoc genere primas tenet Commissarius S. Officii, veluti iudex ordinarius, cui a consiliis est Assessor sancti Officii. Reliqui Consultores solent ex diversis religiosis Ordinibus, aut etiam ex Clero saeculari pro Papae beneplacito assumi.

19. Commissarius cum his Consultoribus, Fiscali, et Notario S. Officii solet singulis Feriis secundis in Palatio S. Officii prope Basilicam vaticanam coire; indeque haec congregatio *consulta* dicitur, in qua leguntur processus criminales, ac etiam litterae Episcoporum, aliorumque localium Inquisitorum relationes, caeteraque gravioris momenti negotia discutiuntur, quae Cardinales Consultoribus relinquunt, idque pro maiore instructione Assessoris, qui ea in alia Congregatione relaturus est, ad quam Cardinales conveniunt.

20. Haec Cardinalium Congregatio habetur singulis Feriis IV. in Conventu F.F. Praedicatorum prope Ecclesiam B. Mariae super Minervam. Congregatis Cardinalibus primum habetur Congregatio secreta in qua soli Cardinales cum Commissario, et Assessore deliberant de negotiis, quae majus secretum requirunt, ut Consultoribus committenda non viderentur. His discussis advocantur Consultores, ut suum

votum, consiliumque dicant. Atque inde relatio fit ad Sanctissimum, qui huic Congregationi non intervenit. Formula Decretorum haec est. *Feria IV. S. Congregatio Eminentissimorum ac Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium in tota Republica Christiana contra haereticam pravitatem Generalium Inquisitorum, habita in Conventu S. Mariae super Minervam post examen Theologorum specialiter ad hoc deputatorum.* (Quippe subinde examen librorum, aut propositionum nonnullis Theologis, qui nunquam Congregationi interfunt, nisi relationem commissi ipsis negotii facturi, demandatur, ut examine facto S. Congregationi exponant, an, et quam censuram hi, illique libri, aut propositiones mereantur? Unde dicuntur et Qualificatores) *facta relatione ad Sanctissimum, praesenti Decreto declarat etc.*

21. Feria quinta subsequitur Congregatio eorundem Cardinalium in palatio Apostolico, cui ob summam rei gravitatem Romanus Pontifex ipse praesidere solet. Quippe in hoc consessu praecipue tractatur negotium, quod ex omnibus illis per hebdomadam relatis praecipuum censetur, et coram sua Sanctitate decideretur. Postquam casus propositus coram Pontifice mature discussus fuit, atque Theologi, si negotium eorum examini commissum est, relationem suam absol-

verunt, omnes dimittuntur, exceptis Cardinalibus, e quorum suffragiis Papa ipse concludere solet. Hoc facto, et signo dato advocatur Pater Commissarius cum Assessore S. Officii, quibus resolutionem Congregationis sua Sanctitas promulgat. Decreta hujus Congregationis sub hac ferre formula prodeunt. *Feria V. di mensis anni in generali Congregatione S. Romanae, et Universalis Inquisitionis habita in palatio Apostolico Montis Quirinalis (vel alias apud S. Petrum, si ibi Pontifex resideat) coram SS. D. N. ac Eminentissimis, ac Reverendissimis D. D. S. R. E. Cardinalibus, in tota Republica Christiana contra haereticam pravitatem generalibus Inquisitoribus, a Sede Apostolica specialiter deputatis, SS. Pater praedictus, auditis votis eorundem Cardinalium et Theologorum nonnullorum (si causa commissa fuit examini Theologorum) statuit, et decrevit etc.* Nec tamen ubique Inquisitionis auctoritas (salva reverentia SS. Pontificis) est recepta.

22. Ad subsidium Congregationis circa Inquisitionem haereticorum Sixtus V. Congregationem Indicis, tanquam dictae Congregationis S. Officii Vicariam, et adjutricem erexit, eadem primaeva potestate penes matrem adhuc remanente.

Cap. 4.
et 5.
De Congreg.
Indic.

23. Congregatio indicis componitur ex competenti numero Cardinalium pro Papae arbitrio. Habet praeterea fixum Consultorem Magistrum S. Palatii ex Ordine Praedicatorum, cui grandi numero assistunt reliqui Theologi, et Professores diversorum Ordinum Religiosi, veluti Consultores. Est huic et Secretarius ex Ordine S. Dominici, qui una cum Praefecto Cardinali Decreta Congregationis signat.

24. Soli tamen Cardinales votum decisivum habent, quibus a Sixto V. in erectione hujus Congregationis demandatum est, *ut libros, qui post indicem, jussu Concilii Tridentini editum, prodierunt, Catholicae doctrinae, christianorumque morum disciplinae repugnantes expendant, ac recognoscant, ac ubi nobis (Papa) retulerint, nostra auctoritate rejiciant, hominum vero injuria, ac dolo depravatos emendent, et eos libros, qui, paucis erroribus reiectis, alioquin utiles studiosis esse possint, expurgandi, atque corrigendi modum ineant, indicesque expurgatoris conficiant, novos praeterea libros approbandi, et imprimendi rationem praescribant.*

25. Veteri more Gelasius P. in Synodo Romana Ann. 494. contexuit Catalogum librorum, qui in Ecclesia Romana recipiuntur, aut rejiciuntur. Spectabat

Decretum discretionem publicae lectionis; utpote ad officium divinum, quia, quidquid vel speciem falsi, aut mixturam fabulae continere videbatur, a gravitate cultus divini julte secernendum fuit. c. 3. §. 17. D. 15.

26. Synodus Tridentina delectis Patribus commisit, indicem librorum prohibitorum contexere, ut *possit varias, et peregrinas doctrinas tanquam zizania a Christianae veritatis tritico separare*. Finis ergo et hujus censurae fuit proscribere libros haereticorum.

27. Quum tamen S. Synodus uberio-rem disquisitionem reliquisset Papae, hodiernus Index Romanus tres classes librorum prohibitorum exhibet; videlicet I. Libri, Auctoresque haeretici, aut suspecti recensentur. II. Rejiciuntur libri, qui doctrinam non sanam, aut suspectam, aut scandalosam morum continent; etiamsi Auctores eorum ab Ecclesia nunquam desciverint. III. Libri Anonymi perstringuntur, qui doctrinam proferunt, quam Ecclesia Romana, tanquam Catholicae fidei, aut morum integritati adversam, esse refellendam decernit.

28. Contingit et aliquando, quod liber, per Congregationem Indicis proscriptus, postmodum etiam per speciale Decretum Inquisitionis damnetur, ut instaurata censura Lectores ab illa noxia doctrina abstrahantur, absterreanturque.

29. Supereſt et reliquis Epiſcopis, Inquiſitoribus, ac Cenſoribus juſ in ſuis diaecefibus et territoriis proſcribendi, expurgandi, corrigendique libros, et ſententias, ſi doctrinae vel fidei, vel morum diſciplinæ adverſari videntur. In Gallia ſpectantur Epiſcopi Judices tum fidei, tum morum, ut eorum eſſe cenſeatur cognoſcere, quae ab ovibus removenda, quaeve iſſis praeſbenda, permittendave ſint pabula.

30. Hac occaſione invaluit, quod Indicis, Inquiſitionisque Romanae Decreta in reliquis Provinciis Galliae, Hispaniae, Germaniae ſaepe abſoluta auctoritate excidant, quia Theologi Romani ſibi nonnullas adoptaverunt, quaſi pro catholicis veritatibus, ſententias, quas alii Theologi, immo integrae Eccleſiae, et reliqua Regna rejiciunt. Hinc uſus fert, quod nec in Hispania, nec in Sicilia, aut alibi permittantur Decreta, a Congregatione Indicis emanata promulgari, niſi per patrios Cenſores fuerint reviſa, et admiſſa.

Cap. 6.

et 7.
De Congreg. Interpret. Conc. Trid.
Trid. ſeſſ.
25. Decr. de Obſerv.
et recip.
Decr.

31. Concilium Tridentinum praecipit: *Quod ſi in his recipiendis Decretis aliqua difficultas oriatur; aut aliqua inciderint, quae declarationem, quod non credit, aut definitionem poſtulent; praeter alia remedia, in hoc Concilio inſtituta, confidit S. Synodus, B. Rom. Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis praefertim Provinciis, unde difficultas*

orta fuerit, iis, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilii generalis celebratione, si necessarium judicaverit, vel commodiore quacunque ratione ei visum fuerit, Provinciarum necessitatibus pro Dei gloria, et Ecclesiae tranquillitate consulatur.

32. Hac occasione SS. Pontifices, praeteritis aliis remediis, Congregationem Cardinalium pro executione, et interpretatione Concilii Tridentini instituerunt. Inter hos Cardinales unus habet Praefecturam pro subscriptione litterarum, et Decretorum, et reliqua directione Congregationis, diciturque Cardinalis Praefectus.

33. Hujus Cardinalis Praefecti, et Secretarii, nec non sigillo ipsius Congregationis resolutiones ab hac Congregatione emanantes muniri debent, adeo, ut declaraverit haec Congregatio, probante Urbano VIII., declarationibus, seu impressis, seu imprimendis, seu etiam manuscriptis, nullam fidem in judicio, vel extra esse habendam, nisi in authentica forma, solito sigillo, et subscriptione Cardinalis Praefecti, et Secretarii ejusdem Congregationis fuerint munitae.

Urb. VIII.
2. August.
Ann. 1632.

34. Hae declarationes Congregationis saepe prodeunt occasione casuum particularium, qui in forma contentiosa eo deferuntur. Hinc illae decisiones non gaudent uberiore auctoritate, quam rei

judicatae, ut inter alios jus haud faciat, nisi eadem circumstantiae concurrant.

35. Quid quod et reliquae decisiones Congregationis, quae per viam Oraculi eduntur, in Provinciis recipi non soleant, tanquam decisiones juris, quibus in iudicio standum sit, sed ad summum tanquam resolutiones doctrinales reputantur. Quoniam enim haec Congregatio plerumque ex Cardinalibus Italis componitur, qui receptis in Curia opinionibus potius, quam verbis Tridentini Concilii inhaerent, evenit saepe, quod hae decisiones ad praxin Curiae inflexae, a patriis moribus, et juribus aberent, ut recipi hic, alibive non possint. Monet inde Franc. Zypaeus, Concilium Tridentinum in his ditionibus receptum esse, prout sonat; *non, ut quotidianae interpretationes, Decreta, aut Constitutiones Roma adferri possint.*

Zyp.
Consult.
I. de
Elect.

Cap. 8.
De Congreg. sup.
Negot.
Episc. et
Reg.

36. Inter recentiores Congregationes Cardinalium, quas Sixtus V. Romae erexit, ob multitudinem negotiorum occupatissima est Congregatio super negotia Episcoporum et Regularium. Constat ipsa ex meris Cardinalibus, quibus praest Cardinalis Praefectus, a quo litterae, et Decreta Congregationis manu unius Secretarii expediuntur. Habetur haec Congregatio singulis Feriis VI. in Palatio Apostolico.

37. Hodie unica est Congregatio, quia vetus institutum *pro Consultationibus Episcoporum*, et alterum, quod dicebatur *pro Consultationibus Regularium*, in unum placuit redigere tribunal. Inde in negotiorum multitudine omnium major est Congregatio. *Causas enim Regularium non solum publicas, sive super regimine Religionis in universum, sive inter unam Religionem, et alteram, sed etiam privatas inter Religiosos super electionibus, officiis, Praelaturis, aut super praecedentiis, aliisque praeminentiis, caeterisque occurrentiis generaliter haec S. Congregatio cognoscit, et determinat summarie, et de plano, sola facti veritate inspecta, quandoque cum extrajudicialibus probationibus, vel cum sufficientibus scripturis, nullo tamen adhibito formali processu, cum Notario, et reliqua tela judiciaria.*

38. Stylus Congregationis est, ut, si quis exhibito libello conqueratur, se a suo v. g. Episcopo gravatum, scribatur epistola familiaris nomine Congregationis, signata per Cardinalem Praefectum, et Secretarium, cum incluso libello supplici ad Episcopum, vel alium Superiorem, ut super expositis in libello Congregationem informet: qua informatione habita, si Congregatio videat, quod circa facta conveniatur, ut tota difficultas ad punctum juris recidat, tunc nego-

tium in Congregatione resolvitur, ipsaque decisio rursus per litteras, ut ante signatas, remittitur.

39. Quod si informatio accepta Congregationi non videatur sufficiens, aut in factis non conveniat cum supplice libello, tunc Congregatio interdum per alias litteras libellum supplicem cum ulteriore informatione mittit ad Metropolitanum, aut viciniorem Episcopum, vel aliam personam in dignitate constitutam.

40. Si negotium versatur inter ipsos Regulares, litterae pro informatione inscribuntur Procuratori Ordinis, qui in Curia semper assistit, quandoque etiam Generali Ordinis; a quibus accepta informatio, si Congregationi insufficiens, aut minus sincera appareat, aut in factis dissonantia superfit, capiuntur aliae informationes ea via, quae Congregationi opportunior videtur. In reliquis in his Cardinalitiis Congregationibus nullae admittuntur reculationes ex causa suspicionis vel suspectationes.

41. Moribus hodiernis, praesertim Belgicis controversiae Regularium adversus Episcopos, et Parochos fere solent tractari in possessorio coram Regiis tribunalibus; et in petitorio apud Judices ecclesiasticos Ordinarios, aut Delegatos in partibus.

42. Reliqua est S. Congregatio Rituum, quam Sixtus V. ex quinque Cardinalibus

instituit, quibus haec praecipue cura incumbere debeat, ut veteres Ritus sacri ubivis locorum, in omnibus urbis, orbisque Ecclesiis, etiam in Capella Pontificia, in Missis, in divinis Officiis, Sacramentorum administratione, caeterisque ad divinum cultum pertinentibus, a quibusvis personis diligenter observentur: caeremoniae, si quae exoleverint, restituantur, si depravatae fuerint, refoventur: libros de sacris Ritibus et caeremoniis, imprimis Pontificale, Rituale, Caeremoniale, prout opus fuerit, emendent, officia divina de SS. Patronis examinent, et — concedant. Diligentem quoque curam adhibeant circa Canonizationem Sanctorum, festorumque dierum celebrationem, ut omnia rite, et ex Patrum traditione fiant.

43. Hodie praeter Cardinales, quorum numerus a beneplacito Papae pendet, interveniunt huic Congregationi plures Praelati, quorum unus est Secretarius, Sacrista Papae, Magister sacri Palatii, unus aut plures Magistri Caeremoniarum Papae, ac aliqui religiosi Theologiae Professores.

44. Praeter quaestiones, quae Ritus, Caeremoniasque spectant, et primario ad hanc Congregationem, referri debent, plures aliae etiam causae eo solent afferri v. g. Praecedentiarum in processioni-

bus, aliisque publicis functionibus; aut etiam super jure funerandi, celebrandi-
que officium funebre, aliisque, quae di-
vinum officium turbare possent; quaeque
eo pertinent, ut rite, et recto ordine om-
nia in Ecclesia fiant. Hae tamen quaestio-
nes, si inter Regulares incidunt, non ra-
ro ad Congregationem super negotiis E-
piscoporum et Regularium remittuntur
decidendae. In reliquis stylus et hujus
Congregationis super examen, et deci-
sionem controversiarum est idem, ac ille
Congregationis super negotiis Episcopo-
rum, et Regularium.

De Luca.
relat.
Cur.
disc. 18.

45. Juxta Cardinalem de Luca priva-
tiva, et singularis hujus Congregationis
Rituum cognitio versatur in praescriben-
dis ritibus in divinis officiis, ut omnia in
Dei cultu rite, et religiose, prout Maje-
stas, et dignitas tanti operis exigit, per-
agantur, rejectis, et expunctis ritibus,
quos posterioribus saeculis vel irreve-
rentia, vel superstitio, vel avaritia, vel
Praelatorum, Pastorumque incuria, aut
ignorantia invexit, vel admittit.

46. Veteri more quisque Episcopus
pro sua diaecesi, aut Metropolita pro sua
Provincia de ritu divini officii disposuit.
Inde Ecclesiae, vel Ordines, in quibus
usus Breviarii Romani non est receptus,
veteri auctoritate freti, Breviaria sua pro-
prio Marte correxerunt, et in aliam plane
formam redacta, recentius ediderunt,
et evulgaverunt.

47. Reliquae vero Ecclesiae, quae Breviarium Romanum receperunt, ventantur ex Bulla Pii V, nova officia vel addere, vel vetera detrahare, vel quidquam mutare, nisi ex sententia S. Congregationis Rituum. Supereft illud mirandum, quod in tanta industria virorum pericillimorum quamplurima adhuc reperiantur Apocrypha. Quid quod illud amplius mirandum fubit, quod Congregatio Rituum Breviario Romano inferi permittat Sanctorum officia, incertis historiis, et divina Majestate indignis referta. Admodum verifimile eft, id contingere ex nimia facilitate divina Officia approbandi: *ad unis enim Cardinalis relationem juxta fidem Dan. Papebrochii permittuntur, seu approbantur.*

48. Juxta veterem difciplinam cujusque Epifcopi pro fua Diaeceli, et Metropolitanae pro Provincia fuit, limplici ritu quemquam in Sanctorum numerum referre. Sic Baldericus Tornacenfis Epifcopus Canonizationem Hadulfi Atrebatenfis Epifcopi per Engranum Epifcopum Cameracenſem hoc ordine recenſet. *Sanctum Corpus levavit; id eft, publice expoſuit, in qua elevatione ad declaranda S. Viri merita mulier quaedam ab immundo ſpiritu mirifice liberata eſt. Unde Epifcopus laetus, verbo facto ad populum, B. Hadulfi ſolemnia in numero Sanctorum ad publicum cultum notificavit.*

49. Hac occasione saepe Concilio locus fuit, si Metropolita pro Provincia cultum publicum Sancti decernendum censeret. Hoc exemplo in Italia contigit, quod Papa, veluti Metropolita Suburbicariarum Diaecesium, in Synodo Romana Canonizationis causam cum suis Comprovincialibus Episcopis decernere quondam consuevisset.

50. Circa saeculum XI. coepit exemplum, quod Canonizatio ab exteris ad Papam deferretur, cum S. Ulricus Constantiensis Episcopus Papam rogasset, ut Conradum Antecessorem suum canonizaret, responsum tulit vitam ejus in Concilio generali, utpote copiosiore, examinandam, comprobendamque fore.

51. Eugenius III. primus habetur, qui praeterito Concilio, Henricum Imp. in suo Consistorio canonizavit, ductus ea ratione, *quod Romanae Ecclesiae auctoritas sit omnium Conciliorum fundamentum.* Abhinc Eugenium III., Alexander III. et reliqui Pontifices sunt imitati.

52. Pronuntiat Alexander III.: *Etiam si — miracula fierent, non liceret — ipsum pro Sancto absque auctoritate Romanae Ecclesiae venerari.* Superest rescriptum novo jure c. 1. *de Reliq. et Vener. Sanct.*

53. Superest inde discernendus cultus publicus a privato, qui olim ad simplicem commemorationem recidit. Molanus de

B. Gerlaco Eremita Falkenburgenſi ad-
ſtruit. *Commemoratio ejus fit in Vigi-
lia Epiphaniae Domini, ſed quia cano-
nizatus non eſt, miſſae Sacrificium pera-
gitur de aeterna ſapientia, et, dum ly-
taniae canuntur, SUBMIſſA voce inter-
ſeritur: S. GERLACE ORA PRO NOBIS.* Juxta
Decretum Urbani VIII. non licet cujus-
quam cum ſanctitatis, aut martyrii fama
defuncti imagines, aut, quidquid vene-
rationem, aut cultum praeſeferat, in Ec-
cleſiis, Oratoriis, locis publicis, ſeu pri-
vatis ante Apoſtolicam beatificationem,
ſeu canonizationem ponere.

Urban.
VIII. de 3.
Oſtoabr.
Ann.
1625.

54. Noſtris moribus beatificationem a
canonizatione Sanctorum placuit diſtin-
guere. Beatificationis enim Decreto cul-
tus religioſus reſtringitur ad particularem
vel Ordinem, vel Provinciam, vel Ec-
cleſiam. Canonizatione tribuitur cultus
publicus, et univerſalis per omnes Eccle-
ſias, et Regionem.

55. Ex Conſtitutione Sixti V. eſt Con-
gregationis SS. Rituum Canonizationis,
Beatificationisque proceſſum inſtruere.
Extra ordinem ad id genus negotii, ultra
Cardinales, Praelatosque ad Congrega-
tionem Rituum ſpectantes, adjunguntur
alii, veluti Promotor fidei, tres ſeniores
Auditores Rotae, qui tanquam periti Ca-
noniſtae munus Aſſeſſorum gerere viden-
tur. Adeſt, et unus ex Protonotariis parti-
cipantibus. Adhibentur quoque alii Theo-

logi, qui Consultores, vel respective Qualificatores dicuntur. Quin imo pro consilio adhiberi solent Medici, et Philosophi, alique Professores, ut judicent, an operationes, quae miraculis adscribuntur, revera dici debeant supernaturales; aut an provenire queant a causa aliqua naturali?

56. Discussis mature per frequentiores Congregationes probationibus negotium Canonizationis praeparatum censetur. Inde Congregatio magis solemnis habetur coram ipso Pontifice, qui audito voto Congregationis interponit quidem Decretum super beatificatione, aut concessione cultus particularis in aliqua Ecclesia, aut Ordine; sed Canonizationem, seu absolutam adscriptionem in Catalogum Sanctorum suspendit.

57. Reasumpto negotio aliud instituitur examen in pleno Consistorio secreto, quod insequitur Consistorium solemnius, et publicum, convocatis omnibus Archiepiscopis, et Episcopis, qui in Curia praesentes sunt, quorumque votum exquiritur per quandam Concilii (cujus olim fuit, causam Canonizationis definire) imaginem.

58. In hoc Consistorio praemissis precibus, aliisque caeremoniis, in Caeremoniali Romano praescriptis, instante Procuratore causae Pontifex sedens cum mitra, alta voce proclamat: *Ad honorem*

58. *individuae Trinitatis, et exaltationem fidei Catholicae, et Christianae religionis augmentum, auctoritate ejusdem Dei Omnipotentis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti, et B. B. Apostolorum Petri, et Pauli, et nostra de Fratrum nostrorum consilio, decernimus, et definimus, B. M. N. sanctum esse, et Sanctorum Catalogo adscribendum, ipsumque hujusmodi Catalogo adscribimus.*

59. Brevior his solemnitatibus ritus est, quod interdum per simplicem insertionem nominis alicujus defuncti in Breviario Romano, aut per speciale Breve Pontificis, Decretumque Congregationis Cardinalium quisquam censeatur canonizatus, uti patuit in Joanne de Matha, et Felice Valesio, quorum Ordines parcendum censuere sumptibus Canonizationis, qui fieri debuissent ex aerario captivorum.

60. In eo genere processus vetus est formula protestationis Papalis: *antequam, inquit, ad pronuntiationem veniamus, protestamur publice apud vos omnes hic praesentes, quod per hunc actum Canonizationis non intendimus aliquid facere, quod sit contra fidem, aut Ecclesiam catholicam, seu honorem Dei.* Ecce haec protestatio juxta Christianum Lupum palam supponit, Papam in Canonizatione Sanctorum non esse infallibilem. Et sane, cum hic actus super pluribus particularibus, et recentioribus

factis, et testium depositionibus, a traditione independentibus versetur, non mirum est, quod ipsi Pontifices se in hoc negotio Canonizationis errori obnoxios esse profiteantur, procul ab omni praejudicio cultus religiosi, qui a fidelibus honori praedicti Sancti impenditur. *Per fidem enim Christi, in quem cultus Sanctorum definit, omnia purgantur, et fit, quod, si veritas Canonizationis deficiat, non deficiat fides.*

* 61. In Romano Catalogo Sanctorum memoria in benedictione superest veterum Pontificum, qui omnem vigorem muneris sui Apostolici effuderunt, ut Ecclesiam per illibatum candorem Canonum a diversis corruptelis liberarent. Ait Xistus III., *Romano Pontifici non parum oneris, non parum laboris incumbere, ut Ecclesiae Dei macula desit, et ruga.*

* 62. Quid in epistolis veterum Pontificum uberius his exemplis? Profitetur Siricius, se Decretales suas dedisse, non, quae nova praecepta imperent, sed quibus ea, quae per ignorantiam, desidiamque aliquorum neglecta sunt, observari faceret. Ait B. Leo: Non levi nos maerore contristat, quoties aliqua contra instituta Canonum, et ecclesiasticam disciplinam praesumpta, vel commissa cognoscimus: quae si non, qua debemus, vigilantia rescemus, illi, qui nos speculatores esse voluit, excusare non pos-

Xistus III.
Ep. 6.

Siric. ad
Hincm.

S. Leo
praefat.
in Decr.

sumus, permittentes, sincerum corpus Ecclesiae, quod ab omni purum macula custodire debemus, ambientium contagione foedari. Quid facundius rationibus S. Bernardi? *Disce, sarculo tibi opus esse, non sceptro, ut opus facias Prophetæ. Et quidem ille nec regnaturus ascendit, sed extirpaturus. Putasne et tu, aliquid invenias elaborandum in agro Domini? Et plurimum etc. Glorifica manum, et brachium dextrum in faciendo vindictam in nationibus, increpationes in populos, in alligando Reges eorum in compedibus, Nobiles eorum in manicis ferreis: si hæc facis, honorificas ministerium tuum, et ministerium te. Non mediocris iste Principatus est. Exturbare est hoc malas bestias a terminis tuis, quo greges tui securi in pascua deducantur. Domabis lupos, sed non dominaberis ovibus. Pascendas utique, non premendas suscepisti.*

S. Bern.
de Con-
sid. lib. 2.
c. 6.

TITVLVS XXIII.

De Officialibus Curiae Romanae.

CAPVT I.

De Vice - Cancellario, et Cancellaria.

I. Cum injuria temporum moles causarum Pontificis decisionem petentium nimium succresceret, recentius diversis tri-

bunalibus, et Officiis, Ministrisque Curiae locus fuit. En praecipuorum nomina, et munera.

2. Cancellariae praest Cardinalis Vice-Cancellarius, qui in primariis, et gravioribus Sedis Apostolicae negotiis publicis, et solemnibus (qualia sunt Confistorialia, aliaque plurima) Papae ab expeditionibus est, ut legitima forma prodeant. Ita quadam proportionem dicendus est Cancellarius Papae eo modo, quo in singulis Diaecesibus Episcopus habet Notarium et Cancellarium majorem, qui acta Synodalia, et judicialia, ac etiam Pontificalia consignat, et authentizat.

3. Cancellarius Papae fixum habet titulum Cardinalitium Ecclesiae Collegiatae S. Laurentii in Damaso, prope quam et vere regium habet Palatium, quod Cancellariae dicitur; in quo ipsa Cancellaria per speciem magni tribunalis, statutis diebus tenetur, aliaeque functiones publicae peraguntur.

4. Vice-Cancellario ab obsequio sunt diversi Officiales, quorum aliqui sunt majores Praelati, Praelaturam annexam habentes. Inter hos primus est Regens Cancellariae, qui revidendis Bullis, quae expediendae, et promulgandae sunt, vacat, ut, si quis error irreperit, eum corrigat: unde ad calcem reformatae Bullae manu sua scribit: *correcta, prout jacet.*

5. Reliqui Officiales Cancellariae, qui Praelaturam annexam habent, sunt Praefidentes de majori, vel minori *Parco*, ita dicti a loco Cancellariae, in quo conveniunt, qui vulgo *Parcus* dicitur. Illi de majori *Parco* vocantur etiam Abbreviatores, a conficiendis litterarum Apostolicarum breviaturis, sive minutis, quas ex signatura Cardinalis Vice-Cancellarii accipiunt, ejusdemque contra-cedula, tanquam matrice conficiunt. Quippe usus habet, quod facta in Consistorio provisione per Pontificem Cardinalis Vice-Cancellarius accipiat Decretum Papalis provisionis, ut illud in libro materiarum Consistorialium consignet, sub hac formula: *Romae apud S. Mariam majorem, die mensis - anni - fuit Consistorium, in quo SS. D. N. referente Cardinale N. providit Ecclesiae N. per obitum N. vacanti de persona N. cum retentione compati-bili, absolutione, clausulis etc.* Cardinalis proponens conficit schedam, seu schedulam, quae dicitur schedula Consistorialis Cardinalis proponentis, per quam significat Cardinali Vice-Cancellario, Pontificem in Consistorio providisse tali personae de Ecclesia Cathedrali: hac schedula recepta Cardinalis Vice-Cancellarius conficit aliam schedulam, quae contra schedula vocatur, in qua summarie narrat, qualiter Pontifex in Consistorio providerit Ecclesiae N. de Episcopo, et

Pastore, eamque schedulam Secretarii sui subscriptione, proprii sigilli impressione, et manus] suae subsignatione munit.

6. Reliquum est, quod Praelati de majori Parco praeterea constituent quoddam tribunal, in quo collegialiter convenientes decidunt dubia, quae super litterarum formula, clausulis, et Decretis in eis adjiciendis, tum super emolumentorum solutionibus, aliisque contingentis oriri possunt, et solent.

7. Praelati de minori Parco exigua fruantur jurisdictione; in id unum intendentes, ut Bullae ferantur, et tradantur Praelatis de majori Parco. Facta minuta per Abbreviatorem de majori Parco, qui est in turno, mittitur deinde ad alium Abbreviatorem, ut eam revideat, quae revisa traditur Scriptori Bullarum. Tum per Apostolicos scriptores juxta eorum formulas efformantur litterae, quae Bullae dicuntur, sub plumbo, in ejusdem Vice-Cancellarii aula, seu Palatio, quod Cancellariae nomen habet, eodem modo, quo per ejusdem Cancellariae Scriptores, et Officiales aliae efformantur litterae super provisionibus aliorum beneficiorum, nec non super Apostolicis dispensationibus, aliisque gratiis, et concessionibus, quae fiunt extra Consistorium per organum Datarii.

8. Abhinc plures sunt Officiales Curiae, qui Bullis illius revidendis, trans-

scribendis, plumbandis, registrandisque occupantur; quorum alii vocantur Summistae, alii Scriptores, alii Secretarii, alii Plumbatores, alii Equites, alii Cubicularii, et Scutiferi; alii Protonotarii, alii Subdiaconi etc. Hi omnes participant vel in annatis, vel in aliis emolumentis, quae pro litterarum expeditione solvuntur; unde haec jura vulgariter taxa Cancellariae Apostolicae vocantur. Joannes XXII. primus habetur, qui taxas, Breviatoribus, et Scriptoribus litterarum, et gratiarum praestandas, designavit. *Extrav. Joann. 22. c. un. de Sent. Excomm.*

9. Joannes XXII. et ipse est Auctor reliquarum regularum Cancellariae ad instruendum stylum Cancellariae. Hae regulae neutiquam perpetuae sunt, sed morte Pontificis extinguuntur, donec Neoelectus Pontifex altero suae assumptionis die eas de novo evulget, publicaeque in Cancellaria per Vice-Cancellarium faciat; idque nonnunquam novis regulis additis, vel antiquis immutatis, vel etiam subinde aliquibus expunctis, et omissis. Hodie inter regulas Cancellariae non paucae reperiuntur, quae beneficiorum collationes spectant, aliasque materias, quarum usus inde extra Cancellariam Romanam extenditur. De his alibi

10. Inde a Joannis XXII. aevo, quo
coeperunt reservationes beneficiorum,

Cap. 2.
De Datar.

invaluit, quod necesse fuerit, per Pontificem constitui Officialem, qui *Datarius* dicitur. Cum enim provisiones non publice in Consistorio, sed privatim in Aula per supplices libellos, a Papa signatos, fierent, non raro accidit, quod Papa, ex negotiorum multitudine sui immemor idem beneficium diversis personis concederet. Ortis dissidiis, et jurgiis super temporis anterioritate, quae in beneficiis, aliarumque gratiarum concessionibus spectatur, congruum fuit, quendam fiduciarium Ministrum per modum Secretarii assumere, ut curam hujusmodi signationum, et expeditionum haberet, adnotaturus diem concessae gratiae, ut anteriores a posterioribus discerni possent.

11. Hac occasione hujus Ministri et erat, Papam per modum Consiliarii, aut Auditoris monere, instruereque, an ea vacatio caderet, nec ne sub ejus reservationibus, ac provisione; seu quomodo pro beneficiis qualitate provisio facienda; aut an Oratores, qui supplicationes porrigebant, essent digni, ac idonei, nec ne?

12. Juxta modernum Curiae Romanae styllum *Datarii* officium inter praecipua munia reputatur, ut aliquando et Cardinalis ad id assumatur, qui inde *Pro-Datarius* appellatur; utpote, quia haud indignum censetur, quod Cardinalis provi-

sionaliter, et per modum commendationis hoc munus administret.

13. Habet *Datarius* plures *Officiales*, et *Adjuutores* sui officii, quorum duo primi, seu majores sunt, videlicet *Subdatarius*, et alter per *obitum* dicitur. *Subdatarius* est *Substitutus* ipsius *Datarii*, ut revideat omnes supplices libellos, qui *Papae* offeri postulantur, exceptis illis, qui sunt pro impetrandis beneficiis vacantibus per mortem *in terris* obedientiae, quorum revisio reservatur *Officiali*, qui dicitur *per obitum*. *Subdatarius*, visis libellis, eos distribuit pro varietate materiae.

14. Et quidem, si in libellis agatur de aliqua ex materiis ordinariis, v. g. de simplici resignatione beneficiorum, quae a *Papa* signari non debent, remittuntur ad *Officialem*, qui vocatur, *concessum*. Hic signat libellos supplices sibi a *Subdatario* transmissos, apposita ad marginem nota, *ad Ord.* id est, ad *Ordinarium*, qui signat illos libellos hac formula: *Concessum, ut petitur in praesentia SS. D. N. Papae*; utpote, si factum fuerit praesente *Papa*. Alioquin signat simpliciter: *concessum*, et tum apponit nomen suum.

15. Si *Subdatarius* ex materia supplicis libelli videat, *Papam* petitioni non consensurum fore, nisi praevio iudicio *Congregationis Cardinalium*, ad quam illa materia pertinet, tunc *Subdatarius*

libellum ad illam Congregationem remittit, cum hac Apostilla: *ad Congregationem N. Secretarius Congregationis autem solet respondere per chartulam, quam supplicationi inferius annectit hac fere formula: S. Congregatio N. censuit gratiam hanc concedendam, si SS. D. N. placuerit.*

17. Reliquos supplices libellos pro gratiis, quae a solo Papae arbitrio pendent, Subdatarius, aut alius ejus Substitutus examinat, atque ad calcem illorum exhibet summarium supplicis libelli. Inde summarium oportet esse libello conforme, quia Pontifex, priusquam gratiam annuat, vel neget, non solet integrum libellum, sed summarium duntaxat legere.

18. Datarius, antequam pro signatura accedat Papam, vocare solet Subdatarium, et per obitum, ut sciat, quos libellos habeat Papae offerendos. Ipsi vero inter se discutiunt illos, qui aliquam difficultatem continere videntur, ad informandum Papam. Abhinc plures simul libellos Papae offerunt signandos; cui tunc Datarius una cum Subdatario assistit, aut Officialis *per obitum*, si Subdatarius infirmus est.

19. Hi exponunt Papae rationes, ob quas gratia concedenda, vel deneganda est; iisque auditis, si Papa renuat, Subdatarius scribit: *Nihil, vel non placet Sanctissimo*. Si vero annuat, signare so-

let hac formula : *fiat, ut petitur*, et apponit litteram initialem sui nominis baptismatis, v. g. A. Antonius, enim vocabatur Innocentius XII.

20. Hodie omnes signaturae solent dupliciter signari; atque primum *fiat* collocatur inter petitionem partis, et concessionem Papae; alterum vero *fiat* in margine clausularum, seu dispositionis conscribitur. Quippe supplica conscribi solet in medio folio chartae. In summitate exprimitur diaecesius beneficii, si de beneficio agatur; sin vero quaestio sit de alia causa, diaecesius supplicantis praefigitur. Ad latus dextrum supplicae gratia petita exponitur; v. g. Provisio, Resignatio simplex dispensatio in 3 et 4 gradu Consanguinitatis. Abhinc incipit supplica: *Beatissime Pater etc.* sequitur nomen supplicantis, proponiturque gratia, quae petitur, ac reliqua referunt, quae necessario sunt exprimenda pro impetratione similis gratiae. Haec prima pars signaturae dicitur, quam Pragmatici Romani *Corpus signaturae* vocant. Tum relinquitur aliquod spatium vacuum pro signatura Papae, a qua Papae signatura haec charta dicitur signatura. Supplica concluditur his formulis. *Et cum absolutione a censuris ad effectum duntaxat etc.* cum omnibus Decretis, restrictionibus, et clausulis; quibus gratiae hujusmodi concedi consueverunt. Haec pars signaturae est dispositio,

et concessio Papae; et quod ipse simpliciter concessit per *fiat*, *ut petitur*, hic singillatim exprimitur.

21. Signatam supplicam Subdatarius transmittit ad primum *Revisorem*; duo enim sunt in Dataria Revisores, quibus incumbit omnes supplicas signatas revideri (exceptis causis matrimonialibus, pro quibus est specialis Revisor) utrum nimirum *summarius* ad calcem supplicae adjectum, et cui Papa gratiam annuendo se conformat, sincere exprimat omne contentum in supplica?

22. Si primus Revisor deprehendat, aliquid contineri in supplica, quod in *summario* non occurrit, ipse illud e Supplica eradit, subinde etiam eam supprimit; interdum vero Datarium, aut Subdatarium adit, super defectum supplicae cum iis consulturus. Et quidem hi judicant, utrum non obstante illo defectu expediri queat? Quia primarii hi Officiales censendi sunt organum Papae; et quia quotidie cum Papa agunt, praesumuntur scire intentionem Papae. Dum ergo in casu dubio hi primo Revisori indicant, ut pergat, hic signat, ponendo primam litteram sui nominis ad initium *summarii*.

23. Abhinc hic Revisor pro ulteriore expeditione mittit signaturam ad Officiale *parvae Datae*, qui in calce ipsius *summarii* subjicit *parvam datam*, quae propterea parva dicitur, quia paucis verbis

initialibus inscribitur; videlicet, *S. M. M. Kal. Mart. Ann. 4.* quae postmodum per Datarium extenditur; cujus proprium officium est, supplicas datare. Parva enim Data tantum inservit in signum memoriae super gratia concessa, vel concedenda, ut ad datam illius temporis retrahatur.

24. Post positam *parvam datam* signatura transit ad secundum Revisorem, qui videt rursus, quod a primo jam revisum est; et, si nullum defectum reperiatur, ipsamque signaturam admittendam judicet, illam signat apponendo manum suam infra nomen primi Revisoris, expressa prima nominis sui littera.

25. Si materia supplicae sit subiecta juribus *componendae*, uti sunt Prioratus titulares, Abbatiae, Coadjutoriae, Indulta etc. tunc ab Officiali *parvae datae* signatura transit per manus illius, qui *componendae* Administrator est: eoque casu unus Revisorum ponit litteram C. vel *Comp.* quo insinuatur, esse *componendum*, antequam Datarius ponat *magnam datam*. Si autem materia non sit subiecta *componendae*, sed requirantur Bullae, tunc ponitur: *expediantur litterae*.

26. Quando Officiali *componendae* est satisfactum, ponit super plicam signaturae inferius: *solvit*: atque ab hoc Officiali remittitur signatura ad *Subdatarium*, qui nomine, seu vice ipsius *Datarii* ponit *magnam datam* expressa formula:

Datum apud S. Mariam Majorem Kalendis Martii Anno 4. Pontificatus Innocentii; divina Providentia Papae XII.

27. Hac Data expedita transit Signatura ad Officialem, qui *Missis* dicitur, eoquod mittat signaturas ad Registra. Unus ex Registratoribus supplicam registrat, atque in dorso signaturae notat librum, et folium registri, eamque una cum registro fert ad unum e quatuor Magistris registrarum, *ad auscultandum*, ut ajunt, supplicam; hoc est, videndum, num supplica plane conformis sit registro. Hoc facto Magister registri ponit in dorso supplicae magnum R. quod registerum significat. In superiore parte hujus litterae ponit primam litteram sui praenominis, et in calce suum cognomen integrum. Atque per hunc registrationis actum gratia completa censetur, ut jus quaesitum Gratiato dicatur, non autem prius.

28. Absoluta registratura supplica, seu signatura dimittitur e *Dataria*, et consignatur Expeditoribus, ut per Officiales Cancellariae expediantur litterae, quae pro gratiae executione necessariae sunt, quia sine his supplicationes, quamvis perfectae, et registratae, non suffragantur impetrantibus, ob regulam Cancellariae 26. *de non judicando juxta formam supplicationum, sed litterarum expeditorum.*

29. Quum tamen Stylus expeditionis communis sit, consultum est, ad reliquas qualitates gratiae discernendas, signaturam conspiciere: est enim inter signaturam per *fiat*, et illam per *concessum* juxta regulam Cancellariae hic differentiae locus, quod illa, si in eadem Data concurrant, posteriori praeferatur. En Regulae 34. tenorem. *Item voluit D. N. (Innocentius X.) quod concurrentibus eadem die super quocunque beneficio per FIAT, et CONCESSUM, signaturis, ex iis, per FIAT, etiam ut petitur, habens, alteri per CONCESSUM, etiam MOTU PROPRIO habenti praeferatur, etiam si in illa per CONCESSUM praegnantiores, et quantumcunque privilegiatae essent clausulae.*

Reg.
Canc. 34.

30. Gallis peculiare privilegium est, quod mox, ut Cursor e Gallia in materia beneficii supplicas attulit, Bancquarius Romanus supplicam praesentet Officiali *parvae Datae*, qui Datam ejus diei, quo Cursor advenit, apponit, modo ante mediam noctem illius diei supplica exhibeatur: alias diei sequentis: et licet signatura multo post tempore expediatur, semper tamen manet eadem *Data*; scilicet quae posita fuit eo die, quo Cursor e Gallia advenit. Aliae nationes accipiunt signaturas *data* corrente.

31. In Curia Romana pro diversitate gratiarum litterae Apostolicae diversis modis expediri solent. Primus modus est

Cap. 3.
De Comp.

per speciale Breve, qui rarior est, quia nonnisi in favorem sublimium Personarum concedi solet. Alter modus est, qui in provisione beneficiorum Consistorialium per viam *Cancellariae*, seu *Consistorialem* observari solet; dum scilicet in provisione omnia sunt sine difficultate, ut nulla specialis dispensatio, aut declaratio Papae requiratur. Tertius modus fit per Datariam, sive Cameram Apostolicam, qui modus frequentior est, eo quod per hanc expediri debeant omnes provisiones beneficiorum, quandocunque in horum provisione defectus, dubietas, aut difficultas per Pontificiam dispensationem, aut declarationem tollenda est.

32. Inde super his causis saepe componendum est, cum illo Officiali Datariae, qui inde *componendae* dicitur. Est ipse quidam Thesaurarius, seu Receptor, cujus est recipere jura praestanda in materiis componendae subjectis; veluti sunt causae matrimoniales, pensiones sine causa, et quae procedunt ex fructibus male perceptis; v. g. ex simonia confidentiali etc.

33. Quippe Papa, dum dispensat, vel absolvit a crimine simoniae, non semper dispensat cum beneficio, quod amissum, vel sine titulo possessum apparet, nisi nova provisio impetretur, quae in Curia Romana non obtinetur, nisi litterae provisionis solutis juribus, et taxis levantur.

Hac occasione oportet et fructus male perceptos restituere; sed, quia incertae sunt restitutionis, praetendunt Curiales, eos esse Camerae Apostolicae, ut oporteat cum hac prius per compositionem de illis transigi, priusquam litterae novae provisionis, vel rehabilitationis expediantur. Jactant enim Officiales Curiae Romanae, omnium proventuum ecclesiasticorum, ad nullum in particulari spectantium, dispensationem, et administrationem pertinere ad Pontificem. Galli tamen huic praetensioni Curialium reclamant, quia a jure alienum videtur, quod Papa fructus illos in praejudicium Ecclesiarum suos faceret.

34. Superest ex constitutione Pii V. aliud Romanum tribunal, quod Poenitentiariae dicitur, cujus est, dispensationes super occultis irregularitatibus ex causa homicidii, illegitimorumque natalium, aut alterius defectus, ac etiam revalidationes matrimoniorum, cum occulto impedimento dirimente contractuum, simoniacarumque provisionum, si simonia sit occulta, pro foro conscientiae, seu interno duntaxat, expedire.

35. Praest huic tribunali Poenitentiarius Apostolicus, qui et Poenitentiarius Major dicitur, institutus, ut per se ipsum officium id exercent: *quare sit Presbyter, Magister in Theologia, seu Decretorum Doctor.* In tribus Patriarchalibus

Cap. 4.
De Poenit.

Ecclesiis urbis sunt Poenitentiarii minores ex diversis Ordinibus religiosi, qui, dum omnium confessiones excipiunt, virgam in manibus, in signum majoris potestatis tenent, qua poenitentes tangunt. Ad hos a majori Poenitentiario mitti solent absolvendi, aut a voto, vel impedimento relaxandi, qui in Curia praesentes, absolutionis, aut dispensationis gratiam mereri judicantur.

36. Alia species est illorum Officialium, qui Poenitentiarium per quandam speciem Dicasterii regunt, audiendo supplicationes super petitis absolutionibus, et dispensationibus, praecipue absentium ab urbe, pro quibus expediendae sunt litterae in forma.

37. Inter hos primus est Regens Poenitentiae, quem oportet esse Magistrum in Theologia, vel Decretorum Doctorum, virum eximia doctrina praestantem, casuumque conscientiae peritum. Hic vices majoris Poenitentiarii gerit, habens facultatem plures absolutiones, et dispensationes, quae nimirum negari non solent, inconsulto Poenitentiario majore concedendi, quas et signat, eodem modo, quo ipse Poenitentiarius, per *fiat de speciali*, vel *fiat de expresso*; si nimirum facto prius verbo cum Sanctissimo concedatur gratis.

38. Datarius Poenitentiae in calce supplicationum scribit Datam diei, men-

sis, et anni Pontificatus consueta formula:
*Dat. Rom. apud S. Petrum sub sigillo
Poenitentiariae, si Pontifex in Palatio
Vaticano resideat; si vero in monte Qui-
rinali, ponitur: Apud S. Mariam mayo-
rem. 5. Idus Julii Pontificatus SS. D.
N. Pii Papae VI. anno quarto.*

39. Adfunt praeterea in hoc tribunali
tres Procuratores, seu Secretarii, in hac
materia bene periti, qui inter se per tur-
num distribuunt libellos, qui sine nomine
porriguntur, sub aliquo signo, vel nume-
ro, ut dignoscantur ab iis, qui negotia
gerunt; ipsique Procuratores desuper ef-
formant supplicationes juxta stylum tri-
bunalis, quas in Congregatione propo-
nunt.

40. Habet Poenitentiaria duos Consul-
tores, quorum unus est Theologiae Ma-
gister, alter Decretorum Doctor. Habet
et proprium Sigillatorem, qui litteras
majoris Poenitentiarum nomine expedien-
das *intus, et extra*, Bullas vero reliquas
Poenitentiariae *intus* tantum subscribit
post Correctorem, hac formula: *Gratis
ubique J. Rospigliosus*, si id est nomen
Sigillatoris.

41. Corrector, seu Revisor est ille Of-
ficialis, qui Supplicationes a Procurato-
ribus Poenitentiariae confectas, perlegit,
cum necessitas exposcit, corrigit, et pro
adimpleti sui muneris signo notam pecu-
liarem in extremis Supplicationum pagi-

nis imprimit, et demum litteras omnes in forma Brevis, Bullasque secundum praescriptam Supplicationis formam expediendas, expeditasque subscribit.

42. Demum sunt tres Scriptores, qui, postquam Supplicatio signata est, de commissione Procuratorum litteras, vel Brevia juxta formam Supplicationis scribunt, ut postmodum subscribantur et claudantur, ac sigillantur, Oratoribus, vel eorundem Agentibus consignanda.

43. Omnes hi Poenitentiariae Officiales jurejurando promittunt, *quod officium suum fideliter exercebunt, ejusque ratione nihil, ab aliquibus etiam sponte oblatum, vel donatum accipient, praeterquam salarium sibi constitutum; Secreta S. Poenitentiariae, occultosque casus, ac personas, de quibus in ea tractabitur, nunquam cuiquam extra officium revelabunt.*

44. Major Poenitentiarius quolibet mense semel, aut, si necessitas exposcat, saepius suos convocat Officiales, una cum Procuratoribus, seu Secretariis per Capellandum Poenitentiariae, quae convocatio vocatur *Signatura Poenitentiariae*, eo quod spectantibus majore Poenitentiario, praedictisque Officialibus, Memorialia signentur a D. Regente, illorumque interventu graviores casus, a praedictis Procuratoribus de mandato ipsius D. Regentis propositos, discutit,
et

et ex eorum voto gratias concedit, vel negat. Interdum tamen, si dubitatur de potestate dispensandi, ipsemet Poenitentiarius, vel quandoque Regens Papam adit, ut ab eo tum Oraculum, tum auctoritatem recipiat.

45. Litterae, quae ab hoc tribunali emanant, prodeant sub nomine Poenitentiarum majoris, aut S. Poenitentiariae; idque frequentius in forma Commissoria, utpote committendo id alicui in partibus Confessario ab Ordinario Oratoris approbato, qui sit Magister in Theologia, vel Decretorum Doctor. Inde diriguntur hac inscriptione. *Discreto Viro Confessori, Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctori* formato, *ex approbatis ab Ordinario Supplicantis, per latorem praesentium ad infrascripta specialiter eligendo, salutem in Domino.*

46. Posthaec exprimitur in ipsis litteris supplicatio Oratoris, quae pro varietate ejus, quod petitur, diversa est. Subsequitur hinc ipsa commissio dispensandi, quae diversimode concipitur pro diversitate causae, cui semper illa subijcitur cautela: *Audita prius ejus Sacramentali Confessione — in foro conscientiae, et in ipso actu sacramentalis confessionis tantum, et non aliter, neque ullo alio modo: ita quod hujusmodi absolutio, et dispensatio in foro judicio nullatenus suffragentur: nullis super his*

*adhibitis testibus, aut litteris datis, seu processibus confectis, sed praesentibus laniatis, quas sub poena excommunicationis latae sententiae laniare tenearis, ita, ut nullum illarum exemplum extet, neque eas latori restituas; quod si eas restitueris, nihil ipsi praesentes litterae suffragentur. Quippe restringuntur hae litterae ad dispensationes impedimento-
rum, defectuumque occultorum: reli-
quae enim ad Datariam remittuntur.*

47. Quantum tamen ad remissionem reservatae censurae, saepius litterae a Poenitentiaria expediuntur etiam ad dispensationem censurae publicae, quae inde Ordinario inscribuntur. Et quidem, si innodatus censura, v. g. ob percussione[m] Clerici, personaliter ad Curiam Romanam accedat, se primo praesentat Poenitentiario majori, vel ejus Regenti; atque ab altero eorum absolvitur, vel juxta styllum consuetum ab eis petit facultatem, ut ab aliquo ex minoribus Poenitentiariis possit absolvi. Hac facultate obtenta adit Poenitentiarium minorem, a quo absolvi petit. Absolutione obtenta adire debet unum ex Procuratoribus Poenitentiariae, ut conficiat litteras in forma Brevis ad Ordinarium ipsius absoluti dirigendas, quibus ipsi intimatur, illum in forma Ecclesiae consueta a censura esse absolutum, eumque ut talem recipiendum. Si Orator personaliter urbem accedere non pos-

fit, absolutio a censuris per litteras Poenitentiariae consueta formula committitur Ordinario.

48. Praecipit Pius V. *Sancte, et inviolabiliter apud Officium praedictum* (Poenitentiariae) *volumus observari, ut nihil prorsus pro litterarum confectiōe, et expeditione, nec alias etiam pro charta, atramento, cera, capsula, cordulis, aliisque rebus, ad ipsam expeditionem spectantibus exsolvatur.*

Pius V.
Bull. in
omnib. in
Bull.
Rom. 83.

49. In tanta diversitate tribunalium et negotiorum Romanorum Secretariis opus fuit, inter quos praecipuus est Secretarius Brevium, quia per ejus organum expediuntur litterae Apostolicae in forma *Brevis*. Brevia enim Apostolica a Bullis distinguere placuit.

Cap. 5.
De Secret.
Brev. et
Bull.

50. Differentia tum in papyro, tum in charactere, tum in stylo, tum in sigillo utrinque elucet. In Bullis membrana subnigra et grossa, ac stylus antiquus characteris Gallici adhibetur, plumbeo sigillo pendente ex chordis sericeis, si sit Bulla gratiosa; si vero sit justitiae, ex filo canablis.

51. Breve Apostolicum juxta hodiernos Practicos est scriptura modica in membranis subtilibus, et albis, charactere latino styli nitidi, et elegantis, rubea cera, annuloque Piscatoris sigillata, ac signo Secretarii subscripta.

§ 2. Quum Brevia non habeant aliud signum authenticum, quam subscriptionem Secretarii, et impressionem annuli Piscatoris in rubea cera facile deletibili, et amovibili; hinc pro certitudine expeditione non tantum registrantur in libris, seu registis sub fidei custodia, sed insuper minutae, seu matrices, manu ipsius Papae subscriptae, per Secretarium pro sua indemnitate conservantur, ac etiam pro gratiae concessae verificatione in Archivo Apostolico diligenter custodiuntur: Illis forsan gratis, vel Brevibus exceptis, quae conceduntur super rebus consuetis, modicique momenti, adeo, ut pene nemini negentur, unde propterea generalis commissio, seu probata fides Secretarii, ac impressio dicti annuli Piscatoris sufficientes censentur: ut v. g. sunt Brevia super dispensatione interstitiorum etc.

§ 3. In stylo Curiae hae gratiae, et dispensationes exigui momenti censentur. Ast adeo modici si forent momenti: cur tot edita fuerunt Decreta Conciliorum, quae per has dispensationes, et concessionnes evertitur, stabiliretur, vel collapsa restauraretur, uti et in novissima Synodo Tridentina factum fuit.

* § 4. Divinus Primatus in inviolabili observantia SS. Canonum consistit. En veteris traditionis, et aedificationis paucula argumenta. Juxta S. Caelestinum Canonum, veluti regularum Spiritu Dei con-

ditarum, in regimine ecclesiastico imperium est, ut pro suo primatu eorum observantiae inhaerere oporteat Pontificem. Dominentur, inquit, nobis *regulae*, non *regulis* dominemur: *simus subiecti Canonibus*, qui Canonum praecepta servamus. Ex sententia Zosimi: *quid enim tam sanctum, ac venerabile est, quam penitus non exorbitare ab itinere Majorum, quorum Canonica instituta veluti quaedam fundamenta ferendis fidei sunt iacta ponderibus.* Ait B. Gelasius: *Confidibus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret, uniuscujusque Synodi Constitutum, quod universalis Ecclesiae probavit assensus, nullam magis exequi Sedem prae caeteris oportere, quam primam.* Refert Gratianus c. 1. XXIV. q. 1. Adducit inter alias veteres auctoritates et illam sententiam Hormisdæ: *Prima salus est, rectae fidei regulam custodire, et a constitutis Patrum nullatenus deviare.* Tam arcta apud veteres habebatur unio inter causam fidei, et observantiam Canonum, c. 9. *ibi.*

S. Caelest.
ep. ad
Perig.

Zosim. ep.
6. ad Au-
rel.

TITVLVS XXIV.

De Instituto Regularium.

CAPVT I.

De Veterum Monachorum Instituto.

1. In veteri disciplina status Monachorum mere privatus fuit. Ait B. Hieronymus: *Monachus non docentis, sed plangentis habet officium: qui vel se, vel mundum lugeat, et Domini pavidus praestoletur adventum.* Has, aliasque veteres auctoritates refert Gratianus c. 4. etc. XVI. q. 1.

2. Auspicio scripta regula haud utebantur Monachi: Superiorum enim data ex tempore praecepta primis Monachis pro regula erant, ut pro locorum, temporumque diversitate saepe mutari, aut diversa observari contigerit. Refert de Athanensi monasterio Gregorius Turo-
Greg.
Turon.
Hist. L. 10.
c. 29.
nensis, ibi servatas fuisse regulas S. Basilii, Cassiani, et reliquorum Abbatum, detractis scilicet, et usurpatis iis, quae pro temporum, et locorum conditione oportuna videbantur.

3. S. Benedictus post CC. annos, quibus vita Monastica in Occidente florerat, Monasterio in monte Cassino, Romam inter, et Neapolin posito, regulam fixam praescripsit, Orientalium institutis initio-rem, permissio modico vini usu, remisso-que jejunio quotidiano; labore tamen manuario, exacto silentio, et solitudine servatis.

4. Ad exemplum Monachorum Chrodegangus Mediomatricum Episcopus Canonicos ad communem convictum redegit, quibus et regulam, veluti compendium totius disciplinae praescripsit, quam Concilium Aquisgranense *Ann.* 816. comprobavit.

5. Novo jure pronuntiat Innocentius III. *Ut, qui voluerit religiosam domum de novo fundare, regulam, et institutionem accipiat ex approbatis.* Hoc Decreto vetitum censetur, sine auctoritate Sedis Apostolicae novam religiosi Ordinis regulam condere. Refert Decretum *c. 9. de Relig. Dom.*

6. Superest volubilior conditio constitutionum, et statutorum Regularium, quae pro varietate locorum, et temporum a Superioribus mutari, aut abrogari possunt. Inter caetera discrimina Regulae, et constitutionum et id declaratum est apud PP. Discalceatos, quod Regula, Haesten.
disq. 8. exceptis votis, et Officio divino, non obliget, nisi ad culpam venialem tantum; Constitutiones vero non ad culpam, sed poenam, nisi contemptus adsit, aut contrarium ejus, quod statuitur, ex natura sua, vel aliunde culpa sit.

7. Postquam Pontifices jure novo sibi reservassent arbitrium, novos Ordines Cap. 9.
De Diver-
sit. Relig.
Ord. religiosos admittendi, frequens occasio superfuit, illos per Papae auctoritatem multiplicandi. Nostro aevo illustriorum

Ordinum quinque genera recensere potes; videlicet Monachorum, Canonico-
rum Equitum, Mendicantium, et Cle-
ricorum Regularium.

8. Saeculo XI. Carthusiensi, Camaldu-
lensi, Vallumbrosa, Grandimontensi,
ac Cisterciensi familiis exortis grandis
Monachorum discretio emerfit, ob va-
rias vestes, aut regulas, variosque ritus,
quibus singuli utebantur. Nigros appella-
bant veteres Benedictinos; Cistercienses
primum griseos, tum albos, seu candidos
dixere. Ait S. Bernardus ea occasione:
*Unum Ordinem professione teneo, cae-
teros charitate.*

S. Bern.
Apol. ad
Guil. Abb.

9. Eodem saeculo in emendatione Ca-
nonicorum desudavit Petrus Damiani,
quo Auctore Nicolaus II. Concilium CXII.
Episcoporum convocavit Romae Ann.
1059. ut Canonici ad communem convi-
ctum redigerentur. Hinc illi Canonici
Regulares audiunt, quibus Regula S. Au-
gustini placuit, utcunque incertum sit,
quodnam e scriptis S. Augustini sit assump-
tum?

10. Expeditiones Cruciatæ novum,
atque hætenus inauditum genus Religio-
forum peperere; equestres scilicet Ordi-
nes, quorum quidam S. Augustini, alii
S. Benedicti, nonnulli Cisterciensium re-
gulam profitentur, salvis peculiaribus sin-
gulorum Ordinum institutis.

11. Inter Mendicantes Ordines eminent Dominicani, Franciscani, Carmelitae, et Eremitae S. Augustini. Propositum illis fuit conjungere vitae Monasticae perfectiones cum officiis Clericalis status, ut subsidio essent Clericis in functionibus ecclesiasticis per praedicationem verbi divini, et administrationem Sacramentorum.

12. Saeculo XVI. plures novae Clericorum Congregationes emerferunt, quibus emendatio morum, reductio disciplinae, et oppugnationis recentiorum haeresum cordi fuit. Dicti sunt hi Clerici Regulares, quorum primus est Ordo Theatinus, quem Marcellus Cajetanus Vicentinus, et Petrus Caraffa Neapolitanus, tum Theatinus Episcopus, postea Paulus IV. S. P. Ann. 1524. instituerunt.

13. Invalescentibus tam diversis Religiosis Ordinibus providendum fuit, ut novellis Religiosis indiscretior zelus non obreperet, novas Sedes propria auctoritate erigendi, aut veteres augendi. Refert Gratianus vetera Ecclesiae Decreta, quae vetant novum Monasterium, aut Oratorium inconsulto Episcopo construi. c. 10. et 12. XVIII. q. 2.

Cap. 3.
De nova
Constr.
Monast.

14. Hoc exemplo statuit Concilium Tridentinum: *Ne de caetero ulla Monasteria, seu virorum, seu mulierum, eriguntur sine Episcopi, in cujus Diocesi erigenda sunt, licentia prius obten-*

Trid. sess.
25. de
Regul.
c. 3.

ta. Hoc saluberrimum Decretum posthac instaurarunt, auxeruntque Pontifices.

Clem.
VIII.
Bull.
Quoniam
ad Instit.
99. in Bull.
Rom.

15. Inter caeteros Clemens VIII. declaravit, *Ordinarios locorum non posse licentiam ad novos Conventus cujusque Ordinis Mendicantium in civitatibus, et locis, ordinariae eorum jurisdictioni subjectis erigendos impertiri, nisi vocatis, et auditis aliorum, in iisdem civitatibus, et locis existentium Conventuum Prioribus, seu Procuratoribus, et aliis interesse habentibus; et causa servatis servandis cognita, constiterit, in iisdem civitatibus, et locis novos hujusmodi erigendos conventus, sine aliorum detrimento commode sustentari posse.*

16. Juxta Bullam Gregorii XV. Si vero novi Conventus, Domus. Congregatio, vel Societas hujusmodi institutendae erunt, nullique alii Regulares ibi (per quatuor millia passuum in circumvicinis locis) reperiantur, Ordinarii locorum nihilominus diligenter inquirent, an incolae, et habitatores locorum, quorum et consensum requirant, ac adhibeant, hujusmodi duodecim Religiosos (hic enim numerus definitus, ut minimus est) in Conventibus, ut praemittitur, instituendos, commode alere, et manutenere valeant.

17. Fuere et olim Principi suae partes, ut de novo Monasterio consulendus fue-

rit. Constat id ex Epistola Pipini Regis Francorum ad S. Bonifacium Archiepiscopum Moguntinum. Quippe de Monasterio, quod S. Bonifacius in solitudine Buconiae prope flumen Fuldae de novo erexerat, haec habet: *Sicut ex auctoritate S. Petri Principis Apostolorum, pro quo legatione fungeris, privilegio Sedis Apostolicae sublimatum constat esse Monasterium, a te noviter constructum; ita etiam nostrae auctoritatis praecepto, quod actum est, roborari convenit.*

18. Ludovicus XIII. Ann. 1629. publico edito vetuit, *ne quodcunque Monasterium, domus, aut Conventus Regularium, sive virorum, sive mulierum in quocunque loco, aut civitate Regni, etiam Ordinis jam recepti, et admissi construatur sine expressa licentia Regis per litteras ab uno e Secretariis status signatas, et majori Regis sigillo munitas; ut Rex judicare queat de praedicta constructione, et juxta circumstantias decernere, quibus in locis, et civitatibus talis nova constructio admittenda sit pro fidei, et religionis augmento.* Renovavit edictum Ann. 1749. Rex Ludovicus XV.

19. Cum nova construuntur Monasteria, saepius variis conditionibus adstringere placuit neo-admissos Religiosos, nimirum quod Sacra non facerent horis

officii Parochialis; quod non diverterent directe, vel indirecte populum a frequentatione officii Parochialis, quod quaesturare non velint etc.

20. Si alicubi regularis observantia remisit, consultius visum fuit, receptos Ordines vel minuere, vel in alios transferre. Meminit Fagnanus, S. Congregationem Ann. 1628. Sanctitate sua Urbano VIII. probante censuisse, Fratres Minores de observantia S. Francisci prohibendos esse recipere Novitios, donec ex suis Conventibus sustulissent omnes abusus, qui Regulae S. Francisci adversantur.

* 21. Olim jam duo Concilia Generalia nimirum Lateranense, et Lugdunense nimiam Religiosorum multitudinem restringere laborarunt, ne ex illis in Ecclesiam redundaret confusio. c. 9. de Relig. Dom. c. un. ibi in 6. Refert Mathaeus Paris: *Admirantibus immo obstupentibus viris sapientibus, et discretis, super tot novis ordinibus quotidie exorientibus, et emergentibus, spretis B. Benedicti, pleni spiritu omnium Sanctorum, et magnifici Augustini disciplinis* (quibus veteres Congregationes Monachorum, Canoniceque continebantur) *tot viri litterali (proin non excoeco impetu, sed proposito bene perpensio) ad noviter inventos ac erectos Ordines subito convolarunt.* Ait B. Au.

Pag. ad
c. 17. De
Excess.
Trael.

Matth. Pa-
ris ad ann.
1246.

gustinus: *Nimis dolendum est, si ad tam ruinosam superbiam Monachi surrigantur, et tam gravi contumelia Clerici digni putentur: cum aliquando etiam bonus Monachus vix bonum Clericum faciat.*

T I T V L V S XXV.

De Admissione ad Religionem.

CAPVT I.

De Novitiatus Ingressu.

1. Novellorum Ordinum primus fervor non diu perstitisse visus est. Vitio ipsis fuit, quod indiscretiori ingressui locum darent, ut suorum numerum augerent. Perstrinxit Carolus M. veterem indiscretionem. *Et non tam, inquit, probis, quam multitudine hominum delectantur; plus student, ut suus Clericus, vel Monachus bene cantet, et legat, quam juste, et beate vivat. cum tolerabilius sit imperfectio cantandi, quam vivendi.*

Carol.
Capit. in
terrog. c.
II.

2. Juxta regulam S. Benedicti: Noviter veniens quis ad conversionem, non ei facilis tribuatur ingressus, sed, sicut ait Apostolus, probate spiritus, si ex Deo sunt. Ergo si veniens perseverit pulsans, et illatas sibi injurias, ac dif-

S. Bened.
Reg. c. 58.

facultates ingressus post quatuor, aut quinque dies visus fuerit patienter portare, et insistere petitioni suae, annuatur ei ingressus, et fit in cella hospitum paucis diebus.

S. Isid.
Reg. c. 4.

3. Haec ergo mora in cella hospitum instituta videbatur, ut interim in mores, et actiones neo-conversi inquiri posset. Ait S. Isidorus: *Vitam enim uniuscujusque in hospitalitatis servitio tribus mensibus considerari oportet; quibus peractis ad caetum S. Congregationis accedere licet. Neque enim suscipi intus quemquam convenit, nisi prius foris positus, ejus humilitas, seu patientia probetur.*

Clem.
VIII.
Decr. pro
Novit. re-
cept. §. 32.
in Bull.
Rom. F. 3.
p. 128.

4. His exemplis monet Clemens VIII. Superiores Regulares, *ut diligenter inquirant mox in limine, quo spiritu, qua mente, ac voluntate id regularis vitae genus elegerint Candidati, quem finem sibi proposuerint, num zelo melioris frugis, ac perfectioris vitae, et ut Deo liberius famulari possint? An potius levitate, vel humano aliquo affectu, aut inordinato animi motu ducantur?*

Constit.
P. 2. c. 2.

5. Recentiores Constitutiones P. P. Eremitarum S. Augustini abhinc ordinant: *Si quis in Ordine-recipi petierit, non statim annuatur ei, quicumque ille sit, sed probetur spiritus ejus, si ex Deo est; quia desideria dilatione crescunt: et in privatis colloquiis volun-*

tas, mens, et intentio ipsius a Priore Conventus, vel a Magistro Novitiorum, seu ab alio perfecte exploretur: quod si perseveraverit in proposito, Prior eum faciat diligenter de veritate vocationis examinari a duobus Examinatoribus ad hoc munus deputatis.

6. Si Candidatus justum specimen suae vocationis fecit, ad Novitiatum inducitur. Inquit S. Benedictus: *Postea autem sit in cella Novitiorum, ubi meditetur, manducet, et dormiat.* Manifestum est ergo, cellas Novitiorum, quoad Dormitorium, et Refectorium ipsum fuisse a domicilio reliquorum Monachorum separatas.

Cap. 2.
De Novic.

7. Meminere hujus cellae Novitiorum et aliae Patrum Regulae. Fereolus haec habet: *Vicinam tamen Monasterio cellulam, dum praenotatum tempus observat Novitius, accipiat, victumque quotidianum a Monasterio, si inter reliquos operetur, expectet, lectioni ante omnia, et orationi dans operam.*

Fereol.
Reg. c. 5.

8. Juxta Decretum Clementis VIII. *Quod vero ad loci qualitatem uniuscujusque Novitiatus spectat, locus hujusmodi propria clausura ab ea parte Conventus, et Monasterii, in quo degunt Professi, segregatus sit, atque distinctus; habeatque tot ad dormiendum cellas separatas, quoterunt numero Novitii vel Dormitorium ita capax, ut pro singulis singuli lectuli commode sterni possint;*

Clem.
VIII.
supr.
§. 26.

in quo etiam cellula, vel certus, ac determinatus locus pro Magistro, ejusque socio reperiatur etc.

§. Bened.
Reg. supr.

9. Meminit Regula S. Benedicti hujus Magistri pro institutione Novitiorum. Et Senior ei, inquit talis deputetur, qui aptus sit ad lucrandas animas, qui super eum curiose omnino intendat, et sollicitus sit, si revera Deum quaerit: si sollicitus sit ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria? Oportet ergo Magistrum Novitiorum praeditum esse grandi prudentia non carnis, sed spiritus, exercitatum in exercitiis Monasticis, et verbo, et exemplo Novitium instruere sit idoneus, et ei, contempto mundo, inspirare possit purum amorem Caelestium.

§. 27.

10. Clemens in suo Decreto de Novitiorum Magistro, ejusque socio habet: Ipse Magister sacerdotali Ordine sit initiatus, ac in quinto saltem supra trigesimum suae aetatis anno constitutus, et per decennium a professione emissam in religione perstiterit. Socius vero, si quis est, trigesimum annum excedat; sintque ambo doctrina, quantum per Superiorum diligentiam, et vires fieri poterit, vitae etiam anteaetae exemplo praestantes, orationis praeterea, ac mortificationis operibus addicti prudentia, charitateque referti etc.

11. His, aliisque dotibus Magistro Novitiorum indispensabiliter opus est, quia

ejus est, Novitium ad regularem observantiam efformare. Inquit S. Regula: *Praedicentur ei omnia dura, et aspera, per quae itur ad Deum. Si promiserit de stabilitatis suae perseverantia, post duorum mensium circulum, legatur ei haec regula per ordinem etc.*

12. In Occidente annuus Novitiatus placuit. In Oriente triennalis frequens fuit. Inde statuit Justinianus, *ut accedentes ad vitam Monasticam per triennium in veste laica maneant, divina addiscen-tes eloquia; et ut Reverendissimi eorum Abbates requirant eos, unde eis desiderium vitae singularis accesserit.* — *Nomen enim facilis est vitae mutatio, sed cum animae sit labore.* Ecce generalem rationem. Nov. 5. c. 2.

13. Refert Gratianus veteres auctoritates, quarum aliae annalem, aliae triennalem probationem Novitii praescribunt, quas ut conciliaret, particulam *incognitus* praetenso Decreto Bonifacii insperfit. c. 1. et 3. XVII. q. 2. Abest haec vocula a novella Justiniani, quae proprie fontem praebet diversae disciplinae. Praestitisset, si Auctor per diversitatem temporum, et locorum veram conciliationis viam iniisset.

14. Jure Decretalium annalis Novitiatus in Regula est, ita tamen, ut per renuntiationem utriusque, Monasterii, Novitiique, coarctari, aut ampliari potuerit.

Sic decidit Innocentius III. professionem ante exactum Novitiatus annum factam, esse validam; monendos tamen esse Abbates, ne passim ante tempus probationis completum quoslibet ad professionem admittant. *c. 16. de Regul.*

14. Quum nonnulli id genus Decretum ad Ordinem S. Benedicti restringerent, declaravit Alexander IV. et Bonifacius VIII., Mendicantes neminem ad professionem sui Ordinis intra annum probationis recipere posse: quod si fecerint, receptus alligatus haud est eorum Ordini, et ipsi a receptione professionis aliorum sunt suspensi, aliisque paenis percellendi. *c. 2. et 3. ibi in 6.* Haftenus tamen Profellus intra annum obstringebatur ad religionem in genere, ut ad saeculum regrediendi libertas haud superesset, quia oportuit eum in alio Ordine legitime profiteri *cit. c. 3.*

Trid. sess.
25. de
Regul.
c. 15.

15. Novissime Synodus Tridentina edixit: *Ne in quacunque Religione tam virorum, quam mulierum, qui minori tempore, quam per annum, post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. Professio autem infra annum probationis facta sit absolute nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus cujuscunque regulam, vel Religionis, vel Ordinis observationem, aut ad alios quoscunque effectus.*

16. Oportet inde ex Tridentino Decreto annum Novitiatus esse integrum, et continuum. Sic juxta Fagnanum declaravit S. Congregatio Concilii I. defectum vel unius horae professionem reddere nullam. II. Si Novitius deseruerit Religionem, reversum teneri rursus integrum annum probationis inire, nam duarum horarum interruptio reddit incoemptum Novitiatus annum pro praeterito nullum. Alibi tamen resolvit S. Congregatio, expleto anno professionem valere, si Novitius aliquam partem temporis in Monasterio exegerit, quamvis reliquo curriculo de mandato Superioris ex rationabili causa retento habitu, et proposito haerente extra Monasterium persiste-
rit. Sic valet expleto anno professio, quamvis Statuta prolixius tempus probationis alicubi praefigant. Si integro anno absoluto ante emissam professionem Novitius Monasterium, aut Ordinem deseruit, reversus sine novo probationis anno potest ad professionem admitti.

Fagn. ad
c. 8. de
Regul.

Ad c. 7.
qui Cler.
vel vov.

Ad c. 2.
de Poenit.

17. Veteri more Novitii annum probationis in veste laicali exigebant, ut nihil esset, quod eos ab egressu impedire posset, si eos propositi sui paenitere vellet. Rescripsit S. Gregorius, *Milites, ad Religionem divertentes, juxta normam regularem debere in suo habitu per triennium probari, et tunc Monachium,*

Cap. 8.
De Libert.
Novit.

Deo Auctore, suscipere. Refert. Gratianus c. 1. in fin. D. 53.

18. Hac occasione forte tacita professio invaluit per Assumptionem habitus monastici, cujus frequens in novis Decretalibus mentio occurrit. Cum enim ante professionem habitus Monasticus suscipi non soleret, tacite profiteri censebantur, qui vel per annum habitum portassent. c. 22. et passim de Regul.

19. Invalescente usu, quod ipsi Novitii mox ab ingressu habitu monastico donarentur, praescripsit Gregorius IX. ut, ubi habitus Novitiorum non esset distinctus ab habitu Professorum, habitus professionis benediceretur, ut quidam distinctionis locus esset. c. 23. ibi.

20. In Decreto Gratiani supersunt reliquae veteres auctoritates, quae paternae potestati tantum dedere, ut in impubertate filiolos suos inviolabiliter devovere religioni regulari possent, quin eis unquam a proposito, quod Parentes pro impuberibus emisserant, resilire liceret. c. 3. etc. XX. q. 1.

21. Caelestinus III. jure Decretalium, rejecto veteri rigore patriae potestatis, rescripsit, puerum, quem in minore aetate parentes obtulerint, compellendum non esse adepta pubertate votis paternis stare, si Monachalem habitum retinere noluerit. c. 14. de Regul.

22. Id et jure veteri filiis post adeptam pubertatem integrum fuit, quod invitis parentibus religionem profiteri possent. *Si vero in fortiori aetate, id est post annos pubertatis, adolescentula, vel adolescens Deo servire elegerit, non est potestas parentibus prohibendi.* Apud Gratian. c. 2. XX. q. 2.

23. Si tamen vel ex conjecturis, vel ex circumstantiis appareat justa suspicio, juvenes, aut puellas fuisse insciis parentibus per fraudes, aut minas alienas ad professionem sollicitatas, nonnunquam officio judicis ad instantiam parentum compelluntur Superiores Regulares eos reddere, aut in loco a Monasterio separato collocare, ut ibidem eorum voluntas, an vera, et firma sit, fueritque, exploretur, discutiaturque. *Arg. c. 8. et 11. de Regul.*

24. Concilium Tridentinum ad plenam libertatem regressus conciliandam decrevit, ut *nulla renuntiatio, aut obligatio ante professionem facta, etiam cum juramento, vel in favorem cujusque causae piae valeat, nisi cum licentia Episcopi, sive ejus Vicarii, fiat intra duos menses proximos ante professionem; ac non alias intelligatur effectum suum sortiri, nisi secuta professione etc.*

Trid. de
Regul.
sess. 25.
c. 16.

25. Renuntiatio, quam Concilium Tridentinum spectat, non tantum completur renuntiationem rerum, aut jurium temporalium, sed etiam beneficii: inde

correctum apparet jus novum, quod Episcopo reliquit conferre beneficium ejus, qui ingreditur religionem, intra annum probationis, si ad id ipsius Novitiū accesserit consensus c. 4. de Regul.

26. En declarationes S. Congregationis? Decretum Concilii Tridentini procedit, quando renunciatio etiam fit ante ingressum, intuitu tamen ingressionis in Monasterium. Insuper Decretum intelligitur de quacunque renuntiatione, vel alienatione ante, vel post ingressum facta, si appareat, eam animo, et intuitu ingrediendi factam.

Trid. ibi.

27. Subdit S. Concilium: *Sed neque ante professionem, excepto victu, et vestitu Novitii, vel Novitiae illius temporis, quo in probatione est, quocunque praetextu a Parentibus, vel propinquis, vel Curatoribus ejus Monasterio aliquid ex bonis ejusdem tribuatur, ne hac occasione discedere nequeat, quod totam vel majorem partem substantiae suae Monasterium possideat; nec facile, si discesserit, id recuperare possit.*

28. Prohibentur ergo hoc Decreto non modo stipulatae, sed et ultroneae collationes, excepto victu, et vestitu. Et vero laudabile est, quod alicubi nec exigendis impensis pro victu, et vestitu locus sit, si aliunde Monasterium sufficientes redditus habeat, quia Monasterium tam pro Novitiis, quam pro Professis funda-

tum censetur. Aut vero, invideamus Novitiis victum, et vestitum gratuitum, quibus plerumque incumbit, asperiora, et humiliora religionis exercitia obire? Quid aequius sententia Fundatoris Cluniacensis? *Ut illis essent Monasteria ad perpetuum refugium, qui, pauperes de saeculo egressi, nihil secum praeter bonam voluntatem attulerunt, ut nostrum, inquit, supplementum sit abundantia illorum.*

29. In reliquis declaravit S. Congregatio, Décretum Concilii habere locum, etiamsi aliquid tribuatur non ex bonis propriis puellae, vel adolescentis, sed etiam parentum, vel propinquorum, quia ex spe successionis et haec bona quodammodo videntur bona Liberorum. Ali-
bi decidit S. Congregatio, nec ipsum Novitium, si sui juris sit, aliquid praeter victum et vestitum donare posse Religioni. Resolvit S. Congregatio, Décretum obtinere, etiamsi aliquid ex bonis Novitii, aut Novitiae recipiatur sub nomine depositi, aut sub cautione de restituendo, professione non secuta.

Fagn. ad
c. 23. de
Regul.

30. Vetus libertas Novitiorum est, quod ante professionem de propriis bonis testari, disponereque possint. S. Benedictus expressis verbis permittit, ut quidam, si sit aetate major, res, si quas habet, aut eroget pauperibus, aut conferat Monasterio.

Cap. 4.
De Test.
Novit.

31. Quid ergo faciendum Abbati, si Novitius sua vel directe, vel indirecte Monasterio addixit? Ex veteri sententia Auctoris Regulae, qui Magister dicitur: *Fam de ipsis rebus Ingressi Abbas in sua potestate mutatis, quidquid NECESSARIAE UTILITATI MONASTERII abundare viderit, pro anima fratris ipsius propter praeceptum supradictum sequendi, venditis, et distributis bonis in usum pauperum Dominum per eleemosynam, distracta illa re supervacua, pretium ejus pauperibus tribuat: ut, quod ille imperitus frater non meruit facere, pro illo iste, quasi doctus Magister, valeat adimplere.*

32. Absit, quod quisquam tantae integritati, sinceritati simul, et charitati obventionum monasticarum invidere, vel detrahare vellet, aut posset! Ait Hugo Menardus: *Quam longe hic Magister abest a quorundam avaritia, aut curiositate, qui aut bona Novitiorum (per oblationem, vel successionem Monasteriis advenientia) in arca recondunt aut ea insanis substructionum molibus erigendis, similibusque vanitatibus impendunt, Christo in suis membris algente, et esuriente.*

33. Decrevit Synodus Cabillonensis II. ut Episcopi, sive Abbates, qui non in fructum animarum, sed in avaritiam, et turpe lucrum inhiantes, quos-

ilbet homines electos circumveniendo totonderunt, et res eorum tali persuasione non solum acceperunt, sed potius surriperunt, poenitentiae Canonizae, sive regulari, ut puta turpis lucri sectatores, subjaceant.

34. In veteribus regulis nonnunquam locus fuit cautelis, ut, ad submovendum omne periculum, nihil a Novitiis peteretur, aut reciperetur. S. Fructuosus, Episcopus Braccarensis statuit, *ut nihil de facultatibus ingredientis in eundem locum, ubi ingredi petit Monasterium, vel ad unum numum recipiatur; sed et ipse manu sua cuncta pauperibus eroget.*

S. Fruct.
Reg. c. 18.

35. In Gallia generalis regula est, quod Novitius neque professione instante, neque ante quidquam possit directe, aut indirecte donare, aut legare Monasterio, in quo professionem emissurus est, in praejudicium suorum haeredum, sive ex propriis bonis, sive acquisitis, aut etiam mobilibus, tam quo ad proprietatem, quam usu fructum. Alibi per leges Regias restringitur donatio, aut legatum Monasterii, quod Novitius, aut Novitia facit ad pensionem vitalitiam, aut quantitatem moderatae dotis, ut in reliquis bonis, facta professione, haeredes ad successionem vocentur.

Edict.
Aurel. atr.
19. et
Edict.
Bless. art.
28.

36. Peculiariter libertati puellarum, quae vel ex infirmitate sexus, vel prae-

Cap. 5.
De Exam.
Puell.

Trid. sess.
25. de
Regul. c.
27.

judicio metus reverentialis saepius periclitari possunt, consulendum duxit S. Synodus Tridentina. Hinc statuit, ut, si puella, quae habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante eum per Novitiatum suscipiat: nec postea ipsa, vel alia professionem emittat, quam exploraverit Episcopus, vel eo absente, vel impedito, ejus Vicarius, vel alius eorum sumptibus ab eis deputatus, voluntatem virginis diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat, quid agat? Et si voluntas ejus pia, ac libera cognita fuerit, habueritque conditiones requisitas juxta Monasterii illius, et Ordinis regulam, nec non Monasterium fuerit idoneum; libere ei profiteri liceat. Cujus professionis tempus ne Episcopus ignoret, teneatur Praefecta Monasterio eum ante mensem certiore reddere etc.

Fagn. ad
c. 12. de
Regul.

37. Hoc Decreto duplex examen puellae commendatur, quorum unum ante habitus susceptionem, alterum infra mensem instantis professionis definitum est juxta declarationem S. Congregationis, quam laudat Fagnanus: nec ab alterutro examine dispensantur Monasteria, quamvis exempta Monialium.

38. Haec examina spectant tria puncta; utpote I. libertatem, ac voluntatem, procul ab omni metu parentum, vel alio praejudicio praecipitaniae. Praecipit S.

Carolus in Concilio Mediolanensi I. *Ut Commissarius Episcopi Novitiae demonstret, quam gravis ea res sit, quamve multas res tria illa religionis vota requirant; ut vinculi vim intelligat, quo se obstringi vult.*

39. Diserte, et II. Synodus Tridentina inquiri praecipit: *an puella habeat conditiones requisitas juxta Monasterii illius, et Ordinis regulam; quod indubie tam de qualitatibus corporis, quam animae intelligendum est, et de his potissimum, ut non tantum sustineat regulam, prout in laxioribus Monasteriis ab aliquibus servatur, sed prout ea juxta normam professionis servanda est.*

40. Inquirendum est III, num *Monasterium idoneum sit; utpote tale, in quo ea sit regularis observantia, ut merito sperari queat, quod in illo ipsa puella vota sua exacte exsolvere, et vitam religiosam sine salutis discrimine per torrentem vulgaris relaxationis agere queat? Dicit S. Congregatio teste Fagnano, receptioni Novitiarum in Monasteriis, vitio proprietatis infectis, locum non esse, quia tanto vitio grassante idonea non censentur saluti Monasteria, cum non possit non esse periculosum in tam degeneri caetu profiteri.*

Fagn. ad
c. 2. de
Stat. Mo-
nach.

* 41. Quid ex his argumentis superest, quam parentum, aliorumque sollicitatorum vocationem, vel procuracionem esse

illegitimam pro statu vel ecclesiastico, vel religioso? Ait S. Chrysostomus: *Matres corpora natorum suorum amant, animas autem contemnunt: desiderant illos valere in hoc saeculo, et non curant, quid passuri sint in alio — ut ostendant, quia corporum sunt parentes, et non animarum.* En sententiam S. Gregorii: *Qui sunt, qui unguunt, quos non monstravit Deus, nisi qui carnali affectu ad Ecclesiarum culmen Ordinandos ducunt, qui non merita discernunt, sed personas accipiunt — quod suum est, faciunt, quod Dei est, tollunt.* Querebatur ann. 1624. Concilium Burdigalense: *In nulla re profecto magis elaborant hujus saeculi homines, quam ut filii, filiaeque, praecipue deformes, et ad saecularia negotia inepti, in sortem Domini assumantur, in beneficia certe, non ad officia ecclesiastica, ratione quacunque, cum non eos vocet Dominus, promovendi.* Quid iniquius? Ex crisi Bellarmini multitudo Monachorum ex monte perfectionis excidit ad vallem profundam nimiae relaxationis, quia eos non duxit stella verae vocationis ad praeseptum Domini; id est, non traxit eos divina delectatio ad humilitatem Christi sectandam; sed carnalis sensus, qui mentem excaecat, duxit illos per suggestionem parentum, aut propriam corruptionem ad vitam commodiorem, cum

S. Chry-
sost. hom.
35. op.
imperf. in
Math.

S. Greg.
in 1. Reg.
16. lib. 6.
c. 3.

Conc.
Burdig.
c. 6. de
Ordin.

Bellarm.
de Gemit.
columb.
L. 2. c. 8.

essent pauperes, vel ad honores ambiendos in religione, cum in saeculo non inuenirent, qua via possent ascendere; vel aliquo alio humano consilio vestem sanctam induerunt. Et quid mirum etc.

TITVLVS XXVI.

De Simonia circa ingressum Religionis.

CAPVT I.

*De Puritate Ingressus Religiosi, ut Vitium
Simoniac abfit.*

I. Corruptioni regularis disciplinae nunquam non maximum praebuit fomentum Simonia. Ex sententia S. Gregorii amor pecuniae facit, ut nulla de actu probatio, nulla sollicitudo de moribus, nulla de vita discussio; sed solummodo dignus, qui dare pretium suffecerit, aestimetur.

S. Greg.
Lib. 7.
cp. III.

2. Inde in veteribus recentioribusque Decretis nihil frequentius occurrit, quam censura in simoniam pro ingressu Religionis. Ait Concilium Turonense: Non satis utiliter in populo avaritia redarguitur, si ab his, qui in Clero constituti videntur, et praecipue, qui contempto saeculo religiosum nomen profidentur, et regulam, modis omnibus non cavetur. Prohibemus igitur, inquit, ne ab iis, qui ad Religionem transire volunt, aliqua pecunia requiratur. Refert c. 8. de Simon.

3. Quum nonnulli obtenderent, quod quidem nihil pro ingressu, sed bene pro sustentatione, quam Professio tribuit, quidquam peti posset; Gratianus plurimis Auctoritatibus futilem praetextum refellit. Ex sententia enim Paschalis II. *Quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit.* Refert c. 7. l. q. 3. et *Grat. praef.*

4. Alexander III. consuetudinem damnavit, quod pro pastu ad ingressum Religionis, aut emissionem professionis quaedam quantitas pecuniae exigereetur. *Quoniam ergo factum hujusmodi, inquit, perniciosum videtur, mandamus, quatenus, si ita esse inveneris, Abbatem, et Monachos ad restituendam pecuniam— tam indigne acceptam compellas etc.* Superest rescriptum c. 19. de Simon.

5. Innocentius III. repressit Moniales, quae titulo paupertatis vitium simoniae excusare volebant. *Quoniam, inquit, simoniaca labes adeo plerasque Maniales infecit, ut vix aliquas sine pretio recipiant in sorores, praetextu paupertatis etc. volentes hujusmodi vitium palliare: ne id de caetero fiat, penitus prohibemus. c. 40. d. t.*

6. Quid uberius Decreto Urbani IV.? *Quamvis, ait, sit eis de jure inhibitum, ne tam a maribus, quam mulieribus volentibus ingredi eorum Religionem.—*

in earundem personarum receptione, aut ante, aut post illam, quoscunque pastus, prandia, seu caenas, pecunias, jocalia, aut res alias etiam ad usum ecclesiasticum, seu quemvis pium usum alium deputata, vel deputanda, directe, vel indirecte petere, vel exigere quoquomodo praesumant, sed eas potius cum omnimoda pietate recipiant, ac in victu, et vestitu, sicut alias personas suarum Ecclesiarum etc. sincera charitate tractent etc. Absit, ut in tanta integritate quisquam titulus exactionum suffragari posset? c. un. de Simon. int. Extrav. Com.

7. In claustris Monialium saepe locus fuit quaestioni, an exactiones dotium, praecipue in Monasteriis opulentioribus, per consuetudinem excusari queant? Affirmat Benedictus XIV. S. P. quia et opulentiora Monasteria casu inopino frequenter ad inopiam delabi contingit. At procul dubio hac occasione repellere, vel posthabere pauperulas, dote praescripta destitutas, iniquum foret. Ait S. Gregorius: *Hinc fit etiam, ut insondes, et pauperes — prohibiti, despectique resiliant. Et, dum innocentia pauperis displicet, dubium non est, quod praemium illic delicta commendet; quia, ubi aurum placet, ibi et vitium.* Quid, quod et saepius non tam inopinus casus, quam mala administratio Superiorum redditus Monaste-

Cap. 2.
De Exact.
Dot.

Bened.
XIV. de
Synod.
lib. 7.
c. 58.

S. Greg.
lib. VII.
c. 105.
Theod.

S. Bern.
serm. ad
Past.

riorum, per luxum, et fastum, aliasque gloriolas exhaurire soleat? Juxta S. Bernardum, *quis, obsecro, laicorum avidius - quaerit temporalia; et ineptius utitur acquisitis?*

Cap. 3.
De med.
Abol. Si-
mon.

8. Praeteritis recentioribus rationibus, aut excusationibus, superest vetus remedium abolendi omnem suspicionem tanti criminis, *ut non amplius in Monasterio Canonorum, atque Monachorum suscipiantur, seu etiam puellarum, nisi quantum ratio permittit; et in eodem Monasterio absque necessariorum penuria degere possunt.* Refert. c. r. de Instit.

Trid. sess.
25. de Re-
gul. c. 3.

9. Hoc exemplo praecipit Synodus Tridentina: *In praedictis autem Monasteriis, et tam virorum, quam mulierum bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui ex redditibus propriis Monasterii, vel ex consuetis eleemosynis commode possit sustentari.* Absit, ut indilcrecioni augendi numerum locus sit. Ait Bellarminus: *Inde nata sunt scandala gravia, et multiplicia, omnibus nota, quae materiam uberem praebent columbae gemendi, et plangendi relaxationem, ne dicam corruptionem, religiosorum Ordinum.*

Bellarmin.
de Gemit-
columb.
L. 2. c. 6.

10. En aliud medium! S. Carolus in Concilio Mediolanensi I. Praecipit: *Monasteria, in quibus duodecim non sunt,*
quae

quae professae velo utuntur, quaeque eum numerum propriis fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt transferre, et cum aliis Monasteriis ejusdem, aut alterius Ordinis unire studeat Episcopus diligenter; vocatis ad id Superioribus Regularibus, si modo res agatur ejus Monasterii, cujus cura ad illos spectat. Si vero ejusmodi unio minime expedire videatur, eum numerum Monialium tempore interire, et ad nihilum redigi sinat, adempta omnino illis Monialibus facultate recipiendi Novitias.

11. Inquit Ann. 1583. Concilium Bur-

Conc.
Burdig.
Tit. 25.

digalense: Sancta, et religiosa paucorum Congregatio quavismagna inceptorum hominum multitudine Deo et hominibus acceptior est, et Ecclesiae utilior.

12. Reliquit et S. Carolus in Concilio Mediolanensi Episcopi arbitrio, si propter justas circumstantias censeat, Monasterio pro victu, et vestitu ex bonis Novitiae quid conferendum esse. Episcopus, inquit, tum impensas aestimet, quae et in Religionis ingressu, et tempore professionis fieri solent pro vestitu, aut pro aliis rebus ad ipsius puellae, vel Monasterii usum commoditatque pertinentibus: tum pecuniae etiam summam praescribat, quam puella alimentorum nomine Monasterio det; nisi census,

aut alia bona immobilia, quorum annui fructus; ejusdem judicio, ad ea alimenta satis sint, Monasterio attribuantur. Ea autem omnis pecuniae summa, eo nomine ab Episcopo decreta, re ipsa apud certum hominem deponatur, qui, professione confecta, illam statim Monasterio tradat.

Cone.
Nicaen.
c. 19.

* 13. Inculpatum ingressum in Religionem dimetiri juvat ad rationes, et simplicitatem veteris traditionis, nullis recentioribus obtentibus? Concilium Nicaenum II. deplorat, execrabilem avaritiam Praelatos Ecclesiarum invasisse, ut nonnulli eorum virorum, ac mulierum, qui pii ac Religiosi dicuntur, Domini mandati obliti fallantur, et eos, qui ad vitam monasticam accedunt, pecunia admittant. Juxta dogma juris novi Monachi non pretio recipiantur in Monasterio c. 2. de Stat. Monach. Ait Gregorius VII. Qui taliter ordinantur, vel profitentur ambitu, vel pretio, non per ostium, id est, per Christum intrant, sed, ut ipsa veritas testatur, fures sunt, et latrones. Refert Gratianus c. 113. l. q. 1. Juxta crisin Concilii Burdigalensis: Experimentia docet, disciplinam religiosam eorum vitio ex parte esse collapsam, qui in religiosas familias intrusi, aut alia quavis humana via inducti potius, quam a Spiritu sancto vocati fuerunt.

Cone.
Burdig.
supr.

TITVLVS XXVII.

De Professione.

CAPVT I.

De ritu sollemnis professionis.

1. Juxta regulam S. Benedicti suscipiendus in Oratorio coram omnibus promittat de stabilitate sua, et conversione morum suorum, et obedientia coram Deo, et Sanctis ejus; ut, si aliquando aliter fecerit, se damnandum sciat, quem irridet etc. quam petitionem manu sua scribat. —

S. Bened.
Reg. c. 58.

2. Ait Ivo Carnotensis: Ut monasticus Ordo, quanto firmitus in conspectu Dei ac hominum solemnitus ligaretur, tanto robustius, ac devotius a Monachis servaretur; et, qui vellent ab hoc proposito recedere, testimoniis pluribus convincerentur, et tanquam jurati in Christi sacramenta tyrones ad propositum suum reverti cogerentur. Quibus liquet, hujusmodi traditiones nihil esse aliud, quam quaedam Religionis vincula, humanae instabilitati provisæ.

Ivo. ep.
41.

3. Jure novo invaluerunt et tacitæ Professiones; utpote si quis habitum monasticum per annum, et ultra portasset; aut habitum Professorum, ubi distinctus est habitus, saltem per triduum gestasset.

Et hoc casu saltem ad Ordinem tacite professus censebatur. c. 22. de Regul. c. 1. et 3. ibi in 6.

4. Censent Interpretes , hodie tacitas Professiones ab usu recessisse , quia Professionem per scripturam probari oportet. Statuta Ordinis Carthusiensis diserte testantur : *Professionem tacitam in nostro Ordine non habemus, neque permitimus , sed omnes volumus expresse , et publice professos.*

Stat. Ord.
Carthuf.
c. 18.

Cap. 2.
De aetat.
Profit. S.
Basil c. 18
Conc.
Trull. c.
40.

5. Olim varia disciplina circa aetatem Professionis fuit. In Oriente S. Basilus validas Professiones Virginum haud putavit , si ante decimum sextum , aut septimum annum fierent. Concilium Trullanum hoc tempus ad decem annorum aetatem , nisi Superiori consultius visum esset , contraxit.

S. Ambr.
L. 3. de
Virg.

6. In Occidente existimatum fuit ex sententia S. Ambrosii , aetatem , quae carnali matrimonio ineundo apta esset , esse et sufficientem matrimonio spirituali contrahendo pro Professionem religiosam , atque hanc disciplinam jus novum passim suam fecit. c. 11. et 12. de Reg.

7. Verus exceptio placuit in Insulis , ubi austerior vitae observantia vigebat. Superest jure novo rescriptum S. Gregorii eo tenore : *Quia in Insulis dura est Congregatio Monachorum , pueros in eorum Monasteriis ante 18. annum suscipi prohibemus.* Refert. c. 6. d. t.

8. Concilium Tridentinum decimum sextum aetatis annum completum praescripsit, ut ante professio valida emitti non possit. *Professio autem, inquit, antea facta, nulla sit, nullamque inducat obligationem, ad alicujus regulae, vel Religionis, vel Ordinis observationem, aut alios quoscunque effectus.*

Conc.
Trid. de
Regul.
sess. 25. c.
15.

9. Reliquum est inde per Tridentinum Decretum, quod particularibus Statutis Ordinis, vel Monasterii aetas Professionis protrahi, sed non contrahi possit. In nostris Provinciis nuper Regiae leges ad exemplum Edicti Aurelianensis praecipere, solemnem Professionem ad annum aetatis vigesimum quartum completum prorogare.

10. Veteres Professionis formulae nullam expressam mentionem votorum fecere. S. Benedictus primus est, aut inter primos, qui stabilitatem loci, conversionem morum, atque obedientiam secundum regulam expressit. Quippe reliqua vota tacite sub ipsa obedientia secundum regulam, comprehensa intelligebantur.

Cap. 2.
De form.
Profess.

11. Ait S. Pater: *si habita secum de liberatione promiserit, se omnia custodire et cuncta sibi imperata servare, tunc suscipiatur in Congregatione, sciens, se sub lege regulae constitutum, quod ei ex illa die non liceat egredi, nec collum excutere de sub jugo regulae*

S. Bened.
supr.

quam sub tam morosa deliberatione licuit aut recusare, aut suscipere.

Cap. 4.
De stabilit.
lit. loci.

12. Stabilitate loci vetantur Monachi vel pedem clauistro absque Superioris licentia ferre. Inquit Eugenius: *Monachus clauistro sit contentus; quia, sicut piscis sine aqua caret vita, ita sine Monasterio Monachus. Sedeat itaque solitarius, et taceat, quia mundo mortuus est, Deo autem vixit.* Apud Gratian. c. 8. XVI. q. 1.

Menard.
Conc.
Reg. c. 61.
§. 9.

13. S. Benedictus de Fratribus peregrinantibus statuit: *ut dirigendi Fratres in via, omnium Fratrum, vel Abbatis se Orationi commendent.* Juxta Hugonem Menardum antiquus, et laudabilis in Monasteriis mos invaluit, ut nunquam Monachus sine benedictione, vel oratione sui Rectoris foras progrediatur, ut hac veluti circumvallatus mundi pericula, et daemonum tela declinare possit.

14. Observat et Auctor, disciplinam antiquam illorum Patrum non permisisse Monacho soli vel peregre abire, vel cum extraneo loqui, sed dedisse comitem itineris, et sermonum testem, non quemvis de trivio, sed probatum moribus, ne daretur occasio maligno.

S. Bened.
Reg. c. 51.

15. Alibi praecipit S. Pater: *Fratres, qui pro quovis responso diriguntur, et ea die sperant reverti ad Monasterium, non praesumant foris manducare, etiamsi omnino rogentur a quovis,*

*nisi forte eis ab Abbate suo praecipia-
tur. Quid hac cautela consultius ?*

16. En et ordinem, quo revertentes ab itinere Fratres recipi oportebat! *Re-
vertentes autem ipso die, quo redeunt
a via Fratres, per omnes soras Cano-
nicas, dum expletur opus Dei, prostra-
ti in solo Oratorii, ab omnibus petant
orationem propter excessus; ne quid
forsan surripuerit in via visus, aut
auditus malae rei, aut otiosi sermonis.*

17. Haec pleraque plus, minusque re-
centiores Constitutiones Ordinum sua
fecere. Sic invaluit, quod abeuntes, re-
deuntesque Fratres a Superiore benedi-
ctionem petant, accipiantque, ut sibi
divinae gratiae suffragium concilient,
serventque. Quid vel humilitate, vel
fiducia in Deo salubrius ?

18. Nihil ab Instituto monastico alie-
nius est, quam illi indiscretiores Mona-
chorum excursus, et discursus per civita-
tes, et oppida, vulgusque hominum, cum
constet hujusmodi discursus saepe magna
parere incommoda et scandala. Veteres
hujus argumenti auctoritates refert Gra-
tianus c. 11. 17. 18. *XVI. q. 1.*

19. Novissime Concilium Tridentinum Trid. sess.
25 de
Regul. c.
4. decrevit: *Nec liceat Regularibus a suis
Conventibus recedere, etiam praetextu
ad Superiores suos accedendi, nisi ab
eisdem missi, aut vocati fuerint. Qui
vero sine praedicto in scriptis obtento*

*mandato (obedientiam vocant) reperi-
tus fuerit, ab Ordinario locorum,
tanquam desertor sui Instituti punia-
tur.*

Cap. 5.
De Transf.
ad Al.
Ord.

S. Bened.
Reg. c. 61.

20. Quum veteri more tanta diverfi-
tas Ordinum religiosorum ignoraretur,
transitus a Monasterio in Monasterium
fere sine invidia, aut noxa fuit. Juxta re-
gulam S. Benedicti *si quis Monachus
peregrinus de longinquis Provinciis
supervenerit, si pro hospite habitare
voluerit in Monasterio, et contentus
est consuetudine loci, quam invenerit,
et non forte superfluitate sua pertur-
bat Monasterium, suscipiatur, quanto
tempore cupit. Si vero postea voluerit
stabilitatem suam firmare, non renua-
tur ei talis voluntas, quia tempore
hospitalitatis potuit ejus vita dignosci.*

S. Bern de
Praecep
et dispens.
c. 16.

21. Recepta Professione stabilitatis lo-
ci haec vel voluntas, vel libertas magis
invisa suspectaque videbatur. Inquit S.
Bernardus inter alias rationes: *Suspectam
habeo levitatem, qua id, quod facile
volumus, antequam probemus, exper-
ti jam nolimus, uno prope momento
id ipsum, et cupientes, et respuentes
tam leviter, quam et irrationabiliter.*

22. In reliquis censuit S. Pater, justam
causam superesse transeundi ad alium lo-
cum, si hac mutatione opus sit ad vitan-
dum periculum spiritualis contagionis.
S. Bernardus excusavit ep. 7. ad Ada-

num Monachum, quod propria Monasteria deferentes reciperet. *Hac ratione, inquit, illos suscipimus, quoniam non putamus esse malum; si vota labiorum suorum, quae in locis suis potuerunt quidem promittere, sed nequaquam persolvere Deo, qui ubique est, ubicunque reddantur.*

23. Invalescēte diversitate, et multitudine religionum Ordinum rescripsit Innocentius III., posse quemque Religiosum zelo sanctioris vitae ad Ordinem transire strictiorem, petita prius licentia Praelati sui, licet non obtenta. *Quia, ubi spiritus est, ibi et libertas.* Superest ergo locus grandi prudentiae, et discretioni ne Angelus Satanae pro Angelo lucis obrepat. *c. 18. de Regul.*

24. Observant inde Interpretes, quod censeatur strictius Monasterium, vel strictior Ordo laxioris etiam Religionis, in quo exactius servatur regula. Ait de Luca. *Neque refert, quod Regula sit stricta, si vita est larga, neque perfectio consistit in Instituto, sed in observantia.*

Card. de
Luc. de
Regul.
Disc. 38.

25. Labentibus temporibus experientia constitit, quod Mendicantes, fucatis potius coloribus, quam vero proposito arctioris observantiae, ad alios Ordines anhelarent, ut Dignitates, et beneficia regularia eorum Ordinum, et Monasteriorum aucuparentur. Hac occasione sta-

tuit Martinus IV., Mendicantibus haud reliquum esse, ad alium quemcunque Ordinem non Mendicantium, excepto solo Ordine Carthusianorum, sine licentia Papae transire, nisi censuram excommunicationis ipso facto reservatam, contrahere vellent. *Extrav. Com. c. 1. de Regul.*

Trid. sess.
25. de Re-
gul. c. 9.

26. Decernit Concilium Tridentinum: *Nemo Regularis, cujuscunque facultatis vigore, transferri potest ad laxiorem Religionem.* Inde juxta hodiernam praxin hujusmodi licentiae transeundi ad laxiorem Religionem, etiam legitimis subsistentibus (qualis censetur sola infirmitas, et aegritudo) causis consueverunt concedi a Papa in signatura Gratiae, et sacra Poenitentiaria ad instantiam Generalis, et de utriusque Religionis consensu contracto, remissoque plerumque annuo probationis tempore neo-suscepti Ordinis, ut Pragmatici Fagnanus, et Cardinalis de Luca referunt.

Cap. 6.
De Pro-
cess. im-
pugn. Pro-
fess.

27. Jure Decretalium si Professus, qui ex Monasterio exiverat, justam causam timoris, seu nullitatis praetendebat, aut allegabat, ad Monasterium redire haud compellebatur, nisi causa prius deducta, ac decisa fuisset. *c. 1. de his, quae vi, metusve et ibi Interp.*

Conc.
Trid. sess.
25. de Re-
gul. c. 19.

28. Concilium Tridentinum tria statuit, utpote I. ut Regularis praetendens, Professionem suam esse nullam vel ex

causa metus, aut aliis similibus temporalibus, perpetuisque defectibus, debeat causas nullitatis allegare, et deducere intra quinquennium a die Professionis ipsius; alioquin audiendum, nisi ex justa causa detur a Papa restitutio in integrum. II. causa intra illud quinquennium deducatur coram Superiore loci, et Ordinario loci, in quo praetendens degit, tametsi Monasterium, aut Ordo exemptione gaudeat. III. Ut, si Regularis, antequam causam suae praetensionis coram suo Superiore, et Ordinario loci deduxerit, sponte habitum exuerit, nullatenus amplius ad causam allegandam, aut petendam restitutionem admittatur, sed ad Monasterium absolute redire cogatur, et tanquam apostata puniatur.

29. Veteri jure major Monachis a pio proposito resiliendi libertas fuit. Inquit S. Benedictus: *Qui proprio vitio egreditur de Monasterio, si reverti voluerit, spondeat prius omnem emendationem vitii, pro quo egressus est; et sic in ultimo gradu recipiatur, ut ex hoc ejus humilitas comprobetur. Quod si denuo exierit, usque tertio ita recipiatur; jam postea sciens, omnem sibi reversionis aditum denegari.* Quid tanta discretionem, et patientiam, ad conciliandam verae poenitentiae, et conversionis frugem, solidius?

Cap. 7.
De Eject.
Monach.
et Dimiss.
S. Bened.
Reg. c. 29.

30. Vice versa et Monasterio reliquum fuit, incorrigibiles Monachos ejicere. *Faciat, inquit S. Pater, Abbas, quod sapiens Medibus, si exhibuit fomenta, si unguenta adhortationum, si medicamine SS. Scripturarum etc. quod si nec isto medio sanatus fuerit, tunc jam utatur Abbas fero abscissionis, ut ait Apostolus: auferte malum ex vobis; et iterum: infidelis, si discedit, discedat.*

31. Jure novo praecipit Gregorius IX. ut Praesidentes Capitulis celebrandis, seu Patres Abbates, seu Priores fugitivos, suos, et ejectos de Ordine suo annuatim requirant, ad agendam poenitentiam compellendos. Inde enim vetus ejectio, vel dimissio abolita censetur. c. 24. de Regul.

Urb. VIII.
de Apost.
et Eject.

32. En Urbani VIII. Decretum! *Ad haec, inquit, ut impofterum nullus legitime Professus ejici, vel dimitti possit, nisi vere sit incorrigibilis: vere autem incorrigibilis minime censeatur: nisi non solum concurrant ea omnia, quae ad hoc ex juris dispositione requiruntur, sublati in hac parte statuti, et constitutionibus cujusque Ordinis, et Religionis, etiam a Sede Apostolica approbati, et confirmati; verum etiam unius anni spatium in jejuniis, et poenitentia probetur in carceribus; proindeque Religio privatos habeat carceres in qualibet saltem Pro-*

vincia. Elapso autem anno. si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua pervicacia perseveraverit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbidum, ac membrum putre tandem ejici possit.

* 33. Audire lubet SS. Patrum monita? Inquit S. Hieronymus: *Facito aliquid boni operis, ut te semper diabolus inveniat occupatum.* Refert. c. 33.

D. 5. de Consecr. Ait S. Ambrosius: Cur non illa tempora, quibus ab Ecclesia vocas, lectioni impendas? Cur non Christum revisas! Christum alloquaris? Christum audias? Illum alloquimur, cum oramus; illum audimus, cum divina legimus oracula. Quid nobis cum alienis domibus? Una, est domus, quae omnes capit. Juxta Decretum Concilii Mediolanensis IV. Illud unusquisque

— saepe repetat, se non ad inertiam, atque ignaviam, sed ad spiritualis, et ecclesiasticae militiae labores vocatum esse. Ex sententia S. Bernardi Monachi vita in labore est; si ergo labori locus non est, inutilis vita est.

S. Ambr.
L. I. Offic.
c. 20.

Conc. Mediol.
P. 3.
de vit. et
honest.
Cler.

S. Bern.
ep. 185. in
fin.

TITVLVS XXVIII.

De Voto Obedientiae.

CAPVT I.

De Dotibus perfectionis Obedientiae.

1. Recentiores Reformatores religiosorum Ordinum optarunt semper, ut Novitiis tanto exactius circa soliditatem pii propositi explorarentur, quanto hodie restrictior superest post solemnem Professionem libertas ejectionis dimissionisque. Inquit S. Bernardus: *Utinam magis turrin inchoaturi computarent, ne forte sumptus non habeant ad perficiendum. Utinam, qui continere, obedire, egereque non valent, aut volunt, perfectionem temerarie profiteri — vererentur. Sumptuosa siquidem turris est, et verbum grande, quod non omnes capere possunt.*

2. Cassianus praeprimis ad Officium Magistri Novitiorum revocat, ut doceat juniorem primitus suas vincere voluntates, quem studiose in his, ac diligenter exercens, haec illi semper imperare de industria procurabit, quae senserit animo ejus contraria. Multis siquidem experimentis edocti tradunt, Monachum, et maxime juniores, ne voluptatem quidem concupiscentiae suae re-

S. Bern.
de Conv.
ad Cler.
c. 29.

Cassian.
L. 4. In-
stit. c. 8.

fraenare posse, nisi prius mortificare per obedientiam suas didicerit voluntates.

3. S. Benedictus per synopsis dotes praecipuas religiosae, id est, perfectionis obedientiae explicat; utpote, ut sit universalis, sine exceptione; ut sit simplex sine discussione, ut sit prompta sine haesitatione. Ecce perfectionem obedientiae, quam Patres caecam dixerunt.

S. Bened.
Reg. c. 5.

4. Ait S. Gregorius: *Vera obedientia nec Praepositi interiora discutit, nec praecepta discernit, quia, qui omne vitae suae iudicium Majori subdidit, hoc solo gaudet, si, quod sibi praecipitur, operetur, nescit enim iudicare, quisquis perfecte didicerit obedire; quia hoc tantum bonum putat, si praeceptis obediat. Obedientia ergo haec est caeca, nimirum quoad ea, quae cupiditas, seu amor proprius suggerit.*

Cap. 2.
De Obed.
caec. S.
Greg. in I.
Reg. c. 14.

5. Absit vero, ut obedientia simpliciter caeca, utpote sine omni discretionem, laudari posset! Ex sententia S. Gregorii admonendi sunt subditi, ne plus, quam expedit, sint subiecti, ne, cum student plus, quam necesse est, hominibus subijci, compellantur vitia eorum venerari. Refert Gratianus c. 57. II. q. 7.

6. Quid discretius rationibus S. Basilii? Quod si, inquit, quid nobis imperatum sit, quod idem sit cum mandato Domini, adjuvetque, illud tanquam volun-

S. Basil.
Reg. brev.
quaest.
114.

*tas Dei studiosus, diligentiusque, suppressis propriae voluntatis, et cupiditatis desideriiis, a nobis hilariter, velociterque suscipi debet, idque servari convenit, quod dictum est, supportantes invicem in charitate Christi. Quoties vero aliquid, quod mandato Domini aut repugnat, aut aliqua ex parte vitiat; contaminatve, facere ab aliquo jussi fu-
erimus, tunc per regulam justae discretionis, commode illud usurpabimus: oportet obedire Deo magis, quam hominibus.*

S. Bern.
ep. 7.

7. Obedientia indiscreta, veluti absolute caeca, in bono regimine superflua est, et in malo regimine periculosa est. Inquit S. Bernardus: *Valde autem perversum est profiteri te obedientem, in quo nosceris superiorem propter inferiorem, id est, divinam propter humanam solvere obedientiam. Quid enim? quod jubet homo, prohibet Deus, et ego audiam hominem, surdus Deo? Non sic Apostoli. Clamant quippe dicentes, melius est obedire Deo, quam hominibus. Igitur facere malum, quolibet etiam jubente, constat, non esse obedientiam, sed potius inobedientiam. Et infra: Vanissimam praesumptionem, turpissimam levitatem, crudelissimam dissensionem obedientiae, modestiae, mansuetudinis nominibus velas, et velatis sordibus sacra illa vocabula maculas. Hanc ego nunquam aemuler obedientiam.* 8.

8. S. Benedictus nullum indiscretiori obedientiae locum reliquit; quippe professionem Obedientiae secundum regulam fixit. Ait S. Bernardus: *Is, qui proficitur, quidem obedientiam spondet, sed non omnimodam, sed determinate secundum regulam — ut oporteat eum, qui praesi, non fraena laxare voluntati super subditos, sed praefixam ex regula scire mensuram. — Ergo Praelati jussio, vel prohibitio non praetereat terminos professionis. Nec ultra extendi potest, nec contrahi citra.*

Cap. 3.
De Obed.
sec. reg.
S. Bern.
de praec.
et disp. c. 4.
et 5.

9. Reliquum tamen est Superiori in certis circumstantiis, justisque de causis vel in poenam delinquentis, vel ad perfectum obedientis prudenter augere mandatum. Inquit S. Bernardus: *Perfecta Obedientia legem nescit, terminis non arctatur: Neque contenta angustiis professionis, largiore voluntate fertur in latitudinem charitatis — quamquam nec istam regula ipsa tacuerit, ubi monet, si Fratri impossibilia injunguntur, confidens de adjutorio Dei, obediat EX CHARITATE. Quippe non vult; nos in obediendo mensura esse contentos professionis, non attendere promissi debitum, non de pacto sumere modum; sed transire alacriter etiam votum, et obedire in omnibus.*

c. 6.

10. Ea occasione, quod S. Benedictus excusationis modestiae, si Fratri ardua,

Cap 4.
De Appel.
ab Obed.
S. Bened.
Reg. c. 68.

aut impossibilia injungi videntur, locum relinquerit, usurpatae sunt appellationes ab obedientia, correctioneque regulari. Quid a veteri Monachorum disciplina alienius? Inquit dilerte S. Pater: *Quod si omnino virium suarum mensuram viderit pondus excedere, impossibilitatis suae causas ei, qui sibi praest, patienter, et opportune suggerat, non superbiendo, aut resistendo, vel contradicendo.*

11. Novo jure iteratis Decretis tam degeneres appellationes reprimere placuit. Quippe aperte eluxit, omnem disciplinam regularem periclitari, aut pessumdari, omnemque correctionis nervum abrumpi, si subditis sit licitum passim a Superiorum correctione, aut dispositione appellare. c. 3. et 26. de Appell.

Fagn. ad
c. 3. de
Appel.

12. Hinc Interpretes statuunt, ab obedientia, correctioneque canonica non dari appellationem saltem in ordine ad effectum suspensionum, si limites justae correctionis Superior non exceßerit, neque tela judiciaria procedat in puniendo.

13. Supremus Senatus Parisiensis solemni arresto 19. Octobris 1543. inhibuit universis Regularibus sub poena arbitraria, recurrere ad Judices regios subalternos per viam appellationis, sed solum per viam requisitionis, ac implorationis brachii saecularis, idque duntaxat in casu seditionis, tumultus, aut gravis scanda-

li, permittens tamen ad suum tribunal recursum, via appellationis tanquam ab abusu, aut implorationis brachii saecularis in casu, quo esset clarus, et notorius abusus; infractio legum etc.

* 14. In reliquis quid sacra ipsa Regula instantius Abbati commendat, quam justam discretionem? Juxta S. Augustinum *discretio est amor bene discernens ea, quibus adjuvatur in Deum, ab iis, quibus impediri potest.* Inquit S. Chrysostomus: *Rara prudentia, seu discretionem, eum praeditum esse oportet, qui administrationis istius (regiminis regularis) curam in se suscipit.* En S. Gregorii sententiam! *Qui habuerit maculam, non offerat panes Domino Deo suo, nec accedat ad ministerium ejus — si parvo naso. Parvo autem naso est, qui ad tenendam mensuram discretionis idoneus non est. — Recte ergo per nasum discretio exprimitur, per quam virtutes fortiter eligimus, et delicta modeste reprobamus.* Ex sententia S. Bernardi: *Qui non miscet prudentiam simplicitati, secundum quod ait Propheta: columba est seducta, non habens cor. Ideo est columba, quia simplex; ideo autem non habet cor, quia non habet prudentiam.* Et alibi: *tene medium, si non vis perdere modum: locus medius inter rigorem, et remissionem tutus est. Medium sedes modi, et modus virtus.*

S. Aug. de
mor. Eccl.
L. 1. c. 15.

S. Chryf.
de Sacerd.
L. 3. c. 7.

S. Greg.
Past. P. 1.
c. 11.

S. Bern.
de mod.
bene vid.
c. 56.

De Confid.
lib. 2. c. 10.

TITVLVS XXIX.

De Voto Paupertatis.

CAPVT I.

Paupertas in quo Consistat?

Cassian.
Reg. c. 27.

1. Ait Cassianus : *Qui convertitur, prae omnibus erudiri debet, ut nihil ei peculiare liceat possidere, sed ita se nudatum ex omni parte cognoscat, ut praeter tunicam ; pallium, calciarium vel matulam suam nihil amplius habeat.*

S. Bened.
Reg. c. 33.

2. S. Benedictus diserte inde explicat. *Nequis praesumat aliquid habere proprium: nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, sed nihil omnino. Dixit S. Basilus: si quis Monachorum proprium esse dicit, absque dubio alienum se facit ab Electis Dei.*

S. Basil.
Reg. brev.
c. 27.

3. Jure novo pronuntiat Innocentius III. *Prohibemus quoque districte in virtute obedientiae, sub obtestatione divini judicii, nequis Monachorum proprium aliquo modo possideat; sed, si quis aliquid habeat proprium, totum in continenti resignet etc. Refert: c. 6. de Stat. Monach.*

Cap. 2.
De Success.
Monach.

4. Inspecto Jure Justiniano Parentes, si faciunt testamentum, eandem portionem haereditatis, sive legitimam re-

linquere tenentur filio suo Monasterium ingresso, ac professo, quam illi assignare debuissent, si in saeculo mansisset; et si Parentes ab intestato decessissent, ipse eo modo Parentibus succedit, quo successisset, si Monachus non esset factus: *Nullo eis impedimento ex sanctimoniali conversatione generando sive soli, sive cum aliis ad successionem vocantur.* Tum enim sat frequens fuit, quod vel ipsi Monachi per se, vel pro ipsis Monasterium adeptas haereditates in usus pauperum, procul ab omni rerum augendarum, aut servandarum studio, effuderint. *L. 56. C. de Ep. et Cler.*

5. Alibi tamen vetus usus invaluit, quod post professionem Monachi mortui censeantur, ut omnis successionis vel acquirendae, vel in Monasterium transmittendae incapaces declarentur. Refert de Gallia Guilielmus Benedictus: *Et idem, quod in Cordigeris, et Mendicantibus, ut Parentibus, succedere non possint, servatur in praesenti Regno Franciae ex ipsius generali consuetudine de quolibet alio Religioso, etiam non mendicante, cujuscunque Ordinis existat; in quo regno fuit immemorabiliter observatum, quod Religiosi nunquam suis ab intestato successerunt Patri, ac Matri, et minus caeteris eorum consanguineis; nec jura suitatis profitendo retinuerunt, et per consequens non succedunt.*

Guil. Bened. de testam. c. 220. etc.

Gudel. de
Jur. No-
viss. L. 6.
c. 10.

6. De Belgio Petrus Gudelinus aliquando scripsit: *Magna pars, inquit, quaestionum ex jure Justinianaeo cessat moribus, sed legibus harum regionum, et Regni Franciae, utpote quibus is, qui professus est religionem, adeo pro mortuo, adeo ex numero hominum civiumque per omnia sublatus habetur, ut sit deinceps omnis haereditatis expers, atque incapax, neque legitima portio liberorum ei debeatur, omnemque testamenti factionem etiam inter liberos amittat, ac succedant ei mox propinqui ipsius ab intestato, non secus, quam si e vita migrasset, nihilque prorsus rerum ejus Monasterio, quod intrat, acquiratur, absque expressa dedicatione, vel donatione.*

7. Reliquum est, quod, si Monasterium per injuriam temporis, vel alio inopino casu in ruinam decideret, ut praestandae justae alimoniae esset impar, ex aequitate saltem adigerentur haeredes, ut annuam, et alimentariam pensionem Monacho, cujus haereditatem nacti sunt, subministrarent, attenta et paupertate Monasterii, et quantitate bonorum ad haeredes per professionem Monachi devoluta.

Cap. 3.
De Prof-
fess. Mo-
nast. S. Au-
gust. de

8. En veterum Monachorum institutum. Ait B. Augustinus: *Nemo quidquam possidet proprium, nemo cuiquam onerosus est. Operatur manibus ea, qui-*

bus et corpus pasci possit, et a Deo mens impediri non possit—Sane quidquid necessario victui redundat (NAM REDUNDAT PLURIMUM EX OPERIBUS MANUUM, ET EPULARUM RESTRICTIONE) *tanta cura egentibus distribuitur, quanta non ab ipsis, qui distribuunt, comparatum est. Nullo modo namque satagunt, ut haec sibi abundant, sed omni modo agunt, ut non apud se remaneat, quod abundaverit, usque adeo, ut oneratas etiam naves in ea loca mittant, quae inopes incolunt.*

Mor. Eccl. Lib. I. c. 31.

9. Praecipit inde S. Benedictus: *Et ideo certis temporibus occupari debent Fratres in labore manum; certis item horis in lectione divina. Si autem necessitas loci, aut paupertas exegerit, ut ad fruges colligendas per se occupentur, non contristentur, quia tunc vere Monachi sunt, si labore manuum per agriculturam, aut opificium vivunt, sicut et Patres nostri, et Apostoli.*

S. Bened. Reg. c. 48.

10. Inde dubium non est, fuisse Monasteriis praedia, fundos, agros, domus, tum ex successionibus Monachorum, tum ex oblationibus reliquorum fidelium, ut ex eorum proventibus et ipsi viverent, et pauperes reliquos alerent. Juxta S. Augustinum: *Etenim et Cedri Libani, nobiles, et divites, et excelsi hujus saeculi, quoniam cum timore audiunt: Beatus, qui intelligit super ege-*

S. Aug. in psl. 103.

num, et pauperem, attendunt res suas, villas suas, et omnes superfluas copias, quibus videntur excelsi; et praebent illas servis Dei; dant agros, dant hortos, aedificant Ecclesias, Monasteria, passeres, utpote pauperes colligunt, ut in cedris Libani nidificent Pastores. Ergo satiantur cedris Libani, quas plantavit Dominus, et illic passeres nidificabunt. Attendite totam terram, si non ita est.

11. Saeculo IX. his oblationibus Monachorum, et eleemosynis reliquorum divitum nonnulla Monasteria ad tantam opulentiam succreverunt, ut ex feudis, reliquisque praediis plures Abbatiae annua dona, militiamque Imperatori praestare tenerentur. Superest de Ann. 817. Constitutio Ludovici Pii, in qua recensentur Monasteria, quae in Regno, vel Imperio dona et militiam facere possunt; quae sola dona sine militia; quae vero nec dona, nec militiam, sed solas orationes pro salute Imperatoris, vel filiorum ejus, et stabilitate imperii.

12. Illa affluentia opum, et oblationum Monasteriorum disciplinam mox pessumdedit. Alexander III. ea occasione ad Cistercienses in haec verba rescriptit: Ideo sanctum et venerabile Collegium vestrum precibus, et monitis, quibus possumus, exhortamur; quatenus domus illae, quae a prima sui origine in

Ordine ipso sunt fundatae, constitutis, et ordinatis terminis possessionum sint contentae; nec velint inordinate ad ea manus extendere, quae sine laboribus, et periculis multis, et demum sine criminibus, et magna confusione non possunt retinere. Superest fufius Decretum. c. 3. de St. Mon.

13. Cum vero continuo magis ad Monasteria, aliaque Corpora ecclesiastica bona devolverentur, illa per legem publicam Imperii (quam legem amortisationis dicunt) ab uberioribus acquisitionibus Laicorum, inconsulto Principe, inhibebantur.

Cap. 4.
De leg.
Amortif.

14. Inde inter reliquos Reges Carolus V. Ann. 1520. per formam Edicti perpetui sanxit, quod nemo quocunque titulo, vel praetextu, vel colore, neque quacunque de causa, ratione, aut occasione poterit quamcunque rem immobilem — vendere, aut quocunque modo alienare in usum, aut favorem alicujus monasterii, Ecclesiae, Collegii, Conventus, Hospitalis, seu Personarum ecclesiasticarum, seu in manus mortuas, sine expresso consensu Principis.

15. Juxta Tuldenum vetuit Edicto suo Carolus V. bona immobilia ab Ecclesiis, aliisque piis locis acquiri absque consensu Principis. Quod providentissimus Imperator neque sine magna ratione, neque sine exemplo constituit; idem e-

Tulden.
de SS. Ec-
cles. n. 4

3. Hier. L. 2. ep. 12. *nim olim Nicephorus Phocas edixerat, aliique Christiani Imperatores L. 20. et 27. C. Theod. de Ep. et Cler. Etiam B. Hieronymo laudante: Non de lege, inquit, conqueror, sed de causa, qua hanc legem meruimus. Namque in sacri Officii reverentiam congestae Majorum pietate opes causam reverentiae imminuerunt, quorundam fastu, luxu, desidiaque. Ait Salvianus: Nimia profusione opum non suffulcitur Religio, sed evertitur.*

Goldast.
Tom. 3.
Monarch.
Imp Lib.
t. ep. 31.

16. Aliquando tamen disputatum fuit, an non lex Amortizationis in rationes immunitatis ecclesiasticae peccet? Superfunt aliquae rationes apud Goldastum, quibus Respublica Veneta quondam re-
tudit interdictum Pauli V.: ast has hodie recoquere nihil opus est.

17. Hodierno loquendi usu Amortizatio nihil aliud est, quam Regia indulgentia, dispensatio, et concessio facta iis, quos manus mortuas, utpote corpus, tanquam corpus spectatum vocamus, acquirendi, et possidendi bona immobilia. Hoc diploma vix negari solet, quando Principi constat, Pastoribus, seu monasteriis aliunde provisum non esse de competentia. Quia vero per hujusmodi gratiam vel fisco, vel Dominis loci damnum emergere videtur propter laudemia, publicationes, confiscationes, et contributiones, quia ea bona potestati saeculari subtrahuntur; hinc pro obtinen-

Anselm.
tribon.
Belg. c.
87.

do iure morticinii solent supplicantes Regi pro iure confiscationis offerre censum aliquem irremissibilem, et cum Domino loci componere ratione laudemiorum, bonaque amortizanda reddere obnoxia impositionibus, tallis, contributionibus, precariis, aliisque oneribus, perinde ac si essent in potestate saeculari. Haec refert Anselmus.

18. Quibus incerta Mendicitas victum praebet, dicuntur Ordines mendicantes, quia vel ex regula, vel ex Constitutionibus redditus, aut possessiones habere, retinereque etiam in communi prohibentur. *c. un §. 1. de Relig. dom. in 6. et ibi Interp.*

Cap. 5.
De Ordin.
Mendic.

19. S. Franciscus primus, et solus est, qui ex regula suis alumniis redditus, possessionesque interdixit. Honorius III. probavit regulam a S. Francisco dictatam, ubi inter alia haec habentur: *Fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tanquam peregrini, et advenae in hoc saeculo in paupertate, et humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemosynis confidenter etc.*

Hon. Bull.
5. in Bull.
Rom. c. 6.

20. Ad exemplum S. Francisci et reliqui religiosi Ordines abdicare redditus, et possessiones coeperant, quos inde Mendicantes ex Constitutionibus diximus; veluti Praedicatores, Carmelitas, Eremitasque S. Augustini, quibus accessit Ordo S. Francisci de Paula recentius.

S. Bonav.
ep. ad
Provinc.

21. S. Bonaventura primis statim temporibus ad Provinciales et Custodes sui Ordinis ita scribit: *Perquirenti mihi causas, cur splendor nostri Ordinis quodammodo obfuscatur, Ordo exterius inficitur, et nitor conscientiarum interius faedatur, occurrit negotiorum multiplicitas, qua pecunia, nostri Ordinis paupertati super omnia inimica, avide petitur, incaute recipitur, et incautius contrectatur: occurrit quorundam Fratrum otiositas, quae sentina est omnium vitiorum: qua plurimi consopiti, monstrosam quandam statam inter vitam contemplativam, et activam eligentes, non tam carnaliter, quam crudeliter sanguinem comedunt animarum. Occurrit evagatio plurimorum, qui propter solatium suorum corporum gravando eos, per quos transeunt, non exempla post se relinquunt vitae, sed scandala potius animarum. Occurrit importuna petitio, qua omnes transeuntes per terras adeo abhorrent Fratrum occursum, ut eis timeant quasi praedonibus obviare. Occurrit aedificiorum constructio sumptuosa, et curiosa, quae pacem fratrum inquietat, amicos gravat, et hominum perversis judiciis nos multipliciter exponit etc.*

22. Hac occasione Concilium Tridentinum promulgavit, ut omnibus Monasteriis, et domibus tam virorum, quam

Trid. sess.
25 de
Regul. c.
3.

mulierum, et Mendicantium, exceptis Domibus Fratrum S. Francisci Capucinatorum, et eorum, qui Minorum de Observantia vocantur, etiam quibus ex Constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex Privilegio Apostolico non erat concessum, deinceps bona immobilia possidere liceat.

23. S. Franciscus mendicandi facultatem nonnisi in subsidium suis concessit; scilicet si aut labore manuum se alere non possent, aut sui laboris pretium non ferrent. *Et quando, inquit, non daretur nobis pretium laboris, recurramus ad mensam Domini, petendo eleemosynas ostiatim.*

S. Franc.
Testam.

24. Nicolaus III. declarat, quod consideratis verbis praedictis, et forma loquendi, sub quibus Fratres ad hujusmodi exercitium laboris inducuntur, non videatur ea fuisse intentio S. Francisci instituentis, quod vacantes studio, vel divinis Officiis, et exequendis ministeriis ecclesiasticis manuali labori subiceret, seu operationi, vel ad hoc illos arctaret. Refert. c. 3. de Verb. signit. in 6.

25. Inde invaluit, quod in Ordinibus Mendicantibus labori manuum spiritualis labor passim substitueretur ad merendam colligendamque eleemosynam populi. Praecipit Synodus Tridentina: *In praedictis autem Monasteriis — is tantum*

Trid.
supr.

numerus constituatur, ac in posterum conservetur, qui ex consuetis elemosynis commode possit sustentari. In reliquis et hic numerus intelligendus de viris idoneis ad praedicandum, et confessiones excipiendas est, ut populi elemosynam merceantur.

S. Franc.
Reg.

26. S. Franciscus suis affectis valde sobriam mendicitatem commendatam reliquit, ut *tanquam peregrini, et advenae in hoc saeculo, in paupertate, et humilitate Domino famulantes, vadant pro elemosyna confidenter, paucis pro victu, et vestitu contenti. Quippe natura paucis contenta est, quantum vera necessitas exigit.*

Cap. 6.
De Commun. Bon.
S. Aug.
Reg. c. 1.

27. Juxta vulgarem regulam S. Augustini, quam Canonici Regulares, alique novelli Ordines adoptarunt, primum, propter quod congregati estis, est, ut *unanimes habitetis in domo, et sit vobis anima una, et cor unum in Deo, et non dicatis aliquod proprium, sed sint in vobis omnia communia, et distribuatur unicuique vestrum a Praeposito vestro victus; et tegumentum, non aequaliter omnibus, sed quia non aequaliter valetis omnes, sed sicut unicuique opus fuerit. Sic enim legitur in actibus Apostolorum: quia erant ipsis omnia communia.*

c. 8.

28. Et infra: *Etiam, cum quis filiis, aut aliqua necessitudine ad se pertinen-*

tibus in Monasterio constitutis, aliquam contulerit vestem, sive quodlibet aliud inter necessaria deputandum, non occulte accipiat, sed sit in potestate Praepositi, ut in rem communem redactum, cui necesse fuerit, praebeatur.

29. Inquit S. Benedictus: Ne quis praesumat aliquid proprium habere.-- Quippe quibus nec propria corpora, nec voluntates suas habere liceat in propria potestate: omnia vero necessaria a Patre sperare Monasterii. Nec quidquam liceat habere, quod Abbas non dederit, aut permiserit. Et infra: Si a Parentibus Religioso quidquam directum fuerit, non praesumat suscipere istud, nisi prius indicatum fuerit Abbati. Quod si iusserit suscipi sit in Abbatis potestate, cui jubeat dari illud.

S. Bened.
Reg. c. 33.

c. 54.

30. Statuit Concilium Tridentinum: Nemini ergo Regularium, tam virorum, quam mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cujuscunque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conventus possidere, vel tenere: — Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari, etiam ad usumfructum, vel usum, administrationem, aut Commendam concedere.

Trid. sess.
25. de Regul. c. 2.

31. En Decretum Clementis VIII. Quo, inquit, Concilii Tridentini Decreta de Paupertatis voto (utpote qua-

Clem.
VIII Bull.
60 in Bull.
Rom.

dam basi monasticae disciplinae) custodiendo fidelius observentur, praecipitur, ut nullus ex Fratribus, etiamsi Superior sit, bona immobilia, aut pecuniam, proventus, census, eleemosynas, sive ex concionibus, sive ex lectionibus, aut pro missis tam in propria Ecclesia, quam ubicunque celebrandis, aliove ipsorum justo labore, et causa, et quocunque nomine acquisita, etiamsi subsidia consanguineorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes fuerint, tanquam propria, aut nomine etiam Conventus possidere possit; sed ea omnia statim Superiori tradantur, et Conventui incorporentur, atque cum caeteris illius bonis, redditibus, pecuniis; ac proventibus confundantur, quo communis inde victus, et vestitus omnibus suppeditari possit.

Cap. 7.
De Pecul.
Monach.

32. Peculium Monachorum, cujus frequenter in Regulis Monachorum, et Canonibus Conciliorum mentio occurrit, in multis convenit cum peculio servorum. Ait Jurisconsultus: Peculium et ex eo consistit, quod parcimonia sua quis paravit, vel officio meruit a quolibet sibi donari; idque velut sibi proprium patrimonium servum suum habere quis voluerit. *L. 39. ff. de Pecul.*

Clem.
VIII. sup.

33. Id genus peculii a puritate professionis religiosae alienissimum est. Ait Clemens VIII.: *Nulla quorumcunque Supe-*

*Superiorum dispensatio, nulla licentia, quantum ad bona immobilia, vel mobilia Fratres excusare possit; quominus cul-
pae, et paenae ab ejusdem Concilii De-
creto impositae, et ipso facto incurren-
dae obnoxii sint: etiam si Superiores
asseverent, se ejusmodi dispensatio-
nes, aut licentias concedere posse.*

34. Ex sententia Fagnani; *His verbis improbantur opiniones illorum, qui
asserunt; Regulares excusaria proprie-
tate, cum habent peculium de licentia
Superioris, et dependenter ab eorum
voluntate, et nutu. Jam enim patet,
non pendere a voluntate, et dispensa-
tione Superiorum, quin omnia sint con-
fundenda cum caeteris bonis Monaste-
rii pro communibus necessitatibus.*

Fagn. ad
c. 6 de SS.
Monach.

35. Grandem obtentum peculiis Mo-
nachorum praebuilt durtia, aut avaricia
Superiorum, qui suo officio deesse vide-
bantur, unde Monachis aliunde necessa-
ria conquirere opus erat. Praecipit S.
Benedictus: *Dentur ab Abbate omnia,
quae sunt necessaria: id est, cuculla,
tunica, pedules, caligae, brabile, cul-
tellus, graphium, acus, mappula,
tabulae: ut omnis auferatur necessita-
tis excusatio.*

Cap. 8.
De usu
Bon.
commun.

S. Bened.
Reg. c. 55.

36. Hoc argumento Synodus Tolosa-
na Ann. 1056. statuit, *ut Abbates curam
Monachorum, et Monasteriorum exer-
ceant, et eis victum, et vestitum secun-*

Synod.
Tolosa. c. 6.

dum Regulam S. Benedicti praebeant, et hoc agentes PROPRIUM eos habere nullatenus permittant.

Synod.
Trid sess.
25. de Re-
gul. c. 3.

37. Quum praevaluisset temporum mollities, ut, quod ante paulo centum Monachis suffecisset, id hodie vix triginta alere posset, statuit ad exemplum veterum Canonum Synodus Tridentina: *ut in Monasteriis, et domibus tam virorum, quam mulierum — is tantum numerus constituatur, ac imposterum conservetur, qui vel ex redditibus propriis Monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commode sustentari possit.*

Clem.
VIII. supr.

38. In reliquis commendatur Monachis, ut et ipsis rebus, quarum usus eis ad necessitatem est concessus, non ut propriis utantur. Inquit Clemens VIII: *Ne eorum, quae ad necessitatem, ullus quidquam possideat, ut proprium, neque ut proprio utatur, dimissurus illud ad nutum Superioris.*

S. Aug.
Reg. c. 8.

39. Ex vulgari Regula S. Augustini, *si fieri potest, non ad vos pertineat, quod vobis indumentum pro temporum congruentia proferatur; utrum hoc recipiat unusquisque, quod deposuerat, aut an aliud, quod alter habuerat? Dum tamen unicuique, prout cuique opus est, non negetur.*

Menard.
Conc Reg.
c. 42. §. 18.

40. Observat Hugo Menardus: non minima haec hominis infirmitas est, ut, *qui in mundo multas opes, et pretiosa*

quaeque reliquerit, in clauſtro, nescio ad quas gerras, et quisquiliis animum adjiciat, quae sane nos a Deo ſeparant, cum illis affectu ſerviamus, non Deo; nobisque illae dominantur, non Deus. Quamobrem antiqui illi Patres id unum maxime ſtudebant, ut animum diſcipulorum ab ejusmodi rerum affectu averterent, quemadmodum fecit S. Dorotheus, qui diſcipulum ſuum Doſitheum elegantis cujusdam cultelli uſu prohibuit, quod animum ejus erga ejusmodi reculam propenſum videret. Id genus prudentiae, et conſilii recentiores Conſtitutiones S. Thereſiae, et Canonici Praemonſtratenſes plus minusque adoptarunt.

41. Trithemius ſcribit: Poſtquam, inquit, cenſus Monachi habere caeperunt, et redditus, mox humilitatis, et paupertatis ſtudia defecerunt, crevitque paulatim cum divitiis rerum temporalium ſuperbia. Quamdiu fuerunt pauperes Monachi, Deum in veritate coluerunt, poſtea vero, quando divitiis abundaſſe coeperunt, ſimplicitatem fugavit duplicitas: Integritas namque obſervantiae regularis abundantiam peperit temporalium; ſed paulatim divitiae Monachorum Ordinis puritatem funditus extinxerunt. Et alibi: Contulit Monachis Religio ſancta divitias, donec matrem filia ſuffocavit. — Incraſſatus eſt dilectus, et recalcitravit; impinqua-

Cap. 9.
De Offic.
ſup. Tri-
them. hom.
7.

ſerm. 2. ad
Monach.

tus est, et dilatatus terrenis possessionibus dereliquit institutionis primæ sancta studia, abiit post vanitates falsas, quem copia rerum temporalium, divitiis spiritualibus inopem, et miserum fecit.

42. Quid tristius? Inde in claustris concidit illa vilitas, quam in cibo, et potu, vestimentis, et reliqua suppellectili tantopere commendat sacra Regula. Ait S. Benedictus: *De quarum omnium rerum colore, et grossitudine non causentur Monachi, sed quales inveniri possunt in Provincia, in qua habitant, aut quod vilius comparari potest.*

S. Bened.
c. 55.

Trid. de
Regul. seff.
25. c. 2.

43. Concilium Tridentinum pro temporum, et locorum diversitate commendat Superioribus, ut mobilium usum talem permittant Monachis, ut eorum suppellex statui Paupertatis, quam professi sunt, conveniat; nihilque in ea superflui sit.

S. Bened.
Reg. c. 36.

44. S. Regula S. Benedicti præcipue curam infirmorum Abbati mandat. *Infirmorum, inquit, cura ante omnia, et super omnia adhibenda est etc. Ergo cura maxima sit abbati, ne aliquam negligentiam patiantur, — Curam autem maximam habeat Abbas, ne a Cellariis, aut Servitoribus negligantur infirmi.*

45. Deplorat Directorium Colonienſe ea occasione, quod Superiores tam justo

officio deesse viderentur. Monachi pecuniam corradunt, atque seponunt, vel redditus vitales, aut perpetuos habent, unde tempore aegritudinis, et necessitatis suae consolationem habeant, et se a molestiis paupertatis tueantur, atque defendant. Hoc procul a voluntaria paupertate abest.

46. Neque peculia excusat titulus administrationis, nisi administratio spectet curam bonorum communium. Ait Papa: Qui vero peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro injuncta administratione bonorum communium permissum, a communione removeatur altaris. Refert. c. 2. de Stat. Monach.

Cap. 10.
De Tit.
Admin.

47. Quid disertius Decreto Tridentino? Nec deinceps, inquit, liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad usumfructum, vel usum, administrationem, aut commendam. Administratio autem bonorum Monasteriorum, aut conventuum ad solos Officiales eorundem, ad nutum Superioris amovibiles, pertineat.

Trid. sess.
25. de
Regul. c.
2.

48. Synodus Cameracensis P. I. mandat: ut rescindant insuper Superiores, et aboleant prorsus universa illa emolumenta, et jura, quae quibusdam Monasteriorum Officialibus ad proprios usus remunerationis loco concedi solebant.

Synod.
Camer. de
Reg. c. 10.

* 49. Sed an ullibi tanto rigori locus superest? Quantum capio: nostrorum temporum usu observantia Paupertatis religiosae magis ad modestiam discretioris frugalitatis, quam ad angustiam humilioris egestatis recidisse videtur, nam et novo jure stationes, et portiones Monachorum ad exemplum tenuiorum beneficiorum censentur. Qui claustra incolunt, compertum habent ipsi, quam frequentibus numis privato Religioso opus sit, vel ad quasdam eleemosynas faciendas, vel ad quaedam utensilia comparanda, vel ad iter agendum, vel ad utiles libros emendos, vel ad solatium curandae valetudinis procurandum, vel ad quoddam obsequium hinc, et inde remunerandum, et sexcenta alia, quorum minutas expensas ex massa communi desperare oporteret, adeo status, et situs hodiernorum Monasteriorum a veteribus desertis Monachorum nimis remotus est, aut nostro saeculo aegre conciliari potest. Mea pace dicant alii aequiorem sententiam.

* 50. Nil pro Religioso foelicius, quam pura suimet ipsius, et omnium rerum abnegatio. Ait Concilium Parisiense VI: *Iis pro omnibus divitiis Christus abundat.* Ex sententia S. Hilarii: *O beatum damnum et jactura felix! — universorum contemptu Christus sequendus, et aeternitas spiritualium terrenorum est damno comparanda.* En verba S. Isidori:

Conc. Paris.
lib. I.
c. 19.
S. Hilar.
c. 16. in
Math.

S. Hid. I.

Ad perfectum, inquit, non sufficit, nisi ut abnegatis omnibus suis, etiam semetipsum quisque abneget etc. Unde et Dominus: qui vult, inquit, post me venire, abneget semetipsum. Quid disertius sententia S. Bernardi: *Fidelis*—qui non habet foveam, ut vulpes; non tanquam volucres nidum; non loculos, quomodo Judas; non denique (sicut nec Maria) locum in diversorio, imitatur profecto illum, qui non habebat, ubi reclinaret caput; factus impraesentiarum tanquam vas perditum, quandoque futurum vas in honorem, et non in contumeliam: denique perdit animam suam in hoc mundo, ut in vitam aeternam custodiat eam.

3. de sum.
Bon. c. 18.

S. Bern ep.
ad Henr.
Senon.

TITVLVS XXX.

De voto Castitatis.

CAPVT I.

De Obligatione voti.

I. Decernit Concilium Chalcedonense: *Virginem, quae se Domino Deo dedicavit, et Monachos similiter non licere matrimonio conjungi. Sin autem hoc fecisse inventi fuerint, sint excommunicati. Ostendendae autem in eos humanita-*

tis auctoritatem habere statuimus Episcopum ejus loci. Refert. c. 22. XXVII. q. 1.

2. Jure novo pronuntiat Innocentius III: *Abdicatio proprietatis, et custodia castitatis adeo annexa est regulae monachali, ut contra eam nec summus Pontifex possit dispensare. Quid clarius? c. 6. de Stat. Monach.*

3. Inde hoc votum solemne appellamus in ordine ad effectum impediti dirimentis, quod per solemnem professionem Religionis a Sede Apostolica approbatae, juxta hodiernum stylum, contrahitur. *c. un. de vot. et, vot. redempt. in 6.*

4. Clemens V. in Concilio Viennensi sententiam excommunicationis ipso facto promulgavit in Religiosos, et Moniales, si matrimonium contrahere praesumpserint, donec suum recognoscentes errorem, absolutionis beneficium obtinere mereantur. *Clem. un. de Consang. et Affinit.*

Cap. 2.
De Claus.
Monach.
Int. Op.
S. Cypr.
de sing.
Cler. p.
533. edit.
Paris.

5. Ad tam sublimem castitatis virtutem tuendam sola spes victoriae in fuga sequiorum occasionum, et converlationum superest. Inter opera S. Cypriani illi sententiae locus est: *Accipimus quidem fortitudinem spiritualem, per quam substantiae nostrae fragilitas roboretur, sed ita nobis spiritualis fortitudo collata est; ut providos, non ut*

praecipites tueatur ; ut illos muniat , qui renuntiant importunitatibus delictorum , non eos , qui se magis importunis delictis immergunt.

6. In Decreto Gratiani relucet vetera Decreta Ecclesiae, quae vetant duplex Monasterium, ubi Moniales cohabitare possent, et vellent Monachis, fieri. Juxta Decretum Concilii Agathensis *Monasteria puellarum longius a Monasteriis Monachorum, aut propter insidias diaboli , aut propter oblocutiones hominum collocentur.* Refert. c. 22. XVIII. q. 2.

7. Inter has auctoritates conquestus est S. Gregorius, quod in Monasterio passim et aliae mulieres ascendant, et (quod adhuc est gravius) Monachi sibi commatres facere, et ex hoc incautam cum eis communionem habere praesumant. Ne ergo hac occasione humani generis inimicus sua eos (quod absit) calliditate decipiat, ideo hujus praeepti serie commonemus, ut neque mulieres qualibet occasione deinceps in Monasterium permittas ascendere etc. Nam si hoc denuo ad aures nostras quocunque modo pervenerit, sic te severissimae noveris ultioni subdendum, ut emendationis tuae qualitate caeteri sine dubio corrigantur. Superest c. 20. ibi.

8. Novissime Pius V. gravissimas pænas comminatur omnibus, et quibuscunque mulieribus tam in genere, quam in specie, si in clausuram Monachorum penetraverint. *Ipsis vero Monasteriorum, et Conventuum Abbatibus, Praepositis, Prioribus, et aliis Praesidentibus, quocunque nomine censeantur, et eorum Monachis, Canonicis, et Fratribus, sive Mendicantibus, sive non Mendicantibus, sub privatione officiorum, quae in praesentia obtinent, et inhabilitatis imposterum ad illa, et alia omnia, et suspensionis a divinis ipso facto, sine alia declaratione, incurrendis pænis prohibemus, ne eas introducere, admittereve praesumant.* Hanc Constitutionem instauravit et Gregorius XIII.

9. Olim non tantum ingressus mulierum in interiora ipsorum Monachorum septa vetitus erat, sed etiam ab ipsis Ecclesiis seu Oratoriis mulieres, aliique extranei arcebantur. Refert veteres Decretales hujus argumenti Gratianus c. 6. et 7. XVIII. q. 2.

10. Mutata disciplina superest justae cautelae locus, ut vel in piis locis, vel et in privatis domibus colloquiisque omnis familiarior conversatio sequioris sexus vitetur. Inter opera S. Cypriani haec legitur sententia. *Adversaria est confidentia, quae periculis vitam suam pro certo commendat, et lubrica spes est, quae inter fomenta peccati salvari*

Bull. 28.
in Bull.
Rom.

Supr. p.
517.

se sperat. Incerta victoria est, inter hostilia arma pugnare.

11. Ait iterum S. Cyprianus: *Nunc nobis ad Virgines sermo est, quarum, quo sublimior gloria est, major et cura est etc. Ad has loquimur, has adhortamur affectione potius, quam potestate; non quod extremi, et minimi, et humilitatis nostrae admodum conscii, aliquid ad censuram licentiae vindicemus, sed, quod ad sollicitudinem cauti magis, plus de diaboli infestatione timeamus.*

12. In primis olim curis erat paterna sollicitudo, ut illas virgines a sequiore conversatione liberarent. Inde Saeculo IV. quo coeperunt Virginum Monasteria, etiam egressus ex claustro, si non totaliter saltem extra causam necessitatis, et licentiam Superioris interdictus est. Inquit S. Basilus: *Egredi vero extra Monasterium, praeterquam ubi statutis temporibus necessitas postulaverit, nemini licitum esto.*

13. Decernit Concilium Carthagenense III: *ut Virgines sacrae, cum Parentibus, a quibus in Paterna domo custodiebantur, privatae fuerint, Episcopi, vel Presbyteri, ubi Episcopus absens est, providentia gravioribus faeminis commendentur, aut simul habitantes se invicem custodiant: ne passim vagando Ecclesiae laedant existimationem.*

Cap. 3.
De Clau-
sur. Mo-
nial.
S. Cypr. de
discipl.
Virg.

S. Basil.
de Instit.
Monach.

Cone.
Carth. c.
33.

14. Novo jure omnibus Monialibus arctam clausuram injicere placuit. En verba Bonifacii VIII. *Praesenti Constitutione perpetuo, et irrefragabiliter valitura, sancimus, universas, et singulas Moniales, praesentes, atque futuras, cujuscunque Religionis sint, vel Ordinis, in quibuslibet mundi partibus existentes, sub perpetua in suis Monasteriis debere de caetero permanere clausura etc.* Refert. c. un. de Stab. Reg. in 6.

Conc.
Trid. sess.
25. de
Regul. c.
5.

15. Concilium Tridentinum praecipit *universis Episcopis sub obtestatione divini judicii, et interminatione maledictionis aeternae, ut in omnibus Monasteriis sibi subjectis ordinaria, in aliis vero Sedis Apostolicae auctoritate, clausuram Monialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui, et, ubi inviolata est, conservari maxime procurant etc.* Nemini autem sanctimonialium liceat post professionem exire a Monasterio, etiam ad breve tempus, quocunque praetextu, nisi ex aliqua legitima causa ab Episcopo approbanda.

Pius Bull.
Cura.
Pastor.

16. Recentiores Pontifices, signanter Pius V. et Gregorius XIII. instaurato, auctoque utroque Decreto declararunt, nulla occasione, nulloque alio praetextu licentiam exeundi Sanctimonialibus indulgere posse Episcopum, nisi ex causa ma-

gni incendii, vel infirmitatis, leprae, aut epidemiae, seu contagionis.

17. In reliquis fertur S. Congregatio declarasse: *Episcopos posse Moniales Regularibus subjectas, in iis, quae clausuram concernunt, toties visitare, quoties vere cognoverint expedire.* Quippe in ordine ad clausuram Moniales Episcopi Jurisdictioni, vel propriae, vel delegatae, si exemptionem habent, sunt diserte subjectae.

S. Congr.
17. Jul.
1597.

18. Quid disertius Concilii Aquisgranensis de Ann. 1685. Decreto? *Monialium Monasteria Regularium juri, curaeve subjecta, Episcopi, quoad clausuram attinet, accurate visitent. Loca ipsa introspiciant prospectus omnes, aditus, et caetera, denique omnia, quae ad clausuram recte tuendam ullo quovis modo pertinent.*

Conc.
Aquisgran.
de visit.

19. Juxta Decretum Bonifacii VIII. *Nulli aliquatenus inhonestae Personae, nec etiam honestae (nisi rationabilis, et manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinuerit, speciali licentia) ingressus vel accessus pateat ad easdem etc.* Refert. c. un. de St. Regul. in 6.

Cap. 4.
De reliq.
claus.
Mon.

20. Concilium Tridentinum praeterea vetat, dari licentiam ingressus, aut accessus intra septa Monasterii extra casum necessitatis respectu Monasterii. *Dare autem, inquit, tantum Episcopus, aut*

Trid. supr.

superior licentiam debet in casibus necessariis ; neque ullus alio modo possit, etiam vigore cujuscunque facultatis, vel indulti.

Gregor.
XIII. Bull.
28 in Bull.
Rom.

21. Gregorius XIII. comminatur omnibus, et quibuscunque personis ecclesiasticis, et saecularibus, ac etiam Ordinum quorumcunque etiam Mendicantium Regularibus ipso facto censuram excommunicationis, ne praetextu licentiarum ab Episcopis, vel Superioribus, quibus illas concedendi in casibus necessariis tantum ex Decreto Concilii Tridentini tribuitur, Monasteria Monialium prohibitu, sed necessitatibus urgentibus duntaxat ingredi, neve Moniales sub eisdem paenis illos aliter admittere praesumant.

Fagu. ad
c. 26. de
Privil.

22. Observat Fagnanus: *Experientia docet, ad clausurae conservationem magnopere pertinere, ut Regulares ad Monasteria Monialium non accedant, nec cum Monialibus colloquantur, absque legitima licentia ; idcirco enim tot prohibitiones sub gravibus paenis hac in re a Sede Apostolica emanarunt. Ergo Episcopus potest illos arcere, et contrafacientes punire. Et revera maxime absurdum videtur, ut Episcopi gravissimo illo Decreto praecipiantur clausuram Monialium inviolatam custodire ; et tamen nequeant ab illa arcere, quos expedire judicaverint ?*

23. Denique praecipit S. Synodus Tridentina: *ut curent Episcopi, et alii Superiores si ita videbitur expedire, ut Sanctimonialia ex iis oppidis ad nova, vel antiqua Monasteria inter urbes, vel oppida frequentia reducantur, invocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachii saecularis.*

Trid. sess.
25. de
Regul.
c. 5.

* 24. Sed haec Decreta ubique ad rigorem recipi non poterant. Superfunt nostro usu alibi Monasteria Sanctimonialium et ruri: superfunt et Monasteria, in quibus aut nulla, aut remissior viget clausura, salvis reliquis cautelis, quibus pudori, et saluti consulendum est sacrarum Personarum.

* 25. Et quid his cautelis in sententiis Patrum uberius? Refert S. Augustinus de Sanctimonialibus Aegypti sine rigore clausurae degentibus: *Habitaculis segregatae, ac remotae a viris, quam longissime decet; pia tantum charitate illis junguntur, et imitatione virtutis. Ad quas juvenum nullus accessus est, neque ipsorum, quamvis gravissimorum, et probatissimorum senum, nisi usque ad vestibulum, necessaria praebendi, quibus indigent, gratia.* S. Hieronymus ad Eustochium virginem, nullo clauetro conclusam scribit: *Rarus sit egressus in publicum. Nunquam causa deerit procedendi, si semper, quando necesse est, processura* Sorores tuae cursitent, et quaerant,

S. August.
de mor.
Eccl. L. I.
c. 23.

S. Hieron.
ad Eustoch.
Stoch.

S. Basil.
de Virgin.

S. Cypr.
de sing.
Cler. p.
534.

S. Hieron.
ep. 2. ad
Nepot.

quomodo Christum hospitem suscipiant. Tu semel, saeculi onere projecto, sede ad pedes Domini etc. Ait S. Basilius: Stupa, si ignem odorata fuerit, protinus inflammata succenditur; neque ullo opus est adminiculo, ullove foris insufflante, ut ex ea ignis effulgeat; sed simul, atque illum attigit, mox in apertas flammās erumpit: ita et faemineum corpus masculum attigens. Inter opera S. Cypriani illi sententiae locus est: Gustanda est cum mulieribus, non continuanda praesentia; sed quasi transeunter faeminis exhibenda est accessio, quodammodo fugitiva. Quid salubrius monito S. Hieronymi? Solus cum sola, secreto, et absque arbitro, et teste, non sedeas. Si propter officium — aut vidua visitatur, aut virgo, nunquam domum solus introeas. Tales habeto socios, quorum contubernio ne infameris.

TITVLVS XXXI.

De Monasteriorum Superioribus.

CAPVT I.

De Abbatibus, et Abbatissis.

I. Antiquitas Superiores Regulares Abbates. Abbatissasque dixit, sive praesent

sent caetibus Monachorum, five Congregationibus Canonorum imperarent. *Conc. Ait Concilium Parisiense VI: Decet, imo necesse est, ut Abbates Canonorum attendant, ut quid Abbates vocentur.* Conc. parif. VI. c. 37.

2. Placuit humili nomine Patris Abbatem sui officii monere. Juxta Tertulianum *appellatio ista et pietatis est, et potestatis.* Pietatis, quia Superiores instar Parentum debent subditos tanquam filios diligere: potestatis, quia eosdem peccantes corrigere, et castigare debent. Tertull. de Orat. c. 2.

3. Alicubi et Praelatos, et Praefules, et Priores diximus. Ita in regula Benedictina, aliisque nonnullis Priores pro Abbate sumptos esse, docent Critici. Succrescentibus novellis Ordinibus haec nomina distinguere, aliisque novellis vocibus Rectoris, Guardiani etc. augere placuit.

4. Quippe sequioribus saeculus Abbates, Praelatique Regulares tum in Ecclesia, tum in Republica non ad exiguum dignitatis, potestatisque gradum assurrexerant. Inde recentiores Ordinum Fundatores, tantum fastum exosi, aliud suis nomen, utpote humilior, et mundo abjectius commendarunt.

5. Postremis hisce temporibus plures Congregationes, et Ordines Abbates triennales adoptarunt, ut reservationes Papales eluderent: Summus enim Pontifex non solet de iis, utpote triennali-

bus providere. In reliquis et Abbates triennales juxta hodiernum stylum gaudent iisdem privilegiis, et praerogativis, quibus Abbates perpetui.

6. Congregatio Cluniacensis Camaldulensibus, Cisterciensibusque exemplum praebuit constituendi Abbatem Generalem, nam more veteri omnes Abbates erant locales, uni duntaxat Monasterio praepositi, Episcopoque loci subjecti c. 16. et 17. *passimque XVIII. q. 2.*

Can. 2.
De Prior.
Claustr.
etc Lanfr.
stat. c. 3.

7. Recentior aetas subalternum Superiorem sub Abbate Priorem dixit, quem S. Regula Praepositum vocat. Scriptum est in statutis Lanfranci: *Servata Abbati in omnibus reverentia, Prior, qui et Praepositus in Regula nominatur, honorabilior est reliquis Ministris domus Dei.*

8. Postquam invaluit, quod nonnulli Ordines, abjecto titulo Abbatis primum Superiorem Priorem habere vellent, inde inter Priores Claustrales, et Conventuales distinguere coepimus. Prior enim Claustralis dictus est, qui sub Abbate Regulari Monasterii, Monachorumque curam gerit.

9. His prope aequiparantur Priores obedientiarii, seu forenses, ita dicti, quod in obedientiis, vel in celis, a Monasteriis principalibus dependentibus (quas posterior aetas etiam Prioratus vocat) curam haberent Monachorum, qui extra

Monasterium, seu foris, ex natu tamen Abbatis, debebant.

10. Quum enim Monachi variis in locis praedia possiderent; eo interdum Abbas aliquot e suis misit, ut fruges colligerent, reditusque reciperent, statim tempore Abbati reddendos. Subinde eo et missi sunt alii, vitam eremiticam acturi, ut propter nimium numerum in Monasterio novellis Monachis locum darent. His occasionibus nati sunt Prioratus rurales, seu forenses: quia enim interdum plures ad eandem cellam, seu obedientiam mitti oportuerat, Monachi obedientiarii subinde Capellas, et parvos Ecclesias ibi construxere, ut in iis sacrum peragerent officium, et monastica munia obirent, sub Praefide quodam, qui Prior dicebatur.

11. Jus novum passim harum obedientiarum, et cellarum meminit. Vetat Concilium Lateranense III: ne hi Prioratus, seu obedientiae pro pretii donatione ulli conferantur. *c. 2. de Statim Mon.* Vetat Honorius III. in Prioratibus singulis singulos Monachos commorari. *c. 3. de Capell. Monach.* Vetat Innocentius III, hos Prioratus cuiquam Monachorum ad firmam conferri *c. 6. de St. Mon.* Abolentur rescripta Papalia, quae tam degeneres conductiones obtegi, excusarique solebant. *c. 5. et 6. de Confirm. Util.*

Trid. fess.
25 de
Regul.
c. 2.

12. Haec respexit et Synodus Triden-
tina, prohibendo, *ne liceat Superioribus
bona stabilia alicui Regulari concedere,
etiam ad usumfructum, vel usum, ad-
ministrationem, aut commendam. Ad-
ministratio autem bonorum Monaste-
riorum, seu Conventuum ad solos Of-
ficiales eorundem ad nutum Superio-
rum AMOVIBILES pertineat; rejecto quo-
vis aliquo alio contractu, aut titulo.*

13. Priores Conventuales inde a Prio-
ribus Claustralibus distinguuntur, quod
illi primarii Monasteriorum Superiores,
quamvis ad triennium constitui soleant,
censeantur, ita ut durante officio remo-
veri non possint, nisi ex causa canonica.
*Priores autem, cum in Ecclesiis Conven-
tualibus per electionem Capitulorum
suorum fuerint canonice institui, nisi
pro manifesta, et rationabili causa non
mutentur. c. 2. de Stat. Monach.*

14. Inde alibi Priores Conventuales
instar Abbatum in Dignitate ecclesiastica
constituti censentur, quibus causae aucto-
ritate litterarum Apostolicarum com-
mitti queant. *Clem. 2. de Rescr. et ibi
Interp.*

15. S. Benedictus sat ample, diserte-
que explicat officium Abbatis. Hinc in-
quit: *sciat Abbas, quam difficilem, et
arduam rem suscepit, regere animas, et
multorum servire moribus. — Et alium
quidem blandimentis, alium vero incre-*

Cap. 3.
De Auct.
Regim.
Regul.
S. Bened.
Reg. c. 2.

pationibus, et suasionibus, et secundum uniuscujusque qualitatem vel intelligentiam, ut non solum detrimenta gregis sibi commissi non patiatur, verum in augmentatione boni gregis gaudeat.

16. Quantum negotium! Ait S. Gregorius: *Non una eademque cunctis exhortatio congruit, quia non cunctos par morum qualitas astringit. Saepe namque aliis officiunt, quae aliis profunt, quia et plerumque herbae, quae haec animalia nutriunt, alia occidunt; et levis sibilus equos mitigat, catulos instigat. Et medicamentum, quod hunc morbum imminuit, alteri vires jungit, et panis, qui vitam fortium roborat, puerorum necat. Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo Doctorum, ut et ad sua singulis congruat, et tamen a communis aedificationis arte nunquam recedat.*

S. Greg.
Prol. 3. P.
de cur.
Past.

17. Inquit S. Benedictus: *Abbas odere vitia, diligat Fratres. In ipsa autem correctione prudenter agat. Oportet enim distinguere personarum conditiones, quia alii sunt indisciplinati, et inquieti, alii mites, et patientes, denique nonnulli negligentes, et contemnentes. Tum oportet et gravitatem culpae perpendere; quia alia est gravior, alia levior. Tum attendendum est tempus, quia oportet tempora temporibus miscere. De-*

S. Bened.
c. 64.

nique et modus servandus est, *ne, dum nimis cupit eradere aeruginem, frangatur vas.*

18. In regulis monasticis diversarum poenarum mentio occurrit, utpote jejuniorum, flagrorum, vinculorum, carcerumque. Quippe aliae ad humiliationem, confusionemque delinquentium, aliae ad mortificationem, et coercionem, correctionemque per viam poenitentiae facere censebantur.

C. 23. 24.
25. 26. 27.

19. Inter has poenas, et poenitentias regulares frequentius S. Benedictus meminit excommunicationis amplioris, restrictiorisque. Spectabat vetus haec excommunicatio, procul ab omni censura ecclesiastica, privationem fraterni confortii in oratione, in mensa, caeterisque functionibus monasticis.

20. Novo jure Abbatialis dignitas inter beneficia curata recensetur, ut Abbas per auctoritatem censurae ecclesiasticae suos Monachos vere excommunicare possit, si delinquentis tanta sit culpa, ut ab ipso caetu Ecclesiae expungi mereatur. *Arg. c. 7. de Elect. et alibi passim.*

21. Vetus extremum remedium fuit, quod desperati ejicerentur, dimitterenturque desolati, ita tamen, ut usque tertio reciperentur, si facti poeniteret eos. Invalescentibus poenitentiis coactis rudes carceres successerunt. In nostris Provinciis processus illos criminales clau-

strorum hodie civilis potestas missos fecit. Sed an inde veterem libertatem eji-
ciendi, aut dimittendi incorrigibiles re-
stituit?

22. Ait S. Benedictus: *Quoties aliqua
praecepta agenda sunt in Monasterio,
convocet Abbas omnem Congregatio-
nem, et dicat ipse, unde agatur; et au-
diens consilium Fratrum, tractet apud
se; et, quod utilius judicaverit, agat.*
Inde apparet, ex Regula S. Benedicti
vota Monachorum nonnisi consultiva
fuisse.

Cap. 4.
De Capit.
S. Bened.
Reg. c. 2.

25. Et mox: *si qua vero minora agen-
da sunt in Monasterii utilitatibus, Se-
niorum tantum utatur consilio: sicut
scriptum est, omnia fac cum consilio,
et post factum non poenitebis.* Ita diler-
te S. Pater votum Seniorum explicat.
Juxta Interpretes Senior hoc loco non
semper videtur notare senectutem aeta-
tis, aut prioritatem conversionis, quia
quandoque in multis hujusmodi nec ab-
undat consilii maturitas, nec rerum ex-
perientia. Sed Seniores credimus hic pru-
dentiores, et magis expertos appellandos,
secundum illud Tobiae: *Consilium a sa-
piente require.* Quum tamen saepe invi-
sum sit, relictis Professione senioribus, a-
lios designare tanquam prudentiores, di-
cretioresque; hinc apud quosdam in
usu est, consulere Seniores secundum
ordinem Professionis. In novellis Ordi-

Card. 2.
Turr.
Crem.
Tract. 15.
in 3. cap.
Reg.

nibus eliguntur Assistentes , et Discreti , quorum consilio , consensuque Superiores agere oportet.

26. Veteri more inter Monachos distinctio haud fuit : Clerici enim aequae ac Conversi ad Congregationem , Capitulumque spectabant , ut omnes consulere , audireque oporteret. Olim Conversos illos diximus , qui in provectiore aetate ad Religionem transierunt.

27. Ad ampliationem cultus divini jubebantur Monachi suscipere sacros Ordines , in ecclesiasticis functionibus quidquam utile acturi. Inde decrevit Clemens V. *Ut nullus de caetero in hujusmodi Ecclesiis (Cathedralibus vel Collegiatis , saecularibus , vel Regularibus) vocem in Capitulo habeat , etiam si hoc sibi libere ab aliis concedatur , nisi saltem in Subdiaconatus Ordine fuerit constitutus.* Refert Clem. 2. de aetat. et qual. et Ord. praefic.

28. Ad exemplum Monachorum etiam Moniales inter Sorores conversas , et choristas distinguere caeperunt , non tam ex paritate rationis , quam ex praerogativa vel natalium , vel opum ; ut nimirum solae pauperes admittantur tanquam conversae , quae domesticis laboribus vacant , quia solum divites , et nobiles choro mancipantur. Quis praejudicium excusaret ?

29. Praecipit S. Pater Benedictus , ut ab Abbate convocetur Congregatio. O.

portet enim omnes, qui vocem habent, capitulariter congregari, ut in unum simul congregati omnes, et singuli ex ordine suam sententiam palam dicant. Audiendi autem sunt singuli benigne, patienter, concessio loquendi spatio, et libertate, sublato omni verbo, vel signo, quo Abbas alieniorem a quoquam animum proderet. Nihil enim est juxta S. Regulam Abbatis, nisi, *ut dicat ipse, unde agatur*, utpote dicat, simpliciter proponendo causam, propria sententia altissimum celata, ut libertati votorum consulat.

30. Jure Decretalium vota Capituli in plerisque causis sunt decisiva. Ascanius Tamburinus has recenset; si res Monasterii immobiles, agros, prata, et alia oportet alienare: si Novitius ad professionem recipiendus est: si Monasterium gravatur aere alieno, obligationibus, aut cautionibus: si Monachus ad aliud Monasterium ejusdem Ordinis transfertur: si Abbas quaedam Statuta supra, aut ultra regulam Monachis vellet imponere: si vellet Praebendarios perpetuos in Monasterium recipere: si velit quemquam ad Confraternitatem spirituales totius Monasterii suscipere. Sunt et alii casus, in quibus, si non est semper necessarium, est tamen honestum, quod sine fratrum suorum assensu Abbas nihil attentet. In disciplina tamen conservanda, restauran-

daque potest Abbas et debet procedere, quantum expedit, ut tamen limites Regulae haud excedat, aut discretionis leges praetereat.

Cap. 5.
De Cur.
temp. Abb.

31. Ex sententia S. Gelasii *universa, quae vel ad divini cultus reverentiam, vel ad utilitatem Monasterii pertinent, Abbatis sollicitudo, ad quem potestas tota pertinere convenit, debeat adimplere.* Superest rescriptum in Decreto Gratiani. c. 9. in fin. XVIII. q. 2.

S. Bened.
Reg. c. 2.
32. 33.
54. 57.

32. Regula S. Benedicti pluribus in locis hanc Abbatis in dispensandis rebus temporalibus Monasterii auctoritatem commendat, et explicat, sed ita, ut ante omnia ne dissimulans, aut parvipendens salutem animarum sibi commissarum, non plus gerat sollicitudinem de rebus transitoriis, terrenis, atque caducis etc.

Synod.
Cam. de
Monast.
Tit. 16.

33. In tanta affluentia, et diversitate negotiorum temporalium monet Synodus Cameracensis P. I. Superiores Regulares, ut sui meminérint officii, seque non esse Dominos bonorum Monasterii, imo ne fructuum quidem; sed tantum Dispensatores, et Administratores; neque se pro libitu dispensare posse, sed secundum intentionem Ecclesiae, et piorum Fundatorum.

Zyp.
Consult.
6. de
Regul.

34. Hinc in veteribus Conciliis, et Canonibus saepe cautum fuit, et hodie in multis Ordinibus observatur, quod Abbates, Abbatissaeque, exemplo Administra-

torum, et Curatorum, quotannis coram
Conventu computum facere debeant.
Praecepit Gregorius XV. singillatim, ut
administrantes bona ad eadem Monaste-
ria Sanctimonialium, ut praefertur, et-
iam Regularibus subiectarum pertinen-
tia, siue Regulares extiterint, siue saecula-
res, quomodolibet exempti, Episcopo
loci, adhibitis etiam Superioribus Regu-
laribus, singulis annis rationes admi-
nistrationis, gratis tamen exigendas
reddere teneantur. Quid salubrius, si bona
Decreta semper executioni dari possent?

Greg. XV.
Bull. 18.
in Bull.
Rom.

35. Ad sublevandum Abbatem reliquit
S. Pater ejus arbitrio, quod assumere
queat, et soleat Officiales nonnullos, et
Ministros, qui timent Deum, et charita-
te servant, virtutibusque effulgent. *Eli-
gatur*, inquit S. Benedictus, *de Con-
gregatione sapiens, maturus moribus,
sobrius etc. timens Deum, qui omni
Congregationi sit sicut Pater.* Hodie
hic Oeconomus, Provisor, vel Procu-
rator appellari consuevit.

S. Bened.
Reg. c. 31.

36. Auctis rebus Monasterium diversa
Officia necessaria videbantur. Hinc alius
rei culinariae, alius cellae vinariae, alius
granariae, alius alteri administrationi
praefectus est, quibus tamen omnibus Pa-
tres Congregationis Cassinensis juste ex
regula commendant, *ut non sic se immer-
gant in temporalibus, quin vacent spi-*

ritualibus; sed sic transeant per bona temporalia, ut non amittant aeterna. In Ordinibus Mendicantibus haec genera officiorum plerumque Fratribus conversis relinqui solent. Canonici Praemonstratenfes in recentioribus Constitutionibus vetant Sacerdotem in Oeconomum constituti, nisi gravis adsit necessitas: Quia, ajunt, in ruinam agitur, qui nondum in virtute bene roboratus suae libertati relinquitur. Constitutiones Eremitarum S. Augustini praecipunt, in principalioribus Conventibus illa officia saecularibus committi, quae per Laicum praestari possunt, ad evitandos nimios discursus - Religiosi, et ne etiam habitus nostrae sacrae Religionis in locis indecentibus quandoque compareat.

S. Bened.
Reg. c. 57.

Inter haec superest monitis S. P. Benedicti justissimus locus, ut in ipsis pretiis non subrepat avaritiae malum: sed semper aliquantulum vilius detur, quam ab aliis saecularibus, ut in omnibus glorificetur Deus.

Cap. 6.
De Privil.
Pontif.
S. Bern.
de Mor.
et Offic.
Episc. c. 9

37. Queritur S. Bernardus, Abbates multo labore, et pretio Apostolicis adeptis privilegiis, per ipsa sibi vindicare Insignia Pontificalia, utentes et ipsi more Pontificum mitra, annulo, atque sandaliis. Sane si attentitur rerum dignitas, hanc Monachi abhorret Professio; si ministerium, solis liquet congruere Pontificibus. — Quo ista, o Monachi!

ubi timor mentis? Ubi rubor frontis? Quis unquam probatorum Monachorum tale aliquid aut verbo docuit, aut reliquit exemplo?

38. Juris novi exemplis praevaluit, quod Abbatibus, non quidem ex propria dignitate, sed ex privilegiis Sedis Apostolicae, communis esset usus Pontificalium, ita tamen, ut sibi nihil amplius arrogarent eorum Insignium, quam in tenore privilegiorum expressum appareret. Ait Glossa: inspiciendus est tenor privilegii, et servandus. *c. 4. de Priv. in 6. et ibi Interp.*

39. Haec privilegia non simul innotuerunt, nec omnibus indiscriminatim Abbatibus obtigerunt. Usus Baculi pastoralis caeteris antiquior censetur, cui sudarium in signum subjectionis appensum est aliquando, et alicubi, ad distinctionem Pediti Episcopalis. Refert Gavantus: *Orario, aut sudario non ornatur, si Episcopalis est; quo Insigni Abbatialis ab illo distinguitur.*

Gavant.
in Rubr.
Miss. P. I.
Tit. 9.
p. 523.

40. Aevo S. Bernardi stetit usus, quod Abbates frequentius mitra, annulis, et sandaliis uterentur. Ait S. Pater: *Cur non et sacros Ordines celebratis, et datis benedictiones in populis?* Tam insolitum, vel absolum censuerat S. Pater, quod Abbates darent benedictionem in populis.

41. Concilium Nicaenum II. veterem usum reliquit Abbatibus, quod suis Monachis minores Ordines conferre possent, si Presbyteri essent. Gratianus veterem lectionem turbavit, inpersis illis terminis: *secundum morem praeficiendorum Abbatum*, ut benedictionem Abbatum quasi singularem a benedictione Ordinationis Presbyteralis distingueret. c. 1. D. 69.

42. Hoc praejudicium jus novum suum fecit, ut privilegium conferendi minores Ordines Abbatibus supersit, si Presbyteri essent, et solemnem benedictionem Abbatum ab Episcopo recepissent. Innocentius III. enim disertis verbis lectionem Gratiani exhibet. c. 11. de Aetat. et qual. et Ord. praefic.

43. Jure decretalium Abbates obtinuerunt, ut non tantum in proprio Monasterio suis subditis tonsuram conferre possent, sed omnibus, in quos ecclesiasticam, et quasi Episcopalem jurisdictionem possident: obtentis insuper saepe privilegiis, indifferenter omnibus eam largiendi. c. 3. de Priv. in 6.

Cone.
Trid. sess.
23. c. 10.

44. Hac occasione subortis corruptelis Concilium Tridentinum praecipit, ut Abbatibus, ac aliis quibuscunque, quantumvis exemptis, non liceat imposterum intra fines alicujus diaecesis consistentibus, etiamsi nullius diaecesis sint, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit,

tonsuram, vel minores Ordines conferre.

45. Alexander IV. usum benedictionis super populum eo moderamine Abbatibus reliquit, ut in Ecclesiis, quae ad eos pleno jure pertinent, quando in eis divina officia celebrant, possint post Missarum solemnia, et vespertinas, et matutinas laudes benedictionem solemnem elargiri. Alibi autem publice, aut per vias, civitates, et castra, et villas populis, et plebibus benedictionem facere, vel impertiri non valeant. Refert. c. 3. de Priv. in 6. Declarat Clemens IV, ut Abbates, et alii, quibus mitrae usus est ab eadem Sede Apostolica concessus, exempti quidem in Provincialibus Conciliis, et Episcopalibus Synodis, quibus nonnulli eorum interesse tenentur, mitris tantum Aurifrisiatis, non tamen aureas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus uti possint: non exempti vero simplicibus, et planis utantur. In aliis vero locis exemptis, et non exemptis mitris liceat illis uti, prout concessa illis ab eadem sede Indulta permittunt. Superest c. 6. de Priv. in 6.

46. Pontificalium usus in Monasteriis, ubi non est receptus, vel aliquando abjectus, non est ambiendus, et, ubi receptus est, magna cum cautela, et simplicitate, procul ab omni praesumptione vanitatis, tenendus; aut, si ambitione est auctus,

ad literam privilegiorum est restituendus.

Congr.
Burffeld.
Stat. c. 28.

47. Abbates Congregationis Burffeldensis in Germania ita statuunt: *Nemo ex Abbatibus nostris, etiam Apostolico suffultus Privilegio, mitra, et caeteris hujusmodi insigniis, et apparatus Pontificalibus uti praesumat. Haec enim, licet interdum simplici animo rationabiliter fieri possint, tamen a lippientibus, et ad judicandum pronis curiosae vanitatis magis, quam religiosae simplicitati deputari solent.*

S. Bern.
ad Guil.
Abb.

De Confid.
lib. IV. c. 2

* 48. Ait in simili argumento S. Bernardus: *Quid putas, in his omnibus quaeritur? Poenitentium compunctio, an intuentium admiratio? O vanitas vanitatum! Et alibi: Vides omnem ecclesiasticum zelum fervere pro dignitate tuenda, augendaque. Honori totum datur, Sanctitati nihil, aut parum. Ecce, inquit S. Pater: Labor, et latebra, et voluntaria paupertas, haec sunt Monachorum insignia: haec vitam solent nobilitare monasticam. Vestri autem, o Praefules, oculi omne sublime vident: vestri pedes omne forum circummeunt: vestrae linguae in omnibus audiuntur Conciliis: vestrae manus omne alienum diripiunt patrimonium. Refert Mabillonius, Leonem IX. Sandaliorum jus Germino Abbati Certulensi fecisse. Sed ille, ait, ut insigniter modestus erat, haec ornamenta recusavit. Quid illustrius hoc exem-*

De Offic.
Episc. c. 9.
v. 37.

Mabillon.
Praef. ad
P. r. fac.
VI. Bened.

exemplo? Quum Urbanus II. sub finem
saeculi XI. Petro Beneventano Abbati
Cavenfi privilegium Mitrae obtulisset:
ille uti noluit ad reprimendam super-
biam aliorum Abbatum.

CAPVT VII.

De Abbatibus Laicis, et Commendatariis.

1. Veteri more Commendae id erant,
quod ipsum nomen significabat. Cum e-
nim interdum contingeret, quod Eccle-
siae vacanti non statim de Rectore pro-
videri posset, consultissimum visum fuit,
curam illius interea, ne bona ob defe-
ctum Pastoris perirent, cuidam Episcopo,
aut Clerico concedere, qui ad tempus
administraret, futuro Praelato fructus,
veluti depositarius, restituturus. c. 3.
XXI. q. 1.

2. Hinc Ecclesiam habere in commen-
dam idem sonat, ac habere Ecclesiam
suae custodiae commissam, sive deposi-
tam. Hoc sensu antiquissimus est, et pro-
batissimus commendarum usus, cede-
batque in Ecclesiae, seu Monasterii com-
mendati utilitatem.

3. Sub Regibus Carolinis innotuerunt
Commendae Laicorum, quibus Reges,
et Imperatores concedebant Abbacias,
et Monasteria, ut sibi favorem Dynasta-
rum conciliarent, vel obstringerent. Hac
occasione Concilia illorum saeculorum

Duchesa.
Hist.
Aquit.
Tom. 4.
p. 80.

(v. g. Synodus apud Theodonis—villam Ann. 844. Trosleianum Concilium) grandes querelas, sed et plerumque inutiles effuderunt. Hugo Capetus regnum adeptus Ecclesiis, Monasteriisque jus electionis, redditusque, a Carlovingiae familiae postremis Regibus usurpatos publicarum necessitatum specie, restituit: et, quantum in novi principatus exordiis fieri poterat, a Proceribus restitui curavit. Quam ob rem Ecclesiae sanctae Amator est appellatus.

4. Expunctis Commendis Laicorum, recentius successerunt Episcopi, et Clerici, cum vel propria auctoritate, vel privilegio Papae sibi Abbacias titulo commendae, et administrationis arrogarent. Id circa saeculum XII, et XIII. frequentius contigit, quia sub id tempus terra sancta in potestatem infidelium recidit. Hac enim occasione multi Episcopi, suis Ecclesiis destituti, ex Oriente redierunt, ut illis aliunde de justo sustentationis titulo providendum fuerit.

5. Saeculo XIV. indilcretior Commendarum usus praevaluit. Deploravit altissimum Clemens V. tantorum bonorum abusum, disciplinae exitium, cultus divini neglectum, sacrarum aedium ruinam, et reliquas corruptelas: unde omnes, et singulas suas hujus generis concessionem arrogat. *Extrav. Com. 2. de Praeb.*

6. Sed hoc Decretum medendo malo Conc Later
V. sess. 9.
inferius fuit. Leo X. in Concilio Lateranenſi V. vetat, Monasteria, haecenus non commendata, impoſterum in commendam dari, niſi pro conſervatione auctoritatis Sedis Apoſtolicae. *Ea vero, inquit, Monasteria, quae commendata fuerint, cum per eorum ceſſum, vel deceſſum, quibus erant commendata, Commendae huiusmodi ceſſaverint, Cardinalibus duntaxat, ac perſonis qualificatis, et bene meritis infra praefcriptis conditionibus commendari poſſint.*

7. In concordato Galliae Commendae extinctae videbantur: ſpondet enim Rex, quod vacante Abbatia Religioſum Ordinis ejusdem in aetate 23. annorum ad minus conſtitutum, Papae nominare vellet; ſi vero Rex nominaret Presbyterum ſaecularem, aut Religioſum alterius Ordinis, tunc Pontifex aliquem nominare poſſet. Quum tamen Concordata inter ſolum Regem, et Pontificem inſita viderentur, utriusque conſenſu eis derogari poſſuit, ut Commendae reſtituerentur in Monasteriis, quibus perpetui Abbates, Prioresque praefici ſolent, exceptis ſolis iis, qui Ordinum capita ſunt.

8. In Concordatis Germaniae nullus, aut rarior locus Commendis ſupereſt, quia integra Capitulis libertas electionis eſt. Ut tamen hoc jus ſibi Abbatiae illibatum conſervent, nihil efficacius eſt,

Thomaf-
fin de di-
feip P. IV.
lib. 2. c. 3.

quam ut in ipsis Monasteriis perfecta ha-
beatur bonorum communio, rejecta di-
stinctione mensae Abbatialis a Conven-
tuali, quae alibi pro maxima parte juxta
Thomassinum occasionem Commendis
praebuit: ut Abbates moderatius pro-
ventibus Monasteriorum uterentur, et in
suppellectili nihil a Professione pauper-
tatis alienum, vel, quod redoleret fa-
stum saeculi, appareret. Quippe, quod
superfluum est, in piam hospitalitatem,
aliisque usus pauperum impendendum
est, ut Monasteriorum bona patrimonia
pauperum vere credi, censerique possint.

9. In reliquis locis, ubi invaluerunt
Commendae, hae verum titulum juxta
hodiernum styllum, beneficii praebent,
quem solus Papa per dispensationem tri-
buere potest, quia dispensatione opus est,
ut regularia beneficia Clericis saeculari-
bus obtingere queant. Alibi Commen-
datarius inde et jurisdictionem regula-
rem, Abbatialemque in Monasterium,
et Monachos exercet. In Gallia tamen
omnis jurisdictio, et correctio regularis,
quantum disciplinam interiorem Mona-
sterii spectat, ad Priorem claustralem
pertinet, nisi Abbas Commendatarius
sit Cardinalis.

Cap. 8.
De Sent.
Conc.
Trid.

10. Praecipit Concilium Tridentinum
ut collapsa Monasteria restituantur. Hinc
tria ordinat: I. Confidit S. Synodus, SS.
Rom. Pontificem pro sua pietate, et

prudencia curaturum, quantum haec tempora ferre posse viderit, ut iis, quae nunc commendata reperiuntur, et quae suos Conventus habent, Regulares personae ejusdem Ordinis expresse professae, et quae gregi praeire, et praeesse possint, data occasione praeficiantur. Tantum ergo relictum est pio arbitrio SS. Pontificis.

Cone.
Trid. sess.
25. de
Regul.
c. 21.

11. En aliam periodum! Quae vero in posterum vacabunt, nonnisi REGULARIBUS spectatae virtutis, et sanctitatis conferantur. Quis dubitet inde, esse a Synodo diserte sublatis in perpetuum recentiores Commendas? Concilij enim Decretum pro vacaturis Monasteriis evidenter apparet praeceptivum per sententiam: conferantur.

12. Superest tertia periodus: Quoad ea vero Monasteria, quae capita sunt, ac Primates Ordinum, sive Abbatiae, sive Prioratus filiae illorum capitum nuncupantur, tenentur illi, qui in praesenti ea in commendam obtinent, nisi sit eis de Regulari successore provisum, intra sex menses religionem illorum Ordinum propriam profiteri, aut iis cedere. Alias Commendae praedictae ipso jure vacare censeantur. Quid distinctius his periodis?

13. In stylo Curiae ex sententia S. Congregationis praevaluit sequior interpretatio, quae priores duas periodos con-

fundit, ita, ut, exceptis Ordinum capitibus, reliqua Monasteria, quodocunque, et quoties vacatura libere a Papa in commendam dari queant, et soleant, quia de his Monasteriis inferioribus, quae Ordinum capita haud sunt, nonnisi *consultive* loqui dicitur per voculam propositam: *confidit*. Atque hic est usus Italiae.

Fag. ad
c. 37. de
Elect.

14. Concessionibus commendarum ad-
jici solet haec clausula: *Volumus autem,
quod propter hujusmodi commendam
divinus cultus, ac solitus Monachorum,
et Ministrorum numerus in dicto Mo-
nasterio N. nullatenus minuatus; sed
illius, ac dilectorum filiorum Conven-
tus ejusdem congrue supportentur
onera consueta etc.* Juxta vetus Decre-
tum Concilii Lateranensis V. injungitur
Commendatariis, etiam Cardinalibus, ut,
si mensam habuerint a Conventuali se-
paratam, quartam suae mensae, alias
tertiam partem omnium proventuum
Monasterii impartiri teneantur pro in-
stitutione fabricae, seu pro ornamentis,
vestibus, et paramentis emendis, sarcien-
disque, aut pauperum alimonia, et su-
stentatione, uti major exiget, aut sua-
debit necessitas.

Cap. 9.
De Elect.
et Nomin.
Super.
S. Bened.
Reg. c. 64.

15. Regula Benedictina praecipit, ut
*in Abbatis ordinatione illa semper con-
sideretur ratio, ut hic constituatur,
quem sibi omnis concors Congregatio*

secundum timorem Dei, five etiam pars, quamvis parva, id est minor, Congregationis SANIORE CONSILIO elegerit.

16. Refert Gratianus reliquas veteres auctoritates, quae liberam electionem proprii Abbatis Monachorum Congregationi vindicant, abolito alio usu, quod Episcopus Abbatem nominaret. Inquit S. Greg.: *Abbas in Monasterio non per Episcopum, aut per aliquem extraneum ordinetur.* Superiunt veteres Decretales. c. 2. etc. XVIII. q. 2.

17. Jure novo passim superiunt exempla, et argumenta, jus liberae electionis Abbatum Monasteriis reliquum fuisse, ita tamen, ut per unam ex praescriptis formam vel scrutinii, vel compromissi suffragia ferrent. Quippe haec forma electionis generatim servanda est ad omnes dignitates tam saeculares, quam regulares, quae in titulum perpetuum, et jure beneficii conferuntur, nisi iis in locis, in quibus nominatio regia locum habet. Est autem nominatio regia jus imperantibus civilibus competens in suis territoriis designandi personam, cui dignitas ecclesiastica archiepiscopatus, episcopatus, aut alia Praelatura a Superiore ecclesiastico conferatur.

18. Inde et jure Decretalium Abbatissae ^{Trid. sess. 25 de Reg. c. 6.} perpetuae juxta formam praescriptam eligendae sunt; hoc uno excepto, vel adjecto, quod electio Abbatissae fieri debeat a duobus tertiis, nulla habita collatione zeli ad zelum, nec meriti ad meritum. Illae enim

collationes, quae infinitis litibus ansam praebere videbantur, in desuetudinem abiire, ut generatim hodie vota numerari, non ponderari soleant. *c. 43. de Elect. in 6.*

19. Exortis reservationibus, et nominationibus Abbatum perpetuorum, Abbates trienales, aut alios Superiores, dempto titulo beneficii, eligere placuit. Statuit Concilium Tridentinum, *in electione Superiorum quorumcunque, Abbatum temporarium, et aliorum Officialium, ac Generarium, et Abbatissarum, atque aliarum Praepositarum* — omnes supradictos eligi debere per vota secreta, ita, ut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Nec imposterum liceat, Provinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscunque titulares ad effectum electionis faciendae constituere, aut voces, et suffragia absentium supplere.

20. In Italia Abbatiae perpetuae per regulam Cancellariae reservantur provisioni Papae. In Gallia vi Concordati ad Abbantias virorum nominat Rex. Transiit hic usus et ad Monasteria Monialium. In Germania vi Concordati superest Capitulis libertas eligendi Abbates perpetuos, et jure beneficii, juxta formam tamen canonicam.

21. Electi Abbates vetantur administrationi se ingerere, nisi Confirmationem a Superiore obtinuerint, quia secundum Apostolum nemo sibi honorem assumere debet, sed qui vocatur a Deo, tanquam Aaron. *c. 17. de Elect. et ibi Interp.*

22. Jure novo invaluit distinctio inter Abbates exemptos, et non exemptos. Hinc non exempti ab Episcopo Diaecesano confirmandi sunt: exempti vero a Pontifice Confirmationem petere debent, scilicet, si exempti immediate Papae subiecti sunt: si enim habent alium Praelatum medium; v. g. Generalem, aut Provincialem, ab eo et confirmandi sunt.

23. In Concordatis Germaniae ait Papa: *In Monasteriis immediate subiectis Sedi Apostolicae fiant canonicae electiones, quae ad dictam Sedem deferantur; quas etiam ad tempus Constitutionis, fel. record. Nicolai III, quae incipit: Cupientes: expectabimus, et elapso dicto termino, si non praesentatae, vel si praesentatae minus canonicae fuerint, providebimus, et, si canonicae fuerint, confirmabimus — Et in Monasteriis dictae Sedi immediate non subiectis, et aliis regularibus beneficiis, super quibus pro Confirmatione, vel provisione ad dictam Sedem non consuevit haberi recursus, electi, seu illi, quibus providendum est, pro Confirmatione, et provisione hujusmodi ad Curiam Romanam venire non tenebuntur.*

24. In Gallia vi Concordatorum Rex nominat personas ad Monasteria vacantia Sedi Apostolicae, ut ab ea provisionem accipiant; quae provisio pro Confirmatione reputatur. In Italia Abbates perpe-

Tambur.
de Jur.
Abb.
Tom. I.
Disp. 6.
q. 2. n. 2.

tui, qui a Pontifice consistorialiter designantur, haud ampliore Confirmatione egent. Regula enim juris apud Interpretes recepta est, quod, quando ad eundem electio, et Confirmatio spectat, is eo ipso, quod eligat, etiam confirmare censeatur,

25. Solemnis benedictionis Abbatialis nulla in regulis monasticis, aut antiquis historiis, seu ecclesiasticis monumentis mentio occurrit. Invaluit forte illa tunc, quando Abbates usum Pontificalium obtinuerunt. Superest abhinc axioma juris ex sententia S. Jvonis : *Promotionem Abbatis non facit benedictio Episcopalis, sed Fratrum communis electio.* Hinc triennalis Abbates haud benedicuntur, etsi omnibus praerogativis, quibus Abbates benedicti, gaudeant. Rescripsit Alexander III, quod Abbates, si Episcopus tertio humiliter requisitus eos benedicere recuset, nihilominus proprios Monachos benedicere, et alia, quae ad hoc beneficium pertinent, exercere queant. c. 1. *de supp. Negl. Prael.*

26. Abbates a proprio Episcopo benedicendi sunt. Sed jam pridem Pontifices nonnullis Ordinibus, aut Congregationibus concessere, ut vel a quovis Catholico Episcopo, vel Abbate, Capite Ordinis eorum Abbates benedici possint. Recentius Clemens VIII. Ann. 1599. privilegium Abbati Capiti Ordinis Cisterciensis dedit, constituendi, ac delegandi Abba-

tes Commissarios per Provincias, cum potestate benedicendi novos Abbates, Abbatissasque Cistercienses.

27. Hodiernus ritus benedicendi Abbates pene coincidit cum ritu Consecrationis Episcopalis, paucis exceptis. Sic inter articulos examinis Abbati haec formula proponitur: *Vis res Monasterii tibi commissi fideliter custodire, et in usus Ecclesiae, Fratrum, pauperum, et peregrinorum distribuere.* Tunc eo loco, quo traditur Episcopo Evangelium, Abbati porigitur Regula his verbis: *Accipe Regulam a S. Patribus traditam, ad regendum, custodiendumque gregem tibi a Deo creditum, quantum Deus ipse te confortaverit, et fragilitas humana permiserit.*

28. Hoc exemplo et Abbatissae, quae benedicenda est, tradit Praelatus Regulam, dicens: *Accipe regulam a SS. Patribus traditam ad regendum, custodiendumque gregem — accipe gregis Domini maternam providentiam, et animarum procurationem: et per divinae legis incedendo praecepta, sis ei dux ad coelestis haereditatis pascua.* Absoluta benedictione eam Praelatus intronizat, eo tenore: *Accipe plenam, et liberam potestatem regendi hoc Monasterium, et omnia, quae ad illius regimen interius, et exterius, spiritualiter, et temporaliter pertinere noscuntur.*

Can. II.
De Ord.
et aetat.
Super.
Regul.

29. Aberravit Gratianus a sensu, et mente Patrum, dum credidit, Abbatem vi regulae oportuisse esse Sacerdoti praeditum propter nonnullas benedictiones, quae Abbati a S. Benedicto assignantur. Enimvero pleraeque hae benedictiones veteri more nonnisi paternae, aut regulares fuere. Superest locus Gratiani *ad c. 39. XVI. q. 1.*

30. Novo tamen jure oportet Abbates regulares, titularesque esse Presbyteros, aut infra annum ad Presbyteratum promoveri. Receptus est enim in jus Decretalium canon Concilii Pictaviensis, *ut Abbates, Decani, et Praepositi, qui Presbyteri non sunt, Presbyteri fiant, aut Praelationes ammittant.* Refert. *c. 1. de aetat. et qualit. Ordin.*

31. Inde et Abbatem, Prioremque conventualem tantae aetatis esse oportet, ut vel Presbyter sit, vel infra annum Ordinem Presbyteralem suscipere queat, quia regimen monasticum ex numero beneficiorum curatorum censetur. *Clement. 8. 7. de Stat. Monach.*

32. Quum in Concordatis Galliae Regi concessum sit, ut Religiosum ejusdem ordinis in 23. aetatis anno constitutum Papae nominare possit, Decreto Blessensi cautum est, ut Abbates, et Priores Conventuales, qui aetatem legitimam attigerint, infra annum teneantur ad Presbyteratus Ordinem promoveri, a tempore

Edict.
Bless.
art. 9.

provisionis computandum: quod si infra biennium subsequens non fuerint promoti ad illum Ordinem, Beneficia per ipsos obtenta declarantur vacantia, ut et fructus perceptos restituere teneantur.

33. In Abbatissis, Priorissisque conventualibus jure Decretalium praescripta est aetas completa 30. annorum. c. 43. de Elect. in 6. Juxta Decretum Concilii Tridentini oportet eas esse 40. annorum completorum, et octo annis post professionem expressam laudabiliter vixisse: *Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem Monasterio, ex alio ejusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni praest, videatur, ex iis, quae in Monasterio eodem annum 30. excesserint, et quinque saltem annis post professionem recte vixerint, Episcopo, vel alio Superiore consentiente eligatur.*

Conc.
Trid. sess.
25. de Re-
gul. c. 7.

* 34. Ecce! quo spectant haec, aliaque Decreta, nisi ut commendent, in electione Superiorum Regularium attendendum esse ad vitae merita, ut electioni digniorum locus sit? Erat S. Benedicti disertum praeceptum: *Vitae autem, inquit, merito, et sapientiae doctrina eligatur, qui ordinandus in Abbatem est, etiamsi ultimus fuerit in ordine Congregationis.* Ait Justinianus: *Consentimus enim naturae neque omnes similiter bonos, neque omnes in aequo faci-*

S. Bened.
Reg. c. 64.

enti malos : sed quem utique et vita optima , et mores honesti , et circa pium exercitium constantia , et commune reliquorum Monachorum complimentum , aut maxima pars eorum idoneum ad hoc putaverit , et sacris Evangeliiis propositis elegerit , ad praefecturam vocari. Quid Clarius ? L. 47. C. de Episc. et Cler. In Decreto Gratiani superest Decretalis Pelagii eo tenore : Abbatem in Monasterio illum volumus ordinari , quem sibi de Congregatione — ordo vitae , ac meritum poposcerit ordinari. Refert. c. 4. XVIII. q. 2. Hinc S. Synodus Tridentina monet omnes , et singulos , qui ad promotionem praeficiendorum quoddam jus habent , nihil se ad Dei gloriam , et populorum salutem posse utilius facere , quam si bonos Pastores , et Ecclesiae gubernandae idoneos promoveri studeant , eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare , nisi quos digniores — eorum exigentibus meritis praefici diligenter curaverint etc.

Trid. sess.
24. c. 1.

TITVLVS XXXII.

*De Reformatione et Visitatione
Regularium.*

CAPVT I.

De Causis Collapsae Disciplinae.

1. Labentibus saeculis veteres, recentioresque Ordines ab originaria puritate recessisse videbantur suorum Institutorum. Inquit S. Bernardus, *o quantum distamus ab his, qui in diebus antiquis existitere Monachi!*

S. Bern.
Apol. ad
Guil. c. 9.

2. Injuria temporum, incuriaque hominum in illo agro Domini succrevere vitia, quae bonum semen fere suffocaverant. Abiecto enim labore congruo, remissisque jejuniis successit peculiaritas, sive vitium proprietatis, luxus, gestas, evagatio, quæstus, quibus multiplex, et varia causa frequentiore fomitem prae-buit, quia ea occasione praeterito justo examine solidioris vocationis, et conversionis ad missi sunt carnales homines, lites ex sepulturis, et decimis Clero saeculari suscitatae, diversaque Pastorum privilegia obtenta, ut a regulae littera recedere liceret. c. 3. de V. S. in 6. Clem. 1. et 2. Joann. XXII. d. t.

3. Hac, aliaque occasione saepe ad Reformationem Regularium proclamatum est. Veteri jure Episcoporum atque Ab-

Cap. 2.
De Reformatione.

batum fuit reformare Monasteria, et Monachos, si ab officio deflexissent. Quippe id genus officii plerumque in Conciliis susceptum est. Sic Ann. 813. in Concilio Moguntino in secunda turna confedere *Abbatēs, ac probati Monachi Regulam S. Benedicti legentes, atque tractantes diligenter, qualiter Monachorum vitam in meliorum statum, atque augmentum cum Dei gratia producere potuissent*, ut inde suggererent S. Synodo, quae reformandae disciplinae regulari opportuna viderentur. Quid brevius inter ea tempora Concilii Arelatensis Decreto, quod praecipit, *ut Monasteria, vel Monachorum disciplina in ordine ad Reformationem, et correctionem ad eum pertineant Episcopum, in cujus sunt territorio constituta?* Refert. c. 17. XVIII. q. 2.

4. Novo jure correctio Regularium pertinet ad Praelatos ipsorum, et si Praelati sunt negligentes, tunc Episcopi eos corrigant, utpote si Superior Regularis spreta monitione Episcopi suo officio defuerit ut tamen Episcopus in eo negotio ex consilio, votoque aliorum Religiosorum ejusdem ordinis Reformatorem procedat. c. 7. de Offic. Ordin. et c. 8. de Stat. Monach. et Interp. ibi.

5. In Monasteriis commendatis, praeterita Abbatis Commendatarii auctoritate, Priorum Claustralium primae partes sunt

sunt in reformatione disciplinae regularis, quia omnis cura spiritualis, misso Abbate commendatario, penes eos stat. Recentiore usu saepe accidit, quod et aliis viris religiosis, quam ejusdem Ordinis, et saepe Clericis saecularibus cura Reformationis demandaretur.

6. Per Superiores ecclesiasticos, et saepe Principes pro zelo justitiae, et tutela disciplinae negotium Reformationis regularis fieri curavere. Ludovici Pii frequens hujus rei exemplum superest. Ait Imperator: *Quapropter saepissime Sacerdotes Domini, quorum id officii pro regimine canonico esse noveramus, admonere curavimus, ac nostram principalem auctoritatem adjutricem ad eorum ministerium, juxta voluntatem Dei exequendum, prompte exhibuimus, ut, quidquid in Ordinibus ecclesiasticis, vel in quacunque persona emendatione dignum invenirent, pastoralis auctoritate, postposita qualibet corporis negligentia, vel personarum acceptione, incunctanter corrigere, et ad statum rectitudinis perducere decertarent.* Superfunt haec Capitula in collectione Conciliorum Labeana.

7. In Capitularibus Francorum inde frequens recurrit mentio Regionum Missorum, quibus mandatum erat, adire Monasteria, ut Monachorum vitam, et conversationem perscrutarentur. *Ut prae-*

Labbe.
Tom. 7.
Conc. ad
Ann. 817.

Capit. V.
Ann. 806.
c. 4.

dicti Missi per singulas civitates — diligenter inquirant de conversatione singulorum, vel quomodo emendatum habeant — de eorum lectione, cantu, caeterisque disciplinae, et ecclesiasticae regulae pertinentibus.

Cone.
Trid. sess.
25. de
Reg. c. 22.

8. Sic et Synodus Tridentina hortari maluit Principes, ut Episcopis, et aliis Praelatis in Reformationis Regularis executione, non obstante quacunque oppositione, aut appellatione, suum auxilium, et auctoritatem impendant, quoties requisiti fuerint.

Cap. 3.
De Capit.
Gen. Reg.
Amoin. de
gest. Reg.
Franc.
L. 5. c. 9.

9. Ludovicus Pius zelo reparandae disciplinae regularis constituit Benedictum Anianum, et cum eo Monachos strenuae omnino vitae, qui per omnia Monachorum euntes, redeuntesque Monasteria, uniformem traderent cunctis Monasteriis (tam viris, quam Sanctimonialibus faeminis) vivendi secundum regulam S. Benedicti incommutabilem normam. Ecce hic Benedictus in Occidente primus est, cui Ludovicus Imp. veluti Abbati Generali commisit Monasteria plura. Sed Benedictus tanti muneris successorum eo aevo haud habuit.

Petr. Vea.
lib. 6.
cp. 17.

10. Felicior fuit successus S. Odonis, qui plura Monasteria in unam Congregationem Cluniacensem collegit. Testatur Petrus Venerabilis: *Institit ille divino operi fere solus tunc, et prima Cluniaci jaciens fundamenta, post huc illucque*

Religionis semina, quamdiu advixit, ferere non cessavit.

11. Ad exemplum Cluniacensium et recentiores Ordines, Cistercienses, Camaldulenses, Mendicantesque sub uno Capite in unum corpus coire coeperunt, licet pro diversitate Provinciarum in plures Congregationes subdividuntur. Vetus harum Congregationum, et subordinationum scopus, et fructus fuit, veterem disciplinam Regularem uniformiter conservare, et, si alicubi collapsa videretur, reparare. Ait Trithemius: *O sancta Monachorum unio, in qua charitas imperat, humilis subjectio obtemperat, obedientia militat, castitas sancta triumphat, oratio vigilat, perseverentia bonorum operum fructificat.*

Trithem.
de Vir.
illustr.
c. 12.

12. Cisterciensium illustrius exemplum fuit, quod pro conservanda, reparandaque integritate Regularis disciplinae annuos Conventus generales, quos Capitula dixere, celebrare statuissent. In Concilio Lateranensi IV. statuit Innocentius III, ut in singulis regnis, seu Provinciis fiat saltem de triennio in triennium et in reliquis Ordinibus (salvo jure Diaecesanorum Pontificum) commune Capitulum Abbatum, atque Priorum Abbates proprios non habentium. Refert. c. 7. de Stat. Monach.

13. Novissime decrevit Concilium Tridentinum, ut Monasteria omnia, quae

Trid. sess.
25. de
Regul.
c. 8.

generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares Visitatores, — teneantur infra annum a fine praesentis Concilii, et deinde quolibet triennio sese in Congregationes redigere.

14. In Ordinibus Mendicantibus frequentia sunt Capitula illa triennialia pro eligendis triennialibus Superioribus, reliquisque subortis negotiis. Alibi tamen annalia Capitula supersunt, quia annales Superiores constituere placet. Declaravit ea occasione S. Congregatio, nihil esse immutandum, quia frequentior Capitulum Congregatio maxime facit ad conservandam, reparandamque disciplinam regularem.

15. Supersunt veteri exemplo in claustris, et Canonis Capitula quotidiana, et domestica, quorum meminit Ann. 817. Synodus Aquisgranensis. In his recitato Martyrologio, reliquisque precibus completis, aliquod Capitulum Regulae praelegendum, explicandumque, si opus est, quibus finitis culpa dici, data occasione, solet. Enimvero non dubium est, et haec Capitula instituta esse ad profectum disciplinae regularis.

16. Juxta vetus Decretum Concilii Aurelianensis; *Non semel, sed saepius in anno Episcopi visitent Monasteria Monachorum; et, si aliquid corrigendum fuerit, corrigatur.* Ait S. Grego-

Fagn. ad
c. 7. de
Stat Monach.

Synod.
Aquisg.
c. 69.

Cap. 4.
De Visit.
Monast.

rius: *Visitandi, exhortandique gratia ad Monasterium, quoties placuerit, ab Antistite civitatis accedatur.* Superest utrumque Decretum c. 28. et 29. XVIII. q. 2.

17. Novo jure subnatis exemptionibus, quae auctoritatem Episcopalem restringebant, praecepit Innocentius III, ut in Capitulis generalibus ordinentur religiosae, ac circumspectae personae, quae singulas Abbatias ejusdem Regni, ac Provinciae, non solum Monachorum, sed et Monialium, secundum formam sibi praefixam, vice Sedis Apostolicae studeant visitare, corrigentes, et reformatantes, quae correctionis, et reformationis officio viderint indigere. c. 7. de Stat. Monach.

18. Hoc exemplo S. Synodus Tridentina decernit, quod si Monasteria; quae generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios Regulares Visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicae protectione, ac directione regi consueverunt; si nec instante Metropolitano in Congregationem se redegerint, neque Capitulis generalibus subdiderint, Episcopis, in quorum diaecesibus sita sunt, tanquam Sedis Apostolicae Delegatis subdantur. Ergo hoc Decretum spectat Monasteria exempta.

Trid. sess.
25. de Reg.
c. 8.

Trid. sess.
21. c. 8.

19. En Decretum, quod spectat Monasteria commendata, si quae sint, inquit alibi, *Monasteria commendata, etiam exempta, et si vigeret in iis regularis observantia, provideant Episcopi paternis admonitionibus, ut eorum Regularium Superiores juxta eorum regularia instituta debitam vivendi rationem observent, et observari faciant, et sibi subditos in officio contineant, ac moderentur. Quod si admoniti infra sex menses eos non visitaverint, vel correxerint; tunc iidem Episcopi, etiam ut Delegati Sedis Apostolicae, eos visitare possint, ac corrigere etc.*

Sess. 25. de
Regul. c. 11

20. Quid de Cura Regularium? Praecipit S. Synodus: *In Monasteriis, seu domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet cura animarum personarum saecularium, praeter eas, quae sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia, personae tam regulares; hujusmodi curam exercentes, subsint immediate in iis, quae ad dictam curam, et Sacramentorum administrationem pertinent, jurisdictioni, Visitationi, et correctioni Episcopi, in cujus diocesi sunt sita. Hoc Decretum plenius explanat Gregorius XV.*

Greg. XV.
Bull. 18. §.
4. in Bull.
Rom.

Trid. sess.
7. c. 7.

21. Quid in Beneficiis, et Sodalitiis Monasterio unitis? Ait S. Synodus: *Beneficia ecclesiastica curata, quae—piis locis quibuscunque perpetuo unita, et*

annexa reperiuntur, ab Ordinario locorum annis singulis visitentur. Et infra: Episcopi etiam tanquam Sedis Apostolicae Delegati — habeant jus visitandi hospitalia, Collegia quaecunque, ac Confraternitates Laicorum, etiam quas Scholas, seu quocunque alio nomine vocant.

Sess. 22, c. 8.

22. Quoad Monasteria Monialium jure Decretalium statutum est, ut singula Monialium Monasteria per Ordinarios; exempta videlicet — Apostolica, non exempta vero ordinaria auctoritate, ac exempta alia per alios, quibus subsunt, annis singulis debeant visitari. Refert. Clem. 2. de Stat. Mon.

23. Juxta Decretum Concilii Tridentini Monasteria Monialium Sedi Apostolicae immediate subiecta — ab Episcopis tanquam Sedis Apostolicae Delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscunque. Quae vero a Deputatis in Capitulis generalibus, vel ab aliis Regularibus reguntur, sub eorum cura, et custodia relinquuntur.

Sess. 25. de Regul. c. 9.

24. Quum Tridentinum Concilium passim meminit Visitatorum generalium, episcopaliumque; Regularés Visitatores nec per visitationem Episcoporum a sua visitatione excluduntur, nec ipsi visitationem Episcopi in expressis casibus impedire possunt. Synodus enim Lateranensis discrete praecipit, ut *Diaecesani Episco-*

pi Monasteria sibi subiecta ita studeant reformare, ut, cum ad ea praedicti Visitatores accesserint, plus in illis inveniunt, quod commendatione, quam quod correctione sit dignum, quid salubrius? c. 7. de Stat. Monach.

Trid. de
Regul. sess.
25 c. 20.

25. In reliquis Abbates, qui sunt Ordinum Capita, ac caeteri praedictorum Ordinum Superiores Episcopis non subiecti, quibus est in alia inferiora Monasteria, Prioratusque legitima jurisdictio, eadem illa subdita sibi Monasteria, et Prioratus, suo quisque loco atque ordine, ex officio visitent, etiam si commendata existant — teneanturque, quicumque praedictorum Ordinum Monasteriis praesunt, praedictos Visitatores recipere, et illorum ordinationes exequi. Superest frequentior harum Visitationum usus in Monasteriis, quae in Congregationes coierunt, reliquisque inde Ordinibus Mendicantibus. Horum tamen Generales, quia plerumque Itali, aut extranei sunt, consulte agunt, ut Principis consensum expectent, Provincias visitaturi.

Cap. 5.
De fin. et
form. Visit.
Regul.

26. Vetus, recentiorque scopus harum Visitationum est, tam in spiritualibus, quam in temporalibus corrigere, et reformare, quae corrigenda erunt, ita tamen, ut Monachi delinquentes per Abbatem loci corrigantur, eisque, iungatur poenitentia salutatis juxta B. Benedicti Regulam. c. 8. de Stat. Monach.

27. Praecipit inde Concilium Tridentinum, *ut omnes Regulares, tam viri, quam mulieres, ad Regulae, quam professi sunt, praescriptum, vitam instituant, et componant.* Praecipuus est enim Reformationis scopus Regulae instaurationis, ultra quam Monachi haud sunt renitentes contringendi.

Trid. de
Regul. sess.
25 c. 1.

28. In Reformatione distinguenda sunt essentialia, veluti vota religionis, ab aliis accidentalibus. In his moderatius procedendum, quam in illis, *quia, inquit S. Synodus: si illa, quae bases sunt, et fundamenta totius Regularis disciplinae, exacte non fuerint conservata; totum corruat aedificium, necesse est.*

Ibi.

29. Inde in solida Reformatione punctum fert interior Reformatio; utpote, oportet primum, et ante omnia Superiores allaborare, ut verbo, et exemplo subditos doceant, et inclinent, ut voluntarie, et virtutis amore mores suos ad Regulae ordinem componant. Nisi enim illa interior mentis Reformatio Regulares praecoccupaverit, reliquae exteriores Reformationes, veluti anima destitutae, sive per Congregationes, sive per Visitationes, sive per alias Ordinationes, nonnisi superficialia, et momentaneae fere apparent. Inquit Joannes Midotius: *In quo si me ratio deficeret, id tamen abunde comprobant exempla Ordinum, qui Reformationem recentiore captarunt ab ista tantum exte-*

Midot.
Comment.
communis.
Norbert.
p. 99.

riore observantia regulari. Meminisse enim potes eorum, qui a viginti quinque annis tentarunt suorum Reformationes, ob idque severe regularem observantiam juxta Ordinis Instituta suis edixerunt, frequentiores congressus cum saecularibus, itiones crebras ad amicos, et mansiones diutinas, certam religiosae puritatis perniciem planissime vetuerunt, caelestium rerum meditationem, et corporis afflictationes desuetudine omissas ad reliquam Regulae observantiam addiderunt. Diceres nulum hoc saeculo specimen aliud Reformationis sanctius, vel religiosius excogitatum. At quam diuturna stetit haec, vel alia pulchra species Reformationis? Semestris ut maximum, sensimque observantia revoluta est ad priorem consuetudinem.

*30. In tanta hominum, consiliorumque inconstantia, quid juxta rationes recentiorum Synodorum consultius, quam solidiores Reformationes auspicari a capite, utpote Superioribus Regularibus? Inquit Synodus Tridentina: *Totius familiae Domini status nutabit, et Ordo, si, quod requiritur in corpore, non inveniat in capite.* Ex sententia S. Bernardi Inferiorum culpa ad nullos magis referendae sunt, quam ad desides, negligentesque Rectores. Ait B. Augustinus: *cum negligentius agerent Prae-*

Trid. sess.
24. c. I.

S. Bern.
de Consid.
lib. 4. c. 3.
S. August.
quaest. E-
vang. in

positi—venit diabolus, et superseminavit eos, quos malos filios Dominus interpretatur. Quid in historia Reformationum clarius, quam fastum, luxum, dominatumque Superiorum Regularium praeprimis exitiosum esse disciplinae Regulari, canonicaeque. *Nullum, inquit S. Bernardus, tibi gladium plus formido, nullum venenum, quam dominandi libidinem.* Juxta Decretum novi juris tanto frequentior sit Abbas in Conventu ad chorum, ad mensam, ad reliquam conversationem; *Vides, inquit S. Augustinus: quantum ministrorum obsit absentia.* S. Bernardi doctrina est: Neque Abbas supra regulam est, cui semel et ipse spontanea se professione submitit. — Nonne regularis ipsa Professio, qua se junior subdit sponte priori, aequae alligat et priorem?

Math.
c. I.

Supr. L. 3.
c. 3. S.
August.
ep. 180.

TITVLVS XXXIII.

De quasi Regularibus.

CAPVT I.

De Patribus Oratorii.

I. Recentioribus temporibus coiverunt nonnulli in Congregationes, in communi vitam acturi, ut se ad Christianae per-

fectionis leges exercitarent, divino obsequio, animarumque lucro vacaturi.

2. In eo genere praeterito saeculo innotuit Congregatio S. Philippi Nerii, quam Gregorius XIII. auctoritate Apostolica confirmavit. Scopus hujus Congregationis est, alumnos suos ad curam animarum in Ecclesia parochiali obeundam instruere. Inde Patres Oratorii S. Philippi Nerii dicere placuit.

3. Ad exemplum Nerianae Congregationis, quam et Romanam vocitant, auspicio hujus saeculi auctore Petro de Berulle, Presbytero Parisiensi, alia Congregatio, sub titulo Oratorii D. N. Jesu Christi, Presbyterorum exorta est, quam Paulus V. confirmavit. Hujus Congregationis perpetuus, et firmus status alius non est, quam *institutum Sacerdotum vel ad Sacerdotium aspirantium simul, et in communi viventium, sub directione Praepositorum, sive Superiorum, et sub plena auctoritate, et jurisdictione Ill. et R. R. Hierarcharum: quorum principale, et praecipuum institutum sit, perfectioni sacerdotali totaliter incumbere, et in humilitatis spiritu ac piaevitae studiis Altissimo famulatum exhibere, singulasque actiones, et functiones, Ordini sacerdotali proprie convenientes, sibi a Reverendissimis praescriptas, et non alias amplecti; nec non sacerdotum, et aliorum ad sacros Or-*

dines aspirantium in usu praesertim scientiae, et in pietatis exercitii institutioni vacare etc. Haec Congregatio inde Gallicana dicta est.

4. En utriusque praecipuam differentiam ! Presbyterorum haec Congregatio potissimum instituta fuit, ut in communi viventes functionibus sacerdotalibus ad obsequium, et mandatum Episcopi obeundis, fructuosius vacarent. Nerianae, seu Romanae Congregationis restrictior scopus est; utpote parochialis alicujus Ecclesiae curam agere, eamque dirigere.

5. Utrique Congregationi commune est, quod vota religiosa non admittantur. *Ipsa Congregatio in primaevo, ac puro statu Sacerdotii, quale Christus Dominus instituit, et in Ecclesia sua reliquit, nihil addendo, vel detrahendo, perpetuo sit permansura, adeo, ut quocunque loco, ac tempore, et Congregationis Conventu nulla in ea professio, seu vota admittantur.*

6. Interea domus tum in spiritualibus, tum in temporalibus reguntur a Superioribus qui praeter Generalem eliguntur ad triennium, quod ultra alterum triennium prorogari nequit. Monentur singuli Superiores, ut Spiritum vitae Jesu D. N. Sacerdotis in aeternum in suis excitent; atque intendant maxime animarum profectui, et perfectioni; denique firma in illis solidae virtutis, veraeque

pietatis fundamenta jaciant , atque stabiliant.

7. Probationis annus illis triennalis est cum trimestri ad honorem ejusdem spatii vitae conversantis J. Christi in terris , quo suos Apostolos formavit , atque instituit. Hoc exacto , si idonei reperti fuerint , incorporantur , ut Sacerdotes voce activa in Congregationibus polleant. Hi a caetu dimitti nequeunt , nisi ex gravi causa , ultro tamen sine ulla causa recedere possunt. Quippe boni aliunde pio proposito virtutis amore inhaerent. Alios vero , qui pium propositum fastidiunt , satius est dimittere , quia plerumque supersunt , ut reliquum gregem inficiant.

8. Siqui tamen redditus sufficientes vel ex beneficio , vel patrimonio habent , tantum , quamdiu in Congregatione persistunt , in commune conferre jubentur , quantum in eorum necessitates impendi debet , ne alias ex proventibus communibus in usum pauperum destinatis viuentes suum censum augere videantur. Hinc in statutis Congregationis Nerianae dicitur. *Quicumque in Congregationem admittuntur , sciant , cujuslibet anni redditus expendendos in bonos , quos ipsi judicaverint , usus , neque quidquam cumulandum : ne quis scilicet ex nostra Congregatione ullam curam ponat in divitiis parandis : imo vero ex*

censu pro suis cuique facultatibus conferendum in commune bonum Congregationis libere est. Quod a nostris adeo servatum est hactenus, ut, si quis ob inopiam id non praestiterit, vel praestare intermiserit, statim atque de suo abundantior quoquo modo factus est, pecuniam pro rata portione dare, ac solvere non destiterit. Ita eis conveniens, ac consentaneum semper visum est, stipendiis propriis militare, et a rebus Congregationis, tanquam alienis abstinere, quibus ipsa debet imprimis non habentes, unde vivant, sustentare suos.

9. Haec plane consona sunt regulis, quas olim in rebus temporalibus dispensandis Canonici in communi viventes observare jubebantur. Ait Synodus Aquisgranensis: *Cum quo damno animae suae ab Ecclesia, quae pauperes pascit, accipiunt illi, qui de suo sufficiunt sibi?* In antiquitate frequens exemplum fuit, quod degeneres Monachi remisso rigore in Canonicos illos definerent, quos hodie quasi Regulares dicimus.

10. Inter ea saecula lapsu virorum et mulieres a sanctitate vitae, et disciplinae remiserunt. Ait Concilium Cabillonense: *Libuit namque huic sacro conventui quasdam admonitiunculas breviter iis Sanctimonialibus scribere, quae se Canonicas vocant.* Novum ergo erat tum

Synod.
Aquisgr.
c. 107.

Cap. 2.
De Canon.
nill Conc.
Cabill.
ann. 813.
c. 53.

Canonicarum nomen, nova Religio, quibus Concilium regulas praescripsit, easque trienniopostea Concilium Aquisgranense dilertius in ordinem redegit.

11. Labentibus saeculis exemplo Canoniorum et hae a communione convictus recedere coeperant, ut Canonissae saeculares dici mererentur, quibus vi Canonatus, Praebendaeque integrum supererat, data occasione ad nuptias convolare, si beneficio nuntium mittere voluissent. Quippe et Canonicis, quibus sola tonsura clericalis sufficiebat, reliquum erat, a caepto proposito, et statu, relictis praebendis resilire.

12. Habent et ipsae suas Superiorissas, aliasque Praefectas, Ministrasque Congregationis, quae voto castitatis adstringuntur. Declarat Bonifacius VIII, formam praescriptam in electione Abbatissarum, aut aliarum Praefectarum servandam esse etiam in illis Monasteriis, ubi sunt juxta quarundam Provinciarum consuetudinem mulieres, quae nec propriis renuntiant, nec professionem faciunt regularem, sed vivunt, ut Canonici in saecularibus Ecclesiis c. 43. §. 5. *de Elect.* in 6.

13. Meminit Honorius III. illarum Abbatissarum, quod sibi in Clericos, suae jurisdictioni subjectos, potestatem vindicarent, eos propter inobedientias, et culpas ab officio, et beneficio suspendendi,

di, mandatque Pontifex Abbati S. Michaelis Abradensis Diaecesis; *quatenus dictas Canonicas, et Clericos, ut Abbatissae praefatae obedientiam, et reverentiam debitam impendentes, ejus salubria monita, et mandata observent, monitione praemissa per censuras ecclesiasticas, appellatione remota, compellat. Hodie hos Clericos, qui in earum Ecclesiis Sacra faciunt, instar Sacellanorum censent. c. 12. de Maj. et Obed.*

14. Praecipit Clemens V. *illas quoque mulieres, quae vulgo dicuntur Canonicae saeculares, et ut saeculares Canonici vitam ducunt, non renuntiantes proprio, nec professionem aliquam facientes, per locorum Ordinarios, si exemptae non fuerint, sua, si vero exemptae fuerint, Apostolica auctoritate visitari. Refert. Clem. 2. de Stat. Monach.*

15. Synodus Augustensis Ann. 1536. ad earum reformationem statuit, ut Canonissae, continentiae studium nulla voti solemnitate obstrictum sectantes, commune habeant Dormitorium, habitu modesto, mundo, et castitatis indice utantur. Magna quoque sui commoda instituti ex mensuae communione perciperent; si contra inveteratum apud eas morem adduci ad hoc possent.

Synod.
August.
c. 12.

16. Haec Collegia pleraque a Regibus fundata, etiam sub immediata Regis protectione esse reputantur, ut ab Episcopis

Trid. sess.
22. c. 8.

sine Principis licentia hodie visitari non possint. Ita enim Concilium Tridentinum cavet, ut illa Collegia, ac Confraternitates Laicorum, *quae sub Regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia non visitentur.*

17. Superest his illustribus Collegiis, quod et ad Synodos non secus, atque aliae Parthenones Regulares convocentur. Sic in Synodo Provinciali Cameracensi Ann. 1565. subscribere Margaretae de Hincckaert, Abbatissae de Malbodio, Joannes de Rametz Procurator, et Margaretae de Noyelles Abbatissae de Nivella, Alphonsus Deyellaren, J. V. Licentiatus Procurator.

Cap. 3.
De Beguin.
an.

18. In Belgio, illaque Vicinia supersunt Beguinae. De S. Ludovico refert Thomas Cantipratanus: *Rex devotissimus Ludovicus in tantum amplectitur virginem dignitatis pudicitiam sectantes, ut Parisiis collegerit Beghinarum maximam multitudinem, ut se in humilitatis obsequiis exercean, et salute.*

19. Auspicio hoc Beguinarum institutum nihil ab illo foeminarum devotarum genere distare videbatur, quae vel in domo paterna, vel proprio habitaculo seorsim commorantes, vel insimul cogente defectu cohabitantes, cum reliquo populo Sacris parochialibus adstant.

20. Cum vero multiplicatis Beguinis inconveniens videretur, quod earum tan-

ta multitudo per civitatem transire deberet, et soleret ad Ecclesiam Parochialem, in Congregationem transierunt, obtentis Beghinagiis, sive separatis a Parochia Ecclesiis, in quibus proprios Pastores, a Parochis independentes, sortitae sunt, ut ab iis Sacra perciperent.

21. Caeterum reguntur ipsae a suis Magistratibus, et Directricibus, quae zelo pietatis eum vivendi modum promovent. Hodiernae professionis formula haec est: *Ego N. promitto tibi D. Parochiano, et Magistrabus nunc existentibus, et futuris obedientiam, et castitatem, tamdiu, ac in Curia Beghina habitabo.*

22. Aevo Concilii Viennensis Beguinæ Alemaniae, et Viri earum institutum aemulantes Begardi dicti apud Sedem Apostolicam diversorum errorum sunt infamati. Hinc horum, illarumque institutum iterato Decreto proscripsit Clemens V. *Clem. 1. de Relig. Dom. et Clem. 3. de Haeret.*

23. Joannes XXII, immediatus successor Clementis V, instaurata informatione intellexit, multas esse in variis mundi partibus Beghinas nullatenus de praedictis erroribus suspectas. Qua occasione declarat Papa, hasce sub prohibitione, aut abolitione praedictis non contineri, ut sub praetextu hujusmodi nullatenus molestari queant, aut mereantur. *Extrav. Com. C. un. de Relig. Dom.*

24. En reliquum superstitis Instituti ordinem. Habitus a Laicali diversus est, atque religioso vestitui conformis; solentque pleraeque veste nigra uti, atque cum capitis velamento instar Monialium incedere, ut exteriore illo cultu justam modestiam testentur.

25. Edunt Professionem aliquam, votumque castitatis, et obedientiae saltem temporaneum, *tamdiu, ac in Curia Beghina habitant*, ritu etiam quodam solemniori subformula superius relata ad exemplum Monialium emittunt.

26. Leges, ac ordinationes vivendi ab Ordinario locorum non secus, ac Moniales accipiunt, atque eorum visitationi aequae, ac Moniales subjacent: Parochum quoque proprium fere ubique habent, cujus directioni, et curae in Sacramentis percipiendis subduntur.

27. Votum paupertatis nullum, ne quidem temporaneum faciunt; sed etiam Beghinae existentes manent rerum suarum proprietariae, capacesque acquirendi, et retinendi, non secus, atque aliae mulieres saeculares, iisque libere utuntur, et tam inter vivos, quam mortis causa pro suo arbitrio de illis disponunt.

28. Licet pleraeque in Beghinagiis, muro, et claustro nocturno vallatis, habitent, proprias tamen, ac separatas aedes incolunt, in quibus rem domesticam, nulla vita communi, administrant, quasi

saeculares matresfamilias, mensam, suppellectilem, totamque oeconomiam pro suo arbitrio instituentes.

29. Clausuram non ferunt, sed libere exeunt, atque per civitatem sua negotia, et rem familiarem procurant; consanguineos, familiaresque invisunt, et domos civium frequentant, nisi quod certis legibus quoad dies, et horas exeundi, et redeundi libertas, per ordinationes, et statuta in plerisque Beghinagiis limitata, et restricta sit.

30. Nullam certam regulam a Sede Apostolica approbatam profitentur. Hac occasione declarat Joannes XXII, quod statum Beguinarum hujusmodi nullatenus ex praemissis approbare intendat; utpote tanquam novum Ordinem, seu statum Religiosum. *Extrav. Com. un. de Rel. Dom.*

31. Reliquae sunt aliae simplices Devotariae, quae a saecularibus nihil distinguuntur, utpote nullam professionem castitatis vel ad tempus, saltem publice, ac vi sui instituti emittentes, neque a saecularium contubernio, et vulgari vivendi more se separantes, neque in Congregationem sub obedientia Superiorum se redigentes, sed vi sui instituti possunt etiam inter saeculares, aut privatim, uti mauerint, vitam vulgarem in caelibatu sine ullo voto agere, idque in veste a vulgari honestarum Matronarum nihil diversa.

*32. Juxta S. Hieronymum *Monachus non docentis, sed plangentis habet officium, qui vel se, vel mundum lugeat, et Domini pavidus praestoletur adventum. Quis nostrum capit verbum hoc? c. 4. XVI. q. 1. Monachi cum nunc ad Ordines promoveantur, et ad obeundas functiones ecclesiasticas magis applicentur, majori reddendae rationis periculo sunt obnoxii. En verba S. Augustini: Ante omnia a te peto, ut cogitet religiosa prudentia tua, nihil esse in hac vita, et maxime hoc tempore facilius, et latius, et hominibus acceptabilius, Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi, Monachique officio, si perfunctorie, atque adulatorie (ut solet non raro fieri) res agatur: sed nihil apud Deum miserius, et tristius, et damnabilius. Item: nihil esse in hac vita, et maxime hoc tempore difficilius, laboriosius, periculosius Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi Monachique officio, sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur, quo noster Imperator jubet. Refert. c. 7. D. 40.*

S. August.
ep. 148. ad
Valer.

CONSPPECTUS

I. PARTIS.

DE PERSONIS ECCLESIASTICIS.

Titulus I. <i>de Clericis.</i>	Pag. 25
Titulus II. <i>de vita, et honestate Cleric.</i>	40
Titulus III. <i>de Pastoribus, et Vice-Pastor.</i>	59
Titulus IV. <i>de Custodibus Eccl. Paroch.</i>	75
Titulus V. <i>de Aedituis Parochiarum, et Magistris Pauperum etc.</i>	79
Titulus VI. <i>de Decanis Christianitatis, seu ruralibus.</i>	87
Titulus VII. <i>de Canonicis Cathedralium, et Collegiatarum Ecclesiarum.</i>	93
Titulus VIII. <i>de Capitulo Cathedrali.</i>	108
Titulus IX. <i>de Capitulo Sede vacante.</i>	114
Titulus X. <i>de Canonicis Graduat.</i>	120
Titulus XI. <i>de dignitatibus Capitulor.</i>	123
Titulus XII. <i>de Dignitat. Eccl. Cathed.</i>	140
Titulus XIII. <i>de Electione, et nominatione Episcoporum.</i>	155
Titulus XIV. <i>de Confirm. Episcop.</i>	170
Titulus XV. <i>de Consecr. Episcop.</i>	183
Titulus XVI. <i>de Cura Episcopali.</i>	205
Titulus XVII. <i>de Visitatione Episc.</i>	234
Titulus XVIII. <i>de Synodis Diaecesanis.</i>	246
Titulus XIX. <i>de Metropolitanis.</i>	255
Titulus XX. <i>de Synodis Provincialibus.</i>	272
Titulus XXI. <i>de Legat. et Nunt. Apost.</i>	285
Titulus XXII. <i>de Congreg. Cardin.</i>	295
Titulus XXIII. <i>de Official. Curiae Rom.</i>	319

Titu-

Titulus XXIV. <i>de Instituto Regularium.</i>	342
Titulus XXV. <i>de Admissione ad Relig.</i>	349
Titulus XXVI. <i>de Simonia circa ingres- sum Religionis.</i>	365
Titulus XXVII. <i>de Professione.</i>	371
Titulus XXVIII. <i>de voto obedientiae.</i>	382
Titulus XXIX. <i>de voto paupertatis.</i>	388
Titulus XXX. <i>de voto Castitatis.</i>	407
Titulus XXXI. <i>de Monast. Superioribus.</i>	416
Titulus XXXII. <i>de Reformatione, et Visitatione Regularium.</i>	447
Titulus XXXIII. <i>de quasi Regularibus.</i>	459

E r r a t a.

Pag.		lin.		Corrige.
21.	VIII.	7.	auctoritati.	auctoritatis.
29.	3.	8.	solicitor.	solicitor.
50.	2.	1.	Agathensi.	Agathensis.
54.	5.	4.	intemperatiorum.	intemperantiorum.
68.	6.	23.	vineae.	vineam.
71.	1.	4.	Laneguente.	Languente.
91.	9.	5.	hi.	his.
92.	14.	9.	locorum.	lucrorum.
101.	21.	16.	numera.	munera.
—	22.	6.	pabulum.	paululum.
138.	3.	11.	ab.	ad.
164.	23.	2.	Ecclesia.	Ecclesias.
168.	34.	13.	meminerit.	meminerint.
313.	47.	16.	unis.	unius.

Caetera Lector benevolus corriget.

INDEX

PARTIS PRIMAE.

A.

Abbates omnia necessaria subministrant suis, 401. praeprimis curam infirmorum habeant, 404. adimant Officialibus emolumenta, 405. quale hoc nomen, 417. eorum potestas aucta, *ibi*. triennales, *ibi*. Generales, *ibi*. non dent Religiosis suis Monasterii bona ad Firmam, 419. ejus officium, 420. Discreti, 421. in poenis imponendis, 422. jurisdictio, *ib*. consulat Capitula, 423. et Seniores, *ib*. in Capitulis quales sint, 424. in quibus dependent a consensu Capitularium, 425. Regulae, et discretionis leges non transgrediantur, *ib*. praecipua eorum cura, 426. sunt administratores, non Domini bonorum, *ib*. computum faciant coram conventu, 427. habeant suos officiales, *ib*. non superbiant, 428. Obtinent usum Pontificalium, *ib*. dant benedictionem, 429. gaudent privilegiis conferendi Ordines minores, 430. Tonsuram, et hanc quibusnam? 431. Usus benedictionis solemnibus ubinam eis licitus, *ib*. qualia insignia, *ib*. alibi eis non utuntur, 432. Quales, et quomodo eligantur, 439. triennales, 440. perpetuorum electio in Italia Papae, et in Gallia Regi reservatur, *ib*.

in Germania Capitulis, *ib.* non exempti confirmantur ab Episcopo, 441. exempti a Papa, *ib.* in Gallia etiam a Papa, *ib.* eorum benedictio, 442. haec quomodo, et a quibus fiat, 443. an sint Presbyteri, 444. Dives eligantur, 445. Generales, 450.

Abbates Commendatarii quinam sunt, 433. olim Laici, *ib.* postea Episcopi, et Clerici, 434. Cardinales, 435. jurisdictio, 436. juxta Concilium Tridentinum quinam, *ib.* quid tribuant in Ecclesiae Monasterii fabricam, 438. an habent partes in reformandis Religiosis, 449.

Abbatiae militiam Imperatori praestare tenentur, 392. conceduntur in commendam, 433. a quo visitantur, 453.

Abbatissae: earum electio quomodo, et a quibus fiat, 439. Quomodo benedicendae, 443. quales eligantur, 445.

Aedituus: illius officium, 79. a quo eligendus, 80.

Aleae: earum lusus prohibitus Clericis, 52. Vide *Lusus*.

Amortisationis lex fertur, et cur, 393. an peccet in immunitatem ecclesiasticam, 394. quid sit? *ib.*

Anima: animarum cura quam grave officium, 147.

Annulus Episcopalis: ejus usus, 193.

Apocrisarii: ab iis ortum ducunt Legati *missi*. 86.

Apostoli: eorum successores sunt Episcopi, 205. eorum dotes personales, 206. quomodo ad externam praedicationem a Chri-

sto missi, 209. instituunt Diaeceses, *ib.* eorum praecipuum munus erat praedicatio, 221.

Appellatio quomodo successive ab Episcopo fit ulterius, 258. & 263. iterata ad Papam interruptit Synodos provinciales, 276. appellatio ab obedientia, 386. inhibita. *ib.*

Archidiaconus Ecclesiae Cathedralis olim Episcopi Vicarius, 141. ejus auctoritas, 142. jurisdictio, *ib.* limitata, *ib.* instituit in beneficiis, 143. alia jura, *ib.* Episcoporum dicuntur oculi, 144. monita ad eos, *ib.*

Archiepiscopus: ejus jurisdictio quoad visitationem restricta, 263. ad illum datur appellatio, *ib.* ejus insignia, 270. ubi cruce elevata uti licet, 271.

Archipresbyter Cathedralis olim Episcopi in spiritualibus Vicarius, 145. officium, *ib.* in alios Officiales divisum, 146. jurisdictio in Clerum sui districtus, *ib.* sit Doctor, *ib.* ad eum monita, 147. quondam Director ordinis poenitentialis, 148. diligenter instituat consultationem cum Parochis sibi subditis, 254.

B.

Baculum Episcopale: ejus usus, 193.

Banquarius quisnam sit, 331.

Beatificatio distinguitur a Canonizatione, 315. ejus processus a quo instruitur? *ib.*

Begardi: eorum institutum, 467. errores, *ib.*

Beguinae: earum origo, 466. institutum, *ib.* Ecclesiae, *ib.* Superiores, *ib.* earum errores, *ib.* professio, *ib.* an Ordo approbatus, 469.

Benedictini : eorum institutio, 342. annus probationis quomodo inchoandus, 349. Professio religiosa, 371. eorum primitus vota, 373. stabilitas loci, *ib.* iter, 375. transitus ab uno in aliud Monasterium, 376. hospitalitas, *ib.* quinam dimissi, 379. obedientia, 383. paupertas, 388. eorum Abbates quales sint, 421.

Beneficia : quaenam Capitulum Sede vacante conferre potest? 116. per translationem vacantia reservantur Papae, 202. modus ea conferendi in Curia Romana observatus, 321. *seqq.* in Dataria conferri solita, 324. modus ea conferendi. Bullas signandi, 325. *seq.* quotupliciter impetrari possunt, 331.

Brevia Apostolica distinguuntur a Bullis, 339. pro iis Secretarius, *ib.* ea conficiendi modus, *ib.* signum authenticum, 340.

Breviaria : eorum correctio an incumbat Episcopo, 231. Romanum vix non ubivis receptum, *ib.* Ecclesiae, quae habent propria, ipsaemet corrigunt, 312. Romano nil addatur, 313. an in eo apocrypha? *ib.*

Bullae Pontificiae quomodo expediuntur circa beneficia etc. 322. *seq.* pro iis expediendis nil petatur. 339. quomodo conficiuntur. *ib.*

C.

Cancellaria Romana : quisnam ei praeest, ejusque Officiales, 320. locus ejus, *ibi.* quaenam ibi causae decidentur, 321. ejus taxae, 323. regulae *ib.* regulae, 63. tenor, 331. quaenam est vigesima sexta. 330.

Canones : eorum defensor est Papa, 318. et custos, 340.

Canonicatus nonnullibi Episcopatu unitus, et cur? 109.

Canonici sunt aut regulares, aut saeculares, 94. ultimorum exordia, *ib.* *regulares* a Chrodegango reformati, 343. item a S. Petro Damiani, 344. quinam regulares. 345. *Canonici Cathedrales* beneficia curata possidentes resideant, 64. alias privandi fructibus illius beneficii, ubi non resident. *ibi.* deferunt vitam regularem, 94. apud eos disciplina collapsa, *ib.* reformantur, 95. eorum Capitula, *ib.* in Subdiaconatu constituti habent vocem in Capitulis, *ib.* praecipuum eorum officium, 97. feligant idoneos Vicarios, 98. distributionibus quotidianis excitantur ad frequentandum chorum, 99. tenentur ad residentiam, 102. an infirmi gaudeant distributionibus quotidianis, 105. abstrahant se a mundi amore, 107. Episcoporum Consiliarii, 109. a quibus abstineant, *ib.* honorent Episcopum suum, *ib.* non foveant cum isto dissidia, 110. nonnulli sint graduati, 120. et quot ibi, 121. Si nobiles, sint quoque docti, et pii, 122. in iis admitendis fiat selectus, 123. dum adhuc Monachi erant, quinam eorum Superiores, *ib.* monita pro iis, 125. ignorantia iis probrosa, 132. Theologi lectionibus intersint, 139. Studeant SS. Scripturis, *ib.* ad eos private pertinet electio Episcopi, 158.

Canonissae: earum origo, 463. possunt nubere exceptis Abbatissis, 464. visitentur ab Episcopo, 466. statuta, *ib.* vocantur Abbatissae ad Synodos, *ib.*

Canonizatio: ejus jus competit Papae, 313. differt a beatificatione, 315. ejus processus a quo instruitur, *ib.*

Cantor Cathedralis Ecclesiae: ejus officium, 129. monita pro eo, 130.

Capitula Cathedralia, eorum erectio, 95. quinam in iis habent vocem, *ib.* quaenam ibi tractanda, *ib.* concludunt ex pluralitate suffragiorum, 96. habeant statutorum volumen, *ib.* sub divinis officiis non celebrentur, 97. Episcoporum Senatus, 108. erectionis causa, 109. honorent Episcopum, *ib.* a quonam convocanda, 110. quaenam causae ad ea pertineant, 111. cur instituta, 113. Sede vacante succedunt Episcopis, et quo jure? 115. in quibus, et in quibusnam non, 116. litteras dimissoriales quando, et an dare possint, 117. an in casibus a Sede Apostolica delegatis Episcopo, *ib.* quisnam eorum Vicarius Sede vacante, *ib.* Officialis, *ib.* Oeconomus, 118. illa culpanda, ubi tantum seliguntur nobiles Canonici, 121. in iis dignitates, 123. quomodo bene impendant thesauros, 136. ad ea devolvitur jus eligendi Episcopum, 157. subjacent visitationi Episcoporum, 241.

Capitula monastica quinam ad ea vocati, 424. ibi libertas dicendi, *ib.* vota decisiva, 425. triennalia de eligendis Superioribus, 452. in quotidianis quid agendum, *ib.*

Capitula ruralia a quo convocentur, et quid in iis tractetur, 89. *seq.*

Cardinalis: unde haec vox, 295. olim in quavis Ecclesia, *ib.* iis olim non cesserunt

Episcopi, 296. insignia, *ib.* numerus, *ib.* quanta quondam auctoritas, *ib.* Papae Senatores, *ib.* Interfunt Consistoriis a Papa habitis, *ib.* eorum decisio dependet a Papa, 299. non aequant auctoritatem Episcoporum in Synodis, *ib.* constituunt Congregationes, iisque praesunt, *ib.* vide *Consistorium: Congregatio.*

Castitas religiosa in ea nec Papa dispensare potest, 408. in violantes eam qualis poena, *ib.* media pro illius custodia, *ib.*

Catecheses diligenter frequententur, 73. 75.

Censura, ab ea absolvendi facultas an concedatur a Poenitentiaria, 338.

Chirothecae episcopales: earum usus, et benedictio, 195.

Chori-Episcopi: eorum olim officium, 129.

Choristae, a Conversis distinguere caeperunt, 424.

Chori-Vicarii: quibus Canonicis permisi, 98.

Cistercienses: apud eos annui Conventus generales, 451.

Clausura monastica ad quid conducat? 408. rigorese custodiatur, et sub quibus poenis? 410. praecipue Monialium, 411. illius custodiae invigilent Episcopi, 414. olim quam stricta, 415.

Clericalis habitus est signum interioris hominis, 43. nunquam saeculari conformis, 44. neque exuendus, *ib.* portetur etiam a Clericis adhuc studentibus, *ib.* qualis sit, 45. poena pro exuentibus illum, *ib.*

Clerici non sint otiosi, 37. certae Ecclesiae adscripti, 38. in his suas functiones pera-

gant, *ib.* studiis vacantes in eis dispensantur, *ib.* sint pauci, sed utiles, 39. per singularem vitae honestatem prae luceant populo, 40. et 41. eorum sanctitas, 42. eorum modestia in habitu, 43. non induant saecularia vestimenta, *ib.* qualis poena pro exuentibus habitum Clericalem, 45. pro his cur talis rigor, *ib.* iis interdicta cohabitatio cum mulieribus suspectis, 46. prout et conversatio, *ib.* necnon familiaritas nimia, 47. eas ad nutum Episcopi dimittere tenentur, *ib.* frivolae rationes pro iis retinendis, 48. impuras imagines non habeant, *ib.* sint sobrii, 49. in ebrios poena, 50. fugiant commellationes, *ib.* tabernas, 52. et cur? *ib.* designetur pro iis hospitium a Laicis semotum, *ib.* eis interdictus lusus alearum, et taxillorum, *ib.* 53. et cur? 54. poena in ludentes, 53. non sint joculariores, *ib.* non exercent negotia saecularia, 56. quatenam sint illa? 57. exempti sunt a Curatela, et tutela, 56. studium Medicinae, et legum civilium illis inhibetur, 57. cur saeculi negotia illis prohibita, 58. pauperum curam gerant, 86. eorum consilio Episcopus olim indigebat, 109. Sede vacante olim gubernabant Ecclesias, 114. pro iis monita salutaria, 119. 125. in iis ordinandis fiat selectus, 122. illis ignorantia probrosa, 133. Theologi Cathedralis lectionibus intersint, 139. studeant SS. Scripturis, *ib.* omnes sunt obnoxii correctioni, et visitationi Episcoporum, intra quorum Diaecesin sunt, 239. *seq.*

Clerici regulares quinam, 345.

Commendae: quid olim, 433. Laicorum, *ib.*

Clericorum, 434. indiscretior usus, *ib.* postea restrictus, 435. juxta concordata Germaniae, *ib.* per eas obtinetur jurisdictio, 436. dantur sub clausulis, 438.

Communio Paschalis a proprio Parocho recipienda, 61.

Componenda in curia Romana quid sit? 329. quaenam ad eam pertineant, 331. *seq.*

Concilium. Vide *Synodus*.

Concionator a quo constituatur, 224. petat benedictionem ab Episcopo, 225. eum nominare pertinet ad Episcopum, *ib.* quosnam Parochi possint admittere, *ib.* praerequisita in eo, 226. quomodo satisfaciat suo officio, 227. quando puniendus, *ib.* dotes, 232.

Concordata Germaniae circa electiones, 159. *seq.* Galliae, 163. *seq.* quoad confirmationes Episcoporum tam in Germania, quam Gallia, 171. in Germanicis parum de commendis, 435. Germaniae de electionibus Abbatum, 440. Galliae de nominationibus eorum, 441.

Confessarius: olim varii pro variis personis constituti, 148. in casibus dubiis consulant Poenitentiarium, 149. Poenitentarius est totius Dioecesis ordinarius, 150. polleat scientia, *ib.* bonus conversatione, 151.

Confirmatio Episcoporum olim pertinuit ad Metropolitam una cum Concilio provinciali, 170. Pontificis ad Cardinales, *ib.* dein Episcoporum ad solum Metropolitam, 171.

Primatis ad Patriarcham, *ib.* alibi ad Episcopos provinciales, *ib.* demum omnium Episcoporum ad Papam, *ib.* confirmandus examinatur, 172. hoc examen ubinam, et a quonam habendum, 174. antiquus confirmationem expediendi ritus, 176. modernus stylus, 177. nominati qualiter nunc fiat, 178. confirmationis effectus quoad administrationem bonorum, 180. litterae desuper expediri solitae, 181. hae litterae Regi praesentandae, *ib.*

Congregatio Indicis adjutrix Congregationis S. Officii, 303. ex quibusnam consistat 304. soli Cardinales in ea habent votum decisivum, *ib.* illius Officium, *ib.* ejus Decreta non ubivis recipiuntur. 306.

Congregatio Inquisitionis, seu S. Officii, ejus institutio, 300. extensio in totum orbem Christianum, *ib.* quot Cardinales illi praepositi, *ib.* alii Ministri, 301. forma, qua habetur, et quoties, *ib.* Qualificatores ejus, 302. ei intervenit Papa, *ib.* modus in ea concludendi, 303. ejus adjutrix est *Congregatio Indicis*, *ib.* librum ab ista jam condemnatum etiam nonnunquam illa condemnat, 305.

Congregatio Interpretum Concilii Tridentini quando orta, 306. in hac unus Cardinalis est Praefectus, 307. quomodo ejus decisiones edi soleant et cujus sint auctoritatis? *ib.*

Congregatio super negotia Episcoporum, et Regularium a Sixto V. erecta est maxime occupata, 308. stylus ejus, 309. quomodo in ea fiant informationes etc. *ib.*

Congregatio Rituum ex quibusnam constat, 310. quae in illa pertractanda, 311. ejus est Canonisationis, et Beatificationis processum formare, 315. et per quosnam ac quomodo? *ib.*

Congregatio S. Philippi Nerii: ejus membra sunt quasi Regulares, 460. illius scopus, *ib.* et 461. statuta, *ib.* et 462.

Congregatio sub titulo Oratorii D. N. Jesu instituitur a Petro Perullo, 460. ejus statuta, scopus, 461. et 462.

Consecratio Episcoporum olim pertinuit ad Metropolitam, 183. non fiat ab eo solo, 184. nunc ab uno Episcopo peragi potest, 185. pertinet nunc ad Papam, *ib.* quando, et ubinam fiat, 186. consecrandus Papae obedientiam jurat, 187. illius ritus, 190. *seq.*

Consistorium Pontificium, in hebdomade olim ter, 297. nunc rarius, saepius tamen bis in mense, *ib.* forma illud celebrandi, *ib.* negotia in eo occurrentia, 298. Cardinalium vota non sunt decisiva, 299. nec haec Consistoria adaequant auctoritatem Conciliorum Romanorum, *ib.*

Constitutiones Religiosorum: earum diversitas, et obligatio, 343. Eremitarum S. Augustini quoad receptionem Novitiorum, 350.

Consuetudo non praevalet veritati, 106.

Conversi, et *Conversae* in Monasteriis a Choristis distinguuntur, 424.

Convivia Clericis fugienda, 50.

Cooperatores sibi seligere quivis Parochus potest pro libitu, 63. non tamen faciliter amovere, *ib.*

Correctio in Synodis quomodo fiat, 277.

Cultus publicus SS. a privato discernendus, 314. quo ultimato tendit, 317.

Curatores Ecclesiae Parochialis. Vid. *Ecclesia*.

Curia Romana: ejus Officiales, 319.

Custos Ecclesiae Parochialis, 75. ejus officium, 76. Ecclesiae ornamenta custodiat, 77. eam exornet, *ib.*

D.

Dataria: ejus Officiales, 324. *seq.* quaenam, et quomodo in ea expediri solent, 325. signaturae qualiter in ea fiunt, 327.

Datarius: ejus officium, 324.

Decanus Cathedralis Ecclesiae: hujus officii origo, 126. obligatio, 127. jurisdictio, *ib.* Capituli Praeses, 128. pro eo monita salutaria, *ib.*

Decani rurales in gravioribus causis consulendi, 81. a quonam instituendi, 87. officium, 88. dotes, 89. Jura, 90. sint abstracti, a rebus terrenis, 94. invigilent Parochiis sui Decanatus, 251. singulis mensibus instituant collationem cum suis Parochis, 253.

Diaconatus: ejus officium, 34. etc.

Diaconus Minister Presbyterorum, 33. ejus officia, 34. qualis sit, *ib.* vestes, *ib.* officium, *ib.*

Diaeceses: earum institutio, 209.

Distributiones quotidianae: earum origo, 98. ex quibusnam bonis fundatae, 100. pro quibusnam horis dantur, *ib.* non sint praecipuum motivum frequentandi chorum, 101. an iis gaudeant infirmi, aut legitime impe-

di, 104. iis fruuntur Episcopus, Poenitentiarius etc. sua munia obeuntes, 106. an etiam sub officio divino celebrantes, *ib.* an studiorum causa absentes? *ib.* distributiones absentium cuinam applicentur? 107.

E.

Ecclesia Cathedralis: quaenam in ea dignitates, 141. Archidiaconus, *ib.* Archipresbyter, 145. Poenitentiarius, 148.

Ecclesia Parochialis: pro ea constituatur Custos, 72. ejus ornamenta servantur munda, 74. debite exornetur, 75. illius bona viris probis administranda concedantur, 79. hi invigilent fabricae ejus, 80. juramentum fidelitatis praestent, et coram quo? 81. quae ejus administratoribus prohibita, *ib.* hi Documenta bene custodiant, 82. distribuant egenis eleemosynas, 83. suae administrationis rationes reddant, 85. ejus thesauri bene expendantur, 136.

Ecclesiae in commendam datae. 433.

Electio Abbatum a quo, et quomodo fiat, 439. per scrutinium, vel compromissum, *ib.* digniorum. 445.

Electio Episcopi fiebat olim a populo, et Clero, 155. populus ab ea exclusus, 156. Primates ei quondam intervenerunt, *ib.* antiquus Episcopum eligendi modus, *ib.* Metropoli Electi dotes examinabat, 157. ad Capitulum Cathedrale devoluta, *ib.* quomodo Papae reservata, 158. haec reservatio dein abrogata, 159. Capitulis in Germania restituitur, *ib.* an requiratur consensus regius, 161. jus regium quoad investituras,

162. olim Rex nominabat eligendum, et Concilium confirmabat, *ib.* petitur pro ea facienda consensus Regis, 163. in Gallia Rex nominat, *ib.* cur ad Regem devoluta, 164. hujus nominationis ordo, confirmatio etc 165. quando adhuc Papae reservata, 167. semper indiget confirmatione Pontificia, *ib.* qualiter fiat, *ib.* quis eligendus, 168. corruptelae in eam irrepentes. *ib.*

Episcopatus, an eum liceat ambire. 169.

Episcopus Clericos sui officii admoneat, 41.

Fratres Mendicantes Parochis in auxilium adungere potest. 67. solerter custodiri curret Ecclesiae Parochialis bona, 80. *seq.* pauperum curam gerat, 86. invigilet suorum Canoniconum statutis, ac consuetudinibus, 96. consulat Capitula Cathedralia, 109. ab his honoretur, *ib.* quando ea convocare potest, 110. solet ei attribui Canonatus, *ib.* quando praest Capitulis, 111. cum Canonicis pertractet causas obvenientes, *ib.* illorum consensu in quibusnam indigeat, 112. quomodo pascat oves, 113. ejus olim Vicarius fuit Archidiaconus, 141. judex causarum, 142. Archidiaconum ab officio suo pro libitu amovere nequit, 144. In spiritualibus Vicarium olim habuit Archipresbyterum, 145. suorum Poenitentiariorum jurisdictionem olim ampliabat, et restringebat, 148. ejus Officialis, et Vicarius generalis, 151. audiat ipsemet causas praesertim majores, 153. ejus electio, et nominatio 155. olim electus coram omni populo, *ib.* quisnam eligatur, 167. ejus confirmatio a quo olim

fiebat, 170. *seq.* ejus electio examinetur, 172.
seq. ante confirmationem habet nullam ad-
 ministrationem, 180. nisi in locis multum
 Roma distitis, *ib.* Canonum sit custos, 182.
 ejus consecratio a quonam etc. fiat. 183.
seq. jurat Papae obedientiam, 188. tenetur
 invisere limina SS. Apostolorum, 189. ne-
 quit alienare bona suae mensae, 190. am-
 plitudo ejus officii, 191. Ritus eum conse-
 crandi, *ib.* qualis sit post consecrationem
 suam, 194. contrahit spirituale conjugium
 cum sua Ecclesia, 199. non deferat suam Ec-
 clesiam, *ib.* de translationibus, *ib.* sit per-
 fectus in omni genere virtutum, 204. sin-
 guli sunt Apostolorum Successores, 205.
 sed in quibusnam, *ib.* praecipua in ordine
 Hierarchico membra, 206. eorum jurisdi-
 ctio, *ib.* S. Petri Primatus, *ib.* cujuslibet
 ministerium, 207. influxus in Ecclesiae
 membra, 208. olim Ecclesiarum Fundato-
 res, 210. nullus alterius jurisdictioni se
 immisceat, *ib.* nonnunquam limites suae
 Diaecesis egressi, 211. in Diaecesi prima-
 rius Pastor, *ib.* eget Coadjutoribus, 212.
 tenetur ad residendum, 213. in principalio-
 ribus festivitatibus praecipue resideat, 217.
 corrigat publicos peccatores, 219. non sit
 mercenarius, 220. praecipuum ejus munus
 est praedicatio verbi divini, 221. polleat
 scientia, 223. Concionatorem pro se nomi-
 nare potest, *ib.* etiam pro aliis Ecclesiis,
 224. benedictionem ab eo petere tenetur
 quivis Concionator, *ib.* invigilet Concio-
 natoribus, 227. instet orationi, et celebranti

dis Missarum sacrificiis, 228. ad eum pertinet cura quoad publicas preces, processiones, expositionem SS. Sacramenti, 229. habeat curam circa Missalia et Breviaria, 231. diligenter visitet Diaecesin. 234. qualis olim modus circa visitationes ab eo observatus, 236. quoties, et quae loca visitet, 239. quaenam ejus causae ad Papam, et quaenam ad Metropolitam devolvuntur, 260. quando tenetur adire Sedem Metropolitanam, 263. sit humilis, 272. ejus lites cum Religiosis decedit Congregatio specialiter erecta, 309. poterat olim quosdam Sanctis adscribere, 313. sine ejus licentia non erigantur Monasteria, 345. et quomodo licentiam det, 346. examinet puellas ingredientes Religionem, 361. et quomodo? 362. omnia Monasteria quoad clausuram visitare potest, et tenetur, 413. quaenam Monasteria visitare potest, 452. tanquam Sedis Apostolicae Delegatus, 453.

Episcopi titulares: quinam sunt, 197. abusus circa, et per eos fieri soliti, 198. eos creandi jus sibi reservat Papa, *ib.* duplex eorum genus. *ib.*

Expositio SS. Sacramenti: eam concedere est Episcopi, 229.

F.

S. Franciscus suis redditus interdixit, 395. apud ejus filios disciplinae relaxatio, *ibi.* commendat eis laborem manuum, 397. et sobriam mendicitatem. 398.

G.

Galli: eis convenit speciale quid in curia quoad beneficiorum collationem, 331. negant, Pontificis esse proventus ad nullum pertinentes, 332.

Gazophylacia: Caroli V. cautela de iis, 82.

H.

Habitus Clericalis. Vide *Clericalis*.

Horae Canonicae: eas diligenter recitent Canonici, 97.

Hospitalia a quibusnam, et quomodo administranda, 79. *seq.* subjacent visitationi Episcoporum, 242.

Hospitia Clericis vitanda, 50. unum a Laicis semotum pro Clericis assignetur, 52.

Hostia eadem consecratur, et sumitur a pluribus, 195.

I.

Imagines: impurae Clericis prohibitaе, 48.

Incorrigibilitas est causa sufficiens pro eji-ciendis Religiosis, 380.

Index librorum prohibitorum quando factus, 304. quinam libri ei inserti, 305. V. *Congregatio Indicis*.

Inquisitio sacra: ejus origo, 300. stabilita per leges ecclesiasticas, et civiles, *ib.* pro toto orbe christiano, *ib.* Vid. *Congregatio*.

Jus civile: ejus studium Clericis interdictum, 57.

Juramentum ab Episcopis Pontifici fieri solitum, 187. Patriarchae etiam illud petebant a suis Suffraganeis, 189. illius articuli a Papa praescripti, *ib.*

L.

Labor manuum: non abjiciant eum Monachi,
391. 397. ei substituitur labor spiritualis, *ib.*

Legati Apostolici in tres classes divisi, 285.
unde eorum diversitas, *ib.* origo, 286. jurisdictio, *ib.* potestas quousque se extendat, 287 ad Principes missi, *ib.* nunc jurisdictio extensa, 290. insignia, *ib.* facultatis limites a Papa positos transgredi nequeunt, 291. nec turbent Ordinarios in sua jurisditione, *ib.* quales sint, *ib.* in suis functionibus non impediuntur, 292. nonnullibi sub certis conditionibus ad regna admittuntur, *ib.*

Libelli precum privati nonnunquam rejiciendi, 228.

Libri: quosnam examinet Congregatio Indicis. Vide *Congregatio Indicis*, 303. et 304. erronea continentes prohibere etiam Episcoporum est, 305.

Litteri dimissoriales: an, et quomodo eas dare potest Capitulum Sede vacante, 115. Apostolicae quotupliciter expediri solent, 331.

Lusus, alearum, et taxillorum Clericis prohibitus, 52. sub quibus poenis, 53. quas ob rationes, 54.

M.

Magistri pauperum, et mensarum S. Spiritus: eorum officium, 79. *seq.* V. *Ecclesia Parochialis*.

Matricularii: eorum officium, 76.

Medicina: illius studium Clericis interdictum. 57.

Mercatus omnis inhibetur Clericis, et cur? 56. *seq.*

Metropolita : ejus potestas circa electionem Episcoporum Suffraganeorum, 156 et 157. suos Suffraganeos confirmat, 170. ipsemet confirmatur a Primate, 171. nunc a Pontifice, *ib.* jus habet consecrandi Suffraganeos suos, 183. eorum institutio, 256. olim ibi, ubi erant Metropoles civiles, *ib.* postmodum eorum Sedes multiplicatae, 257. 258. nunc nova cujusdam institutio Papae reservatur, 257. quinam quondam principaliores, *ib.* praeest toti Provinciae 258. alii Episcopi jurant illi fidelitatem, 259. jurisdictio. *ib.* quousque nunc extensa, 260. olim in suos Suffraganeos, 261. quando suos Suffraganeos ad se vocare potest, 263. datur ipsi Pallium, 264. a Papa Pallium petant, 265. ante istius acceptionem quaenam illi vetita, 269. ubi eo uti potest, 270. auctoritas per Papae Legatos imminuta, 291. poterat olim quosdam Sanctis adscribere, 313.

Missa Parochialis : eam quivis audiat in sua Parochia, 61. 71. saltem in diebus dominicis, 72. olim ea durante prohibebantur alia Sacra, *ib.* item omnes otiosae vagationes etc. 73.

Missae : in ea olim saepius plures eandem hostiam consecrabant, 194.

Missale : ejus correctio an pertineat ad Episcopum, 231.

Missi Dominici quinam olim fuerunt? 244.

Mitra : ejus usus, et benedictio. 195.

Missis Curiae Romanae Officialis. 330.

Monachi: antiquus eorum status, 342. regu-
lae diversitas, *ib.* S. Benedicti, *ib.* multi-
plicantur, 343. nigri, et candidi, 344. eo-
rum olim vota, 373. per Professionem ac-
quirunt stabilitatem loci, 374. Constitutio-
nes circa exitum, iter etc. 375. transitus
ab uno in aliud Monasterium, 376. quinam
etc. ejiciendi, 379. Apostatae, 380. moni-
ta pro singulis, 381. non sint proprietarii,
388. capaces haereditatis, nisi adsint speci-
alia statuta, 389. possident fundos etc. 391.
affluunt opibus, et inde disciplina relaxatur,
392. 403. an eis licitum habere peculium,
400. apud eos molities, 402. quot suscipi-
antur, *ib.* erga res ad usum concessas non
sint nimium affecti, 403. poena in propri-
etatis reos, 405. studeant abnegationi, 406.
ad eorum Ecclesias mulieres non admittae
olim, 410. suscipiunt S. Ordines, 424. eo-
rum Capitula, *ib.* disciplina remissa, 447.
reformatio ad quem pertineat, *ib.* visitatio,
451. olim desierunt in quasi regulares, 463.
eorum obligatio. 469. V. *Religiosi*.

Monasteria quatenus, et in quibus casibus vi-
sitationi Episcoporum subunt, 240. sine
permisso eorum, quorum interest, non eri-
gantur, 345. eorum constructio nonnul-
libi permitta adjectis conditionibus, 348.
fugiant simoniam in admittendis Novitiis,
365. *seq.* illorum Ruina, 368. ad laxius
non datur transitus, 377. depauperatis te-
nentur succurrere haeredes, Religiosorum
haereditatem nacti, 390. possident agros,
391. abundant opibus, 392. militiam Impe-

ratori praestare tenentur, *ib.* dum emunt bona immobilia, debent pacisci cum Domino loci ob Laudemia, 394. in eis sit perfecta communio bonorum, 398. bona quomodo distribuenda, 400. irrepsit mollities, 402. unde relaxatio, 403. ibi praecipua cura erga infirmos, 404. duo conjuncta, in quorum uno Monachi, et in altero Moniales, non tolerantur, 409. in iis strictissima clausura, 410. eorum Superiores, 416. qualia poenarum genera ibi consueta, 422. ibi datur distinctio inter Choristas, et conversos, 424. dantur in commendam, 433. sed quaeenam, 435. *seq.* relaxatio et reformatio, 447. reformentur a suis Superioribus, 448. visitatio, 452. exemptorum, 453. commendatorum, 454. regularium, *ib.* Monialium 455. Episcopis non subjectorum, *ib.* *Moniales* ante ingressum, et professionem examinentur circa libertatem, 362. *seq.* nil petant a suis in Novitiatu constitutis, *ib.* non sollicitentur ad ingressum, 363. fugiant simoniam in admissione Novitiarum, 365. neque eam pallient titulo paupertatis, 366. suscipiant pauperes, 367. an dotem exigere possint, *ib.* usque, 369. in nubentes quales poenae, 408. strictissima apud eas clausura, 411. eas adire non licet Monachis, 414. earum visitatio cui competit, 455. *Mulieres*: earum cohabitatio prohibetur Clericis, 46. frivolae rationes pro earum confortio, 48.

N.

Negotiatio saecularis inhibita Clericis, 56. et quaeenam? *ib.* et *seq.* ac cur. *ib.*

Neriana Congregatio, vide *Congregatio*.
Nobilitas sine doctrina, et pietate in Clericis, praesertim Canonicis parum aestimanda, 120. *seq.*

Nominatio regia ad Episcopatus: ejus vetus exemplum, 161. quomodo fieri solita, 162. hoc jus Galliae Regibus restitutum, 163. unde hoc jus ortum, 164. dotes in nominato, 165. quomodo nunc fit, 166. quid contingeret, si persona indigna nominaretur, *ib.* qualiter fiat, 167. quales nominandi, 168. Abbatum perpetuorum, 439.

Novitiatus: ad eum non quivis admittantur, 349. quomodo juxta regulam S. Benedicti inchoandus, *ib.* fit locus a reliquis separatus, 351. qualis in eo Magister, 352. socius Magistri, *ib.* Novitiorum informatio, 353. ejus duratio, seu tempus, *ib.* annus illius sit integer, ac continuus, 355. olim Novitii in habitu laicali tempore Novitiatus, *ib.* distinctio habitus ab habitu Professorum, 356. a Parentibus oblatus non tenetur elicere vota, *ib.* Novitiis omnino liberum est egredi a Monasterio, 357. de rebus suis disponere, *ib.* retinere, et conferre beneficium, 358. victum, et vestitum praestare tenentur, et nil ultra Monasterio stabiliter donare valent, *ib. seq.* libere de rebus testari possunt, 359. nil ab ipsis petatur, 361. Novitiae examinentur ab Episcopo circa libertatem ingressus etc. *ib.* nullus sollicitetur ad Professionem, 363. in admissione ad eum non committatur simonia, 365. saepius Novitii perpendant suum propositum, et desuper admoneantur. 382.

O.

Obedientia Religiosa: ejus dotes, 383. caeca quatenam, *ib.* indiscreta, 384. secundum regulam, 385. nonnunquam restrictior, nonnunquam amplior, *ib.* ab ea appellatio, 396. discreta, 387.

Oeconomus Sede vacante a Capitulo constituatur, 117. cui rationem reddat, 118.

Officialis Episcopi contentiosae jurisdictioni praeest, 115. *seq.* ejus jurisdictio est delegata, cessans mortuo Episcopo, 152. se non extendit ad specialia, *ib.* quae ei inhibita, 153. unde potestas dimetienda, *ib.* an ad nutum amovibilis, *ib.* dotes in eo requisitae, 154.

Officialis Sede vacante a quo constituatur, 116. ejus officium, 117. cui rationes reddat, 118.

Officium divinum qualiter celebretur, 102.

Optimates, olim ad electionem Episcopi admitterebantur, 156.

Ordinatio vaga interdicta, 37.

Ordines Majores, vide *Subdiaconatus etc.* iis insigniendi quales habeant dotes, 36. suscipiuntur a Monachis, 424.

Ordines minores: cur instituti, 30. eorum numerus olim varius, *ib.* nunc restrictus ad quatuor, *ib.* necessario ante majores suscipiendi, *ib.* illorum functiones exercendae, *ib.* interstitia, *ib.* probatio ante susceptionem, *ib.* conferuntur ab Abbatibus, 430.

Ordines Religiosi: quot eorum species, 343. equestres, 344. singuli habent proprias constitutiones, Vide *Constitutiones*, et *Regula*: item *Religiosi etc.*

P.

Pallium: in ejus concessione petitur juramentum fidelitatis, 187. *seq.* ejus origo, 263. a quonam obtinendum, 264. quibus olim concessum, 265. eo semper utitur Papa, et cur? *ib.* alii Episcopi non semper, 271. illius Mysteria, *ib.* Benedictio quando, et quomodo fiat? 272. modus illud petendi, et obtinendi, 267. a Papa Patriarchae, atque ab his Episcopi olim receperunt, 269. ante ejus receptionem quaenam Archiepiscopis vetita, *ib.* ubi eo uti illis licitum, 270. est ornamentum personale Archiepiscoporum, 299.

Parcus minor et major in Cancellaria Romana, 321. Praelati de majori constituunt tribunal, 322. illorum de minori exigua jurisdictio, *ib.*

Parentes nequeunt filios Religioni stabiliter devovere, aut ab ea impedire, 356. filiis Religionem Professis tenentur relinquere portionem haereditariam, 357.

Parochiae: earum institutio, 60. ratio instituendi, *ib.* earum qualis, custos, 76.

Parochiani non audiant missam in aliena Parochia, 61. nisi in itinere etc. *ib.* Sacramenta recipiant a proprio Parocho, *ib.* alias puniendi. *ib.*

Parochi: succedunt in locum, 104. Christi Discipulorum, 59. quaenam jura ipsis competunt ex institutione, 60. vetus eorum institutio, *ib.* necessarios cooperatores seligant, 62. hos seligendi habent ipsi potestatem, *ib.* eos tamen non facile amoveant,

ib. ad quae obligantur, 63. resideant in suis Parochiis, 64. per se sua officia peragant, 65. 66. in eorum subsidium sunt Fratres Mendicantes instituti, 67. 70. olim dabantur Parochi parum apti, *ib.* tantum ab Episcopo approbatos ad concionandum admittant, 68. eorum concionibus intersint, 69. diligenter catechizent, 71. 73. sibi feligant Ecclesiarum suarum custodes, 76. curent observari munditiam in templis, 78. suae Ecclesiae bonis invigilent, 80. quales constituent aedituos, *ib.* habeant clavem ad Archivum Documentorum suae Ecclesiae, 82. item Gazophylacia, *ib.* iis consciis distribuuntur eleemosynae, 83. monita pro iis, 119. invigilent animabus, 147. praedicent verbum Dei in suis Parochiis, 223. diligenter instituant mensiles consultationes, 254.

Parva data in Curia Romana cur sic dicta. 328.

Pastor quomodo pascat oves suas, 113. non sit mercenarius, 119. monita pro eo. 128. grave ejus officium, 147. invigilet gregi. 150. quales ejus dotes. 154. quisnam feligatur, 167. perfectioni virtutum studeat, 190. non deserat suum gregem in ullo periculo, 217.

Paupertas Religiosa: quaenam sit, 388. per eam fit abdicatio omnis dominii, 389. quod eam nec Papa dispensare potest. 408.

Peculium Religiosorum unde ortum, 400. an licitum, 401. fors ob administrationem bonorum, 405. quid tandem de eodem sentiendum. 406.

Philippus Neri Congregationis Patrum O-ratorii Fundator. 460.

Poenitentiaria: ejus Officiales sunt duplicis generis, 333. quoniam, *ib. et seq.* stylus, 335. *seq.* Officialium juramentum, 336. signatura, *ib.* ejus litterae Confessario inscriptae, 337. litterarum forma, *ib.*

Poenitentiarius Cathedralis erat olim simul Archipresbyter, 148. ejus officium, *ib.* instituatur in quavis Ecclesia Cathedrali, *ib. et* 149. erat olim varius pro variis personis, *ib.* eum consulant alii Confessarii in gravioribus causis, *ib.* est ordinarius Parochus totius Diaecesis, 150. in suo munere natus Vicarius Episcopi, *ib.* dotes in eo, *ib.* Monita ad illum. *ib.*

Pontifex: ejus electio devolvitur ad Cardinales, 157. reservat suae provisioni Episcopatus, 158. init Concordata cum Germanis, 159. an pro electo olim requireretur consensus regius, 166. finitur lis circa investituras, 162. ejus concordata cum Gallis, 163. 166. 167. sibi reservat Ecclesias per obitum in urbe vacantes, 166. a Cardinalibus confirmatur, 170. ad eum devolvitur jus confirmandi Episcopos etc. 172. ejus est electionem examinare, 174. 177. et confirmatum consecrare, 185. Episcopi ei obedientiam jurant, 187. ei competunt translationes, depositiones Episcoporum, 203. Ecclesiae totius Primas, 206. quomodo illius caput, 208. omnibus Episcopis praepositus, 210. causas Episcopos a residentia excusantes approbet, 215. cur ubivis pallio utatur, 265. ejus Legati, et Nuntii, 285. constituit suos Vicarios per Provincias,

286. fugiat dominatum, 294. ejus Confistorium, 297. in isto decisio dependet a solo Papa, 299. Congregationi S. Inquisitionis intervenit Papa, 301. ad eum devolvitur potestas canonizandi Sanctos, 314. et quomodo? 316. an in ea re infallibilis, 317. Canonum Defensor, 318. 340. ejus Officiales in Curia, 319. an ejus sint fructus ad nullum pertinentes, 332. eorum est approbare Ordines Religiosos, 346. in votis solemnibus dispensare nequit, 408. Commendarum usum restringit, 435. *seq.*

Potestas saecularis adjuvet ecclesiasticam in coercendis defectuosis, 245.

Praepositus Ecclesiae Cathedralis: hujus dignitatis origo, 124. qualis sit, *ib.* officium, *ib.* unde ejus jura, 125. monita pro eo. *ib.* *seq.*

Presbyteratus cum timore suscipiatur, 35. dispositiones ad eum, *ib.* illius officia, *ib.*

Primas: ad eum olim pertinuit confirmatio Metropolitaram, 171. Primatum origo, 258. multiplicatio: *ib.* ad illos a Metropolitana appellandum, *ib.*

Primatus Pontificis in custodia Canonum, 340.

Principes: eorum potestas in condendis Monasteriis. 346.

Priores quinam sunt, 418. alii claustrales, alii conventuales, *ib.* forenses, et obedienciarum, *ib.* eorum officia non vendantur, 419. nec dentur ad firmam, *ib.* nonnullibi instar Abbatum, 420. ad claustrales pertinet reformatio, 448.

Privilegium de non residendo non datur, 64.

Processiones: eas ordinare Episcopi est, 229.

nil in eis vanum permittatur, 230. nil superstitiosum, *ib.* in iis praecedentias ordinet Episcopus, *ib.* pro benedictione frugum, *ib.* ibi praecedentiarum lites ultimo decedit Congregatio rituum. 312.

Procuraciones in visitationibus quatenus debentur. 239. *seq.*

Professio religiosa tacite quomodo olim fiebat, 357. in ea accipitur habitus benedictus, *ib.* Religioni oblatus non tenetur elicere vota, *ib.* potest invitis Parentibus fieri, *ib.* ante eam datur Novitio libertas disponendi de rebus suis, *ib.* quomodo fiat, 371. tacita quomodo olim? 372. sed haec jam non in usu, *ib.* circa aetatem illius, *ib.* aetas, quae ad matrimonium, etiam ad illam est apta, *ib.* annus decimus sextus jam pro illa statutus, 373. hoc tempus ampliari, sed non potest restringi, *ib.* per eam inhibentur professi exire sine licentia etc. 374. quatenus sunt causae eam impugnandi, 378. illius impugnatio quomodo, et quando admittenda, *ib.*

Psalmodia praecipuum Canonicorum officium, 97. qualiter fiat, 101. quatenus sub ea agenda, quatenus vitanda, 130.

R.

Regalia, seu *jus regium* circa electionem, et nominationem Episcoporum, 161. unde ortum sive quidnam sit? 164. circa confirmationem electorum, 181. circa Synodos, 282. in admittendis Legatis Pontificiis, 291.

Registratura in Curia Romana quomodo fieri soleat, 330.

Regula Ordinis : novam condere vetitum, 343. observantia, 348. secundum eam praestatur obedientia, 385.

Religiosi Mendicantes sunt in subsidium Parochorum, 67. hos non impediunt in suis officiis, 68. concionentur contra vitia cujusvis loci, 70. Parochi eos commendent suis Parochianis, *ib.* non dehortentur Parochianos a frequentatione Missae Parochialis, 71. petant concionaturi prius benedictionem, et licentiam ab Episcopo, 224. curam animarum exercentes quoad praedictam curam subjacent visitationi Episcoporum, 240. etiam extra claustra delinquentes, 241. eorum causas cum Episcopis, et inter se decedit specialiter erecta Congregatio, 309. eorum regulae, 343. Mendicantium praeceptivae species, 345. finis institutionis, *ib.* Constitutiones, *ib.* multiplicantur, *ib.* quot eorum species, 343. sua auctoritate Monasteria non erigant, 345. nonnullibi sub conditionibus quibusdam admissi, 347. nimium aucti diminuuntur, 348. unde apud eos disciplinae relaxatio, 349. nil petant a Novitiis nequidem pro alimentis, 357. *usque* 361. fugiant simoniam in admittendis Novitiis, 365. non adaugeant suum numerum ultra reditus, 368. Constitutiones circa eorum exitum, iter etc. 372. olim vota, *ib.* illorum olim transitus ab uno Monasterio in aliud sine noxa, 376. etiam nunc conceditur transitus ab uno Ordine ad alium, *ib.* sed non laniolem, 377. quinam, quando, et quomodo ejiciendi? 379. Apostatae, 380.

pro iis monita, *ib.* obedientia, 383. paupertas, 388. non sint proprietarii, *ib.* 399. capaces haereditatis, 388. nisi adsint specialia statuta, 389. Mendicantes succedere possunt quoad haereditatem, *ib.* jam olim possidebant praedia, agros etc. 391. affluunt opibus, et inde relaxatio disciplinae, 392. 403. per legem amortisationis inhibentur emere bona immobilia, 393. ementes bona debent pacisci cum Domino loci ratione laudemiorum etc. 394. mendicantes quinam sint ex regula, et quinam ex constitutionibus, 395. invicem sint pacifici, et eis juxta cujusvis exigentiam omnia distribuuntur, 398. inter eos bonorum communio, *ib.* peculum eorum an licitum. 440. numerus non nimium adaugeatur, 402. quomodo utantur rebus ad usum concessis, *ib.* poenae in proprietatis reos, 405. studeant abnegationi, 406. non concedantur eis bonae immobilia ad firmam, 420. distinctio inter Choristas et conversos, 424. suscipiunt S. Ordines, *ib.* eorum Capitula, *ib.* vota in iis, 425. officiis praepositi quales sint, 422. relaxatio, 446. reformatio a quonam? 447. coeunt in corpus unum, 451. eorum Capitula, *ib.* visitatio, 452. obligatio gravis, 469.

Reservationes papales circa Episcopatus: earum progressus, 158. quoad Ecclesias in urbe vacantes, 166. translationes Episcoporum, 202. beneficia inde vacantia, *ib.* beneficiorum quandonam coeperunt, 323. Abbatum perpetuorum, 440.

Residentia rigore observetur a Parochis, 63.

a Canonicis Cathedralibus beneficia curata possidentibus, 64. quoad eam non facile dispensetur, *ib.* Canonici ad eam tenentur, et quomodo? 102. causae ab ea excusantes, 103. non residentes non gaudent distributionibus quotidianis, 105. ad eam tenentur Episcopi, 213. cur? 214. causae ab ea excusantes, 215. a quo hae causae approbentur, *ib.*

Responsales Pontificii quinam olim erant, 286. jurisdictio, 287.

Ritus sacri: Congregatio de superinstituta, 310. olim de iis disposuerunt Episcopi, 312.

S.

Sacerdos apibus comparatur, 35. qualis sit, *ib.* illius officium, *ib.* Ordinatoris munus ante consecrationem, 36. vide *Presbyteratus*. Sacerdotes Christi Discipulorum Successores, 59. attendant animarum lucro, 70. sunt Episcoporum Cooperatores, 212.

Scholasticus Cathedralis Ecclesiae: officii origo, 132. munia, *ib.* sit Doctor, aut Licentiatus, 133. dotes, praesertim scientia. *ib.*

Seniores sub hoc nomine quinam veniant. 400.

Signatura in Dataria quomodo fiat? 325. quotuplex, 327. ejus partes, *ib.* ad quos Officiales perveniat, 328. per *fiat et concessum* sunt diversae conditionis, 331.

Simonia in admissione ad Religionem, 365.

Stationarii quinam sunt, 66. in subsidium Parochorum, 67. quomodo se gerant in concionibus etc. 68. studeant animarum lucro, 70. sunt mercenarii mercede sua digni. *ib.*

Stylus in Cancellaria, et Dataria observari solitus quoad expeditionem Bullarum, 319. usque. 331.

Subdatarius: ejus officium. 325.

Subdiaconatus nunc ordo sacer, 32. Ordinatoris monitum ante illius susceptionem, *ib.* quinam ad eum promovendi, et quinam non? 32 et 33. illius officia. *ib.*

Superiores sint discreti, 386. curam infirmorum habeant, 404. varia eorum nomina, 416. quomodo se gerant erga subditos; 420. in administrandis Ecclesiae bonis, 423. non sunt Domini sed Administratores bonorum Monasterii, 426. quales eligantur, 445. ad eos pertinet reformare suos Religiosos, 448. praeceant bono exemplo, 457.

Supplicae, seu *supplices* libelli quomodo in Dataria examinari, expediri etc. soleant, 323. usque 329.

Synodus Diaecesana olim singulis annis celebrata, 243. nonnullibi bis per annum, 246. quinam illi interesse tenetur, 247. fuit quondam ordinarium Ecclesiae tribunal, 248. quaenam ibi pertractentur, *ib.* denuntientur corruptelae Cleri, 250. testium Synodaliū officium, *ib.* illius auctoritas, 252. unde earum neglectus. *ib.*

Synodus generalis pro canonisandis Sanctis. 314.

Synodus Provincialis olim bis per annum, 273. dein semel, *ib.* posthac singulis trienniis, *ib.* quis convocet, 274. quinam interveniant, *ib.* soli Episcopi habent votum
decisi-

decisivum, *ib.* auctoritas quanta, *ib.* quae-
nam in iis pertractanda, 275. quando inter-
rumpi caeperunt, *ib.* testes Synodales, 278.
pro restauranda disciplina, *ib.* quinam ejus
decretis subjecti, 279. indiget confirmatio-
ne Pontificia, 280. an in ea partes Principi-
bus, 281. olim convocata pro canonizan-
dis Sanctis, 314.

T.

Templum: ejus ornamenta bene custodiantur,
75. exornentur. 77.

Terminarii. Vide *Stationarii*, *Religiosi*,
Mendicantes.

Theologus Cathedralis Ecclesiae: ejus offi-
cium, 135. in docendo negligens puniatur,
138. ob suum officium a chori officio dispen-
satus, *ib.* quando, et quomodo doceat, *ib.*
sit in S. Scripturis versatus. 139.

Thesaurarius Cathedralis Ecclesiae: ejus of-
ficium, 134. distinctus a Custode, *ib.* quis-
nam olim fuerat, 135. quomodo bene ex-
pendat thesauros. 136.

Tonsura prima ab aliis Ordinibus separata, 25.
ei annexa privilegia, 26. ejus Minister, *ib.*
est quasi Novitiatus ordinum aliorum, *ib.*
non suscipiatur ex fraude, 27. quibusnam
conferenda? *ib.*

Translatio Episcoporum: non fiat arbitrarie,
200. cuinam competit jus transferendi, 201.
reputatur nunc inter causas majores reser-
vatas Papae, *ib.* in Gallia etc. nequit fieri
sine consensu Regis. 202.

Tridentinum Concilium: super ejus interpre-
tatione erigitur Congregatio, 306.

Tutela: ab ea Clerici sunt liberi. 56.

Tutores Ecclesiae Parochialis quales sint? 80.
vide *Ecclesia Parochialis*.

V.

Vicarii Apostolici nati quinam? 285. eorum origo, 286. potestas, 287. non impediunt Ordinarios in suis juribus, *ib.* auctoritas imminuta, 288. olim quousque extensa, 290.

Vicarius generalis Episcopi habet voluntariam, et delegatam jurisdictionem, 152. Episcopo mortuo etc. cessat ejus jurisdictio, *ib.* ad specialia non extenditur, *ib.* quae ei inhibita, *ib.* beneficia conferre nequit, *ib.* unde metiatur officii sui fines, *ib.* jurisdictio restricta, 153. an ad nutum amovibilis, *ib.* dotes in eo requisitae, 154.

Vicarius Capituli Sede vacante: a quo eligatur, 116. ejus officium, 117. jurisdictio, 118. cui rationes reddat. 119.

Vicarius. Vide *Chori-Vicarius*.

Vice - Cancellarius Cancellariae Romanae: ejus officium, 319. Cardinalis, 320. illius Officiales, 321.

Visitatio a Decano Christianitatis annuatim facienda etc. 88. diligenter fiat ab Episcopo, 234. quisnam eorum finis, 178. quinam ad eam tenentur, *ib.* antiquus modus in ea servatus, 235. quoties ab Episcopo fiat, 239. quaenam loca ei obnoxia, *ib.* quomodo fiat, 243. modus crimina corrigendi, *ib.* in iis plerumque Synodus, 246.

Visitatio Regularium a quonam fiat, 453. Monasteriorum exemptorum, 454. com-

mendatorum, *ib.* regularium, *ib.* Sodalitiorum, et beneficiorum Monasteriis unitorum, *ib.* Monialium, 455. Episcopis non subjectorum, *ib.* scopus, et finis. 456.

Visitator non permittat aliquid vanum in processionibus, 230. ad quaenam attendat praecipue, 235. quomodo se gerat in visitatione, 236. quidnam a visitandis petere possit. 237.

Unctiones in consecratione Episcoporum fieri solitae, 193.

Vota Religiosa: quaenam olim, 372. in iis nequit Papa dispensare, 408.



